

başkandan...

Değerli Okurlar,

TÜBA-Günce'nin, önceki sayıdan beri gerçekleştirilen Akademi ve üye faaliyetleriyle ilgili haberleri, üyelerimiz ve paydaşlarımızla yapılan röportajları ve çeşitli makaleleri içeren 48. sayısını sunarken 2014'ü geride bırakıp 2015 yılına girmiş bulunuyoruz. Yeni yılda ülkemiz, bölgemiz ve

dünya için barış, huzur ve iyilikler diliyorum.

2014 yılı, Akademi'miz bakımından, tevarüs eden gecikme ve duraksamaların büyük ölçüde telafi edildiği, yeni projelerde önemli adımların atıldığı bir yıl oldu. TÜBA-GE-BİP ve TEÇEP 2013 ve 2014 Ödülleri'yle ilgili süreç yılın ilk yarısında tamamlanarak Haziran Genel Kurulu'nda Ödüller, Sayın Bakan Fikri Işık'ın katılımıyla sahiplerine verildi. 2015 yılı GEBİP ve TEÇEP ödül başvuruları alındı. Kurumsal Kapasite Geliştirme Projesi kapsamında örgütsel, fiziksel ve teknolojik kapasitenin geliştirilmesiyle ilgili önemli aşamalar kaydedildi: Rabi Medrese'nin donanımı tamamlandı, ses ve iklimlendirme sistemi devreye sokuldu. Bilişim alt yapısının geliştirilmesi bağlamında bazı program ve projelerimize ait portallar yenilendi. Önceki yıl başlatılan Akademi'ye ait unvan ve markaların tesciliyle ilgili işlemler 2014'te tamamlandı. Üniversite konferanslarının sürdürülmesi yanında Ankara ve İstanbul'da "Akademi Konferansları"na yeniden başlandı. TÜBA-Günce'nin yanı sıra TÜBA-AR ve TÜBA-KED'in yenilenen yayın ekibi ile yeni sayıları yayımlandı, izleyen sayılarının yayımına ilişkin önemli mesafeler alındı. Kuantum Fiziği kitabının 3. baskısı ile Kanseri ve Kök Hücre Çalışma Grupları'nca gerçekleştirilen "TÜBA-Ulusal Kanseri Politikaları" ve "TÜBA Ulusal Kök Hücre Politikaları" çalıştaylarının sonuçlarını içeren Raporlar da yayımlandı. 19 Aralık 2014'te düzenlenen "TÜBA Kanseri Tedavisinde Paydaşlar Arası Koordinasyonda Yaşanan Problemler Sempozyumu"na ait raporu da hazırlama işlemlerinin ardından yayımlanacaktır. "Beçin Definesi" eserinin yayımlanmasıyla ilgili işler tamamlanma aşamasına geldi. "Türk Bilim Klâsikleri" (TBK) ve "Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati" projelerine ilişkin- öngörülen hedeflerde elde olan ve olmayan nedenlerle bazı sapmalarla birlikte- önemli adımlar atıldı. Lügat'in telif ve yayın hakları ile eserin hazırlanmasında kullanılacak taslaklar ve malzemeler alındı, proje ekibinin oluşumu ve çalışma programının hazırlanmasıyla ilgili faaliyetler sürdürüldü ve 2015 yılı için Kalkınma Bakanlığı'ndan mali destek sağlandı. (Bu arada, TÜBA'nın 2015 yılı bütçesi 13.884.000 TL olarak TBMM'nde kabul edilmiştir.) TBK için çağrıya çıkıldı, oluşturulan yayının yürütme kurulunca ilk etapta yayımlanacak eserlerin değerlendirilmesi ve belirlenmesiyle ilgili işlemler tamam-

landı. İki proje kapsamında ilk ciltler/eserler ile üç ciltten oluşan Beçin Definesi'nin ve TÜBA-KED ve TÜBA-AR'ın eksik sayılarının 2015'te yayımlanmasını öngörüyoruz.

TÜBA'nın 23 ulusal akademi ve 11 çatı kuruluşla olan uluslararası ikili ve çoklu ilişkileri, Türkiye'nin ulusal akademisi olma sorumluluğu ile sürdürülmüştür. IAP, IAMP, IUA, AASSA, ALLEA gibi çatı kuruluşlar ile iş birliği içinde olunan ulusal akademilerin yönetsel ve bilimsel etkinliklerinde TÜBA'nın yöneticiler ve üyelerimizce katılım ve temsili sağlanmıştır. Nisan ayında düzenlenen "TÜBA - 1. Kök Hücre Üretiminde Yeni Teknikler Kursu"na 15 yerli genç bilim insanı yanında TİKA ve TÜBA desteği ile Türk ve Bölge ülkelerinden 25 genç bilim insanının katılımı sağlanmıştır. Aynı şekilde, 6. Ulusal Lenfoma-Myeloma Kongresi'nde 9-12 Nisan 2015'de TÜBA tarafından düzenlenen "(cGMP) Hücre Tedavi Ürünleri Kalite Standartları Kursu"na yurt içinden 15, yurt dışından 25 genç bilim insanının katılımı da TÜBA ve TİKA tarafından desteklenecektir. AASSA-TÜBA iş birliğiyle Mayıs ayında Ege Üniversitesi'nde "Women in Science and Technology" Çalıştayı, ERC Başkanı Prof. Dr. Jean Pierre Bourguignon'un katılımı ve TÜBA-ERC ve TÜBİTAK iş birliğiyle de 29 Ağustos'ta İstanbul'da "Excellence in Science: ERC Enables Young Researchers" sempozyumu gerçekleştirilmiştir. Ekim ayındaki Genel Kurul'da Şeref Üyemiz Prof. Dr. N. Kemal Aras'ın tekrar başkan yardımcısı seçildiği AASSA ve TÜBA'nın iş birliğiyle 9-10 Nisan 2015'te İstanbul'da "Gıda Güvenliğinin Sürdürülebilir Yönetimi Bölgesel Çalıştayı" gerçekleştirilecektir.

2014 yılı Genel Kurullarımızda, süresi dolan asosiy üyelerimizin sürelerinin uzatılması yanında dört seçkin bilim insanı profesör; H. Mehmet Doğan, Kemal Karpat, Şinasi Özsoylu ve Yıldız Bayazıtöğlü TÜBA "Şeref Üyesi" olarak seçilmişlerdir. Yine birçok üyemiz, ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli üyelikler ve ödüller kazanmışlardır.

2015, üye ve paydaşlarımızın katkısıyla, yukarıda sayılanlar yanında "Gıda ve Beslenme", "Bilim ve Eğitim", "Genom" gibi "yeni" çalışma grupları; "Akademi/Bilim" ve "Açık Ders Malzemeleri Ödülleri" bağlamında yeni faaliyetlerimizin de ivme kazanacağı bir yıl olacaktır. Önem ve aciliyet arzeden mevzuat değişiklikleri ve "TÜBA yasası"nın çıkarılması ile Akademi'nin kendisine ait bina ve tesislere kavuşmasına yönelik çabalarımız bu dönemde de devam edecektir.

2015'in istikrar, başarı ve huzur içinde geçmesini diliyorum; Çanakkale Zaferi'nin 100. yılında tüm şehit ve gazilerimizi rahmet ve şükranla anıyorum. Bu yayını ile faaliyetlerimizin gerçekleşmesinde katkısı olan tüm paydaşlarımıza ve siz değerli okurlarımıza en iyi dileklerimi, teşekkür ve saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR
TÜBA Başkanı

içindekiler

Şubat 2015 | SAYI 48

07

Prof. Dr. Gazi Yaşargil'in "Mikro Nöroşirurjinin Tababete Katkıları" Konulu Akademi Konferansı

04 TÜBA VE PAS ARASINDA İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLLERİ İMZALANDI

05 TÜBA 46. GENEL KURULU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

09 TÜBA'YA ÜÇ YENİ ŞEREF ÜYESİ SEÇİLDİ

12 TÜBA-KANSER TEDAVİSİNDE PAYDAŞLAR ARASI KOORDİNASYONDA YAŞANAN PROBLEMLER SEMPOZYUMU

18 TÜBA VE TÜBİTAK'TAN 'EXCELLENCE SCIENCE: ERC ENABLES YOUNG RESEARCHERS' SEMPOZYUMU

19 TARİHİ VE ETİMOLOJİK TÜRKİYE TÜRKÇESİ LÜGATİ'NİN HAZIRLIK ÇALIŞMALARI HIZ KAZANDI

20 TÜBA ULUSAL KANSER POLİTİKALARI ÇALIŞTAY RAPORU YAYIMLANDI

21 AKADEMİ BAŞKANI PROF. AHMET CEVAT ACAR AKÜ 2014-2015 AKADEMİK YILI AÇILIŞ TÖRENİNE KATILDI

22 28. BİLİM VE TEKNOLOJİ YÜKSEK KURULU TOPLANTISI YAPILDI

26 TÜBA AKADEMİ KONFERANSLARI İSTANBUL VE ANKARA'DA DEVAM EDİYOR

27 'AHİLİK PERSPEKTİFİNDE ÇALIŞMA BARIŞI' ÇALIŞTAYI

28 TÜBİTAK 2014 BİLİM VE TEŞVİK ÖDÜLLERİ CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN TARAFINDAN VERİLDİ

29 'MEDBLACKS 2014 ÇALIŞTAYI' IŞIK ÜNİVERSİTESİ'NDE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

30 ULUSAL KÜMES HAYVANLARI KONGRESİ ELAZIĞ'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

31 PROF. DR. BURHAN SAY ANISINA - PROF. DR. EMİN KANSU

32 TÜBA-KED'İN 10. SAYISI ÇIKTI

34 TÜBA-AR'IN 15. SAYISI OKUYUCUYLA BULUŞTU

36 TÜBA ASLİ ÜYESİ PROF. DR. FİKRETTİN ŞAHİN'DEN DÜNYADA BİR İLK DAHA

46 GÜNÜMÜZDE VE GEÇMİŞTE İSLAM ÜLKELERİNDE BİLİM VE TEKNOLOJİ İSLAM ÜLKELERİ II. ALTIN ÇAĞI GERÇEKLEŞTİREBİLİR Mİ? PROF. DR. MEHMET DOĞAN

22

28. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Toplantısı Yapıldı

38

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Münir Kalayoğlu'ndan Türkiye'nin Organ Nakli Gerçeği

'TÜBİTAK 2014 BİLİM VE TEŞVİK ÖDÜLLERİ' CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN TARAFINDAN VERİLDİ

28

1. DÜNYA SAVAŞI VE 100. YILINDA ÇANAKKALE SAVAŞLARI
DOÇ. DR. MUHAMMET ERAT

41

15
TÜBA Gebip 2014 Yıllık Değerlendirme Toplantısı Afyon'da Gerçekleştirildi

- 53 TÜKETİM KÜLTÜRÜ VE İHTİYAÇLARIN YABANCILAŞMASI / NESNELEŞME - PROF. DR. MEHMET KARAKAŞ
- 59 BİLİM VE TEKNOLOJİ POLİTİKALARI YAPIM VE YÖNETİMİ
PROF. DR. ÖZER BEKAROĞLU
- 62 ÜLKEMİZDE SAĞLIĞA GÜNCEL BAKIŞ - PROF. DR. TANER DEMİRER
- 67 KANSERDE İLAÇ DİRENÇLİLİĞİ - PROF. DR. YUSUF BARAN
- 71 NASIL İŞTİRİRİZ? DR. LEVENT OLGUN
- 74 TÜRKİYE'DE DEVLET ÜNİVERSİTELERİNİN 2015 YILI BÜTÇELERİ
SAİM ATİK
- 76 ABDÜLHAK ADNAN ADIVAR - DR. ZEYNEP KALYONCUOĞLU
- 79-95 HABERLER

Sahibi
Türkiye Bilimler Akademisi Adına:
TÜBA Başkanı
Prof. Ahmet Cevat ACAR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Yakup ÖZSARAÇ

48. Sayının Editörü
Prof. Dr. Kenan ÇAĞAN

Yayın Koordinatörü
Asiye KOMUT

Grafik Tasarım
Fatih Akın ÖZDEMİR

TÜBA Günce
Piyade Sokak No: 27, 06690
Çankaya-ANKARA
Tel: 0.312. 442 29 03 (pbx)
Faks: 0.312. 442 64 91
e-posta: tubagun@tuba.gov.tr
ISSN: 1302-9541

Baskı
Ses Reklam ve Matbaacılık Ltd. Şti.
Ayten Sok. 28/7 Tandoğan/ANKARA
Tel:+ 90 312 215 62 00
Fax: +90 312 215 61 81
www.sesreklam.net

Günce 8.000 Adet basılmıştır.
Şubat 2015

Sorumluluk
TÜBA Günce'de yayımlanan yazıların hukuksal sorumluluğu yazarlara aittir.

Güncel, yerel ve süreli bir yayındır.

www.tuba.gov.tr

www.facebook.com/turkiyebilimlerakademisi

twitter.com/TUBA_TurkBlmAkad

TÜBA ve PAS Arasında İş Birliği Protokolleri İmzalandı

Başbakan Ahmet Davutoğlu, 18-19 Şubat 2015 tarihinde Pakistan'a gerçekleştirdiği ziyarette Pakistanlı mevkidaşı Navaz Şerif ile birlikte Türkiye-Pakistan Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Konseyi'nin dördüncü toplantısına katıldı. Ziyarette, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Çevre ve Şehircilik Bakanı İdris Güllüce, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi, Sağlık Bakanı, Dr. Mehmet Müezzinoğlu, Ulaştırma Bakanı Lütfü Elvan ile TÜBA Başkanı Ahmet Cevat Acar ve Başkan Danışmanı Prof. Dr. İbrahim Kaya ile diğer kuruluş yöneticileri de yer aldı.

Konseyin ardından iki ülke başbakanları ve bakanlarının katılımıyla Türk ve Pakistan kuruluşları arasında 11 adet anlaşma imzalandı. Bu kapsamda, Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) ve Pakistan Bilimler Akademisi (THE PAKISTAN ACADEMY OF SCIENCES - PAS) arasında "İş Birliği ve Bilimsel İş Birliği Uygulama Protokolleri", TÜBA Başkanı Prof.Dr.Ahmet Cevat Acar ve PAS Başkanı Prof.Dr.Anwar Nasim tarafından imzalandı.

İki ülke arasında imzalanan diğer anlaşmalar ise şunlar: Ankara Ticaret Odası (ATO) ile Pakistan Ticaret Odası arasında iş birliği protokolü, ATO ile Lahore Ticaret ve Sanayi Odası arasında iş birliği protokolü, Kayseri Ticaret Odası ile Lahor Ticaret ve Sanayi Odası arasında iş birliği protokolü, Türk Akreditasyon Kurumu ile Pakistan Ulusal Akreditasyon Konseyi arasında mutabakat muhtırası, Türk Patent Enstitüsü ile Pakistan Fikri Mülkiyet Kurumu arasında iş birliği protokolü, TPAO ile Pakistanlı muhatap Oil and Gaz Development Company (OGDC) ve Pakistan Petroleum Limited (PPL) arasında iş birliğine dair mutabakat zaptı, İzmir ile Karaçi arasında kardeş liman ilişkisi ve iş birliğine dair mutabakat muhtırası, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Yönelik Anlaşmaya İlişkin Protokol.

İmza töreninin ardından düzenlenen "Türkiye-Pakistan İş Forumu"ndan sonra Pakistan Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nda

düzenlenen törende, Başbakan Ahmet Davutoğlu'na Cumhurbaşkanı Memnun Hüseyin tarafından Pakistan Devlet Nişanı tevcih edildi.

Program kapsamında Akademi Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Pakistan Bilimler Akademisi Başkanı Prof. Dr. Anwar Nasim'iyi ziyaret etti. Anlaşmalardan duyulan karşılıklı memnuniyetin dile getirildiği ziyarette, Akademilerin faaliyetleri ve iş birliği imkanları konusunda bilgi ve görüş alışverişinde bulunuldu. Oldukça samimi bir havada geçen ziyaret ve görüşmelerde, PAS eski başkanlarından, Dr. M. D. Shami ve PAS Genel Sekreteri Prof. Dr. Zabta Khan Shinwari ile TÜBA Danışmanı Prof. Dr. İbrahim Kaya da hazır bulundu.

Başbakanla birlikte geziye katılan ve Pakistan'ın TÜBA'nın anlaşma imzaladığı 23. ülke ve PAS'ın anlaşma imzalanan 24. akademi olduğunu ifade eden Akademi Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar konuyla ilgili şunları söyledi: "TÜBA ve PAS arasında imzalanan protokoller, kardeş Pakistan halkı ve bilim insanları ile varolan ilişkilerimizin biçimsel bir çerçeveye oturtulması ve geliştirilmesi bakımından önemli bir dönüm noktası ve temeli oluşturuyor. İki ülke arasındaki yakınlık dikkate alındığında aslında daha önceden imzalanmış olması gerektiğini düşündüğüm bu anlaşmanın tarafımızdan yapılmış olmasından büyük bir memnuniyet duyuyorum. Aynı duygu ve düşünceleri görüşmelerimiz esnasında PAS Başkanı Prof. Dr. Anwar Nasim ve PAS mensubu muhataplarımızın dile getirmiş olması da sevindirici bir durum. İmzaladığımız anlaşma ve uygulama protokolleri çerçevesinde, TÜBA ve PAS arasında ikili bilimsel toplantı, sempozyum, konferans ve atölye çalışmaları, bilgi-yayın- bilim insanı değişimini öngörüyoruz. Ayrıca, görüşmelerimiz esnasında iki akademi arasında ilişki ve iş birliğinin geliştirilmesi için gerekli ek anlaşmaların yapılabileceği konusunda da mutabık kaldık."

TÜBA 46. GENEL KURULU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

☐ TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar

TÜBA, 46. Genel Kurulu'nu 20 Aralık 2014 tarihinde Ankara Hilton Otel'de gerçekleştirdi.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar sözlerine Akademi'nin 46. Genel Kurulu'nun başarılı geçmesini temenni ederek başladı ve "TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Mehmet Doğan'a üyelik beratını takdimimizin ardından aramızda bulunan ulusal medar-ı iftiharımız TÜBA Şeref Üyesi Prof. Gazi Yaşargil Hoca'mız bizlere hitap edecek ve dünya çapındaki engin deneyimini bizlerle paylaşacaklar. Bu yüzden hocamıza ve eşine teşekkürleri dolayısıyla şükranlarımızı ifade ediyorum ve 46. Genel Kurul'da yıl içinde başarı gösteren üyelerimizi tek tek kutluyor ve bu yıl kaybettiğimiz TÜBA Şeref Üyesi Prof. Burhan Say'ı rahmetle anıyorum" dedi.

TÜBA üyelerinin bir yıl içinde kazandığı başarılarından da bahseden Prof. Dr. Acar ardından "Ödül sahiplerinin sayısı TEÇEP'te 161'e GEBİP'te 335'e ulaştı; önümüzdeki dönem başvurularına göre bu sayıların artacağını düşü-

nüyoruz. Burada özellikle GEBİP'le Genç Akademi olgusunun bugün kazandığı içerik ve biçim çalışmalarının sürdüğünü ifade etmek isterim. Genç Akademi'nin ilk örneklerinden biri kabul edilen GEBİP'in hızla şekillendiğini düşünüyorum. Bilim akademisi olma sorumluluğuyla kuşatıcı kapsatıcı daha kurumsallaşmış bir bilim akademisi olma doğrultusundaki çabalarımız sizin de katkılarınızla sürecektir, hepinize teşekkür ediyorum" diyerek konuşmasını sonlandırdı.

nüyoruz. Burada özellikle GEBİP'le Genç Akademi olgusunun bugün kazandığı içerik ve biçim çalışmalarının sürdüğünü ifade etmek isterim. Genç Akademi'nin ilk örneklerinden biri kabul edilen GEBİP'in hızla şekillendiğini düşünüyorum. Bilim akademisi olma sorumluluğuyla kuşatıcı kapsatıcı daha kurumsallaşmış bir bilim akademisi olma doğrultusundaki çabalarımız sizin de katkılarınızla sürecektir, hepinize teşekkür ediyorum" diyerek konuşmasını sonlandırdı.

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Mehmet Doğan'a Üyelik Beratı takdim edildi

23 Haziran 2014 tarihli 45. Genel Kurul'da TÜBA Şeref Üyesi seçilen Prof. Dr. Mehmet Doğan'a TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar tarafından üyelik beratı takdim edildi.

☐ TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Mehmet Doğan'a üyelik beratı takdimi

Söz alarak teşekkürlerini sunan TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Mehmet Doğan “Bilimle uğraşan her Türk, bu tür bir topluluğun üyesi olmak ister. 1969 yılında ilk uluslararası tebliğimi Almanya’da bir doktora öğrencisiyken sunduğumda seçkin bilim adamları üye oldukları akademilerin üyeleri olarak takdim ediliyordu. O zaman da içimden ülkemizin bilim akademisi üyesi olabilme ihtimalimi geçirmiştim. Almanya’dayken bana “Türkler de bilim yapıyor mu? diye soruyorlardı, üzülüyordum... Fakat 1969’dan bu yana aldığımız büyük mesafe beni çok mutlu ediyor” şeklinde konuşmasına devam etti.

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Emin Kansu: “Prof. Dr. Burhan Say mükemmel bir akademisyen ve bilim insanıydı”

Vefat eden TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Burhan Say’ın eğitimi hakkında bilgi vererek konuşmasına başlayan TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Emin Kansu döneminde güvenilir kromozom analizlerinin, sitogenetik analizlerinin önemini çok iyi biliyordu ve ne anlama geldiğini yorumlamaya ve laboratuvar kurmaya çok ciddi ilgisi vardı. Doğuştan çocuk anomalileri üzerinde tanıların doğru konulması, kromozom anomalilerinin belirlenmesinde bü-

yük katkıları oldu. Çocuklarda sinir sisteminin doğuştan bozukluklarına çok ilgi duyardı. Prof. Dr. Say, öğrenciyi, asistanı çok severdi, bildiğini çok etkin paylaşırdı. Öğrencileriyle bilim üzerinde tartışmaktan çok hoşlanırdı. Mükemmel bir akademisyen ve bilim insanıydı. Bir mentor olarak bizleri çok etkiledi. Kendisini sevgi, rahmet ve özlemle anıyoruz.

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Gazi Yaşargil “Ben 10 yaşındayken bilimin tadını aldım ve hala bırakmıyorum”

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Gazi Yaşargil, TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Muzaffer Şeker’in konuşmasıyla takdim edildi ve “Mikro Nöroşirurjinin Tababete Katkıları” adlı konferansı için dinleyicilerin karşısında yerini aldı.

TÜBA’ya yeni Şeref Üyeleri

Genel kurul Toplantısında gerçekleştirilen seçimlerle TÜBA 3 yeni Şeref Üyesi kazandı. Alanlarında ulusal ve uluslararası başarılarla imza atan Prof. Dr. Şinasi Özsoylu, Prof. Dr. Yıldız Bayazıtöğlü, Prof. Dr. Kemal Karpat seçimler sonucunda TÜBA Şeref Üyesi unvanını aldılar.

— TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Gazi Yaşargil üyelerimizle

TÜBA ŞEREF ÜYESİ PROF. DR. MAHMUT GAZİ YAŞARGİL: "BEN 10 YAŞINDAYKEN BİLİMİN TADINI ALDIM VE HALA BIRAKAMIYORUM"

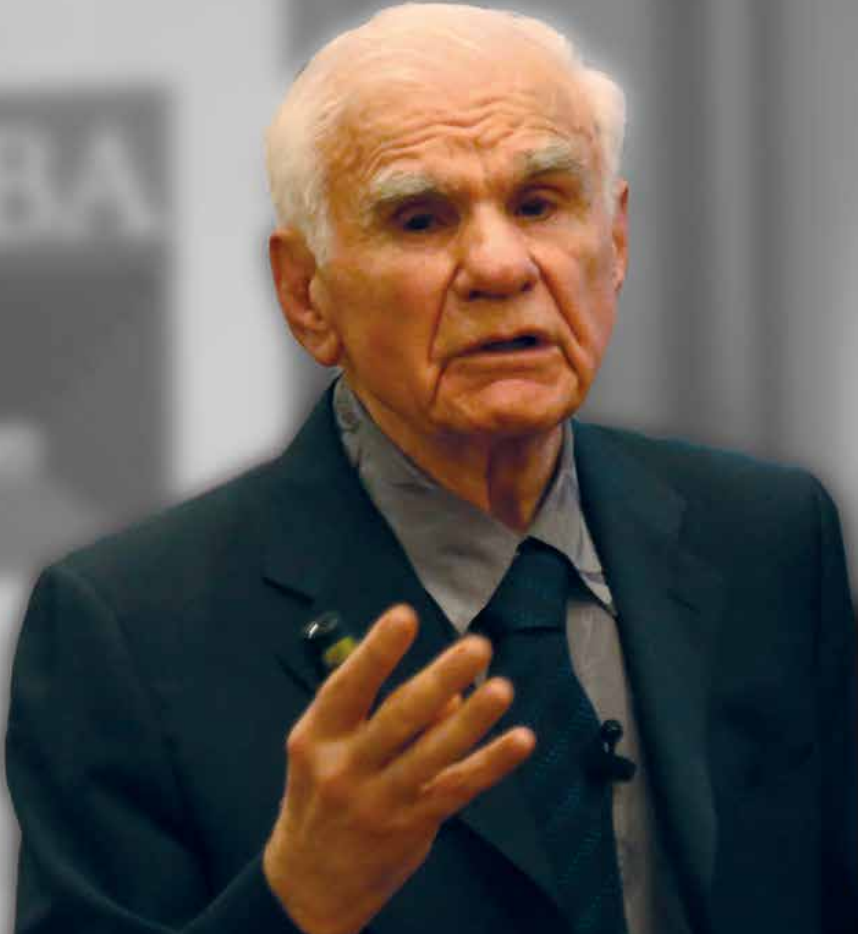
Prof. Dr. Yaşargil'in "Mikro Nöroşirurjinin Tababete Katkıları" Konulu Akademi Konferansı

Dünyaca ünlü Türk cerrah, TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Mahmut Gazi Yaşargil, Türkiye Bilimler Akademisi'nin 20 Aralık'ta gerçekleştirilen Genel Kurulu'nda "Mikro Nöroşirurjinin Tababete Katkıları" konulu bir konferans verdi. TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Muzaffer Şeker'in takdim konuşmasının ardından Akademi üyelerine hitabeden Yaşargil'in konuşması ilgiyle izlendi.

Sözlerine ailesi ve eğitiminden anekdotlar aktararak başlayan dünyaca ünlü bilim insanı Prof. Yaşargil sözlerine şöyle devam etti "Yurt dışındayken zihnimden hem duygusal hem de fikri anlamda memleketim bir an olsun çıkmadı, bir şeyler yapayım, katkıda bulunayım diye devamlı çalıştım. Her kültür kabiliyetli beyinleri seçiyor. Bütün doğal ve sosyal sıkıntılara rağmen bilim, dosdoğru değil, dolambaçlı yollardan ilerliyor. İnsan beyni ile maymun beyninin hiçbir alakası yok. Aslına diğer yandan doğada yaşayan bütün canlılarla akrabayız. Ben 40 yıldır beyin hakkında çalışıyorum ve yakında Yeditepe Üniversitesi'nde çalışmalarımı-

zın sonuçları açıklanacak. Mesele lob'da değil mesele kıvrımların içinde. Beynin akli, mental ve sosyal yapısı öylesine muazzam ki yeni bilgiler çıktıkça beyin de değişiyor. Bu yüzden beyin gelişmeye ve değişmeye devam ediyor yani beyin son halini almış değil. Beynimizin kıymetini biyolojik olarak ya da evrensel olarak biliyoruz ama sosyal olarak kabul etmiyoruz. İletişim teknolojisi öylesine gelişiyor ki herkesin elinde bir teknolojik cihaz var, bambaşka bir bağlılık ortaya çıkacak. Teknoloji, matematik, sanat ve felsefenin muhtelif grupları var. Bu grupların en önemlisi de rekabet... Ve yalnız insanlar rekabet ediyor. Kuşlar yarışmazlar öyle bir şey yok. Yalnız insanlarda var. Ve rekabet etmek çok önemli... Hem bedeni hem zihni bakımdan daha iyi olmak daha mükemmel olmak, daha dürüst olmak, daha doğru olmak, yaratıcı olabilmek çok mühim" diyerek sözlerini sürdürdü.

1 saati aşkın süren konuşmasında karşılaştığı ve çözümsüz görülen ciddi problemlerin nasıl operasyonlarla çözüme kavuşturduğunu anlatan Prof. Yaşargil, hastalık-

Prof. Dr. Gazi Yaşargil'in konferansı TÜBA ağ sayfasından izleyebilirsiniz. www.tuba.gov.tr

Prof. Dr. Yaşargil
Beynin yapısını
bilirsek incecik bir
yarıktan girerek
ameliyat yapabiliriz.
Kişisel iç gözün yarattığı
görüşler bireyin
us, duygu, bellek,
yetenek,
deneyim ve irade
gibi nitelikleri ile ilgilidir.

lar karşısında hekimlerin asla kötümser olmaması ve kötü sonuçların hastalara mal edilmemesi gerektiğinin altını çizdi ve kendi deneyimlerinden örnekler sundu. “Kesinlikle el sürülemeyeceği iddia edilen bölgeler ya da beyin sapındaki problemler artık çözülüyor” diyerek sorunlarını ortadan kaldırdığı hastalarının sağlıklı devam eden hayatlarına ilişkin bilgiler verdi.

Prof. Dr. Yaşargil ayrıca “Beynin yapısını bilirsek incecik bir yarıktan girerek ameliyat yapabiliriz. Kişisel iç gözün yarattığı görüşler bireyin us duygu bellek yetenek deneyim ve irade gibi nitelikleri ile ilgilidir. Herkes beynini geliştirecek. Her hareketimiz saniyenin binde birinde beyinde oluşuyor. Algılama ne kadar gerçekçi olursa olsun görünen resimler birer ussal yorumdur.” dedi.

Prof. Dr. Mahmut Gazi Yaşargil sözlerini “Siz tek bir beyin değilsiniz, her biriniz muazzam bir yapısınız” diyerek sonlandırdı.

TÜBA'YA ÜÇ YENİ ŞEREF ÜYESİ SEÇİLDİ

24 Aralık 2014 tarihinde gerçekleştirilen TÜBA Genel Kurulu'nda yapılan seçimler sonucunda Akademi'ye üç yeni Şeref Üyesi seçildi.

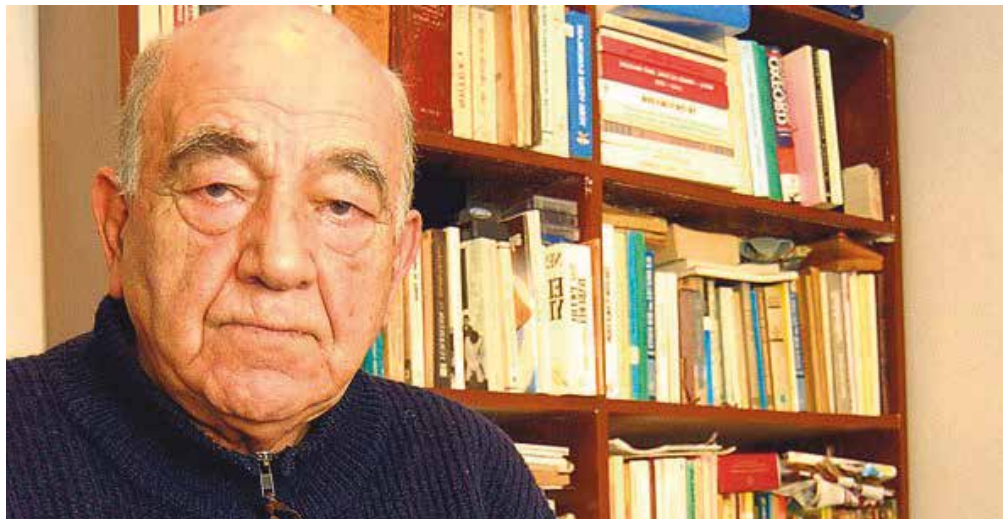
TÜBA'nın 20 Aralık 2014 tarihine Ankara Hilton Otel'de gerçekleştirilen 46. Genel Kurulu'nda, Prof. Dr. Kemal H. Karpat, Prof. Dr. Şinasi Özsoylu ve Prof. Dr. Yıldız Bayazitoğlu TÜBA Şeref Üyeliğine seçildi.

Yeni üyelerin seçimiyle ilgili olarak TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, şunları söyledi: "TÜBA'nın temel amaçlarından biri, yetkin bilim insanlarının Akademi'mize üyeliğidir. Prof. Dr. Kemal Karpat, Prof. Dr. Şinasi Özsoylu ve Prof. Dr. Yıldız Bayazitoğlu gibi seçkin bilim insanlarımızın üyeliği bizleri onurlandırmıştır. Karpat Hoca, Osmanlı ve Türk tarihi alanındaki uluslararası düzeyde çığır açıcı çalışmalarıyla; Özsoylu Hoca, tıp alanındaki öncü çalışmalarıyla, Bayazitoğlu Hoca da, bir Türk bilim kadını olarak uluslararası başarılarıyla üyeliği çoktan hak etmişlerdir. Değerli hocalarımızın bu üyeliklerini, aslında hak edilmiş bir takdir ve hakkın gecikmeli de olsa, teslimi olarak değerlendiriyorum"

Prof. Dr. Kemal Karpat: "TÜBA Şeref Üyesi olmak benim için büyük bir onur"

"Türkiye daha çok gelişecek çünkü tarihi, kültürel ve sosyolojik olarak önemli bir güç. Dış modellere hayran kalarak kendimizi ihmal etmeyelim ve kendimize saygımızı yitirmeyelim. Türkiye için elimizden geleni yapmaya çalıştık. Türkiye'ye ve Türk milletine hep güvendim. Türkiye ile ilgili bir kısımın yanlışları düzeltmek için de hep ve çok çalıştık. TÜBA'nın verdiği destek için çok teşekkür ediyorum" diyen dünya tarih ve sosyal bilim camiasının en yetkin isimlerinden Prof. Dr. Kemal Karpat TÜBA'ya üyeliğine seçilmesi konusunda şunları söyledi: "TÜBA Şeref Üyesi olmak benim için bü-

yük bir onur. Bu şerefe layık olmak vazifemdir. Hayatım boyunca sayısız güçlükler karşısında mensup olduğum aziz milletimin tarihini, kültürünü ve insanını herkesin kabul edebileceği ölçüler içinde tanıtmaya çalıştım. Bazı insanlar çarpıcı sözler ve gazete manşetleri ile memleketi değil kendilerini tanıtmaya, meşhur olma yollarını arayabilirler. Belki de geçici olarak başarı sağlayabilirler. Ben ise temel konuları ele alarak yıllarca emek sonunda herkesin kabul edebileceği kalıcı sonuçlar elde etmeye çalıştım. Görüşlerime karşı çıkanların birçoğu sonunda haklı olduğumu kabul ettiler. Benim görüşüme göre milli tarihin, kültürün, toplum kimliğinin hatta değerlerin kendine mahsus özellikleri olduğu kadar evrensel, diğer insanlarla paylaştığı yanları da vardır. Aynı zamanda, bu özellikler devamlılık gösterir ama çeşitli siyasi, sosyal ekonomik etkenler gücü ile devamlı değişiyor. Bu gerçeklerin Osmanlı döneminde ve Cumhuriyet Türkiye'sinde nasıl şekillendiğini çeşitli çalışmalarımda göstermeye gayret ettim. Tarihi kökenlerini yok sayan ve kestirme yollardan

— TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Kemal Karpat

giderek tez elden toplumlarını baştan aşağı yenileştirmek isteyen siyasi idareler başarı sağlayamazlar; aynı şekilde devlet gücü ile eskiyi canlandırmak isteyen vizyonsuz yani ileriye bakmayan idareler de sonunda topluma zarar verebilirler.

“Türkiye’de yetişen yeni kuşaklar iş alanlarından eğitime kadar kalite bakımından çok yukarıdalar”

Benim çalışmalarında Türkiye’de demokrasi araştırmalarının yeri çok büyük. Demokrasi yalnız seçimden, devleti idare edecek olanları seçmekten ibaret değildir. Demokrasi insanların eşitliğini esas gören her çeşit dini, kültürel, siyasi vesayetleri asla kabul etmeyen bir inanç ve yaşam sistemidir. Demokrasi sayesinde vesayetlerin kalkması ile Türk insanı gerçek kimliğini, özünü bulmuş ve yarım yüzyıldan az bir zamanda başka ülkelerin iki yüzyılda ulaşamadığı yüksek bir gelişme seviyesine ulaşmıştır. Bu ancak bir başlangıçtır, yeter ki demokrasi daha da kökleşsin. Ben bir köyde doğdum, orada büyüdüm ama daha başlangıçta başkalarının Türk’ü hor görmelerine, kötü göstermelerine karşı geldim ve batıda, batının ilmi ölçüleri içinde haktan, insanlıktan yana kalarak kendimi kabul ettirdim. Eminim ki bunu Türkiye sınırları içinde yaşayan herkes yapabilir ve yapmalıdır. Türkiye’de yetişen yeni kuşaklar iş alanlarından eğitime kadar kalite bakımından çok yukarıdalar.

Prof. Dr. Kemal H. Karpat: “Türkiye daha çok gelişecek çünkü tarihi, kültürel ve sosyolojik olarak önemli bir güç. Dış modellere hayran kalarak kendimizi ihmal etmeyelim ve kendimize saygımızı yitirmeyelim.”

Halen ABD de Wisconsin Üniversitesi’nde uluslararası okuyucuları olan Türk Araştırmaları Dergisi’nin editörüyüm. Genç araştırmacıların çalışmalarını yayınlamaya gayret

ediyorum. Aynı zamanda Türk Araştırmaları Merkezi’nin yöneticisiyim. Fırsat buldukça kütüphanemi bağışladığım İstanbul Şehir Üniversitesi’nde ders veriyorum. Benim kurduğum ve dünyaca tanınan Türk Tarihi Kürsüsü’nü ayakta tutmak için çabalıyorum. Tüm bu faaliyetleri yaşımın ilerlemesine rağmen kendi şahsi mali imkanlarımla yürütmeye çalışıyorum, caymıyorum. Tüm bu faaliyetlerin ne kadar daha devam edeceğini bilmiyorum, ama şüphesiz TÜBA’nın Şeref Üyeliğiyle beni şerefli kılması bana yeni bir güç verdi. Teşekkür ederim.”

Prof. Dr. Şinasi Ersoylu: “Beşikten mezara kadar gayret etmek için hazırım”

Tıp – pediatrik hematoloji alanında bilime üst düzeyde katkılarda bulunmuş, Türkiye’de ve dünyada biliminin gelişiminde öncü rol üstlenmiş bir akademisyen olan Hacettepe Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. Şinasi Özsoylu ise; “TÜBA Şeref Üyeliğine kabul edilmemin memnuniyetiyle ülkemizin en üst düzey akademisyenlerinin bulunduğu bu kuruma başta başkan olmak üzere bütün “fellow”larına (üyelerine) teşekkür, sevgi ve saygılarımı sunarım” dedi.

Rahmetli Prof. Dr. Oğuz Kayaalp’in 2002 yılında kendisini TÜBA üyeliğine aday göstermesinden aldığı olumsuz cevabı bildirirken yaşadığı üzüntüyü hatırladığını belirten Özsoylu, şunları ifade etti:

“İnternasyonal kurumlardan gördüğüm ilgiye [International Pediatric Association’un interdisiplineri hematoloji eksperti (1976-1993), European Pediatric Hematology/Immunology Başkanlığı (1989-1993), American Pediatric Society Şeref Üyeliği (1992-), American Pediatric ‘Fellow’luğu (1995-), Islamic World Academy of Sciences ‘Fellow’luğu (1989-) vs] müraacaat etmeden seçilmeme

TÜBA Şeref Üyesi
Prof. Dr. Şinasi Özsoylu

TÜBA Şeref Üyesi
Prof. Dr. Yıldız Beyazıtöğlü

nip mühendisliğin ve bilimin insanlığa olan katkısını artırır. Türkiye'deki kız talebelerin mühendislik ve bilim dalında tahsillerinin devamına teşvik etmeye yönelik yeni yöntemler geliştirmek; mühendis, akademisyen ve araştırmacı olarak çalışan ve çalışmak isteyen kadınlarımızı desteklemek ve yükseltmek için bizim daha fazla çaba sarf edebileceğimizi düşünüyorum. Bu konuda şu anda başka ülkelerde düzenlenmiş çalışmaları ve çabaları alıp, üzerinde çalışıp, Türk kültürüne uygun bir şekilde adapte edilmiş şeklini

uygulamamız bizi bu konuda uzun vadeli bir başarıya ulaştırır. Gelişmekte olan ekonomimiz, daha hızlı ve sıhhatli gelişir.

Prof. Dr. Yıldız Beyazıtöğlü: "Bu şerefi profesyonel hayatımın en gurur verici unvanı olarak görüyorum."

karşın ülkemiz akademik hayatında değerlendirilmeye alınmamaktan dolayı huzurlu değildim. Bu yıl Prof. Dr. Ahmet Rumeli Bey'in teşviki ile müracaatımın değerlendirilmeye alınmış olmasından yukarıda belirttiğim gibi memnuniyet duymaktayım. Bu hususta yardımları geçen herkese teşekkür ederim.

87 yaşında iken TÜBA Şeref Üyeliliğine kabul edilmemi Mimar Sinan'ın 92 yaşında (bir rivayete göre) Selimiye Camisi'ni tamamlamasına benzeterek "Hayatta hiçbir şeyin gecikmiş olmadığını" bir kere daha hatırladım. Yaşımdan dolayı rahat yürüyemiyor ve nefes almakta zorlanıyorsam da inancım gereği "Beşikten mezara kadar" gayret etmek için hazır olduğumu bildirmek isterim".

Prof. Dr. Yıldız Beyazıtöğlü: "Profesyonel hayatımın en gurur verici unvanı"

Ulusal ve uluslararası alanda sayısız başarıya imza atan, Michigan Üniversitesi Makina Mühendisliği'nde doktora derecesi alan ilk kadın ismi ve aynı zamanda Rice Üniversitesi'nin ilk kadın mühendis doçenti ve profesörü de olan Prof. Dr. Yıldız Beyazıtöğlü, kadınların problemlere farklı açılardan yaklaştığını söyledi ve şöyle devam etti "Kadınlar dünyaya ve memleketimize ayrı bir ses tonu, farklı bir görüş getirir ve insan gücünü çoğaltır. Bu farklılıklar yeni buluşlar ile neticele-

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Namık Kemal Aras'ın başkanlığında, 2014 yılında, Ege Üniversitesi'nde Asya Bilim Akademileri Cemiyetleri Birliği (AASSA-Asia Science Academies and Communities Association) ve TÜBA, "Women in Science and Technology" adlı bir konferans düzenledi. 19 Asya ülkesinden gelen bilim insanı, kendi ülkelerinde kadınların bilim ve teknoloji sahasındaki çalışmalarını ve yerlerini tartıştılar. Böyle güzel bir toplantı beni sonsuz heyecanlandırdı ve hayalimde olan mühendislik sınıflarının yarısının kadın olabileceği ümidimin gerçekleşebileceğine inandım."

Erkek veya kadın genç bilim insanlarına başarılı sonuçlara ulaşmak için kendilerine güvenmelerini öneren Prof. Dr. Beyazıtöğlü "İmkansız görünen sonuçlara, hayal ettikleri pozisyonlara ancak kendilerine güvenmekle ve hedeflerinden katıyen vazgeçmeyen ciddi çalışmalarla ulaşabilirler. Onlara yurt içindeki ve yurt dışındaki diğer bilim insanları ile temas kurmaya çalışmalarını, kuvvetli araştırma guruplarına girmeye çalışmalarını ve verilen tavsiyeleri göz önüne alarak kendilerine en uygun olan konuları seçmelerini tavsiye ederim.

TÜBA'ya Şeref Üyesi olarak seçilmeme çok sevindim. Bu şerefi profesyonel hayatımın en gurur verici unvanı olarak görüyorum. Beni bu değerli guruba seçtikleri için, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'a ve diğer katkıda bulunan TÜBA üyelerine teşekkürlerimi ve minnettarlığımı iletmek isterim" dedi.

TÜBA-KANSER TEDAVİSİNDE PAYDAŞLAR ARASI KOORDİNASYONDA YAŞANAN PROBLEMLER SEMPOZYUMU

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar

TÜBA Kanser Çalışma Grubu tarafından 19 Aralık 2014 tarihinde "Kanser Tedavisinde Paydaşlar Arası Koordinasyonda Yaşanan Problemler" adlı sempozyum Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. İrfan Şencan, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ve ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımıyla Ankara Hilton Otel'de gerçekleştirildi.

TÜBA, kanser tedavisinde yaşanan sorunlarla ilgili du-

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Acar: "Yeni oluşturulan Genom Çalışma Grubu'nun yanında bir de Gıda ve Beslenme Çalışma Grubu oluşturuldu."

rum tespiti yapmak ve öneriler üretmek, dolayısıyla Türkiye'nin sağlık politikasına katkıda bulunmak üzere "Kanser Tedavisinde Paydaşlar Arası Koordinasyonda Yaşanan Problemler" sempozyumu düzenledi.

TÜBA Asli Üyesi ve TÜBA-Kanser Çalışma Grubu Yürütücüsü Prof. Dr. Taner Demirer açılış konuşmasına; kanser sempozyumunun konu ve amaçları üzerinde duracağını belirterek bir ülkenin sağlık sistemi ve uygulamaları canlı bir organizma gibi olduğunu belirtti. Her ülkenin sağlık politikası konusunda problemlerinin varlığından bahseden Prof. Demirer bu konuda mükemmeli yakalayan ülke olmadığını fakat herkesin temel amaç sağlık hizmet ve uygulamalarında kalitenin artırılması yönünde

çabaladığının altını çizdi ve sözlerine şu şekilde devam etti:

Sağlıkta Dönüşüm Projesi'nin Etkisi

2002 yılında başlatılan Sağlıkta Dönüşüm Projesi; KDV'nin %8'e indirilmesi, SSK Hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na devri, sağlık harcamalarında SSK, Bağ-Kur ve Yeşil Kartlıların serbest eczanelerden ilaç alabilmelerinin sağlanması, istedikleri sağlık kurumuna başvurabilmelerinin önünün açılması, bütün sigorta kurumlarının tek ve modern bir SGK altında toplanması, her vatandaşa bir TC kimlik numarası verilmesi özellikle yeni ilaç fiyatlandırmalarında Avrupa Birliği ülkeleri arasında en düşük fiyatı uygulayan iki ülkenin ortalamasının baz alınması -ki bu ilaç fiyatlarında ciddi düşüş meydana getirmiş- ülkemize tasarruf sağlamıştır.

Türkiye; sağlık kurumlarının gerek altyapı gerek alet ve eğitimli personel yönünden hızla modernize edilmesi, tüp bebek, organ ve doku nakli uygulamaları gibi inovatif tedavilerin desteklenmesi ve önünün açılması, TÜ-

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Taner Demirer kanser sempozyumunun konu ve amaçları üzerinde duracağını belirterek bir ülkenin sağlık sistemi ve uygulamalarının canlı bir organizma gibi olduğunu belirtti.

TÜBA Asli Üyesi • YÖK Üyesi
Prof. Dr. Mehmet Emin Yılmaz

Sağlık Bak. Müs. Yard. Prof. Dr. İrfan Şencan

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Taner Demirel

BİTAK'ın son yıllarda sağlık ile ilgili büyük çağrı programları uygulamaya başlaması, kök hücre organ nakli tedavilerinde ülkemizde son on yılda önemli mesafe katmış olması ve daha birçok yenilikle dünyada takdir toplamıştır.

'Türkiye'de her yıl 98.000 erkek ve 63.000 kadın kansere yakalanıyor'

Türkiye'deki ölüm nedenleri arasında ilk sırada dolaşım sistemi hastalıkları yer alıyor. Kanser ise ikinci sırada yer alan ölüm nedeni; akciğer kanseri ve prostat ilk iki sırayı alırken mesane ve kolorektal hızla yükseliyor. Son 15 yılda beslenme alışkanlığımızın değişerek fast-food halini alması da kolon kanserinin yaygınlaşmasına sebep olmaktadır. Kadınlarda ise meme kanseri ve tiroid en sık

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ise katılımcılara teşekkür ederek başladığı konuşmasında; "Kök hücre, kanser, çevre ve sürdürülebilirlik gibi çalışma grupları ve son aldığımız kararlar Genom Çalışma Grubu da dahil yeni, önemli ve öncelikli olması gereken konularda farkındalık yaratmayı ve bu konuda faaliyet gösteren bilimsel ve uygulama alanındaki paydaşların bir araya getirilmesini ve politika önerileri oluşturulmasını Akademi'mizin özellikle altını çizdiği görevlerinden sayıyoruz. Bu yüzden öncelikle sağlık alanındaki üyelerimizin öncülüğünde ve üye olmayanların bilim insanlarının katkılarıyla kanser ve kök hücre konusunda geçtiğimiz aylarda gerçekleştirdiğimiz üç tane başarılı toplantı için camiaya içten teşekkürlerimi sunuyorum, Türkiye'nin politikalarına katkı sağlayacak çok önemli katkılar ortaya çıkacağına inanıyorum" dedi. TÜBA Başkanı Prof. Dr. Acar ayrıca "Yeni oluşturulan

görülen kanser türleri arasında. Ülkemizde her yıl yaklaşık 98.000 erkek ve 63.000 kadın kansere yakalanmaktadır. Bu istatistikler özellikle son 10 yıldır oldukça titiz tutuluyor. Bu bizim için çok önemli, bu sayede Amerika'nın verilerine ihtiyaç duymaktan kurtulmuş bulunuyoruz" diyerek sözlerini sürdürdü.

Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. İrfan Şencan: "Koordinasyon problemi, benim de son 5-6 yıldır bürokrasinin içinde bir isim olarak gördüğüm en önemli sorundur."

Genom Çalışma Grubu'nun yanında bir de Gıda ve Beslenme Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Önümüzdeki aylar 'Gıda, Beslenme ve Kanser' ilişkisi üzerine bilimsel etkinlik gerçekleştirmeyi planlıyoruz" dedi.

programını oluşturan TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Mustafa Solak'ın başkanlığını yaptığı oturumda; Prof. Dr. Celalettin Camcı 'Erişkin Kanser Hekimlerinin Yaşadığı Problemler' ve TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Bülent Zülfiyar 'Çocuk Kanser Hekimlerinin Yaşadığı Problemler', Prof. Dr.

YÖK adına söz alan Prof. Dr. Mehmet Emin Yılmaz ise, selamlama konuşması yaparak toplantının verimli geçmesini dilediğini, TÜBA ve TÜBA'nın Çalışma Gruplarını takdir ettiğini ve başarılarının devamını dilediğini belirtti.

Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. İrfan Şencan "Koordinasyon problemi benim de son 5-6 yıldır bürokrasinin içinde bir isim olarak gördüğüm en önemli sorundur. Bu toplantının hastaların daha iyi hizmet almasına vesile olmasını diliyorum ve çıkacak sonuçlarda üzerime düşen vazifeler olursa elimizden geleni yapacağımızı belirtmek isterim" diyerek konuşmasına devam etti. Açılış konuşmalarının ardından sempozyumun bilimsel

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Taner Demirer: "Kanser hakkındaki istatistikler özellikle son 10 yıldır oldukça titiz tutuluyor. Bu bizim için çok önemli, bu sayede Amerika'nın verilerine ihtiyaç duymaktan kurtulmuş bulunuyoruz."

Dilek Dinçol'un başkanlığını yaptığı oturumda; Prof. Dr. Ahmet Özet ve Salih Yüce 'Hekim Gözüyle Hastaların Yaşadığı Problemler', TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Taner Demirer'in başkanlığını yaptığı oturumda; Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Başkanı Dr. Saim Kerman 'İlaç Ruhsatlandırılmasında Yaşanan Problemler' ve AİFD Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Hasan Bağcı 'Farmasötik Sektör Gözüyle Koordinasyonda Yaşanan Problemler', Prof. Dr. Serdar Özkök'ün başkanlığını yaptığı oturumda; SGK Genel Sağlık Sigortası Genel Müdür Yardımcısı Uzm. Dr. Cemil Gül 'Sosyal Güvenlik Kurumu'nun Koordinasyonda Yaşadığı Problemler', Prof. Dr. Nurullah Zengin'in başkanlığını yaptığı oturumda; Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü Prof. Dr. Doğan Ünal 'Sağlık Bakanlığı'nın Koordinasyonda Yaşadığı Problemler', Prof. Dr. Tezer Kutluk'un başkanlığını yaptığı oturumda Doç. Dr. Murat Gültekin 'Kanser Kayıtlarının Dünü, Bugünü, Yarını' hakkında sunumlarını gerçekleştirdiler.

Toplam altı oturumun düzenlendiği sempozyum Prof. Dr. Taner Demirer'in kapanış konuşması ile sona erdi.

TÜBA-GEBİP 2014 YILLIK DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

TÜBA - GEBİP 2014 Yıllık Değerlendirme Toplantısı Afyon'da gerçekleştirildi.

TÜBA - Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanlarını Ödüllendirme Programı (GEBİP) 2014 Yıllık Değerlendirme Toplantısı, bu yıl 28 Kasım-30 Kasım tarihleri arasında, Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin (AKÜ) katkılarıyla Afyon'da gerçekleştirildi.

Afyon Korel Otel'de düzenlenen Programa; TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, TÜBA Konsey Üyeleri; Erciyes Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. H. Fahrettin Keleştemur, Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Muzaffer Şeker, Trakya Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Hüseyin Sarıoğlu, Prof. Dr. Tayfun Özçelik, Prof. Dr. Ahmet Gül, Prof. Dr. Aydın Gülan, Prof. Dr. Reşat Apak, Prof. Dr. Fikrettin Şahin, Prof. Dr. İzzet Öztürk, Prof. Dr. Ahmet Nuri Yurdusev ile Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Solak, TÜBA Asosiyе Üyesi ve Gebze Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Haluk Görgün, AKÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Kemalettin Çonkar, TÜBA Başkan Danışmanları Prof. Dr. İbrahim Kaya ve Prof. Dr. Kenan Çağan, Danışman TÜBA Üyeleri, akademisyenler, bilim adamları ve öğrenciler katıldı.

28 Kasım Cuma günü AKÜ müzik dinletisinin ardından Program'ın açılış konuşmasını yapan Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Kemalettin Çonkar, 2014 GEBİP Yıllık Değerlendirme Toplantısı'nın Afyon'da gerçekleştiriliyor olmasından duyduğu memnuniyetini dile getirerek başladığı sözlerini Afyon Kocatepe Üniversitesi hakkında bilgi vererek sürdürdü.

TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Ahmet Nuri Yurdusev ise konuşmasında "Akademi olarak 2001 yılında başlatılan bu program ile fen, sağlık, mühendislik ve sosyal bilimler alanlarında çalışan birkaç yüz genç araştırmacı ve onların çalışma gruplarını kapsayan ve yenilenen bir ağ oluşturmayı; yaklaşık yirmi yıl içinde bu yol-

la ülkemize yetkin bir araştırmacı kuşak kazandırmayı amaçlıyoruz. Bu programla, üstün başarılı genç bilim insanlarını destekleyerek bağlılıklarının artırılması ve beyin göçünü tersine çevirmek konusunda ülkemize önemli katkı sağlamayı hedefliyoruz" dedi.

Prof. Dr. Yurdusev "Dünyada "Genç Akademi" oluşumunun ilk örneklerinden GEBİP, Türkiye'nin ulusal akademisi olan TÜBA'nın kapsadığı tüm bilim alanlarında çalışan, sağlık bilimlerinde uzmanlık derecesine sahip, diğer bilim dallarında doktora derecesi almış ve Türkiye'de çalışan ve/veya Türkiye'de çalışma kararını vermiş, 39 yaşını doldurmamış genç bilim insanlarını ödüllendiriyor. TÜBA-GEBİP aracılığıyla, tüm bilim dallarından bugüne kadar 335 üstün başarılı genç bilim insanı desteklendi" diye konuştu ve ardından TÜBA'nın gerçekleşen ve planlanan proje ve faaliyetlerinden söz ederek konuşmasını sonlandırdı. TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Fikrettin Şahin ise "Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizma ve Gıdaların İnsan ve Çevre Sağlığı Üzerine Etkileri" konulu ilgiyle dinlenen bir konferans verdi. Prof. Dr. Şahin geçmişten günümüze tarım alanındaki gelişmelerle başlayan sunumunun büyük bir kısmını biyoteknoloji konusunda gelişmeleri aktararak sürdürdü ve genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar hakkında başlıca soruların cevabını verdi.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar: "Değerlendirme toplantılarına, bir yandan ödül sahiplerinin ve projelerinin gelişmelerinin takip edilmesi diğer yandan ödül sahiplerinin kendi aralarında ve danışmanları arasında da yeni iletişim ve iş birliği şebekelerinin oluşmasını sağlaması açısından büyük önem veriyoruz."

Programın ilk gününde, AKÜ kampüsü ve Tıp Fakültesi hastanesinde inceleme gezisi de gerçekleştirildi.

Dört alanda sunulan projeler tartışıldı

Açılış programının ardından GEBİP 2014 Yıllık Değerlendirme Toplantıları; ödül sahibi ve danışmanların katılımıyla 4 farklı alanda, 4 farklı salonda düzenlenen paralel oturumlar şeklinde gerçekleşti. Oturumlarda, GEBİP üyelerince yürütülen araştırmalara ilişkin fen bilimleri, sağlık ve yaşam bilimleri, mühendislik bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında sunumlara dair değerlendirmeler yapıldı.

Fen, Sağlık ve Yaşam, Mühendislik Bilimleri ve Sosyal Bilimler alanındaki projelerin sunum ve değerlendirmele- rin tamamlanmasını takiben düzenlenen genel oturumda Akademi Başkanı ve Alan moderatörleri ve katılımcılarca sunulan projeler ve GEBİP programıyla ilgili değerlendirmeler ve öneriler dile getirildi.

Kapanış toplantısında konuşan TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar: “Değerlendirme toplantılarına, bir yandan ödül sahiplerinin ve projelerinin gelişimlerinin takip edilmesi diğer yandan ödül sahiplerinin kendi aralarında ve danışmanları arasında da yeni iletişim ve iş birliği şebekelerinin oluşmasını sağlaması açısından büyük önem veriyoruz. Yönetim olarak, Akademi’nin bütün bilim adamları ve bilim alanlarını kapsayan, Türkiye’nin ulusal akademisi olma bilinci ve sorumluluğu ile doğru işler yapan bir kurum olarak görev yapması yönünde çaba harcıyoruz. Görevi devraldığım da GEBİP ödülleri-

nin çok seçkinci olduğuna dair eleştiriler ve tabana yayılması gerektiğine dair öneriler geldi. Daha çok bilim insanının ödüllendirilmesi, elbette istenen bir durumdur. Ancak, Akademi ve Programın niteliği gözönüne alındı-

TÜBA Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Yurdusev: "Dünyada "Genç Akademi" oluşumunun ilk örneklerinden GEBİP, Türkiye'nin ulusal akademisi olan TÜBA'nın kapsadığı tüm bilim alanlarında çalışan, sağlık bilimlerinde uzmanlık derecesine sahip, diğer bilim dallarında doktora derecesi almış ve Türkiye'de çalışan ve/veya Türkiye'de çalışma kararını vermiş, 39 yaşını doldurmamış genç bilim insanlarını ödüllendiriyor."

ğında GEBİP'in seçkinci niteliğinin korunması gerektiği de açıktır. Bu anlayış doğrultusunda GEBİP programı, "üstün başarılı" genç bilim insanlarını ödüllendirme amacı doğrultusunda sürdürülmüştür. Titiz ve objektif değerlendirmelerin sonucu olarak, şimdiye kadar gayet doğru seçimler yapıldığı da görülüyor. Ve inanıyorum ki programın niteliği ve başarısı, bundan sonra da gelişerek devam edecektir. 100 civarında bilim insanının katıldığı toplantıda ödül sahiplerine danışmanlık ve oturum başkanlığı yapan fen bilimlerinde TÜBA Asli Üyesi Prof.

Dr. Zeynel Kılıç, sağlık ve yaşam bilimlerinde TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Mehmet Öztürk, mühendislik bilimlerinde TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Mehmet Emin Aydın, sosyal bilimlerde TÜBA Asosiy Üyesi Prof. Dr. Halit Keskin hocalarımıza ayrıca şükranlarımızı iletmek isterim. Bu yılki programa yaptıkları katkı ve işbirlikleri için AKÜ Rektörü Prof. Dr. Mustafa Solak'a ve ekibine de teşekkür ediyorum." dedi.

Toplantıda, alan moderatörlerince sunulan projelerle ilgili bilgi ve değerlendirmeleri özetlemelerinin ardından üyeler ve ödül sahipleri görüş ve önerilerini ifade ettiler. Toplantı, AKÜ Rektör Prof. Dr. Solak'ın teşekkür konuşması ve Başkan Acar'ın Rektör Solak'a plaket takdimi ile son erdi.

Afyon'da Kültür Gezisi Pazar günü AKÜ'nün organizasyonu ile gerçekleştirilen gezinin ilk ayağı Afyonkarahisar'ın en büyük camilerinden birisi olan ve Anadolu Selçukluları devrinde inşa edilen Ulu Cami oldu. Karahisar Kalesi, Eski Afyonkarahisar evleri ve yıkılan fakat 1844'te Abdülmecit tarafından yeniden yaptırılan Mevlevi Camii şehir turunun diğer duraklarıydı.

'EXCELLENCE SCIENCE: ERC ENABLES YOUNG RESEARCHERS' SEMPOZYUMU

Dünya çapındaki en iyi araştırmacıları desteklemek üzere çalışmalarını yürüten Avrupa Araştırma Konseyi (ERC) Programı kapsamında "Excellence Science: ERC Enables Young Researchers" isimli sempozyum, TÜBA ve TÜBİTAK'ın ev sahipliğiyle 29 Ağustos 2014 tarihinde İstanbul Legacy Ottoman Otel'de gerçekleştirildi.

Sempozyum; TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, ERC Başkanı Prof. Dr. Jean Pierre Bourguignon ve TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Yücel Altunbaşak'ın açılış konuşmalarının ardından ERC, TÜBİTAK, üniversite ve araştırmacıların bakış açılarının ele alındığı sunumlar ve tartışmalarla devam etti.

ERC Programı hakkında bilgi veren ERC Başkanı Prof. Bourguignon, Türkiye'nin mevcut yayın performansına kıyasla ERC'den daha fazla proje alabileceğini ifade etti. TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar yaptığı konuşmada; ERC, TÜBA ve TÜBİTAK'ın bilimsel gelişme alanında ortak hedeflere sahip olduğunu ve ilgili paydaşlar arasındaki iletişim ve işbirliğinin önemli olduğunu belirtti. Acar, ayrıca, ERC Başkanı Prof. Bourguignon'a davetlerine icabet ettiği için, TÜBİTAK, üniversiteler ve TÜBA camiasından gelen yönetici ve katılımcılara, katkıları için teşekkür etti. Ardından söz alan TÜBİTAK Başkanı Prof. Yücel Altunbaşak ise gerçekleştirdiği konuşmada yeni yürürlüğe giren Horizon 2020 ödül ve destek programı ve Türkiye'nin ERC Eylem Planı ve TÜBİTAK'ın ilgili destek programları hakkında açıklamalarda bulundu.

Sempozyumun ikinci bölümünde ERC programından aktif olarak faydalanan veya proje almak üzere planlamalar yapmakta olan üniversitelerin rektörleri stratejilerini

katılımcılarla paylaştılar. TÜBA Asli Üyesi ve Bilkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Abdullah Atalar, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörü Prof. Dr. Mustafa Güden, TÜBA Asli Üyesi ve Koç Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. İrşadi Aksun, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Acar ve TÜBA Asli Üyesi ve Sabancı Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nihat Berker konuyla ilgili olarak birer konuşma yaptılar ve genç araştırmacıların sorularını cevaplandılar.

Ayrıca, 7. Çerçeve Programı kapsamında ERC tarafından Türkiye'de desteklenen araştırmacılar, projelerini ve deneyimlerini katılımcılarla paylaştılar. TÜBA Konsey ve Asli Üyesi Prof. Dr. Tayfun Özçelik'in moderatörlüğünde gerçekleştirilen son bölümde ise TÜBA Asosiy Üyesi Doç. Dr. Bilge Demirköz ve 2014 TÜBA-GEBİP Ödül Sahibi Doç. Dr. Eren İnci'nin de aralarında bulunduğu ERC'ye yönelik kariyer planlaması yapan genç araştırmacılar, bilimsel hedefleri ve gelecek planlamaları hakkında bilgi verdiler.

Sempozyum, Prof. Dr. Tayfun Özçelik'in sonuç ve kapanış konuşmasıyla sona erdi.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar: "ERC, TÜBA ve TÜBİTAK'ın bilimsel gelişme alanında ortak hedeflere sahip ve ilgili paydaşlar arasındaki iletişim ve iş birliği çok önemli"

TARİHİ VE ETİMOLOJİK TÜRKİYE TÜRKÇESİ LÜGATİ'NİN HAZIRLIK ÇALIŞMALARI HIZ KAZANDI

Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati'nin Yazarı Prof. Dr. Andreas Tietze'nin kızı Filiz Tietze ve Eşi TÜBA'yı ziyaret etti.

İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi olarak da görev yapan ünlü Avusturyalı Türkolog Prof. Dr. Andreas Tietze 'nin hayatı boyunca büyük emek harcadığı 'Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati' TÜBA tarafından yayımlanacak. Bu proje bağlamında Prof. Dr. Andreas Tietze'nin kızı Filiz Tietze ve Eşi, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'ı ziyaret etti.

Sözlüğün 1. cildi, Prof. Dr. Andreas Tietze hayattayken bizzat kendisi tarafından, 2. cildi ise vefatından 7 yıl sonra ise Avusturya Bilimler Akademisi Yayınevi tarafından Türkçe olarak yayımlandı. TÜBA ise; Prof. Dr. Andreas Tietze'nin toplam 7 ciltten oluşan çalışmasını Türkçeye kazandırmak üzere hazırladığı proje kapsamında yayınlamak için çalışmalarına başladı.

'Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lügati'nin tüm hakları TÜBA tarafından devralındı ve Andreas Tietze'nin varisleri, kendisinin hayattayken hazırladığı malzemeleri topladı ve çalışmalarda kullanılması için TÜBA'ya teslim etti.

Önümüzdeki günlerde ilk iki cildin çalışmalarında görev almış isimlerle eserin yayına hazırlık sürecine başlanacak. Toplam 7 ciltten oluşacak sözlüğün ilk aşamada, iki cildinin yeniden gözden geçirilerek ve 3 cildin de tamamlanarak 2015 yılının ilk yarısında basımının yapılması planlanıyor.

Ziyaret esnasında TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, TÜBA olarak Türk Dili açısından son derece önemli bu eseri yayımlamaya büyük değer verdiklerini; eserin telif haklarının devri ve ilgili malzemelerin temini konusundaki destekleri ile ziyaretleri nedeniyle Tietze ailesine çok teşekkür ettiğini ifade etti.

Andreas Tietze'nin kızı Filiz Tietze, babasının Doğu dillerine, Türk tarihi ve kültürüne ilgi duyduğunu anlatan Tietze, Andreas Tietze'nin 1937-1938 yıllarında Türkiye'ye araştırma seyahatleri yaptığını söyledi. Avusturya işgal altında olduğu için babasının ülkesine dönememediğini belirten Tietze, Andreas Tietze'nin İstanbul'da kalarak öğretmenlik yaptığını ve Türk dili üzerindeki araştırmalarını sürdürerek, Redhouse sözlüğü üzerinde çalıştığını ifade etti.

Filiz Tietze, sözlüğün TÜBA tarafından hayata geçirilmesinden dolayı duyduğu mutluluğu dile getirerek, "Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Sözlüğü'nü bitirmek bizim için çok önemli. Çünkü babam Andreas Tietze ömrünün 70 senesini, 7 ciltlik sözlükte yer alan kelimeleri toplayarak geçirdi. Seçkin bir bilim kuruluşu olan TÜBA'nın, babam tarafından hazırlanan fakat yarım kalan eseri yayınlamasından dolayı memnuniyet duyuyorum" diye konuştu.

Ziyaret esnasında Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Semih Tezcan, Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Hayati Develi, TÜBA Asli Üyesi ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa Çiçekler, TÜBA Başkan Danışmanı Prof. Dr. İbrahim Kaya da hazır bulundular.

Prof. Dr. A. Tietze'nin kızı Filiz Tietze ve eşinin ziyaretinden

TÜBA ULUSAL KANSER POLİTİKALARI ÇALIŞTAYI RAPORU YAYIMLANDI

TÜBA Kanser Çalışma Grubu tarafından 27-28 Haziran 2014'te tarihinde çeşitli kurum ve kuruluşlardan 200'ü aşkın yönetici ve bilim insanının katılımıyla İstanbul'da gerçekleştirilen Ulusal Kanser Politikaları Çalıştayı'nın Raporu yayımlandı.

Her yıl 162 bin yeni kanser vakası...

TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Necdet Ünüvar, Sağlık Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Eyüp Gümüş, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'ın da katıldığı Çalıştay'da, çok önemli bir hastalık olan kanser konusunda durum analizi yapılarak geleceğe ilişkin strateji ve politikalar ele alındı. Türkiye'de genetik ya da çevresel etkilerle ortaya çıkan her yıl 162.000 yeni kanser vakası söz konusu ve yaklaşık 140.000 kişi yine kanser nedeniyle hayatını kaybediyor. Dünyada her yıl açıklanan 14 milyon yeni vaka ve 8 milyon insanın kanserden ölümü gerçekleşiyor.

Kanser araştırmalarında bürokratik engeller kaldırılmalı

Ulusal Kanser Politikaları Çalıştayı'nda; Temel Onkoloji, klinik araştırmalar, kanser ilaçlarının üretimi ve bu alanda yaşanan sorunlar, kanserde eğitim, kanser hastalarının sorunları ve kanser etiği gibi 15 farklı masada ele alınan konulara ilişkin tespit ve öneriler, Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü'nün (TÜSSİDE) eğitim ve desteğiyle masa moderatörleri ve TÜBA Kanser Çalışma Grubu tarafından büyük bir titizlikle değerlendirilip raporlandırıldı.

Raporda; kanser konusunda temel ve klinik onkoloji alanında Türkiye'de yapılan araştırmaların sayısının Kuzey Amerika ve Avrupa'nın çok gerisinde olduğunun altı çizildi, bu nedenle kanser araştırmalarının önünün açılması, bürokratik engellerin kaldırılması ve ülkemizin bu

Türkiye'de genetik ya da çevresel etkilerle ortaya çıkan her yıl 162.000 yeni kanser vakası söz konusu ve yaklaşık 140.000 kişi yine kanser nedeniyle hayatını kaybediyor.

TÜBA ULUSAL KANSER POLİTİKALARI ÇALIŞTAYI RAPORU

27-28 HAZİRAN '14

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Taner DEMİNER
Prof. Dr. Nur OLGUN
Prof. Dr. Ahmet ÖZET

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

konuda dünya tıp literatürüne katkısının artarak devam ettirilmesi konusunda yoğun bir çaba sarf edilmesinin gerekliliği vurgulandı. Türkiye'de hala kanseri tedavi eden tıbbi onkolog ve hematoloji uzmanlarının yetersizliği, kanserde palyatif bakım merkezlerinin büyük ve orta ölçekli illerimizde kurulması ve 'Tıp Etiği Uzmanlığı' alanının Sağlık Bakanlığı tarafından önünün açılması gerektiği üzerinde duruldu.

TÜBA tarafından hazırlanan ve Türkiye'de aktif olarak çalışan hekimlere, ilgili kurum ve kuruluşlar ile tüm paydaşlara ve kamuoyuna sunulacak olan Çalıştay Raporu'nun politika yapıcılar için önemli bir referans kaynağı olarak kullanılacağı öngörülmüştür.

AKADEMİ BAŞKANI PROF. ACAR 'AKÜ 2014-2015 AKADEMİK YILI AÇILIŞ TÖRENİ'NE KATILDI

Afyon Kocatepe Üniversitesi'nin (AKÜ) "2014-2015 Akademik Yılı Açılış Töreni", 10 Ekim 2014 Cuma günü Ahmet Necdet Sezer (ANS) Kampüsü Atatürk Kongre Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Öğleden sonra gerçekleştirilen açılış töreni 2014-2015 yılının açılış dersini veren Orman ve Su İşleri Bakanı Prof. Dr. Veysel Eroğlu, Afyonkarahisar Valisi Hakan Yusuf Güner, AK Parti Afyonkarahisar Milletvekili Halil Ürün, CHP Afyonkarahisar Milletvekili Ahmet Toptaş, Belediye Başkanı Burhanettin Çoban, Cumhuriyet Başsavcısı Bayram Eray, İdare Mahkemesi Başkanı Hüseyin Bilgin, YÖK üyesi ve TÜBİTAK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Abdullah Çavuşoğlu, Türkiye Bilimler Akademisi Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, AKÜ Rektörü Prof. Dr. Mustafa Solak, AKÜ kurucu rektörü Prof. Dr. Şehabettin Yiğitbaşı, AKÜ eski Rektörü Prof. Dr. Halim Sözbilir, Sosyal Bilimler Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ömer Demir, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Metin Doğan, Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Muzaffer Şeker, Afyonkarahisar Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Hüsnü Serteser, Baro Başkanı Av. Turgay Şahin'in yanı sıra Afyonkarahisar il protokol üyeleri, AKÜ akademik ve idari personeli ile öğrenciler katıldı.

Törenin açılış konuşmalarını AKÜ Öğrenci Konseyi Başkan Vekili Mustafa Engin Akkaya, TÜBA Asli Üyesi ve AKÜ Rektörü Prof. Dr. Mustafa Solak, Afyonkarahisar Valisi Hakan Yusuf Güner ve TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar yaptı.

AKÜ Rektörü ve TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Mustafa Solak konuşmasında; üniversitelerin toplumsal değişme ve gelişmenin en önemli kurumlarından biri olduğunu belirterek, "Üniversiteler bu görevlerini, bilgi üretmek;

meslek elemanı yetiştirerek ve farklı kültürlerden insanların etkileşimine imkân tanıyarak yerine getirirler. Bunlar yapılırken, bilimsel amaçlar doğrultusunda gerçeğe ulaşma hedefine bağlı kalınması, üniversitenin evrensel niteliğinin bir gereğidir" dedi.

Rektör Solak'ın ardından söz alan TÜBA Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ise yaptığı konuşmada "TÜBA 1993 yılında kurulmuş Türkiye'nin bütün bilimsel alanlarını kapsayan milli bir akademidir. Akademimizin temel fonksiyonu

batıdaki örneklerinde olduğu gibi seçkin bilim insanlarını ve bilimsel çalışmalarını onurlandırmak, ödüllendirmek; karar vericileri ve kamuoyuna bilim temelli kritik konularda danışmanlık işlerini yerine getirmek gibi temel görevlere sahiptir" dedi. Türkiye'de özellikle son 10 yılda araştırmaya, geliştirmeye, yüksek öğretime ve bilimsel aktivitelere ayrılan bütçe büyüklüğü ve milli gelir payı bakımından çok ciddi bir sıçrama yaşandığını belirten Acar, "Milli gelirin daha önce 0,52'si mertebesinde olan pay büyük bir artışla yüzde 1'lere yaklaştı ki şu an yüzde 0,92'dir. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜBİTAK ve diğer kamu kuruluşlarının keza üniversitelerin BAP birimlerinin sağladığı desteklerde de çok ciddi artışlar ortaya çıktı" diye konuştu.

Ar-Ge'ye sağlanan desteklerdeki ciddi artışa karşılık faydalı çıktı ve yenilikçi ürün performansımızda aynı artışın gerçekleşmediğini, bu konuda daha fazla ve etkili çalışmaya gerek olduğunu belirten Acar, "Türkiye'nin 2023 ve diğer ulusal hedefleri doğrultusunda daha iyi performans göstermesi, yenilikçi bir ekonomi olması için nicel büyüme yanında nitel gelişmenin de sağlanmasına, temel bilimler alanlarındaki sorunların çözülmesine, bilim insanlarının ücret ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine, ilgili kurumlar arasındaki koordinasyon ve işbirliğinin geliştirilmesine gerek olduğunu" söyledi.

28. BİLİM VE TEKNOLOJİ YÜKSEK KURULU TOPLANTISI YAPILDI

28. Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu, 6 Ocak 2014 tarihinde Başbakan Ahmet Davutoğlu başkanlığında Ankara Gölbaşı'ndaki Vilayetler Evi'nde toplandı.

Toplantıya Başbakan Yardımcıları Bülent Arınç, Ali Babacan, Numan Kurtulmuş; Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanı Fikri Işık, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Ayşenur İslam, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, Avrupa Birliği Bakanı Volkan Bozkır, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekçi, Gençlik ve Spor Bakanı Akif Çağatay Kılıç, Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu, Sağlık Bakanı Dr. Mehmet Müezzinoğlu, Çevre ve Şehircilik Bakanı İdris Güllüce, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Dr. M. Mehdi Eker, İçişleri Bakanı Efkân Ala, Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Nabi Avcı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Lütfi Elvan, Genelkurmay 2. Başkanı Org. Yaşar Güler, AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Ekrem Erdem, YÖK Başkanı Yekta Saraç, TBMM Milli Eğitim Kültür ve Gençlik Komisyonu Başkanı Emrullah İşler, TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Halil Mazıcıoğlu; TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Necdet Ünüvar, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Yücel Altunbaşak, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ile ilgili kurum ve kuruluşların yetkilileri katıldı.

Başbakan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu 28. toplantısının açılışında, “Bilgi ve tek-

noloji alanında öncülük yapma şansının tekrar tarihi fırsat olarak önümüze geldiği süreçten geçiyoruz. Şimdi yeni teknolojilerinin önümüzü açtığı dönemde, aslında bilgi ve teknoloji alanında öncülük yapma şansının tekrar tarihi fırsat olarak önümüze geldiği süreçten geçiyoruz” dedi.

Geçmiş medeniyetlerin kurulması, gelişmesi süreçlerinde insanoğlunun bilgi sahibi olabilme, muhakeme geliştirebilme, bilgiden bilim ve teknoloji üretme kapasitesinin, medeniyetleri oluşturan ana faktörlerden biri olduğuna vurgu yapan Başbakan Davutoğlu medeniyet kavramının kendisinin dahi varlık, bilgi ve değer paradigması etrafında şekillendiğine işaret etti ve şunları kaydetti:

“Her bir değişim, yeni varlık felsefesi, yeni bir bilgi felsefesi, yeni değerler sistemiyle insanlık tarihinde yeni bir aşamaya geçişi temsil eder. Bu açıdan baktığımızda, bugün karşı karşıya olduğumuz temel meselelerden birisi, var olan bilgi anlayışını bilime dönüştürebilme kabiliyeti ile ülkemizin diğer ülkelerle olan rekabet gücünü artırabilmesidir.”

Devletlerin yükselişinde bilginin kullanımı...

İnsanoğlunun geçmişte üç önemli paradigmatik değişimden geçtiğini dile getiren Davutoğlu, şöyle devam etti: “Bu süreçlerde, bilgi üretim kapasitesine sahip ve öncülük

yapan topluluklar, halklar, milletler, ülkeler bir sonraki dönemde yönlendirici öncü nitelik kazandılar. Bu gelişmeleri takip edemeyenler ise çağın gerisinde kaldılar, diğerlerinin ürettiği bilgiye, diğerlerinin ürettiği teknolojiye mahkum olmak, onun aktarıcısı olmak realitesiyle karşı karşıya kaldılar. Bizim tarihimizde, devletlerin yükselişine baktığımızda ve aslında Osmanlı Devleti'nin, son kadim örnek olarak değişimine baktığımızda bir obadan bir devlete, oradan da bir dünya düzenini temsil edecek yeni siyasal zemine yönelişte İstanbul'un fethiyle birlikte yaşanan sürece çok dikkatli bir şekilde eğilmek gerekir.

O fetihle sadece yeni bir şehir, bir şehir askeri bir zaferle bir ülkenin baş şehri haline dönüşmedi aynı zamanda fetihden hemen sonra kadim bütün bilgi birikimi İstanbul'a doğru aktı. İstanbul sadece siyasi bir merkez olmadı, kadim bilgi birikiminin aktığı bir büyük bilim merkezi haline dönüştü. Top teknolojisinin, fetih esnasında kullanımından, Ali Kuşçu'nun Semerkand'dan İstanbul'a getirilmesine ve daha sonraki dönemlerde o günkü bilimin günlük hayatta teknolojik anlamda kullanılmasına yapılan öncülüklere baktığımızda aslında devletlerin yükselişinde bilginin kullanımın nasıl etkin rol oynadığını görüyoruz.”

Teknoloji uyarlamaya, takip etmeye ayarlı bir tecrübe yaşadık

“Bizim tarihimizde, devletlerimizin yükselişi o bilgi paradigmasını ahlak ile bütünleştiği yerlerde siyasal bir düzen kurabilmesiyle söz konusu oldu” diyen Davutoğlu, sözlerini şöyle sürdürdü:

“O anlamda kadimin son merkezimiz. Anadolu toprakları da Harran Üniversitesi'nden, Harran'ın geçmiş o bilgi

“

Başbakan

Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu:

Bilgi ve teknoloji alanında öncülük yapma şansının tekrar tarihi fırsat olarak önümüze geldiği süreçten geçiyoruz.

”

merkezi olma niteliğinden bugüne kadar bu kadim kültürünün harmanlandığı, geliştiği bir merkez niteliğini hep korudu. Daha sonraki dönemde ikinci önemli aşamada kadim bilim anlayışından, sanayi devrimi ile gelişen bilgi paradigmasına geçişte, maalesef aynı süratle o teknolojik gelişmeleri takip etme imkanı bulamadığımız için ve sanayi devriminin sonuçlarını sebeplerinden daha doğrudan alma yönünde bir tecrübe kazandığımız için önce sonuçları ve tüketim sonuçlarını sanayii devrimini ülkemize aldık, daha sonra teknolojisini ülkemize almaya gayret sarf ettik ve aramızdaki fark, sanayi devrimiyle gelen bilimsel

paradigmayı kullanan ülkelere göre, o devrimin öngördüğü teknolojik dönüşümü yaşayan ülkelere göre gücümüz de göreceli olarak azaldı ve uluslararası rekabette bu anlamda son 200 yıl öncülük yapmaktan daha çok teknoloji uyarlamaya, takip etmeye ayarlı bir tecrübe yaşadık.”

Başbakan Davutoğlu, 1990'lı yıllardan sonra, iletişim teknolojinin devreye girmesiyle bu sefer yine bilgi ve bilgiye dayalı teknolojinin uyarlanması anlamında daha çabuk intibak eden bir süreç yaşandığını ifade ederek, şöyle konuştu:

“Ancak hala iletişim teknolojisi bağlamında da teknoloji üretmekten daha çok teknolojiyi çabuk kullanan, çabuk intibak eden ama nihayetinde kullanan ve tüketen bir toplum niteliğini tümüyle dönüştüremedik. Şimdi yeni teknolojilerin önümüzü açtığı dönemde, aslında bilgi ve teknoloji alanında öncülük yapma şansımızın tekrar tarihi fırsat olarak önümüze geldiği süreçten geçiyoruz. Kompozit teknolojilerle ilgili bir ARGE açılış töreninde vurguladığım gibi, yeni teknolojilerin, nanoteknoloji, kompozit teknoloji, diğer yeni teknolojileri sanayi devriminden ya da iletişim devriminden daha hızlı intibak ettirmek, bu teknolojik değişimleri bizzat gözlemlemek, yeni nesillere bu teknolojik değişimin sonuçlarıyla değil sebepleriyle ilişkilendirerek yeni teknolojileri üretebilecek kapasiteye yöneltmek üzere sorumluluğumuz var. Bu anlamda Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun asli görevi, sadece üretilen bir teknolojiyi ülkemize nasıl taşıyacağı sorusu değil ülkemizde yeni bir bilimsel zihniyetin gelişmesiyle teknoloji üretimini sağlayabilecek bir alt yapıyı nasıl geliştirileceği sorusuyla ilgilidir.”

Yeni bir hamle dönemini başlatmak durumundayız
Son 12 yılda gerçekleştirdikleri ekonomik hamlelerin bir başarı hikayesi itibarıyla gıpta ile takip edildiğini vurgulayan Davutoğlu, sözlerine şöyle devam etti:

“Şimdi insan kaynağımızın, bilim ve teknolojiyle buluştuğu ve bir anlamda hem niceliksel hem de niteliksel bir dönüşümü beraberinde getiren yeni bir hamle dönemini başlatmak durumundayız. Bu da tek tek insan kaynağımızın eğitim dü-

zeyini yükseltmek, yeni ve ufuk açıcı bir zihniyet inşa etmek, öğrencilerimizi geleceğe hazırlarken sadece meslek sahibi olmak değil aynı zamanda bilgi paradigmasının bütünü dönüştürebilecek şekilde güçlü alt yapıya sahip olmak idealiyle yetiştirmek durumundayız. Nihai ölçüde ülkelerin, devletlerin en büyük kaynağı, insan kaynağıdır.

Bütün diğer kaynaklar tüketilebilir. Bugün doğalgaz ve diğer yeraltı kaynaklarının her birinin rezerv ömrü var. Takriben şu kadar yılda bitebileceği varsayılıyor. Tarihte hiç tüketilmeyen, bazen israf edilen, bazen maalesef savaşlarda büyük kayıplar yaşanan ama hiç tüketilmeyen tek kaynak insan kaynağıdır. Çünkü tarih ile insan arasında doğrudan ilişki var. İnsanın olmadığı yerde zaman ve tarih anlamını kaybeder.”

“O zaman bizim gerek coğrafyamızı etkin kullanarak ama en önemlisi de bu coğrafyada kendi bilimsel birikimiyle bağımsız ve onurlu gelecek inşa edebilecek insan unsuru yetiştirme sorumluluğumuz var” ifadesini kullanan Davutoğlu, şunları söyledi:

“

Başbakan

Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu:

Bizim tarihimizde,
devletlerimizin yükselişi
o bilgi paradigmasını
ahlak ile bütünleştirdiği
yerlerde siyasal
bir düzen kurabilmesiyle
söz konusu oldu

”

“Bu anlamda son dönemde, 12 yıl içinde kat ettiğimiz çok ciddi mesafeler oldu. Gerek üniversitelerimizin sayısında ki artış gerek üniversitelerimizin çalışmalarında özellikle bilimsel yayınlarda, üç katından daha fazla sağlanan artış ve üniversite alt yapımızın gelişmesi güzel işaretlerdir. Her ilde kurduğumuz üniversitelere gittiğimde o üniversitelerde kampüs şartlarıyla gerçekten iftihar ediyorum. Ama en önemli o kampüs şartlarının ötesinde, fiziki mekanın da ötesinde insan kaynağını en iyi şekilde değerlendirmek ve çalışmalarda özellikle yeni akademisyenlerin yetiştirilmesi ko-

nusuna öncelik vermek.”

Yeni akademik anlayışın da yeşermesi lazım

Toplantının en önemli gündem maddelerinden birisinin, doktora derecesine sahip insan kaynağının nicelik ve niteliğinin artırılması olduğuna işaret eden Davutoğlu, şöyle dedi: “Çünkü hala genel ortalama itibarıyla nüfusumuz, sık sık Bakanlar Kurulu’nda gündeme geldiği gibi, orta iki ya da orta üçten, liseden terk bir ortalamaya sahip nüfus. Süratle bunu, ortalama üniversite düzeyine çıkarmak durumdayız. Üniversite mezunu olan kitlelere sahip olduğumuzda eğitim vasatı itibarıyla bunları bir anlamda bilimsel düşünceye sevk edecek yeni akademik süreçlerin yeni akademik anlayışın da yeşermesi lazım. Onun için Başbakanlık görevini aldıktan sonra attığımız ilk adımlardan birisi, akademisyenlerimizin, genç akademisyenlerimizin özlük haklarında yaptığımız düzenlemeyle bilimsel alana en iyi zihinlerin çekilmesini sağlayacak bir alt yapı hazırlamaktı. Bundan sonra akademik hayata verdiğimiz desteği sürdürmeye kararlıyız. Ancak akademi eğitim faaliyetleri bir boşlukta cereyan etmiyor. Bir ekosistem içinde şekilleniyor. Kamu sektörü, özel sektör, üniversiteler, sanayi hep beraber aslında bir çevre oluşturuyor ve bilim ve teknoloji bu çevrede üretiliyor ve tüketiliyor.”

Davutoğlu, yine en fazla ağırlık verdikleri hususlardan birisinin Ar-Ge çalışmaları üzerinde, sanayi ve üniversite iş birliğini teşvik etmek olduğuna dikkati çekti. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve TÜBİTAK’ın katkılarıyla kamu, özel sektör ve üniversite arasındaki etkileşimi artırmaya çalıştıklarını dile getiren Davutoğlu, “Yine kompozit teknoloji mükemmeliyet merkezi açılışında da vurguladık, teknoparklar üniversiteler ve sanayilerin buluştuğu alanlar haline dönüşecek” diye konuştu.

28. BTYK toplantısında önceki kararlar değerlendirildi ve aşağıdaki yeni kararlar alındı:

1. Üniversitelerin Ar-Ge Stratejilerinin Geliştirilmesine Yönelik Çalışmalar Yapılması [2015/101]: Bu bağlamda, üniversitelerin sahip oldukları insan kaynakları ve altyapılarına yönelik hem kapasitelerini hem de ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran; dünyadaki bilimsel ve teknolojik yönelimlerin yanı sıra yerel yetkinlikleri ve ihtiyaçları da dikkate alan Ar-Ge stratejilerinin hazırlanmasına ve bu stratejilerin hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar yapılmasına karar verilmiştir.

2. Doktora Derecesine Sahip İnsan Kaynağının Nicelik ve Nitelik Olarak Artırılmasına Yönelik Çalışmalar Yapılması [2015/102]: Bu bağlamda, doktora derecesine sahip insan kaynağının nicelik ve nitelik olarak artırılması için;

- Öncelikli alanlarda doktora derecesine sahip insan kaynağını yetiştirecek üniversitelere yönelik yeni bir destek programı oluşturulmasına,
- Doktora tez danışmanına yönelik kalite odaklı teşvik sisteminin geliştirilmesine,
- Doktora derecesine sahip Ar-Ge personeli çalıştıran özel sektör Ar-Ge merkezlerine, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri’ndeki firmalara ve TÜBİTAK’tan Ar-Ge desteği alıp başarılı biçimde tamamlayan özel sektör firmalarına destek sağlanmasına,
- Doktora derecesine sahip insan kaynağına yönelik ihtiyaç analizinin yapılmasına karar verilmiştir.

3. Uluslararası Kuluçka Merkezi Desteğinin Geliştirilmesi ve Uygulamaya Alınması [2015/103]: Bu bağlamda, Ar-Ge faaliyetleri ülkemizde gerçekleştirilen teknolojik ürünlerin uluslararası pazarlarda yer alması ve yerli teknoloji yoğun başlangıç firmalarının gelişmiş girişimcilik ekosistemleri içerisinde bulunması için uluslararası kuluçka merkezi destek mekanizmalarının geliştirilmesine ve uygulamaya alınmasına karar verilmiştir.

TÜBA AKADEMİ KONFERANSLARI İSTANBUL VE ANKARA'DA DEVAM EDİYOR

TÜBA üyeleri ve ülkemizin farklı alanlarda bilimsel çalışmalarıyla öne çıkan bilim insanları tarafından gerçekleştirilen TÜBA Akademi Konferansları, Akademi'nin Ankara merkez binasında, Süleymaniye Külliyesi içerisinde yer alan ve aynı zamanda uluslararası organizasyonlar için de kullanılan Rabi Medrese'de ve yine Akademi'nin İTÜ Maçka Kampüsü'nde yer alan ofisinde devam ediyor.

— TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Sadık Kakaç

— TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Ahmet Nuri Yurdusev

— Kaliforniya Üniversitesi Fizik Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Gökhan Ünel

— TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Emel Arınç

Günümüze Matematiğin Önemi', TÜBA Şeref Üyesi ve İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Siyaset Bili-

mi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Metin Heper'in 12 Şubat 2015'teki 'Türkiye'de Sosyal Bilimler ile İlgili Bazı Düşünceler' adlı herkese şekilde düzenlenen konferansları büyük bir ilgiyle takip edildi.

— TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Metin Heper

— TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Nihat Berker

— TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Ekrem Savaş

Yine TÜBA Akademi Konferansları kapsamında düzenlenecek olan Münih Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Franz Mayinger'in, "Some Thoughts on Future Energy Supply After Fukushima" adlı konferansı ise 18 Mart 2015 Çarşamba günü saat 17:00'de Türkiye Bilimler Akademisi Başkanlığı'nda yer alan konferans salonunda gerçekleştirecek.

'AHİLİK PERSPEKTİFİNDE ÇALIŞMA BARIŞI' ÇALIŞTAYI

'Ahilik Perspektifinde Çalışma Barışı' Çalıştayı Ankara'da gerçekleştirildi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Eğitim ve Araştırma Merkezi (ÇASGEM), Çalışma Genel Müdürlüğü ve Esnaf ve Sanatkarlar Derneği'nin ortaklaşa düzenlediği 'Ahilik Perspektifinde Çalışma Barışı' çalıştaya, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan Yardımcısı Halil Etyemez, ÇASGEM Başkanı İsmail Akbıyık, Esnaf ve Sanatkarlar Derneği Başkanı Mahmut Çelikus, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ve akademisyenler ile diğer yetkililer katıldı.

Bakan Yardımcısı Halil Etyemez yaptığı konuşmada, ahilik anlayışının milli ve dini ayrıca sosyal ve ekonomik hayatın gelişmesini sağlandığını belirterek, "Bugüne dek yaşanan ve yaşatılan bir geleneğimizdir. Bizi biz yapan bu geleneğimizi, çağımızın şartlarına uygun hale getirmek, yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak bizlerin boynumuzun borcudur" ifadelerini kullandı.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ise, geçerli çalışma düzeninin batıdan alınan ve çıkarların çatıştığı varsayımına dayanan bir düzen olduğunu; böyle bir ortamda çalışma barışına çıkarların aynılığı ve paylaşılması esasına dayanan ahilik perspektifinden bakmanın ilginç bir durum oluşturduğunu söyleyerek, "Bizim Türk-İslam kültürü bakımından temel iktisadi, sosyal, ahlaki, dini, siyasi ve hatta askeri işlevlere sahip ahilik teşkilatımız ise, çıkarların çatışması değil, menfaatlerin, çıkarların birliği esasına dayanan yapı olarak karşımıza çıkıyor. Ahi teşkilatının özellikle Moğol istilasının gerçekleştiği ve aynı zamanda Anadolu'da yaşanan fetret döneminde kamu düzenini, Türk milletinin varlık ve birliğinin devamının sağlanmasını yerine getirmede çok önemli ikame edici bir rol oynadığını

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Acar: "Bizim Türk-İslam kültürü bakımından temel iktisadi, sosyal, ahlaki, dini, siyasi ve hatta askeri işlevlere sahip ahilik teşkilatımız, çıkarların çatışması değil, menfaatlerin, çıkarların birliği esasına dayanan yapı olarak karşımıza çıkıyor."

da görüyoruz. Kamu yönetimi ile ilgili işlevlerin, bunun için oluşturulan kamu örgütleri yanında örgütlü toplum, sivil toplum örgütlerince de paylaşılması konusunda söz konusu deneyim ilginç bir ipucu veriyor" dedi. Acar, ayrıca, Türkiye'nin medeniyet iddiası veya inşası bakımından, tarihsel birikimimizden yararlanılmasının büyük önem taşıdığını, bu nedenle bu gibi etkinliklerin de son derece yararlı olduğunu belirtti.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Acar'ın ardından kürsüye çıkan Esnaf ve Sanatkarlar Derneği Başkanı Çelikus, katılımcıları ahi selamıyla selamlayarak konuşmasına başladı. Ahiliğin kaynağının İslam dini olduğunu kaydeden Çelikus, İslam'ın barış dini olduğunu hatırlattı. Çelikus, "Kaynağı barış olan bir kültür, kendi içinde barışı nasıl barındırmaz? Çalışma hayatında barış nasıl olmaz? İşçi, işveren ilişkileri en güzel şekilde nasıl tanzim edilmez" diye konuştu.

ÇASGEM Başkanı Akbıyık, çalıştayın sonuçlarının rapor olarak dağıtılacağını kaydederek, "Önümüzdeki yıllarda bu çalıştayı, uluslararası konferansa taşımayı hedeflemekteyiz" ifadelerini kullandı.

“TÜBİTAK 2014 BİLİM VE TEŞVİK ÖDÜLLERİ” CUMHURBAŞKANI ERDOĞAN TARAFINDAN VERİLDİ

Toplam 18 ödülün 10'unu TÜBA Üyeleri aldı.

TÜBİTAK, kuruluş kanununda yer alan “bilimsel ve teknolojik alanlarda araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemek ve bu amaçla ödüller vermek” hedefiyle her yıl “Bilim”, “Özel” ve “Teşvik” olmak üzere üç dalda ödül veriyor. Bu doğrultuda TÜBİTAK Bilim Kurulu tarafından 2014 yılında 3 Bilim Ödülü, 2 Özel Ödül ve 14 Teşvik Ödülü verilmesine karar verildi.

2014 Yılı TÜBİTAK Bilim Ödülleri’ni mühendislik bilimleri alanında TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Timur Doğu, sağlık bilimleri alanında TÜBA Asli Üyesi ve aynı zamanda Konsey Üyesi Prof. Dr. H. Fahrettin Keleştemur ve sosyal bilimler alanında Prof. Dr. Zeynep Aycan kazandı.

2014 Yılı TÜBİTAK Özel Ödülleri ise, temel bilimler

alanında Doç. Dr. Çağan H. Şekercioğlu ve sağlık bilimleri alanında Prof. Hayat Önyüksel’e verilecek.

Teşvik Ödülleri ise; Temel bilimler alanında; 2014 TÜBA-GEBİP Üyesi Yrd. Doç. Dr. Bülend Ortaç, 2010 TÜBA-GEBİP Üyesi Doç. Dr. Emrah Özensoy ve Prof. Dr. Okan Zafer Yeşile’ye, mühendislik bilimleri alanında; 2008 TÜBA-GEBİP Üyesi Prof. Dr. Özgür Barış Akan’a, Yrd. Doç. Dr. Özgür Ergül, Doç. Dr. Önder Özgener, Doç. Dr. Hüsnü Emrah Ünal ve 2012 TÜBA-GEBİP Üyeleri; Doç. Dr. Mustafa Şahmaran ile Yrd. Doç. Dr. Tamer Uyar’a, sağlık bilimleri alanında; Prof. Dr. Mehmet Cansev, Doç. Dr. Mehmet Kanbay ve Prof. Dr. A. Mecit Kantarcı; sosyal bilimler Doç. Dr. Fuat Balcı ve 2009 TÜBA-GEBİP Üyesi Doç. Dr. Bahar Rumelili Sancak’a verildi.

↳ TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Fahrettin Keleştemur

↳ TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Timur Doğu

'MEDBLACKS 2014 ÇALIŞTAYI' IŞIK ÜNİVERSİTESİ'NDE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

2013-2014 Türk-Alman Bilim Yılı Kapsamında Işık Üniversitesi ve Ardahan Üniversitesi işbirliği ile düzenlenen ve TÜBA tarafından desteklenen "Implications for Late Quaternary Sea Level Changes on the Mediterranean and Black Sea Coasts"(Doğu Akdeniz ve Karadeniz Kıyılarında Geç Kuvaterner Seviye Değişimlerinin Etkileri) başlıklı uluslararası çalıştay 31 Ağustos 2014-6 Eylül 2014 tarihleri arasında Işık Üniversitesi'nde gerçekleştirildi.

Düzenleme kurulu başkanlığını TÜBA-GEBİP üyesi Doç. Dr. Ahmet Evren Erginal'ın yaptığı ve TÜBA-GEBİP ödül programı kapsamında desteklenen çalıştay, Işık Üniversitesi Şile Kampüsü'nde 1 Eylül 2014 tarihindeki açılış konuşmaları ile başladı. Açılışta, Işık Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nafiye Güneç Kıyak ve TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar ile Doç. Dr. Ahmet Evren Erginal birer konuşma yaptı. 'Türk-Alman Bilim Yılı' münasebetiyle bu toplantıyı organize ettiklerini belirten Dr. Erginal, Alman bilim insanlarının Türkiye'deki yer bilimlerinin gelişmesindeki katkılarına değinerek Akdeniz ve Karadeniz kıyılarında Geç Kuvaterner boyunca gerçekleşen deniz seviyesi değişimlerinin kıyıdaki izlerinin araştırılmasının önemine vurgu yaptı.

MEDBLACKS 2014 Çalıştayı'nda Türk ve Alman bilim insanlarının yanı sıra İtalya, Bulgaristan, Yunanistan, İngiltere ve Tunus gibi farklı ülkelerden katılımcılar da yer aldı.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar çalıştayda gerçekleştirdiği açılış konuşmasında; MEDBLACKS2014 Çalıştayı gibi spesifik ve uluslararası çalıştayların büyük öneme sahip olduğuna vurgu yaptı ve Işık ile Ardahan üniversitelerine ve katılımcılara teşekkür etti. TÜBA'nın 'Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanlarını Ödüllendirme Programı' (GEBİP) kapsamında bu gibi toplantılara imkanlar ölçüsünde destek verdiğini ve bu desteğin artarak devam edeceğini belirtti.

Açılış konuşmasının ardından Türkiye jeoarkeolojisi ve jeomorfolojisi ile fiziki coğrafyasına katkıları nedeniyle Ege Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. İlhan Kayan'a TÜBA Başkanı Prof. Acar tarafından ve sonra ise Işık Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nafiye Güneç Kıyak tarafından TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'a plaket takdim edildi.

TÜBA Başkanı Prof. Acar'ın konuşmasının ardından çağrılı sunumlar ve bilimsel oturumlara geçildi.

Toplantının 1-3 Eylül tarihleri arasındaki ilk üç günü bilimsel oturumlar, 4-6 Eylül tarihleri arasındaki son üç günü ise teknik gezi ve sosyal programa ayrıldı. Türk ve Alman bilim insanlarının yanı sıra İtalya, Bulgaristan, Yunanistan, İngiltere ve Tunus gibi farklı ülkelerden katılımcıların yer aldığı MEDBLACKS2014 Çalıştayı'nın bilimsel oturumlarında Akdeniz ve Karadeniz kıyılarında deniz seviyesi değişimleri ve tektoniğin yol

açtığı değişimler, su altında kalmış antik liman kentleri ve kıyı yapıları, Akdeniz kıyılarında tsunamilerin jeolojik kanıtları ve izleri, Karadeniz'in kuvaterner paleoekolojisi, kıyı istiflerinin mutlak tarihlendirmesinde kullanılan metotlar, son 11 bin yılda çevresel değişimler ve bitki topluluklarının dağılımında yaşanan değişimlerin fosil polen kayıtları, deniz seviyesi ve kıyı çizgisi değişimlerine antropenik adaptasyon ve kıyı yakınındaki lagün göllerindeki iklimsel, paleoekolojik ve jeoarkeolojik proksilerin izlenmesi gibi değişik konularda sözlü ve poster sunumlar gerçekleştirildi. Her bir bilimsel oturum öncesinde ise seçkin bilim insanları tarafından çalıştay konuları ile ilgili çağrılı sunumlar gerçekleştirildi.

Çalıştayın saha çalışması bölümünde Şile batısındaki kıyılarda fosil kumul sistemleri ve deniz seviyesi değişimleri ile bağlantıları, Gelibolu denize taraçası ve yaşı meselesi, Troy, Bergama ve Efes antik kentlerinin kazı tarihçesi ve mimari yapıları, antik Elaiia limanı ve liman yapıları ile deniz seviyesi değişimleri ile ilişkileri üzerine gözlem ev araştırmalar gerçekleştirildi. Saha çalışması 6 Eylül akşamı sona erdi.

ULUSAL KÜMES HAYVANLARI KONGRESİ ELAZIĞ'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Bilimsel Tavukçuluk Derneği, Fırat Üniversitesi tarafından ortaklaşa düzenlenen uluslararası katılımlı 'Ulusal Kümes Hayvanları Kongresi' 9-11 Ekim tarihleri arasında Elazığ'da gerçekleştirildi.

Kongre'ye Elazığ Valisi Ömer Faruk Koçak, Elazığ Belediye Başkanı Mücahit Yanılmaz, Fırat Üniversitesi Rektörü Kudbettin Demirdağ, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Dünya Bilimsel Tavukçuluk Derneği Genel Sekreteri Dr. Raul Mulder, Dünya Veteriner Tavukçuluk Derneği Başkanı Prof. Dr. Hafez M. Hafez, Amerikan Tavukçuluk Derneği önceki dönem Başkanı Prof. Dr. Michael O. Smith, Türkiye Bilimsel Tavukçuluk Derneği Başkanı Rüveyda Akbay, TÜBA Asli Üyeleri Prof. Dr. Kazım Şahin ve Prof. Dr. İzzet Öztürk ile akademisyenlerin yanı sıra, sektör temsilcileri, üretici birlikleri, üreticiler ve öğrenciler başta olmak üzere kümes hayvancılığı sektörünün tüm paydaşları katıldı.

TÜBA Asli Üyesi ve Kongre Başkanı Prof. Dr. Kazım Şahin yaptığı açılış konuşmasında kongrenin Elazığ'da olmasına dikkat çekerek, kongrede kümes hayvancılığı konusunda önemli bilgiler paylaşılacağını kaydetti.

Türkiye Bilimsel Tavukçuluk Derneği ve WPSA 18. Dönem Başkanı Rüveyda Akbay ile Fırat Üniversitesi Vete-

riner Fakültesi Dekanı Kadir Servi'nin ardından kürsüye çıkan TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar yaptığı konuşmada; kümes hayvancılığının gerek istihdama gerekse üretime katkı bakımından Türk ekonomisinde gittikçe gelişen önemli bir paya sahip olduğunu, bununla birlikte, endüstriyel tavuk eti tüketimi konusunda kamuoyunda bilgi eksikliği ve kirliliği olduğunu, bu konuda ayrıntılı bilimsel çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu; oluşturulan TÜBA Gıda ve Beslenme Çalışma Grubu ve diğer kuruluşların bu konuda yapacağı çalışmaların önemli yararlar sağlayacağını düşündüğünü belirtti. TÜBA'nın proje ve faaliyetlerinden de bahseden Acar, Kongre'nin gerçekleştirilmesine katkıda bulunan kişi ve kuruluşlara teşekkür etti.

Elazığ Belediye Başkanı Mücahit Yanılmaz'dan sonra söz alan Vali Ömer Faruk Koçak ise, kanatlı hayvan sektörünün Elazığ için önemli olduğunun altını çizerek başladığı konuşmasına ve kümes hayvanları sektör temsilcilerine Elazığ da hizmete açılan yatırım destek ofisi hakkında bilgi vererek devam etti.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Acar: "Endüstriyel tavuk eti tüketimi konusunda kamuoyunda bilgi eksikliği ve kirliliği söz konusu ve bu konuda ayrıntılı bilimsel çalışmalara ihtiyaç var; yeni oluşturulan TÜBA Gıda ve Beslenme Çalışma Grubu ve diğer kuruluşların bu konuda yapacağı çalışmalar bu yüzden çok önemli."

'Kanatlı Üretiminin Mevcut Durumu ve Hedefleri, Kanatlı Üretiminde Kuluçka, Bakım ve Yönetimdeki Yeni Gelişmeler, Kanatlı Besleme, Kanatlı Sağlığı, Kanatlı Ürünleri ve Ürün Güvenliği ve son olarak da Yem Katkı Maddeleri şeklinde toplam 6 oturumdan oluşan ve 2 gün süren kongre 11 Ekim'de gerçekleştirilen Harput ve Keban Barajı Gezisi ile sona erdi.

Kongre'nin açılışından sonra TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Elazığ Valisi Ömer Faruk Koçak ve Fırat Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kutbeddin Demirdağ'ı makamlarında ziyaret etti.

PROF. DR. BURHAN SAY ANISINA... (1923 – 2014)

Yazan Prof. Dr. Emin Kansu
TÜBA Şeref Üyesi

Burhan Say 1923 yılında Ankara’da doğmuştur. Ankara Lisesi’nden sonra 1946’da İstanbul Cerrahpaşa Tıp Fakültesi’nden mezun olmuş ve pediatri uzmanlığını 1947-1950 yılları arasında Ankara Sami Ulus Çocuk Hastanesi’nde yapmıştır. Aynı yılda Amerika Birleşik Devletleri’ne giderek 1950 -1953 yılları arasında Nashville’de Hubbard Hastanesi’nde pediatri asistanlığı, daha sonra Philadelphia’da Temple Üniversitesi’nde ve 1953-54 yıllarında Nashville’de Mehary College’da çalışmıştır. 1957’de Ankara’ya dönen Burhan Say 1964 yılında Hacettepe Tıp Fakültesi’nde pediatri profesörü olmuştur. 1966 yılında Fulbright bursunu kazanarak Harvard Tıp Fakültesi’ne bağlı Boston Çocuk Hastanesi’ne giden Say, medikal genetik uzmanlığı eğitimini tamamlayarak Hacettepe Çocuk Hastanesi’ne dönmüştür. Böylece, Burhan Say’ın önce çocuk hastalıkları hekimi, daha sonra hematoloji ve en sonunda çok başarılı bir pediatrik genetik uzmanı olduğunu görmekteyiz. Eşi Jean Say’ı 20 yıl kadar önce kaybeden Say’ın iki oğlu ve dört torunu vardır.

Burhan Say 1973’te Tulsa’da bulunan Oklahoma Üniversitesi’ne gitmiş, 1973-1982 yılları arasında pediatri profesörü olarak çalışmış ve 1982 yılında aynı üniversiteye bağlı H. A. Chapman Medikal Genetik Enstitüsü kurmuş ve direktörü olmuştur. Bu görevine 2005 yılında 83 yaşında emekli olana kadar devam etmiştir. Prof. Say, Tulsa H. A. Chapman Medikal Genetik Enstitüsü’nde genetik analizleri kurarak konjenital anomaliler ve kromozom anomalilerin tanılarının konulması, pre-natal danışmanlık hizmetlerinin verilmesini sağlamıştır. Burhan Say 1956 yılında ‘American Board of Pediatrics’ ve 1982 yılında ‘American Genetics Board’ sertifikalarını almıştır. Ayrıca, American Pediatric Society, American Association for Achievement of Science ve American Society of Human Genetics’in de üyesi olmuştur. Oklohama Üniversitesi, Tulsa Çocuk Hastanesi ve Chapman Enstitüsü’nde üst düzey kurul üyelikleri yapmıştır.

Say, ülkemizde ve Oklohama’da mütevazı bir bilim insanı, hastasına çok düşkün ve herkese yardımcı olmaya gayret eden özverili mükemmel bir çocuk hekimi olarak saygı ve sevgiyle anılmaktadır. Say’ın vefatından sonra Tulsa basınında çıkan yazılarda bu övgüleri okumak hepimize gurur vermektedir. Burhan Say, Tulsa’daki Enstitüsü’nde ve genetik tanı laboratuvarlarında Türk hekimleri ve genç araştırmacıların medikal genetik ve sitogenetik alanlarında yetişme-

lerine geniş imkanlar sağlayan gerçek bir yurtsever olarak tanınmıştır.

Türk Hematoloji Derneği’nin (THD) kurucu üyelerinden olan Prof. Say, 1960’lı yıllarda Hacettepe Tıp Fakültesi’nde Prof. Dr. Şinasi Özsoylu ve merhum Prof. Dr. İzzet Berkel ile pediatrik hematolojinin kurulmasında, ülkemizde G6PD-eksikliği, hemoglobinopatiler, toprak yeme (geophagy) ve demir eksikliği anemisi konularında özgün araştırmalarda bulunmuştur. Daha sonraki dönemlerde, pediatrik genetik alanında bilimsel çalışmalarını yürüten Prof. Say 1986 yılında «mikrosefali, boy kısalığı, gelişme geriliği, kemotaksi defekti ve hipogamaglobulinemi» ile birlikte görülen “Say Sendromu”nu tanımlamıştır (J Med Genetics 23:355-309,1986). 80’i Türkçe olmak üzere, hematoloji, immünoloji, immünyetmezlikler ve pediatrik genetik alanlarında 275 yayını bulunan Prof. Dr. Burhan Say, 1975 yılında ‘İhsan Doğramacı Bilim Başarı Ödülü’nü kazanmıştır.

Hacettepe Tıp Fakültesi’nin kurulduğu yıllarda ilk öğrencileri olarak bizlere mükemmel bir “mentor” örneği olmuştur. Pediatri stajlarında hasta-başı tartışmalarındaki bilimsel, çözüme ve tanıya giden akılcı yaklaşımını unutmak mümkün değil. Öğrencilere kapısı her zaman açık olan, eğitimlerine çok önem veren, sorularını dikkatle dinleyen, çok kibar, güler yüzlü ve pozitif bir kişiliği vardı. Yanıtını bilmediği konular olursa “Nelson” a bakıp muhakkak bir gün sonra bizlere geri dönerdi. Akşam geç saatlerde vizitlere gelerek yatak-başında eğitim yaptığını zevkle hatırlıyorum. Tulsa’daki “Pediatrik Genetik Merkezi”nde kendisini ziyarete gittiğimde Oklahoma yakın beş eyaletten de test örneklerinin kabul edildiği, çok sayıda genetik tanı personelinin görev yaptığı mükemmel bir merkez kurduğunu görerek Burhan Say hocamla bir kez daha gurur duymuştum. Bir gün boyunca, 1960’lardaki aynı enerjisi, motivasyonu, gönlünden hiç kaybolmayan bilim parıltısı ve sevimli anlatımıyla, çocuklara ve ailelerine vermekte olduğu pre-natal ve genetik tanı hizmetlerini heyecanla anlatmıştı. Prof. Dr. Burhan Say, pediatri ve pediatrik genetik alanında ülkemizin yetiştirdiği çok değerli bir bilim insanı, akademisyen ve biz öğrencilerinin yaşamımızda her zaman örnek aldığımız mükemmel bir “mentor”dü. Hoca’mıza Allah’tan rahmet, yakınlarına, TÜBA’ya ve bilim camiamıza başsağlığı diliyorum.

TÜBA-KED'İN 10. SAYISI ÇIKTI

TÜBA-KED Editörü Doç. Dr. Harun Ürer: "TÜBA-KED, 10. sayısında, Kırım'dan Adana'ya, Ege adalarından Ağrı'ya ülke sınırları dışına taşan bir içerikle okurlarının karşısına çıktı."

Türkiye Bilimler Akademisi-Kültür Envanteri Dergisi (TÜBA-KED) 10. sayısı ile yoluna devam ediyor.

TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar derginin 10. sayısı ile yayın hayatına devamı konusunda şunları söyledi: "Bilimsel ve toplumsal gelişim açısından insan ve toplum bilimleri alanındaki ve bu bağlamda kültür varlıkları ve mira-

giderek yükselen bir trend oldu. Bundan yaklaşık 16 yıl önce Merhum Prof. Dr. Ufuk Esin'in gayretleri ile gündeme gelen Türkiye Kültür Sektörü Projesi (TÜKSEK), TÜBA'nın öncülüğünde üniversiteler, ilgili devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle kısa sürede yapılanmasını tamamladı, 2001 yılından itibaren de finans desteği vererek Türkiye çapında bilimsel çalışmalarını başlattı. Kültür varlıkla-

sına ilişkin araştırma ve yayınlar büyük bir öneme sahiptir. Somut olan ve olmayan kültür varlıkları açısından zengin bir "açık hava müzesi" olan Türkiye'mizde, kültür araştırma ve yayınlarına ilişkin hem imkanların hem de ihtiyacın büyük olduğunu düşünüyoruz. Bu görüş doğrultusunda, TÜBA-KED'in, bilim insanlarımızın destek ve katkılarıyla, ulusal ve uluslararası düzeyde kültür çalışmalarının yazına kazandırılması için kendini geliştiren saygın bir mecra olarak yoluna devam etmesini amaçlıyoruz. Bu yolculukta önemli bir adım olan 10. sayının yayınlanmasında katkısı olan tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyorum."

Derginin editörlerinden İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Türk-İslam Arkeolojisi Bölümü Başkanı Doç. Dr. Harun Ürer de TÜBA-KED'in son sayısı hakkında konuştu:

"Son yıllarda bilim camiasının yanı sıra toplumun diğer kesimlerinde de sıkça telaffuz edilen "kültürel miras", artan turizm potansiyeli ile dikkatleri üstüne çekti ve tüm dünyada

rının ve içinde her türlü kültür ögesi yer alan tüm değerlerin belgelenmesi amacıyla yapılan çalışmaların kıymetli sonuçlarının bilim dünyası ile paylaşılması amacıyla 2003 yılında TÜBA-KED tasarlandı ve yayın hayatına başladı. Bir süre, yapılan envanter çalışmalarının sonuçlarını yayınlayan dergi 8. sayıdan itibaren kapsamını ve yayın formatını daha da genişletti, envanter çalışmalarının yanı sıra, makale formatında özgün ve nitelikli çalışmalara da yer vermeye başladı."

"10. sayı ile okurlarının beğenisine sunulan TÜBA-KED'in bu sayısında bir dizi yeniliğe yer verildi. Genel yayın ilkelere ve formatından ödün vermeyen derginin yeni sayısında

Genel yayın ilkeleri ve formatından ödün vermeyen derginin yeni sayısında içerik, kültürel mirasın geniş yelpazesine uygun bir şekilde mümkün olduğunca farklı disiplinleri kapsayacak biçimde tasarlandı.

içerik, kültürel mirasın geniş yelpazesine uygun bir şekilde ve mümkün olduğunca farklı disiplinleri kapsayacak biçimde tasarlandı. Dizgi açısından da yeni bir anlayışa kavuşan dergide, makaleler, akıcılığı ve ifadeyi etkinleştirmek adına metin-görsel ilişkisi kurularak okuyucuya sunuldu.”

Kültürel mirasın korunması aynı zamanda toplumsal hafızanın korunmasıdır...

“Dergiye adını veren “kültür” kavramını, geniş kapsamı nedeniyle ait olduğu toplumun aynası olarak da açıklamak mümkün. “Kültürel Miras” daha çok somut varlıkları nitelleyen bir tanımlama gibi görünse de, somut olmayan değerleri de içine alan oldukça geniş bir kavram. Bu nedenle TÜBA-KED, beslendiği kaynaklar açısından ne kadar şanslı ise, sorumluluğu da bir o kadar büyük. Toplumsal hafızanın canlı tutulması, geçmişin değer ve tecrübelerinin gelecek kuşaklara aktarılması bilimsel bir görev olduğu kadar aynı zamanda bir sosyal sorumluluk görevi. Bu bilinç ve idealle yola çıkan editör, yayın ve danışma kurulumuz, bundan sonraki sayılarda da aynı anlayışla çalışmalarına devam edecek.”

Sınırları aştık...

“TÜBA-KED, 10. sayısında, Kırım’dan Adana’ya, Ege adalarından Ağrı’ya ülke sınırları dışına taşan bir içerikle okurlarının karşısına çıktı. Dergide, Osmanlı dönemi dini mimarisinden kırsal konut örneklerine, 10. yüzyıla tarihlenen arkeolojik varlıklardan 19. yüzyıla ait el yazmasına kadar 8 değerli çalışma yer alıyor. Çok sayıda yayın başvurusu arasından, danışma kurulumuzun her biri kendi alanında uzman üyelerinin titiz değerlendirmeleri sonucunda belir-

Çok sayıda yayın başvurusu arasından, danışma kurulumuzun her biri kendi alanında uzman üyelerinin titiz değerlendirmeleri sonucunda belirlenen 10. sayı içeriği, kuşkusuz bu alanlarda yapılacak çalışmalara da ışık tutacak.

lenen 10. sayı içeriği, kuşkusuz bu alanlarda yapılacak çalışmalara da ışık tutacak. Sosyal bilimler alanında yapılacak bilimsel çalışmalarda daha doğru sonuçlara ulaşmak için genel bir değerlendirme sunan envanter çalışmalarının önemi büyük. Bu nedenle ilerleyen sayılarda da yine aynı anlayış ve heyecanla çalışmalarını sürdürecektir olan TÜBA-KED, kuruluş amacı doğrultusunda başta Türkiye olmak üzere kültür envanterlerinin yayınlanmasına katkıda bulunmaya devam edecek.”

“TÜBA-KED, dönem ve coğrafi bölge sınırlaması olmaksızın, içinde kültür ögesi bulunan toplumsal değerlerin, gelenek ve göreneklerin, yaşama, insana ve doğal çevreye ait her türlü birikimin bilimsel yöntemlerle incelenmesi, belgelenmesi, tanıtımı ve yine toplumun ortak değeri olarak gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir misyon üstlendi. Bu noktada TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar’ın hissettiği sorumluluk derginin yeniden yapılanma sürecini başlattı, Başkan Danışmanı Prof. Dr. Kenan Çağan’ın gayretleri ile de 10. sayı ortaya çıktı. Dileğimiz ve hedefimiz derginin uluslararası niteliğini kapsamını genişleterek devam ettirmek ve bu alanda koruma bilincinin yükselmesine katkıda bulunmaktır.”

“Hazırlıkları ve yayın kabulü devam eden 11. sayı da, çok kısa bir sürede okurları ile buluşturulacaktır. Bu vesile ile 10. sayıda dergimizi tercih eden değerli bilim insanlarına teşekkür eder, bundan sonraki sayılarda dergi kapsamına giren alanlarda yapılmış çalışmalara talip olduğumuzu ifade etmek isterim.”

Doç. Dr. Harun Ürer kimdir?

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı’ndan 1993 yılında mezun oldu. 1994 yılında aynı bölümde akademik hayatına başlayan Harun Ürer, 2003 yılında yardımcı doçent, 2013 yılında da doçent unvanını aldı. Türk-İslam mimarisi ve geleneksel el sanatları alanında çalışmalarına devam eden Ürer, restorasyon ve koruma konuları ile de yakından ilgileniyor. Bu alanda çeşitli üye ve danışmanlık görevlerinde de bulunan Ürer, 1993 yılından buyana yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilen Türk dönemine ait bir çok arkeolojik kazı çalışmasında ve Türk eserlerinin envanterlenmesi projelerinde görev aldı. 2013 yılından itibaren İzmir Katip Çelebi Üniversitesi’nde görev yapan Ürer, 2014 yılında aynı üniversitenin Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi’nde dünyada ve Türkiye’de bir ilk olan Türk-İslam Arkeolojisi Bölümü’nü kurdu. Ürer, aynı bölümde Bölüm Başkanı olarak akademik yaşamına devam ediyor.

TÜBA-AR'IN 15. SAYISI OKUYUCUYLA BULUŞTU

TÜBA-AR Yayın Kurulu Başkanı Doç. Dr. Şevket Dönmez: "TÜBA-AR'ın Aralık 2014'te 15. sayı ile birlikte yeniden yayın hayatına başlaması, daha da önemlisi 6 ay gibi kısa sürede 11 değerli makaleden oluşan bir sayı çıkarılmış olması doğru bir yeniden yapılanma hamlesi ile gerçekleşti."

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi ve aynı zamanda İstanbul Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü Başkanı Doç. Dr. Şevket Dönmez, yeniden yapılanan ve kendisinin yayın kurulu başkanlığını yaptığı Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji (TÜBA-AR) Dergisi'nin son sayısı yayımlandı.

Doç. Dr. Şevket Dönmez "Akademi'nin kuruluş aşamasında arkeologların da yer almış olması, TÜBA bünyesinde bir arkeoloji dergisinin kurulması fikrini gündeme getirmiştir. Merhum Prof. Dr. Ufuk Esin'in öncülüğünde teşkilatlanan TÜBA-AR Dergisi 1998 yılında ilk sayısını yayımladı. Kısa sürede uluslararası tanınırlık ve saygınlık kazanan, Türkiye arkeolojisinin özlem duyduğu bir ba-

Arkeoloji dünyasında bir marka olan TÜBA-AR'a 7-8 aylık kısa bir süreçte 50 civarında makale yayın programına alınması için gönderildi. Pek çok süreli yayının yazı sıkıntısı nedeniyle yayımlanamadığı bir ortamda böylesine etkileyici bir başlangıç yapılmış olması, TÜBA-AR'dan beklentilerin çok büyük olduğuna işaret ediyor.

şarı yakalayan TÜBA-AR'ın bu konuma gelmesinde TÜBA'nın taşıdığı önem ve ağırlık çok etkilidir. Toprakları bir arkeolojik laboratuvar olan Türkiye'nin bu özelliğini arkeoloji yayıncılığına yansıtması kadar doğal bir sonuç beklenemez. Batılı ülkelerin imrenerek izlemekte olduğu arkeolojik zenginliğimiz ve faaliyetlerimizin akademik denetimden geçen doğru yayınlarla bilim dünyası ve kamuoyuna yansıtılması çok önemli. Bu bağlamda 2011 yılında 14. sayısı ile birlikte yayın hayatına zorunlu bir ara vermiş olan TÜBA-AR'ın, TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'ın basiretli yaklaşımı, Prof. Dr. Kenan Çağan'ın ise başarılı koordinasyonu ile yeniden canlandı-

rılması Türkiye arkeolojisinin 2014 yılındaki en önemli gelişmelerinden biri oldu.

TÜBA-AR arkeoloji dünyasında bir marka

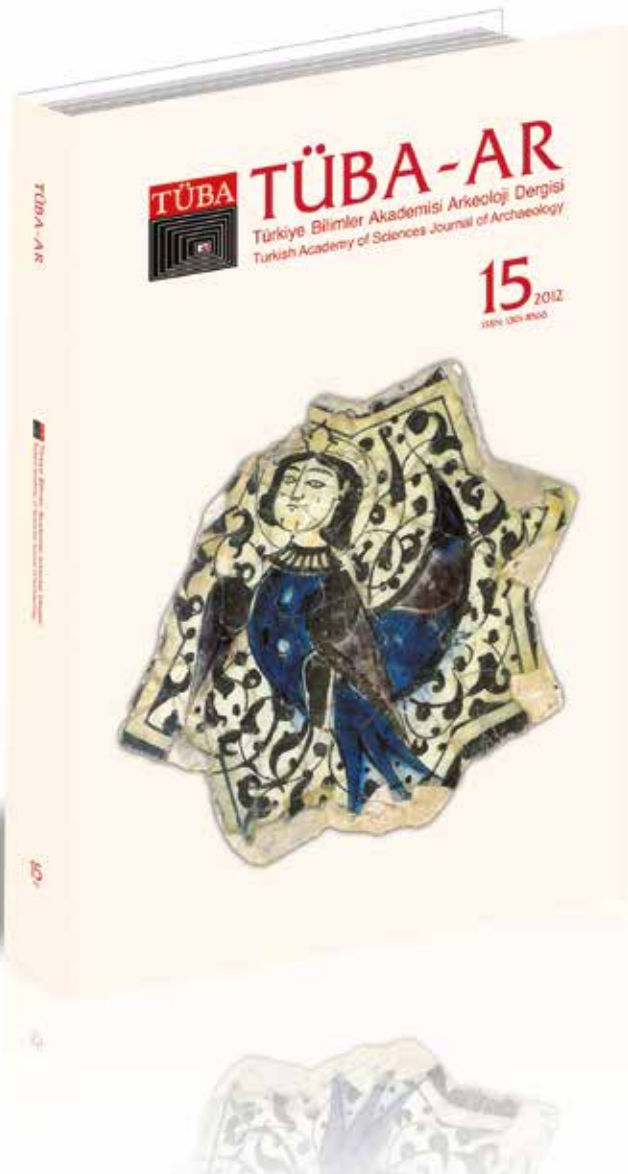
TÜBA-AR'ın Aralık 2014'te 15. sayı ile birlikte yeniden yayın hayatına başlaması, daha da önemlisi 6 ay gibi kısa sürede 11 değerli makaleden oluşan bir sayı çıkarabilmiş olması doğru bir yeniden yapılanma hamlesi ile gerçekleşti. Arkeoloji günümüzde sınırları zorlayan ve bu bağlamda yeni yaklaşımlar üreten bir bilim dalı haline geldi. Dönem, sınır ve kavram gibi hususların giderek genişlediği arkeoloji bilimindeki bu zihniyet değişikliği yeni dönemde TÜBA-AR'ın yayın politikasına yansıtıldı, her biri kendi alanında otorite olan çok değerli bilim insanlarından oluşan editör, yayın ve danışma kurulları oluşturuldu. Yeni yayın politikası doğrultusunda Anadolu merkezli olmak üzere Balkanlardan Orta Asya'ya uzanan bir coğrafi çerçeve ile Alt Paleolitik'ten Osmanlı'ya uzanan bir kronolojik çerçevede, arkeopolitikadan uzak, bilimsel kaygı taşıyan yazılara yer verilmesi planlandı. Arkeoloji dünyasında bir marka olan TÜBA-AR'a 7 - 8 aylık kısa bir süreçte 50 civarında makale yayın programına alınması için gönderildi. Pek çok süreli yayının yazı sıkıntısı nedeniyle yayımlanamadığı bir ortamda böylesine etkileyici bir başlangıç yapılmış olması, TÜBA-AR'dan beklentilerin çok büyük

Dönem, sınır ve kavram gibi hususların giderek genişlediği arkeoloji bilimindeki bu zihniyet değişikliği yeni dönemde TÜBA-AR'ın yayın politikasına yansıtıldı, her biri kendi alanında otorite olan çok değerli bilim insanlarından oluşan editör, yayın ve danışma kurulları oluşturuldu.

olduğuna işaret ediyor. Yazı, tasarım ve baskı kalitesinin üst düzeyde olduğu 15. sayının yayınlanması ile birlikte dergiye gönderilen makale sayısı daha da arttı. Bu durum TÜBA-AR'a duyulan özlemin yanında 15. sayının başarılı bulunduğunu da göstermektedir. 15. sayı çıkarılmaz, henüz dağıtım aşamasına geçmeden aldığımız dergi edinme talepleri, ilginin büyüyen artacağına işaret ediyor. Bu ilgi ve talebi karşılamak için TÜBA-AR'ın önemli kitabevelerinde yer alması için alt yapı çalışmaları gerçekleştiriliyor. 2011 öncesi dönemde talep edenler için TÜBA-AR oldukça zor ulaşılan bir yayındı. Yeni dönemle birlikte bu tür sorunların aşılması için önlemler alınıyor. TÜBA-AR ayrıca, 2015 yılı itibarıyla TÜBA'nın kendi ağ sayfası üzerinden online olarak da sunulacak. Yeni dönemde TÜBA-AR'ın olağan sayılarının yanında, ülkemizin önemli arkeolojik araştırmaları için ek yayın ciltleri de hazırlanacak. Dünyanın önemli arkeoloji dergilerinin kullandığı bu sistem ile dergi formatına sığmayan önemli arkeolojik çalışmalar bilim dünyasına sunulacak.

Doç. Dr. Şevket Dönmez kimdir?

TÜBA-AR Yayın Kurulu Başkanı Doç. Dr. Şevket Dönmez, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı'ndan 1991 yılında mezun oldu. Aynı yıl mezun olduğu Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı. 1994 yılında Yüksek Lisans, 2000 yılında ise Doktora eğitimini tamamladı. Aralık 2007'de ise Doçent unvanı aldı. Öğrenci olarak 1988 - 1991 yılları arasında Van Kalesi, Van Kalesi Höyüğü, Gevaş Tarihi Türk Mezarlığı ve Bismil Üçtepe Höyüğü kazıları ile Diyarbakır Bölgesi Yüze Araştırmaları'na katıldı. Heyet üyesi olarak 1992 - 2005 yılları arasında Bafra-İkiztepe kazılarında görev yaptı. Hazırladığı doktora tezi ile ilgili olarak Sinop-Samsun-Amasya İlleri Yüze Araştırmaları'nı gerçekleştirdi. Eylül 2005 - Ağustos 2006 tarihleri arasında Türk-Amerikan İlmî Araştırmalar Derneği tarafından verilen Ilse Böhlund Hanfmann ve George Maxim Anossov Hanfmann bursundan faydalanarak Avustralya-Melbourne Üniversitesi Arkeoloji, Sanat Tarihi ve Klasik Diller Enstitüsü'nde çalıştı. 2007 Yılında kazı başkanı olarak Amasya-Oluz Höyük sistematik arkeolojik kazıları projesine başladı. Halen İstanbul IV Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Türk Eskiçağ Bilimler Enstitüsü ve İstanbul Üniversitesi Avrasya Enstitüsü üyesidir. Nisan 2012'de İstanbul Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü Başkanlığı'na atandı.

TÜBA ASLİ ÜYESİ PROF. DR. ŞAHİN'DEN DÜNYADA BİR İLK DAHA

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Fikretin Şahin: Çalışmalarımıza 'Hastanelerde kullanılan medikal tekstil ve günlük yaşamda kullanılan hijyenik ürünler ve diğer tekstil ürünlerine hem üretim hem de kullanım hijyeni kazandırabilir miyiz?' diye bir soruyla başladık.

TÜBA Konsey Üyesi, TÜBA Kök Hücre Çalışma Grubu Üyesi ve Yeditepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Fikretin Şahin ile büyük yankı uyandıran 'antiviral ve antimikrobiyal medikal tekstil ürünleri' buluşu hakkında konuştuk.

TÜBA'nın sık sık patent ve buluşlarıyla gündeme gelen üyelerinden bir isim olarak; genel olarak hangi konular hakkında çalıştığınızdan ve özel olarak da gerçekleştirdiğiniz medikal çalışmalardan bahsedebilir misiniz?

Klinik, gıda, çevre ve bitki orijinli mikroorganizmaların moleküler tanısı, karakterizasyonu ve endüstriyel kullanımı olan biyolojik formülasyonların geliştirilmesi (mikrobiyal gübre ve pestisitler gibi), antimikrobiyal malzeme geliştirilmesi ve üretimi, kök hücre, gen tedavi ve kanser konularında bilimsel çalışmalar yapıyorum. Medikal alandaki çalışmalarımı iki başlık altında toplayabilirim ilki beşeri ilaçlar yani; kanser, obezite ve enfeksiyon hastalıklarının tedavisinde kullanılacak yeni nesil ilaç formülasyonlarının geliştirilmesine yö-

nelik çalışmalar yapıyoruz. Diğeri ise; 'Biyosidal/Hijyenik Ürünler' yani; insanların yaşam alanlarında kullandıkları her türlü eşya ve ortamdaki kaynaklanan ve insan sağlığına zarar verebilecek veya riske edebilecek mikroorganizmalardan arındırılmasını hedefleyen ürünler. Yeditepe Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Genetik ve Biyomühendislik Bölümünde yürütülen Ar-Ge çalışmaları sonucu sağlıklı insanları, yaşam alanlarında bulunan bakteri, fungus, maya veya virüslerin kontaminasyonlarına karşı korumak için çeşitli antiseptik el jeli ve kremi, yüzey dezenfektanları, sabun, şampuan gibi biyosidallerin ve hijyenik ürünler olan çocuk bezi, yaşlı bezi, kadın peti ve taponunu geliştirdik. Örnek verecek olursam: Yara iyileştirme özelliği olan polimer bazlı bir antiseptik hidrojel formülasyonu geliştirildi ve ticari üretimi başladı.

Antimikrobiyal ve antiviral tekstil ürünleri konusunda çalışmanız ve araştırmanız nasıl bir soruyla başladı?

Patojenlerin yani bakteri, fungus, maya ve virüslerin büyük bir bölümü yüzeylerde uzun süre barınır, temas ve solunum ile yayılarak ciddi hastalıkların yaygınlaşmasına sebebiyet verirler. Söz konusu yüzeylerinden en önemlileri insan cildi ile sürekli ve doğrudan temas halinde olan tekstil ürünleri gelmektedir. Tekstil ürünleri besin açısından zengin olduklarından ve birçok tekstil ürünü havadaki nemi yapısında tutabildiklerinden dolayı mikroorganizmalar için son derece elverişli ortam oluşturmaktadırlar. Bu nedenle, medikal tekstil ve hijyen sektörlerinde kullanılan tekstil ürünlerinin hem üretim hem de kullanım aşamasında steril olması arzu edilir. Biz 'Hastanelerde kullanılan medikal tekstil ve günlük yaşamda kullanılan hijyenik ürünler ve diğer tekstil ürünlerine hem üretim hem de kullanım hijyeni kazandırabilir miyiz?' diye bir soruyla çalışmalarımıza başlamıştık.

[Ürünlerin medikal sektörde bu kadar yankı uyandırmasının sebebi ne?](#)

Bu ürünlere sektörün ihtiyacı var. Ancak bu ihtiyaca cevap verecek bir teknoloji geliştirilmemişti. Hastanelerde bulunan ve genellikle birçok antimikrobiyal ilaca karşı dayanıklı olan patojen mikroorganizmaların hastane ziyaretçileri, çalışanları ve/veya tedavi gören hastaları kontamine ederek ölümcül enfeksiyon hastalıklarına neden olduğu medikal sektörde çalışan bilim insanları tarafından bilinmektedir. Bu nedenle hastanelerde kullanılan tekstil ürünlerinin tamamının steril olarak üretilmesi ve son kullanıcıya kadar steril olarak taşınması gereklidir. Ancak açılan medikal tekstil ürünlerinin kullanım hijyeni bulunmadığı için bu ürünlerin kullanımından kaynaklanan sağlık riskleri devam etmektedir. İlk defa medikal tekstil ürünlerine hem üretim ve hem de kullanım hijyeni sağlayacak yeni bir teknoloji geliştirdik ve sağlık sektöründe bu anlamda farkındalık oluşturduk.

[Hasta bezleri ve yatak koruyucular, bebek bezleri, ıslak mendiller ve daha birçok ürünün antimikrobiyal ve antiviral olması nasıl problemlerin önüne geçilmesini sağlıyor?](#)

Toplumsal yaşamın gelişmesi ve geleneksel yöntemlerin terk edilmesiyle birlikte dünyadaki çocuk, hasta ve kadınlar için hijyenik pedlerin veya ıslak mendillerin kullanımında artış görülmektedir. Bu ürünlerin steril ve antimikrobiyal olmalarından dolayı nemli ve besinin olduğu bu ortamlarda mikroorganizmalar kolaylıkla üreyip insanlarda idrar veya genital hastalıklara neden olurlar. Kadınların menstruasyon döneminde vücutlarından atılan kanın içeriği mikroorganizmaların üremesi için uygun bir ortam oluşturmaktadır. Bu mikroorganizmalar kadınların bu dönemde kullandıkları kadın bağları olan hijyenik pedlerde ya da tamponlarda üreyip, sağlıklı tehdit eden ciddi hastalıklara sebep

Geliştirdiğimiz teknoloji ile üretilen medikal tekstil ve hijyen ürünlerinin kullanımı, sağlık sektöründe karşılaşılan ve yukarıda özetlenen enfeksiyon hastalıklarının azalmasında önemli katkılar sağlayacak.

olmaktadır. Bununla beraber bebekler ve yatağa bağlı hasta ya da yaşlılar da tuvalet kontrolünü yapamadıklarından idrar ve dışıklarını kontrolsüzce dışarı atarlar. Bunun için günümüzde kağıt veya dokumasız kumaşlardan üretilen tek kullanımlık bebek veya hasta altı bezleri kullanılmaktadır. Bebeklerin ve yaşlıların ciltlerinin hassas olması nedeniyle kolayca tahriş/pişik olur ve uzun süreli yataklık hastalarında ise enfeksiyonlara açık yaralar görülür. Yukarıda bahsedilen insan sağlığını tehdit eden hastalıklardan insanları korumak için hastanelerde ve günlük hayatta kullanmak zorunda olduğumuz medikal tekstil ve hijyen ürünlerinin hastalık etmenlerine karşı koruyucu yani antimikrobiyal ve antiviral özelliklerinin bulunması gerekir. Bugün var olan teknoloji ile üretilen medikal tekstil ve hijyen ürünlerde antimikrobiyal ve antiviral özellik bulunmamaktadır. Bizim geliştirdiğimiz teknoloji ile üretilen medikal tekstil ve hijyen ürünlerinin kullanımı, sağlık sektöründe karşılaşılan ve yukarıda özetlenen enfeksiyon hastalıklarının azalmasında önemli katkılar sağlayacak.

[Medikal ve hijyen ürünlerin dünyada ve Türkiye’de kullanıcıların hizmetine ulaşması konusunda eylem planınız nedir?](#)

Farklı ülkelerde düzenlenen uluslararası kongre, konferans ve fuarlara katılıyoruz. Bu ürünlerin bir yandan tanıtımı yapılırken diğer taraftan da sektör temsilcilerine örnekler gönderip uzman bilim insanları tarafından testlerini yaptırıyoruz. Onaylarını aldığımız ürünlerin Türkiye ve diğer ülkelerde markete sürülmesi için gerekli ruhsatlarımıza çalışmalarını yürütüyoruz.

[Mers, Sars ve Ebola gibi zararlı ve ölümcül virüslere karşı geliştirdiğiniz koruma setine de antimikrobiyal ve antiviral özellik kazandırdınız, bize bu konudan bahsedebilir misiniz?](#)

Bizim geliştirdiğimiz medikal tekstil ürünlerinin antibakteriyel, antifungal, anticandidal ve antiviral özelliklerin olduğu uluslararası standart test metotlarına göre belirlenmiştir. Bu ürünlerin hem DNA hem de RNA virüslerine karşı antiviral etkiye sahip oldukları test edilen model virüs (Adeno ve Polio) ırkları üzerinde saptanmıştır. Ürünlerimizin Mers, Sars ve Ebola virüsleri üzerinde testleri yapılmamış olmasına rağmen model virüslerden elde edilen antiviral test sonuçlarına göre bu virüsler üzerinde de etkili olabileceği yorumunu yapabiliyoruz. Ancak daha sağlıklı kanaatler oluşturabilmek için gelecekte çalışma yetkisi olan laboratuvarlar ile irtibat kurarak ürünlerimizin bu virüsler üzerin dede test edilmesini arzu ediyoruz.

[Proje süresince nasıl bir ekiple çalıştınız?](#)

Proje ekibimizde Biyomühendis, Ziraat mühendisi, Tekstil mühendisi, Mikrobiyolog, Malzeme mühendisi, Kimyacı, Kimya mühendisi, Biyolog, Moleküler Biyolog, Eczacı, Toksikolog, Fizyolog, Patolog, Veteriner, Ürolog gibi oldukça farklı disiplinlerden bilim insanları yer aldı ve proje yaklaşık 4 yıl süren bir çalışmanın sonucu geliştirildi.

TÜBA ŞEREF ÜYESİ PROF. DR. MÜNCİ KALAYOĞLU'NDAN TÜRKİYE'NİN ORGAN NAKLİ GERÇEĞİ

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Münci Kalayoğlu: “Sadece bu yıl 1.688 hasta, beklediği organa kavuşamadığından hayatını kaybetti. Organ bekleyen binlerce kişinin sonu da böyle mi olacak?”

[Türkiye’de ilk gerçekleştirilen organ naklinden bu yana 40 yıl geçti ve geçen bu zamana rağmen bağış konusunda ihtiyacımızın çok gerisindeyiz. Yıllardır organ naklinin içindesiniz ve dünyayla irtibat halindesiniz. Bizi bağış yapmaktan alıkoyan nedir?](#)

Evet, geçen 40 yıl içinde üzüntü vericidir ki, organ bağışı konusunda ihtiyacımızın çok gerisindeyiz.

Organ bağışı çok hassas bir konu ve zaman zaman medyada çıkan olumsuz ve doğru olmayan haberler vatandaşlarımızın bu konudaki güveninin sarsılmasına neden olabiliyor. Bunun yanında olumlu haberler de çıkıyor ancak olumsuz haberlerin etkisi de daha fazla. Zaten hassas olan bir konuda vatandaşlarımız tarafından kimi zaman “Acaba bağışladığımız organlar en uygun hastaya gidecek mi?” sorusu dile getiriliyor. Bu ve benzeri kaygılara meydan verilmemesi adına adaletli ve şeffaf bir organ dağıtım sistemi oluşturmamız şart.

Kuran-ı Kerim’de Maide Suresi’nde “Bir kişiye hayat vermek, bütün insanlara hayat vermeğe eşdeğer” deniliyor. Organ naklinin sevap olduğu Din İşleri Yüksek Kurulu’nca 1980’de alınan bir kararla halkımıza duyuruldu. Ancak “organ bağışı dinen caiz değildir” türünden bir düşünce hala yaygın. Oysa bu düşüncenin değişmesi için Diyanet İşleri Başkanı Mehmet Görmez’in çok anlamlı bir çağrısı oldu. Görmez, “Dini, ilmi, tıbbi, hukuki şartlar yerine geldikten sonra bizim organlarımızı bağışlamamız candan cana giden en büyük sadakadır” çağrısını yaptı.

Organ bağışının, kan bağışından farkı yok. Hayat kurtarmak isteyen herkes organını bağışlayabilir. Organ bağışına kendisinin de her an ihtiyaç duyabileceğini fark eden insanlar çoğaldıkça daha mutlu ve sağlıklı bir toplum olacağımıza eminim. Geçen yıl Türkiye’de tam 6 bin 180 organ ve doku nakli gerçekleştirildi. Toplum olarak daha fazlasına ihtiyacımız var.

[Türkiye’de nasıl bir organ bağışı sistemi var, yeterli teknik altyapıya ve bilgi birikimine sahip miyiz? Organ bağışı koordinatörleri nasıl bir organizasyonla çalışıyorlar?](#)

Ulusal Koordinasyon Sistemi’ni oluşturmak amacıyla Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne bağlı olmak üzere; Ankara’da Ulusal Organ ve Doku Nakli Koordinasyon Merkezi (UKM) ile Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Samsun olmak üzere 9 ilde Organ ve Doku Nakli Bölge

Koordinasyon Merkezleri (BKM) kuruldu ve her bir BKM’ne bağlı iller belirlendi. Ülke genelinde herhangi bir hastanede beyin ölümü ve organ bağışı gerçekleştiğinde hastanede görevli organ nakli koordinatörleri Bölge Koordinasyon Merkezi’ne bildiriyor. Organ ve Doku Nakli Bölge Koordinasyon Merkezi’ne hızlı bir şekilde ulaştırılıyor. Bu merkez, bağışçının organ ve dokularının ülke genelinde nakil beklemekte olan hastalardan aciliyet ve organ uyumu kriterlerine göre en

[Organ bağışına kendisinin de her an ihtiyaç duyabileceğini fark eden insanlar çoğaldıkça daha mutlu ve sağlıklı bir toplum olabileceğimize eminiz.](#)

uygun hastanın bulunduğu Organ Nakli Merkezi'ne gönderilmesini sağlıyor.

Türkiye'de tüm organ nakli merkezleri Sağlık Bakanlığı'nın sıkı denetimi ve kontrolü altındadır. Organ merkezlerine ruhsat verilirken merkezde çalışan kişilerin eğitimi, hastanenin, kullanılan araçların, aletlerin uygunluğu Sağlık Bakanlığı görevlileri tarafından inceleniyor. Yönetmeliğe uygun olmayan bir ameliyat yapılması durumunda verilen ruhsat iptal ediliyor.

Organ transferini sağlamak amacıyla yaklaşık 4.000 kara ambulansı, tam donanımlı 3 uçak ambulans ve 17 ambulans helikopterlerle faaliyet gösteren Hava Ambulans Sistemi, bir yandan asli görevini yaparken, diğer taraftan organların ve nakil ekiplerinin transferinin sağlanmasına destek vermektedir.

[Böbrek bekleyen binlerce insan sırada... Bunca insanın böbreğini kaybetme noktasına gelmiş olmasının sebebi nedir, genetik mi yoksa yaşam koşullarından mı?](#)

Türkiye'de şu an diyalize giren 60.000 kişi var, 2016'da ise bu sayının 100.000-120.000 arasında olacağı tahmin ediliyor. Geçen yıl yapılan böbrek nakli sayısı ise sadece 4000. Şeker hastalığı, yüksek tansiyon, aşırı şişmanlık, bazı kalıtsal ya da doğuştan gelen kalıtsal böbrek hastalıkları sonucunda böbrekler hasara uğruyor ve kronik böbrek yetmezliği ortaya çıkıyor. Kronik böbrek yetmezliği ise böbrek naklini gerektiriyor. Yani

[Türkiye'de şu an diyalize giren 60.000 kişi var, 2016'da ise bu sayının 100.000-120.000 arasında olacağı tahmin ediliyor.](#)

[Kuran-ı Kerim'in Maide Suresi'nde "Bir kişiye hayat vermek, bütün insanlara hayat vermeye eşdeğer" deniliyor.](#)

en çok böbrek bağışına ihtiyaç var. En uygun tedavi nakil. Diyaliz bir tedavi şekli değil ancak sonu geciktiren erteleyen bir yöntemdir. Madalyonun diğer yüzünde ise işin ekonomik yönü var. Bir diyaliz hastasının yıllık masrafı yaklaşık 25 bin dolar ve her yıl artıyor, oysa bir kereye mahsus olmak üzere böbrek naklinin masrafı 25 bin dolar, daha sonrada yıllık 3.500-4.000 bin dolar ilaç masrafı oluyor.

Organ naklinde doku uyumunun en önemli olduğu organ da böbrek. Ancak geliştirilen bazı ilaçlar sayesinde ve bazı testlerin sonuçları da olumlu ise tam uyum olmasa da nakil yapılabilir. Yeni geliştirilen bu ilaçlar sayesinde nakledilen organı vücudun reddetmesi yani uyum problemi artık neredeyse ortadan kalkıyor.

[Karaciğer nakil ihtiyacının bu kadar çok olmasının bir nedeni de Hepatit B hastalığının yaygın olması olabilir mi? Başka hangi durumlarda karaciğer nakline ihtiyaç duyuluyor? Nakil gerçekleşmeden sadece tedavi ile kişi hayatına devam edebilir mi? Şu anda karaciğer bekleyen kaç hasta bulunuyor?](#)

Türkiye'deki karaciğer hastalarında en büyük problem Hepatit B, Hepatit C. Karaciğer hastalıkları büyüklerde kalıtsal hastalıklar, alkol tüketimi, aşırı şişmanlık, kalıtsal karaciğer hastalıkları ve yağlanma sonucunda, çocuklarda ise doğuştan ve akraba evliliği sonucunda ortaya çıkıyor. Bugün 7.500 hasta karaciğer nakli için

bekliyor. Nakil yapıldığında bu hastalar sağlıklarına kavuşuyor, normal hayatlarına geri dönebiliyor. Nakil sonrası yapılması gereken tek şey ilaç kullanmak ve doktor takibinde olmak. Karaciğer naklinde doku uyumuna bakılmıyor. Rh (+) ya da Rh (-) olması fark etmezsiniz, sadece kan grubu uyumu gerekiyor.

Karaciğer nakline; çocuklarda doğuştan gelen karaciğer ve safra yolları hastalıkları, yetişkinlerde ise yine Hepatit B, Hepatit C'ye ve aşırı alkole bağlı gelişen siroz ve karaciğer kanserleri neden oluyor.

[Kadavra ve canlı nakilleri kıyaslarsak ortaya nasıl bir tablo çıkıyor?](#)

Böbrek nakli ve karaciğer nakli ile ilgili ülkemizde sonuçlar hem yapılan nakillerin miktarı hem de başarısı olarak birçok ülkeden çok daha ileride. Bu, canlı nakil-

lerle yakalanmış bir başarı. Türkiye bu nakillerde dünyanın ilk 3-4 ülkesi arasında gösterilebilir.

Kalp, kalp kapakları, akciğer, pankreas, ince barsak, korneanın tek kaynağı kadavralar. Başarının ölçüsünü kadavradan yapılan nakillerin en az canlıdan yapılan nakiller kadar olması esas alınmalı.

2014 Ekim ayı itibariyle beyin ölüm bildirim sayısı 1418, kadavra verici sayısı 309, kadavradan yapılan böbrek nakil sayısı 471, karaciğer nakli sayısı 243, kalp nakli sayısı 60'a ulaştı.

Tüm bu bahsedilen gelişmelerle birlikte dünya çapında nakil merkezleri ve organ nakli ekiplerine sahip olduğumuz halde, kadavra verici sayısı ve kadavradan yapılan organ nakli sayısı bakımından gelişmiş ülkelerin hayli gerisindeyiz. Kadavra verici sayısını artırılması gerektiği tartışmasız bir gerçek.

[Türkiye'de 2014 yılı istatistiklerine bakacak olursak kaç kişi organ bekliyor? Ve geçen yıl kaç kişiyi organ bulunamadığı için kaybettik?](#)

Bugün ülkemizde 24.729 kişi bekleme listesinde böbrek, karaciğer, kalp, akciğer, pankreas gibi solid-yekpare organ bekliyor. Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de nakil sayısı ihtiyacı dramatik alt düzeylerde seyrediyor. Ciddi boyutta organ nakli bekleyen hasta sayısına sahip olan ülkemizde, herkesin etik bir bağlılık üstlenerek, tarafsız olarak, organ bağış sorumluluğunu kabul etmesi halinde, bu sorunun üstesinden gelinebilir.

Sadece bu yıl 1.688 hasta, beklediği organa kavuşamadığından hayatını kaybetti. Organ bekleyen binlerce kişinin sonu da böyle mi olacak? Organ bekleyen 24.729 tam hastamız var. Bağışlanacak her yeni böbrek, karaciğer, kalp, akciğer, pankreas, ince barsak ve kornea onlar için yaşam umudu olacak.

I. Dünya Savaşı ve 100. Yılında Çanakkale Savaşları

Doç. Dr. Muhammet Erat

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

20. yüzyıl başında Avrupa'daki İttifak ve İtilaf Blokları şeklinde ortaya çıkan siyasi kamplaşmanın, silahlanma yarışının ve egemenlik mücadelesinin bir savaşa neden olacağı açıktı. Bu nedenle 28 Haziran 1914'te Avusturya-Macaristan Velihtı ve eşinin öldürülmesi, uzun yıllardır her iki blok arasında süregelen sömürge yarışının ve dünya siyaseti üzerindeki egemenlik mücadelesinin sıcak bir savaşa dönüşmesini sağlamıştır. Nitekim 1914 Ağustos ayı başında İttifak bloku içerisinde yer alan Almanya ve Avusturya-Macaristan, İtilaf Bloku'nu oluşturan İngiltere, Fransa ve Rusya ile savaşa girişmiştir. İtalya ise İttifak Bloku içerisinde olmasına rağmen silahlı taraf-sızlığını ilan etmiştir.

I. Dünya Savaşı'nın Başlaması ve Osmanlı Devleti

Avrupa'da savaş başladığında Osmanlı Devleti'nin durumu belirsizliğini korumakla birlikte, 2 Ağustos 1914'te Almanya ile bir gizli ittifak imzalanmıştır¹.

Bu arada Amiral Souchon, 27 Ekim'de Osmanlı yetkili makamlarının izniyle, donanmanın başında Yavuz ve Midilli gemileriyle beraber Karadeniz'e çıkmıştır². Sözde talim yapmak için 11 parçadan oluşan donanmanın başında Karadeniz'e geçen Souchon, 29/30 Ekim gecesi Rus limanlarını ve limanlarda bulunan savaş gemilerini bombardıman etmiştir.

Bu olaydan sonra 2 Kasım 1914'te Osmanlı Devleti, Rusya ile savaşa girişmiştir. Ardından da İngiltere ve Fransa ile siyasi ilişkiler kesildi. 5 Kasım'da İngiltere ve Fransa, Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etti. Bunun üzerine Hükümet yetkililerinin görüşünü Âyân ve Mebusan Meclisi'nin onaylamasıyla Osmanlı Devleti de, 11 Kasım 1914'te İtilaf Devletleri'ne savaş ilan etti³.

Çanakkale Cephesi

Müttefik Donanması'nın 18 Mart 1915'ten önce Boğaz'ın

¹ Enver Ziya Karal, Osmanlı Tarihi, İkinci Meşrutiyet ve Birinci Dünya Savaşı (1908-1918), C. IX, Ankara 1999, s. 381; Rifat Uçarol, Siyasi Tarih, İstanbul 2000, s. 466-467.

² Yusuf Hikmet Bayur, Türk İnkılabı Tarihi, 1914-1918 Genel Savaşı, C. III-I, Ankara 1991, s. 235; Tevfik İnci, "Yavuz ve Midilli Kruvazörünü Nasıl Aldık ve Birinci Dünya Harbi'ne Nasıl Girdik", Türk Deniz Tarihi, (Der.) Sadullah Tezcan, Ankara, 2005, s. 446.

³ Enver Ziya Karal, a.g.e., s. 394-399.

girişindeki savunma sistemine yönelik olarak 19, 25 ve 26 Şubat tarihlerinde yapmış olduğu saldırılar sonucunda Türk tabyaları büyük zarar görmüştü. Bundan sonraki hedef Çanakkale Boğazı'ndaki merkez savunma sistemini etkisiz hale getirmek ve boğazı açmaktır.

18 Mart günü sekiz saat devam eden şiddetli bombardıman esnasında Osmanlı kuvvetlerinden 4 subay, 22 er şehit oldu. 1 subay, 52 er yaralandı. Almanlardan da 3 er öldü. 1 subay ve 14 er yaralandı. Toplam zayıat 97 kişidir. Osmanlı tabya ve bataryalarındaki toplam 176 toptan 8'i tahrip oldu.

Müttefik devletlerin üç önemli gemisi Bouvet, Ocean ve Irresistible battı. Dört gemisi Inflexible, Goulois, Suffren ve Agamemnon savaş dışı kaldı. İnsan kaybı 800'ü buldu. Toplam top kaybı ise 44'tü.

Denizde büyük bir mağlubiyete uğrayan Müttefikler Çanakkale'yi sadece denizden yapılacak bir saldırı ile geçemeyeceklerini anlamış oldular. Bu kez Gelibolu Yarımadası'nın değişik yerlerine ve Anadolu yakasına asker çıkararak Çanakkale Boğazı'nı ele geçirip İstanbul'a gitme hedeflerini gerçekleştirmek istediler. Akdeniz Seferi Kuvvetlerinin başına General Sir Ian Hamilton getirildi. Anadolu yakasına ve Gelibolu Yarımadası'nın değişik yerlerine çıkarmalar yaptılar.

Müttefik devletlerin yapmış olduğu plan çerçevesinde 25 Nisan sabahı erken saatlerde Anzak birlikleri Arıburnu'na asker çıkarmaya başladılar. Sahillerde görevli gözetleme postaları şiddetle karşı koydular. Çıkarma başladıktan sonra Eceabat'ta bulunan 27. Alay Komutanı Yarbay Mehmet Şefik Bey, birliklerini Arıburnu yönünde taarruza geçirdi.

Bu arada 19. Tümen Komutanı Yarbay Mustafa Kemal Bey Kocaçimen bölgesine gelmiş ve inisiyatifini kullanarak 57. Alay ile birlikte harekete geçerek Anzaklar üzerine taarruza geçmiştir.

25 Nisan'daki Arıburnu çıkarmasından sonra, karaya çıkan Anzak ve İngiliz birlikleriyle kıyı bölgesinde, Kanlısırt ve Conkbayırı yakınlarında çok şiddetli çarpışmalar olmuş, Türk birlikleri büyük mücadele örneği vermiştir.

Düşman, Türk'ün ezici, yıpratıcı, yok edici ateş ve darbeleri altında hayallerini denize gömerek, yenilmiş, yıpranmış, gururu kırılmış bir çöküntü içinde savaş alanından çekilmiştir.

Yarımadada çarpışmalar bundan sonra siper savaşları şeklinde devam etmiştir. Ağustos ayı başında Gelibolu Yarımadası'ndaki çarpışmalar şiddetlenmiştir. Bu çarpışmalarda her iki taraf da büyük kayıplar vermiştir.

Bu sırada Anafartalar Grup Komutanı Albay Mustafa Kemal Bey'in 10 Ağustos'ta verdiği emirle Conkbayırı'ndan başlayan taarruz, Gelibolu Yarımadası'nda yapılan süngü savaşlarının en şiddetlisi oldu. 6 - 10 Ağustos 1915 tarihleri arasında devam eden Conkbayırı Savaşları'nda Osmanlı kuvvetleri 9.200, İngilizler 12.000 zayıat verdiler.

6/7 Ağustos 1915'teki, Anafartalar çıkarması "baskın" şeklinde gerçekleşti, ancak karaya çıkan İngiliz birliklerinin hareketsiz kalması ve Anafartalar Grup Komutanlığı'na bağlı çok az sayıdaki birliğin şiddetle direnmesi İngilizlerin bu baskından yararlanmasını önledi. Birinci Anafartalar Savaşı'nda Osmanlı kuvvetlerinin kaybı çok olmasına rağmen İngilizleri durdurmayı başarmışlardır.

Diğer taraftan Ian Hamilton, stratejik açıdan önemli bir yere sahip olan Alçıtepe'yi ele geçirmek için aslı çıkarma bölgesi olarak Seddülbahir'i seçmişti. Alçıtepe'yi ele geçirdikten sonra Kilitbahir Platosu'na yönelerek Çanakkale Boğazı'ndaki Osmanlı topçularını arkadan vurmaya planlamıştı.

İngilizler Seddülbahir bölgesinde Morto Koyu, Ertuğrul Koyu, İkiz Koyu, Pınarıçi-Zığındere Ağzı ve Tekke Koyu'na çıkarma yapmıştır. Beş ayrı yere çıkan İngiliz kuvvetlerinin donanma ile birlikte yapmış oldukları saldırılar sonucunda, Türk tarafının arkadan yardım alamaması üzerine birlikler aldıkları emir doğrultusunda Alçıtepe yakınlarında bulunan siperlere geri çekilmek zorunda kalmıştır. 28 Nisan'dan itibaren her iki tarafın yapacağı mücadele Kerevizdere, Alçıtepe ve Zığındere bölgesinde olacaktır. Bu bölgede 9 Ocak 1916 tarihine kadar Birinci Kirte Savaşı (28 Nisan 1915), İkinci Kirte Savaşı (6-8 Mayıs), Üçüncü Kirte Savaşı (4-6 Haziran) yapılmıştır. Birinci Kerevizdere

Savaşı (21-22 Haziran) ve İkinci Kerevizdere Savaşı (12-13 Temmuz 1915). 28 Haziran - 5 Temmuz 1915 tarihleri arasında meydana gelen ve Seddülbahir bölgesinde 25 Nisan'dan itibaren yapılan savaşların en kanlısı olan Zığındere Savaşları'nda Güney Grubu 16.000 zayıat vermiştir.

7 Aralık 1915'te artık İngiliz Hükümeti Gelibolu Yarımadası'nın bir kısmının boşaltılması konusunda kesin karara varmış bulunuyordu. 19/20 Aralık gecesi Gelibolu Yarımadası'nın kuzey bölgesini tamamen boşalttılar. Bu başarılı tahliyeden sonra Müttefik devletler 9 Ocak 1916 tarihinde Seddülbahir'den de çekilerek Gelibolu Yarımadası'nı boşalttılar.

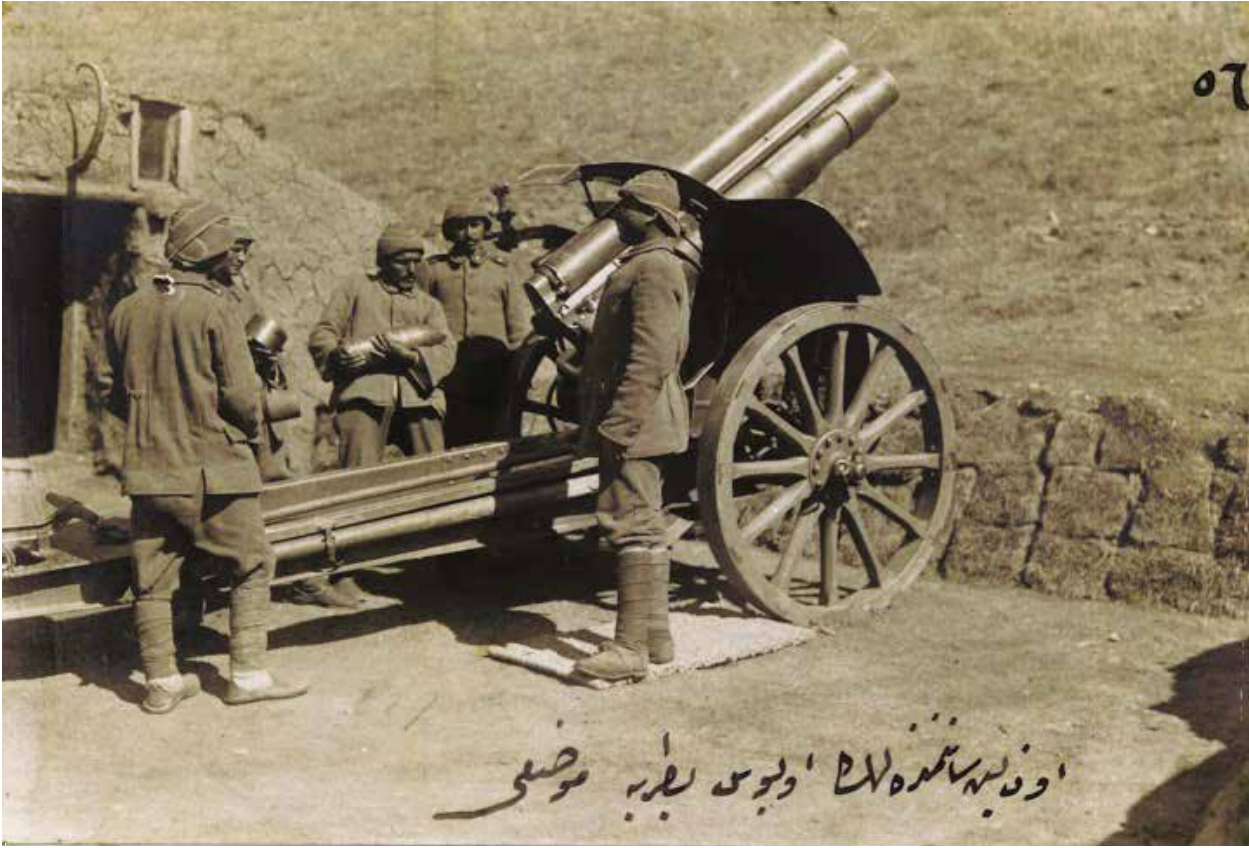
Çanakkale Cephesi'nde İngilizler 410.000, Fransızlar 79.000 olmak üzere toplam 489.000 askeri savaş alanına sürdüler. Bu askerlerden İngilizler 205.000, Fransızlar 47.000 zayıat verdiler. Toplam zayıat 252.000 kişidir.

Osmanlı Devleti, Çanakkale Cephesi'ne yaklaşık 500.000 asker gönderdi. Bu askerlerden 55.127'si şehit, 100.177'si yaralı, 10.067'si kayıp, 21.498'i ise hastalıktan öldü. 64.440'ı da hastalanıp cephe gerisine gönderildi. Osmanlı Devleti'nin Çanakkale Cephesi'ndeki toplam zayıatı 251.309'dur⁴.

Çanakkale Savaşları, doğurduğu sonuçlar itibarıyla Türk ve dünya tarihi açısından çok önemli bir yere sahiptir. 1915 yılında İtilaf Devletlerine karşı kazanılan Çanakkale Zaferi'nin, I. Dünya Savaşı'nın seyrini etkilediği ve sonraki dönem için belirleyici sonuçlar doğurduğu bilinen bir gerçektir.

Yıllardır yenilgi yüzü görmeyen İngiliz ve Fransız ordusu ve donanması, uzun bir zamandır zafer kazanamamış olan Türk ordusu karşısında mağlup olmuştur. Çanakkale Za-

⁴ Mithat Atabay, Muhammet Erat, Haluk Çobanoğlu, Çanakkale Şehitlikleri, İstanbul 2009, s. 157-251; Muhammet Erat (Ed.) Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, İstanbul 2013, s. 44-57.

15 Santimlik Obüs Bataryası Mevzide

feri, Türk ordusunun ve milletin kendisine güven duymasını sağlamış, bütün ülkede sevinç gösterileriyle karşılanmıştır⁵.

Kafkas Cephesi

22 Aralık 1914 tarihinde başlayan Sarıkamış Harekâtı'nda soğuk, açlık ve hastalıktan ve iyi bir planlama yapılmadığından dolayı Türk ordusu binlerce askerini kaybetmiştir. Günler süren mücadeleden sonra büyük bir kazanım elde edilemeden 9 Ocak 1915'te geri çekilmek zorunda kalındı.

Bundan sonra Ruslar Anadolu içlerine doğru ilerlemeye başlamış ve 27 Mart'ta Artvin'i almışlardır. 16 Şubat 1916'da Erzurum ve Muş'u, 3 Mart'ta Bitlis'i, 8 Mart'ta Rize'yi, 19 Nisan'da Trabzon'u ve 25 Temmuz'da da Erzincan'ı işgal etmişlerdir.

12 Şubat 1918'de Ermenilerin halka yaptığı zulümler yüzünden 3. Ordu Komutanı Vehip Paşa'nın verdiği emir üzerine ileri harekâta başlandı⁶. Birlikler 13 Şubat'ta Erzincan'a girdi⁷. 12 Mart 1918'de de Erzurum, Ermenilerden kurtarılmış oldu⁸. 16 Mart'ta Horasan, 17 Mart'ta

Narman, 22 Mart'ta Hınıs ve ertesi gün de Kötek zapt edildi. Bu hat üzerinde Sarıkamış-Kars'a doğru ileri harekâta devam edilerek Ermeniler takip edildi.

5 Nisan 1918'de Sarıkamış'ın zaptından sonra Türk birlikleri 25 Nisan 1918 sabahı erkenden Kars'ı dört bir koldan zapt etmeye başladılar⁹. Böylelikle kırk yıl süren esaretten sonra Kars kalesi ve bütün civar bölge kurtulmuş oldu. Karabekir, 15 Mayıs 1918'de Arpaçayı'nı geçerek Gümrü'yü işgal etti¹⁰.

Diğer taraftan kuzeydeki harekât Trabzon ve Of çevresinde 37. Tümen birlikleri tarafından, Bayburt ve İspir'deki de II. Kafkas Kolordusu tarafından yürütülmüştür¹¹. Cephenin güneyinde bulunan Ali İhsan Paşa komutasındaki 4. Kolordu birlikleri de Muş'u ve Kop'u işgalden kurtarmıştır. 5. Tümen de Van'ı, 2 Nisan 1918 tarihinde Ermeni komitacıardan geri almıştır. Bu arada 4. Kolordu birlikleri 2 Mayıs'ta Hoy'u alarak İran içlerine kadar ilerlemiştir¹².

Kanal Cephesi

Osmanlı Devleti, İngilizlerin Mısır'a yerleşmesini bir

⁵ Muhammet Erat, "Çanakkale Savaşlarının Sonuçları", Çanakkale 1915, Dardanel Medya Yay., Çanakkale, s. 13-15.

⁶ Fahri Belen, Birinci Cihan Harbi'nde Türk Harbi, 1918 Yılı Hareketleri, V, Ankara 1967, 151.

⁷ Belen, a.g.e., s. 152; İdari Faaliyetler ve Lojistik, X, 492.

⁸ Belen, a.g.e., s. 154; Kâmuran Gürün, Ermeni Dosyası, Ankara 1983, s. 235; Birinci Dünya Harbi İdari Faaliyetler ve Lojistik, X, 492;

⁹ Justin McCarty, Ölüm ve Sürgün, İstanbul 1998, s. 198; Belen, a.g.e., s. 159i

¹⁰ İsmet Görgülü, On yıllık Harbin Kadrosu, 1912-1922, Ankara 1993, 125; Gürün, Ermeni Dosyası, s. 235; Belen, a.g.e., 160

¹¹ Görgülü, a.g.e., s. 124-125.

¹² Ali İhsan Sabis, Harp Hatıralarım. Birinci Dünya Harbi, s. 183-215,

türlü hazmedememiş ve burasını geri almanın planlarını yapmaya başlamıştır. 4. Ordu Komutanı Cemal Paşa, hazırlıklarını tamamladıktan sonra 14 Ocak 1915'te Süveyş Kanal Harekâtı'na başladı. Ancak çeşitli sebepler yüzünden Süveyş Kanalı'nı ele geçirme ve Mısır'a ulaşma hedefi yerine getirilemedi. Birçok kayıp verildi. Sonuçta ciddi bir kazanım elde edilemedi. Bundan sonraki süreçte cep-hedeki çarpışmalar azaldı.

Irak Cephesi

İngilizler, Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na girmesini beklemeden bölgedeki emellerini gerçekleştirebilmek için harekete geçerek 23 Kasım'da Basra'yı ve 8 Aralık'ta da Kurna'yı aldılar.

Osmanlı kuvvetlerinin Basra'yı alamaması üzerine İngiliz birlikleri, General Townshend'in komutasında harekete geçti. Karşılarında bulunan Türk birlikleri fazla direniş gösteremedi. İngilizler, 21 Mayıs'ta Kut'ül Ammâre'ye ve 25 Temmuz'da da Nasıriye'ye girmeyi başardılar.

19 Nisan 1916'da 6. Ordu Komutanlığına Halil Paşa getirildi. Bu arada 19 Nisan 1916'da Kut'ül Ammâre'yi kuşatmakta olan 18. Kolordu'nun Komutanlığı'na tayin edilen Kâzım Karabekir kuşatmaya devam etti¹³. Sonunda beş ay süren kuşatmaya dayanamayan Townshend, 29 Nisan 1916 tarihinde teslim olmuş ve şehir Türklerin eline geçmiştir.

¹³ Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi, Osmanlı Devri Birinci Dünya Harbi İdari Faaliyetler ve Lojistik, C. X, Ankara 1985, s. 316-317.

Ancak daha sonra üstün kuvvetler karşısında tutunma imkânı bulamayan Türk birlikleri Bağdat'a doğru çekilmek zorunda kalmışlardır. 11 Mart 1917 tarihinde Bağdat ve ardından da 9 Aralık'ta Kudüs İngiliz ordusu tarafından işgal edildi¹⁴.

Hicaz – Yemen Cephesi

İngilizler Hilafet gücünün İslam dünyasındaki etkisini kırmak için türlü oyunlara başvurmuşlardır. 1916 yılında İngilizlerin kışkırtmasıyla Mekke Şerif Hüseyin ve yanındakiler ayaklanarak bağımsızlığını ilan etmiştir. Hüseyin'in bu çağrısına bütün Arap kabileleri katılmamıştır. Yemen'de İmam Yahya Osmanlılara bağlı kalırken, Asir bölgesindeki Seyyid İdris ayaklanmaya destek vermiştir.

Fahrettin Paşa ve kuvvetleri, İngilizlerin Nablus savaşını kazanmaları ve Türk kuvvetlerinin Filistin Cephesi'nden Halep bölgesine çekilmesi üzerine, İngiliz ve Şerif Hüseyin'in kuvvetleri tarafından kuşatılan Medine'de mahsur kalmıştır. Fahrettin Paşa, bölgedeki kuvvetlerle irtibatın kesilmesine ve hiçbir şekilde destek alamamasına rağmen, yanındaki az sayıdaki askerlerle birlikte Medine'yi kahramanca savunmuş ve büyük bir direniş sergilemiştir.

Sina – Filistin Cephesi

İngilizler, 1916 yılının sonunda Sina Yarımadası'nı geçerek ilerlemeye başladılar. Cepheyi savunan 4. Ordu'nun

¹⁴ Bayur, a.g.e., III/IV, 844; War Memoirs of David Lloyd George, Vol. II, London, s. 1086; Michael L. Dockrill-J. Douglas Goold, Peace Without Promise, Britain and the Peace Conferences 1919-23, Great Britain 1981, s. 143.

bir kısım kuvvetleri isyan eden Şerif Hüseyin üzerine gönderilmiş, geriye kalan kısmı da Gazze-Şeria-Birüssebi hattında savunmaya çekilmiştir. Hazırlıklarını tamamlayan İngilizler 1917 yılı baharında Gazze'ye saldırmıştır. I. ve II. Gazze savaşlarında Türk birliklerinin kahramanca karşı koyması üzerine İngilizler geri çekilmek zorunda kalmışlardır. Fakat İngilizler bu cephedeki birliklerini takviye etmişler ve Türklerin karşısında güçlü bir duruma gelmişlerdir.

Filistin Cephesi'nde saldırı için gerekli hazırlıklarını tamamlayan İngilizler, Birüssebi'yi 31 Ekim'de ele geçirmişlerdir. Karadan, denizden ve havadan yapılan bombardımanlardan sonra 7 Kasım'da Gazze'ye girmişlerdir. Bundan sonra 16 Kasım'da Yafa'yı aldıktan sonra Kudüs'ü kuşatma hareketine girişmişlerdir. 9 Aralık 1917 tarihinde Kudüs'ü işgal etmişlerdir¹⁵. Kudüs'ü ele geçiren İngilizler ileri hareketlerine devam etmişlerdir. 19 Eylül 1918'te başlattığı taarruz hızla gelişmiş ve Filistin bölgesi tamamen İngilizlerin eline geçmiştir. Karşısında bulunan 8. Ordu tamamen dağılmıştır. 7. Ordu Komutanı Mustafa Kemal Paşa ordusunu geri çekmek suretiyle askerinin kırılmasını önlemeye çalışmıştır¹⁶.

Galiçya, Romanya ve Makedonya Cepheleri

I. Dünya Savaşı'nda savaşın bütün şiddetiyle yaşandığı, milyonlarca asker öldüğü ve yaralandığı, her iki blok arasında çetin mücadelelerin yapıldığı yer aslında Avrupa'da bulunan cephelerdir. Batı Cephesi ile Doğu Cephesi, İttifak ve İtilaf kuvvetlerinin birbirlerine üstünlük kurmaya çalıştığı ana cephelerdir. Bunun dışında Balkanlarda Osmanlı birliklerinin katıldığı Galiçya, Romanya ve Makedonya Cepheleri de bulunmaktadır. Osmanlı Devleti bu cephelere 1916 yılı yaz aylarında birer kolordu göndermiştir. Bu kolordular gittikleri cephelerde beraber savaşılan devletlerin ordu komutanlıklarının emrine girmişlerdir. Ancak iç yönetimi olarak Türk genel karargâhına bağlılıklarını korumaya devam etmişlerdir.

I. Dünya Savaşı'nın Sonuçları

I. Dünya Savaşı, 1815 Viyana Kongresi'nde kurulan ve genel hatları ile 1914 yılına kadar devam edegelen Avrupa siyasi haritası ile güçler dengesini ortadan kaldırmıştır. Savaşın sonunda Almanya, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı İmparatorlukları yıkılmış, yerlerine küçük ve yeni devletler kurulmuştur. Böylelikle Avrupa'da yeni güç dengeleri oluşmuştur. Genel anlamda ise dünyada Müttefik devletler lehine olan yeni bir statü kurulmuştur. Osmanlı Devleti, büyük ümitlerle ve hayallerle savaşa girmiş, ancak savaşın sonunda büyük toprak kayıplarıyla karşılaşmış, Anadolu'ya çekilmek zorunda kalmıştır.

I. Dünya Savaşı'nda teknoloji kullanmanın avantajları açık bir şekilde görülmüştür. Zehirli gazlar, savaş uçakları ve tanklar ilk defa bu savaşta kullanıldı. Cephelere sev-

kiyat tren ve gemilerle yapıldı. Gelişen silah teknolojileri sebebiyle cephe kavramı değişmiş ve sivil alanlar da hedef haline gelerek, çok sayıda sivil ve masum insan hayatını kaybetmiştir. Yaşanan bu kayıplar ilk kez sivil savunma kurumlarının oluşmasına yol açmıştır.

Ülkeler büyük maddi kayıplara uğramıştır. Birçok şehir yerle bir olmuştur. Ülkelerin yıllardır uğraşarak elde ettiği kazanımlar büyük ölçüde yok olmuştur. Müttefik devletler, yenilen devletlere kabul ettirdikleri antlaşmalarda bazı ilkeleri ortak esas almışlardır.

I. Dünya Savaşı'nın sonunda 28 Nisan 1919 tarihinde Cemiyet-i Akvam (Milletler Cemiyeti) kurulmuştur. Kuruluş amacı, kalıcı bir şekilde dünya barışını sağlamaktır. Ancak millerler arası barışı sağlamak için kurulan bu örgüt yine güçlü devletlerin etkisinde hareket etti.

İngiltere, Fransa ve İtalya, özellikle Akdeniz ve Ortadoğu'da, Japonya ise Uzakdoğu'da geniş çıkarlar elde ederek, bu bölgelerde ve dünyada söz sahibi olmuşlardır. Bu savaşta en kârlı çıkan devletlerden birisi de Amerika Birleşik Devletleri'dir. Savaş sırasında İtilaf devletlerine sattığı silahlar nedeniyle ekonomisini güçlendirmiştir. Monroe Doktrini'nden vazgeçerek 1917'de savaşa girmesine rağmen, savaştan sonra yine içine kapanmış, yalnızcılık politikasına çekilmiştir.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra yapılan antlaşmalar; yenilenlere çok ağır şartlar getirdiğinden, galip devletlerin çıkarlarını çatıştırdığından, çeşitli tepkilere, anlaşmazlıklara ve yeni sorunların çıkmasına yol açmıştır. Bu nedenle oluşturulmak istenen barış ortamı uzun sürmemiş ve kısa bir süre sonra dünya yeni bir savaşla karşı karşıya gelmiştir¹⁷.

¹⁵ Karal, a.g.e., 516-517.

¹⁶ Orhan Doğan, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Ankara 2010, s. 137.

¹⁷ Uçarol, a.g.e., s. 521-522; Doğan, a.g.e., s. 148.

Günümüzde ve Geçmişte İslam Ülkelerinde Bilim ve Teknoloji

İslam Ülkeleri II. Altın Çağı Gerçekleştirebilir mi?

Prof. Dr. Mehmet Doğan

TÜBA Şeref Üyesi

> İslam'ın altın çağında bilim ve teknoloji

“İslamiyetin daha 2. yüzyılında Çin ve Hindistan’dan Kuzey Afrika’nın tamamı, Sicilya ve İspanya’ya yayılan ve hakim olan İslam uygarlığı, özellikle Abbasiler devrinde 9. yüzyılın başlarında Halife Harun Reşit ve oğlu Mem’un öncülüğünde yönetimleri altında bulunan bölgelerdeki eski Yunan ve Hint kaynaklarını toplayıp, Arapçaya tercüme ettirerek, bilimi desteklemeleriyle yeni bir çağ açmışlardır. Bağdat’ta Mem’un’un açtığı Beytül Hikma (Bilimler Evi), rasathane ve hastanelerde tüm ülkedeki yahudi, hristiyan ve müslüman hekimleri ve bilim insanlarını Bağdat’a toplamışlar, onları destekleyerek bilime yöneltmişlerdir.

Kısa sürede ülkenin Şam, Kahire, Kordoba, Semerkant gibi büyük kentlerinde de hastaneler, rasathane ve medreseler yaygınlaştırılmış, bilimin her alanında bilimsel gelişmeler başlamış, kitaplar yazılmış, keşifler yapılmıştır. Avrupa Ortaçağ karanlığında açlıkla ve hastalıklarla savaşıırken İslam dünyasında refah artmış, bilim ve teknolojide öncülük İslam ülkelerinde gelişimini sürdürmüştür. 9. ve 12. yüzyıllar arası bilimsel öncülüğü elinde tutan İslam alemi, başta matematik, astronomi, fizik, kimya ve tıp olmak üzere bilimin her alanında dünya liderleriydi. Bu çağ tarihte “İslam’ın Altın Çağı” olarak anılır.

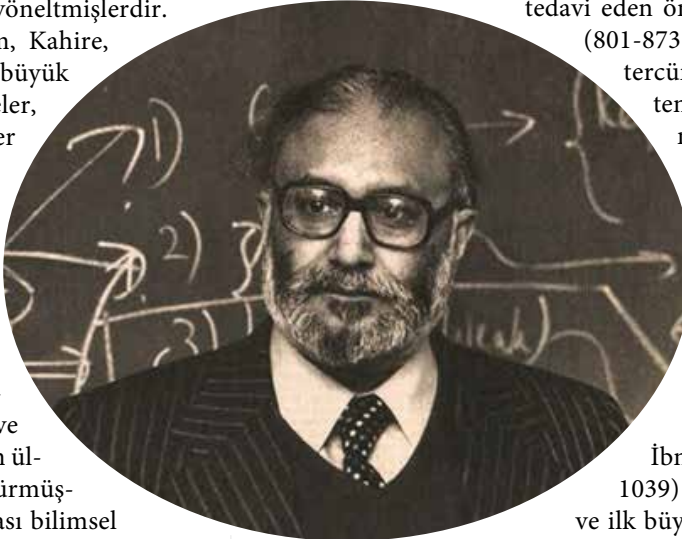
Bu çağın ünlü İslam Alimleri: El Harezmi, Muhammet el Razi, El Cabir, El Cezzar, İbni el Kindi, El Biruni, El Hasan bin Haytam, El Tamimi, Ali Kuşçu, İbni Sina, Ali İbni Rıdvan, İbni el Nafiz, İbni Rüş, El Kindi, Ebu Kasım, Farabi, Ömer Hayyam, El İdrisi, İbni Zuhr, El Cezeri ve daha yüze yakın alim bu çağda bilim ve teknolojinin gelişmesini, yaygınlaşmasını sağlamışlardır. El Harezmi cebir ve matematiğin öncüsü, Cabir el Hayyan simyanın ve Ebubekir Er Razi modern kimyanın (İlk kez teraziyi kullanmış, Neft yani petrolü damıtmıştır).

Farabi, İbni Sina El Kindi İbni Rüş Aristo ve Yunan felsefesini daha da geliştirmişler, El Birüni veya Beyruni coğrafya, astronomi, mekanik ve fiziğin, El Hasan İbni Haytam optiğin öncüleridir. El Cezeri şifreli kilit, otomat gibi her çeşit aleti yapabilen Arşimet benzeri bir mühendistir.

İslam da Tıp: Fielding H. Garrison “The History of Medicine” kitabı okunmalıdır! Bu çağın en başarılı hekimleri: Ebu el Kasım modern cerrahin babası, Razi (Çocukçu), İbni Sina, İbni Haytam El Hasan (Gözcü) ve

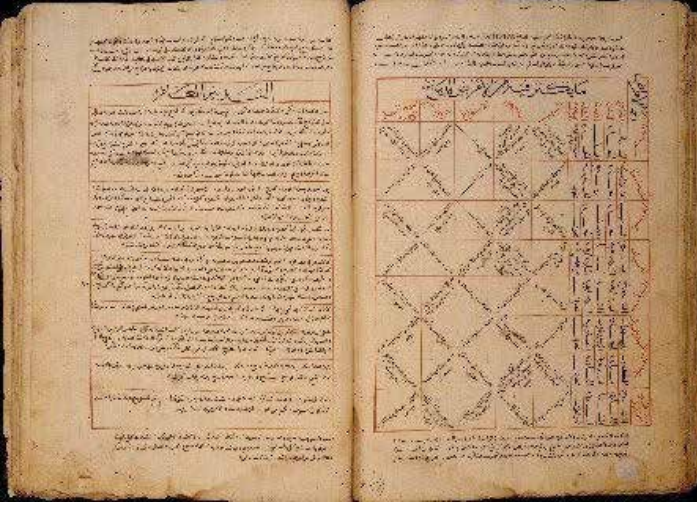
İbni Rüş aynı zamanda birçok hastalığı bulan ve tedavi eden öncü hekimlerdir. El Kindi (801-873) İspanyolca ve Latince ye tercüme edilen kitabında tıbbın temelleri, anatomi, oftalmoloji (Göz hastalıkları), patoloji, fizyoloji ve tüm eczacılık dallarını incelemiştir. Razi (865-925) pediatriinin babası sayılır. Ayrıca böbrek işlevini açıklamıştır. Aynı zamanda kimyacı olup Rey’lidir (İR).

İbni Haytam el Hasan (965-1039) göz cerrahisinin babası ve ilk büyük optik fizikçi, İbni Sina (980-1037) orta çağın en büyük tıp uzmanı, aynı zamanda kimyacı ve fizikçi. Kemik, böbrek sistemi, mikroorganizmalar üzerinde çalışmış, boyama ile altına benzetilebileceğini, ancak kursunun altına çev-

Prof. Dr. Abdüs Selam

İslam ülkeleri Avrupa’da 19. yüzyılda başlayan sanayi devrimini yakalayamadığından uzun yıllar çoğu Batı Avrupa ülkelerinin pazarı ve hatta sömürgesi olarak sanayi ülkelerinin ham madde ve petrol talebini karşılamakla zaman geçirmiş, bilime ve hatta genel eğitime zaman ve destek verememiştir.

rilemeyeceğini de o söylemiştir. Tüm eserleri batı dillerine çevrilmiş, uzun süre okutulmuş. Daha birçok tıp öncüsü var. Özellikle psikiyatrik hastalar müzik ve su terapisi ile tedavi edilmiştir.

Matematik: Harezmi (780-850) Orta Asyalı Türk. Ondalık sayı sisteminin ve cebirin aritmetik logaritma, kurucusu, bu konularda ilk kitabın yazarı. Arap rakamı olarak bilinen ve aslı Hint- Pencap'lı Müslümanlardan alınarak adapte edilen bugün kullandığımız rakamlar Haizmi'nin "Kitab el Cebir" kitabından Avrupa'ya geçmiştir. "Algabra al mukabala" kitabı da batı dillerine ilk tercüme edilen Türk.

Cabir ibni Aflah "Elementel astronomi" kitabının yazarı, yer bilimci, jeodezinin babası ve en önde gelen matematikçilerdendir.

Fizik Kimya ve Fen: Musa bin Şakir (800-873) yer fiziğini incelemiş ve yazmış, Reyhan el Biruni (973-1048) ve daha sonra El Kazin- deneysel mekanik, statik, dinamik ve denge teorisi kurucusu, büyük düşünür, özgül ağırlık tayini de yapmıştır. Abdulbereket el Bağdadi (1080-1165),

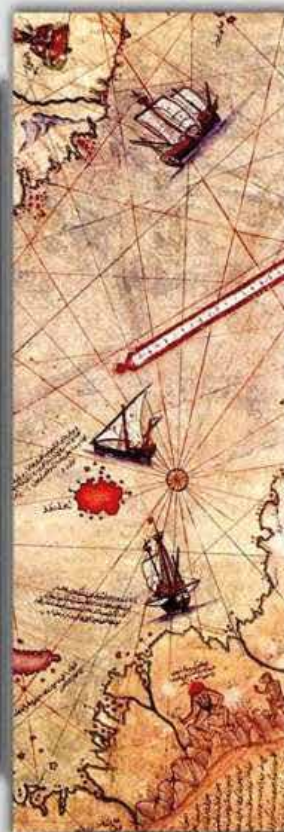
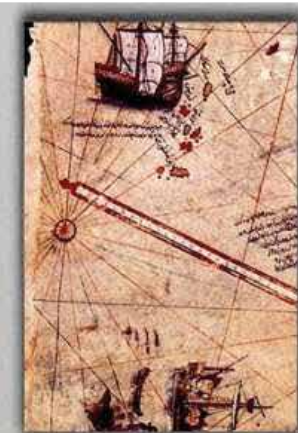
Aristo fiziğini eleştirmiş, klasik fiziğin temellerini yazarak Galilei ve Newton'a yol gösterici olmuştur. Newton 2. yasasına benzer düşünceleri yıllar önce yazmıştır.

Daha birçok matematikçinin kitabı da batı dillerine çevrilmiştir.

> Avrupa'da rönesansın doğuşuna etkiler

Batı Avrupa ülkelerinde Rönesans ateşini yakan etmenler olarak 3 neden sayılır ki 3'ünde de İslam ve İslam ülkeleri etkilidir: 1-Haçlı Seferleri ve İslam coğrafyası ile temasta refah ve nedenini merak etme. 2-Endülüs Emevileri ve Sicilya aracılığı ile İslam dünyasındaki tüm bilimsel ve teknolojik kitaplar, bu arada Helen klasikleri İspanyolca ve Latinceye tercüme edilerek, okullara girmesi. 3-Batıda Endülüs, doğuda Osmanlı yayılması, Çin Hint yolunun Müslümanlar tarafından kapatılması ve tüm Avrupa'nın işgali korku ve baskısı Avrupa ve Hıristiyan dünyasını uykudan uyandırır. Kaçıp İtalya ve İspanya'ya sığınanlar bilgi ve teknolojiyi de batıya götürmesi Rönesansın doğuşunu sağladı. Batı kaynaklarına en başarılı bazı bilim adamlarının eserlerini Latinceye çevirirken isimlerini de değiştirilmiş, uzun yıllar başarıları saklanan bu bilgilerin büyük buluşları 20.Yılda yine Avrupa kaynaklı yayınlarla bilim dünyasına tanıtılmıştır. Son 60 yılda Batı aleminde İslam'ın bu çağına ilgi artmış ve İslam'ın Altın Çağı olarak kaynaklara geçmiştir. Batı dünyasının aydınlatma çağına geçişinde, Rönesans ve Reformlarında İslam'ın etkisi vardır. Nitekim İlk gelişmeler İslam Alemi ile en çok teması olan İtalya, İspanya ve Portekiz'de başlamıştır.

Aslında tüm uygarlıklar birbiri ile ilişki ve bilgi alış verişini yapmışlardır. Uygarlıklar gibi bilim ve teknoloji de güney ve doğudan doğ-

muş sürekli batı ve kuzeye doğru ilerlemiştir. Çin, Hint, Mezopotamya, Mısır, Anadolu, Yunanistan, İtalya, İspanya, Fransa, İngiltere, Almanya, İsveç, ABD, Kanada sonrası turuna devam eden ileri uygarlık Pasifik ülkelerine doğru turuna devam ediyor. Umarım bizim üzerimize 2. tur atılmadan tekrar kaptan köşküne çıkarız.

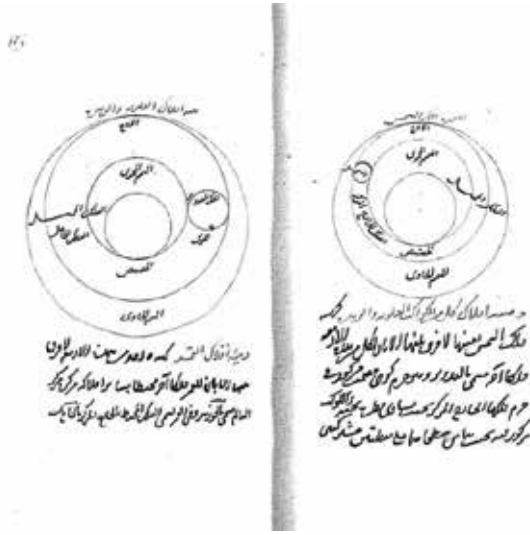
> Duraklama Dönemi

13.yüzyıl sonu eski ihtişamı kaybolan bilimi ve sanatı son dönemlerde İbrahim Hakkı, El Suyud, İbni Barşa, Mimar Sinan, Tac Mahal mimarı İsa Bey, Piri Reis gibi az sayıda bilgin ve sanatçı 16. yüzyıla kadar taşımış, ancak bu asırdan sonra düşüş sadece askeri alanda değil, her alanda hep devam etmiştir. Abbasiler döneminde İslam dünyasındaki bilim ve teknolojiye gelişme sadece Mezopotamya ile sınırlı kalmamış, batıda Endülüs'te, doğuda Türkistan'da başlayan bilim ve mimarideki gelişmeler, Selçuklular döneminde İran ve Anadolu'da Divriği, Semerkant, Konya, Erzurum ve Kayseri'de birçok sanat eseri, medreseler, şifahaneler, bilim ve teknolojiye gelişmeleri sürdüren İslam dünyası Osmanlı döneminde aynı gelişmeyi gösteremedi. Bilim ve teknolojiye başarılı olamayan uygarlıklar maalesef çökmeye mahkumdur. Asya ve Avrupa hatta Kuzey Afrika'ya hükmeden İslam Devletleri de 19. yüzyıldan sonra çökmüş, çoğu İslam ülkesi

bilimle gelişen Avrupa'nın sanayileşen ülkesi tarafından sömürgeleştirilmiştir. İslam ülkeleri içinde en büyüğü ve güçlüsü Osmanlı İmparatorluğu da parçalanmaya çalışılmış, Balkan ve I. Dünya Savaşı sonunda parçalanmış, yerine Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur.

İslam Ülkelerinden Bilimden Uzaklaşma ve Bilimin Çöküşü İslam ülkeleri Avrupa'da 19. yüzyılda başlayan sanayi devrimini yakalayamadığından uzun yıllar çoğu Batı Avrupa ülkelerinin pazarı ve hatta sömürgesi olarak sanayi ülkelerinin ham madde ve petrol talebini kar-

şlamakla zaman geçirmiş, bilime ve hatta genel eğitime zaman ve destek verememiştir. İslam ülkeleri arasında eğitim ve bilimde ilk dikkati çekenler eski İngiliz sömürgeleri Pakistan ve Mısır olmuştur. Tüm zamanlarda Nobel Bilim Ödülü alan iki Müslüman bilimci (Fizikte 1979'da Abüs Selam ve Kimyada 1999'da Ahmet Zewail) bu iki ülke vatandaşı olup İngiltere ve ABD'deki çalışmalarını ile bu ödülleri almışlardır.

2000 Yılı Öncesi İslam Ülkelerinde Bilimin Seviyesi ve Görünümü (Bu konuyu 6 yıl önce incelemiş ve bir yazımda aşağıdaki tesbiti yapmışım) (1).

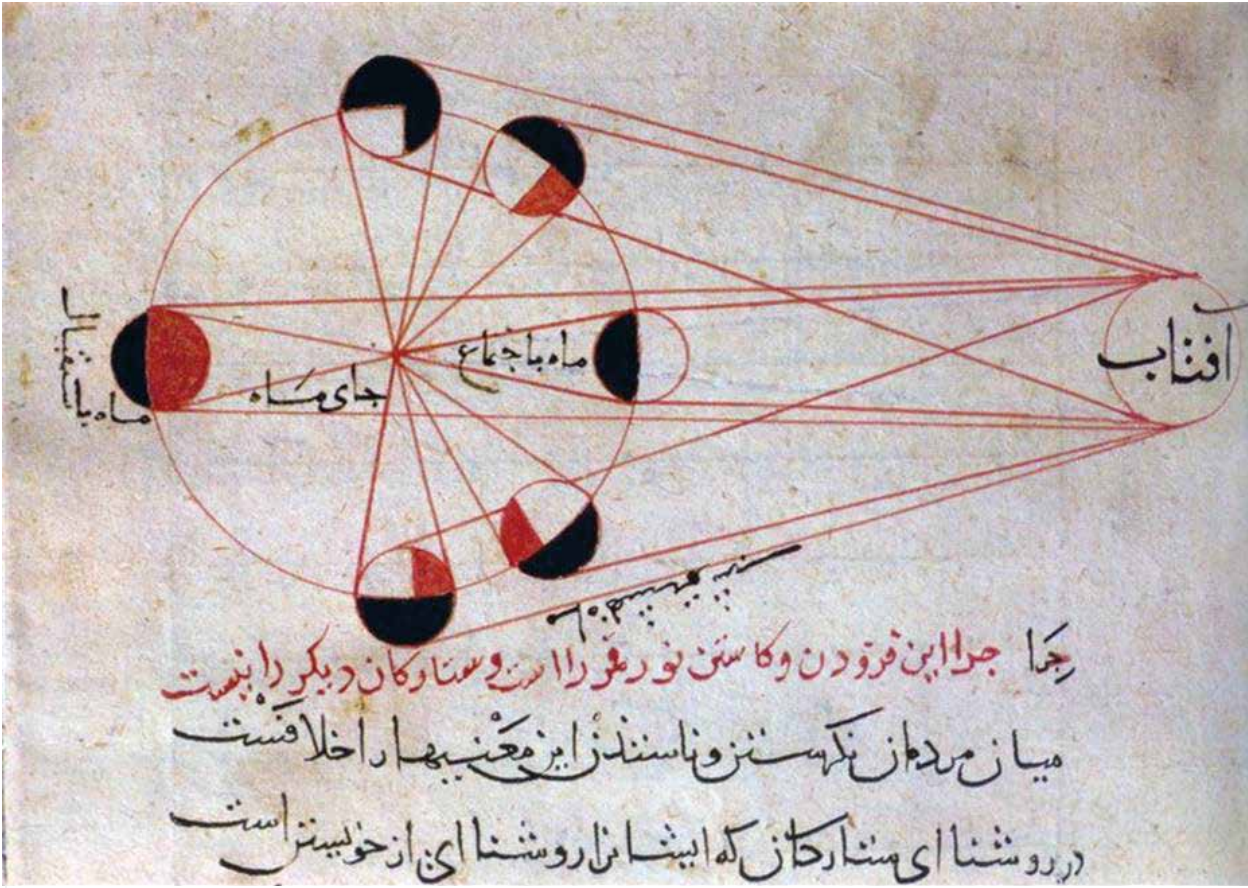
Son günlerde biri İnternet ortamında dolaşan ve bana da gönderilen Pakistanlı araştırmacı Dr. Faruk Selam'ın yazısı ile yine Google aramadan bir konu araştırırken bir bilim adamının İslam ülkelerinde bilimle ilgili görüşleri hakkında yargılarını okudum. Sayın okuyuculara bu 2 konunun ışığı altında bu yazıyı hazırladım. Ayrıca gelecek yazıyı da "Din ve Bilim" ilişkisi ışığında İslamiyet ve bilim konularını tartışmaya ayırdım. 11 Eylül 2001 meşhur İkiz Kule saldırısından sonra "İslamiyet" çok tartışılmaya ve Komünist tehdidi yerine konmaya çalışıldı.

Okuduğum Jens Lubbadch "İslam ve Bilim" başlıklı konuşmasında "Dünyada her beş kişiden biri Müslüman olduğu halde İslam ülkelerinin dünya bilimi ve teknolojisine

Prof. Dr. Ahmed Hassan Zewail

katkısı çok sınırlı ve önemsiz" diyor ve kendince yorumunu yapıyordu. Pakistanlı Dr. Faruk Selam'a ait olduğu iddia edilerek gönderilen Türkçe slâyt gösterisinde ise "Dünyada yaşayan 1,5 milyar Müslüman'ın dünya bilim teknoloji tıp, sosyal yaşam üzerine katkıları ve etkileri toplamı 14 milyon Yahudi'den çok daha azdır" diyerek bilimin ve yaşamın her alanından somut örnekler vererek kendince nedenleri ile açıklıyor. Mesela örneklerden biri tüm İslam ülkelerinden 3 Nobel ödülüne karşılık 100 Yahudi bilim insanı Nobel Ödülü aldığı, bir diğeri hayatımızı kolaylaştıran ve sağlığımızı destekle-

— Biruni'nin ay tutulmasını anlatan çizimi

yen birçok buluşun Yahudilerce yapıldığıdır. Bunların maalesef hepsi hepsi de doğru.

Günümüzde bilim ve teknolojiadaki gelişmişliğin evrensel ölçüleri açısından inceleyerek tartışacağım. Bu konuda 2005 yılından bu yana ülkemiz biliminin ve bilimcilerimizin düzeyini, Cumhuriyet Gazetesinin Cuma

günleri verdiği Bilim Teknoloji eklerinde 5 yazı halinde ayrıntılı olarak tartıştım. En geçerli bilim başarı ölçütü şahıslar için ne kadar yayın yapıldığı ve bu yayınların ne kadar atıf aldığını gösteren h-sayısı, ülkeler için ortalama h- indeksi, ülke kaynaklı yayınların aldığı toplam atıf sayısı, nüfus başına atıf-yayın sırası ve etki faktörüdür. Ben aşağıdaki listede toplam 145 ülkenin yer aldığı

kaynaklardan İslam ülkelerinin 1996-2006 yılları arası, yani son 10 yıllık periyotta toplam atıf sırasını ve tabloyu fazla büyütmemek için sadece toplam yayın ile yayın etki faktörü (yayın başına atıf) verdim. Sadece karşılaştırma amacıyla bir yakın komşumuz Yunanistan ile İsrail ve ABD'yi de listeye aldım.

1 Ocak 1996-31 Ağustos 2006 tarihleri arası ülkelerin ISI WOS (Web of Science) verilerine göre bazı ülkelerin toplam atıf sırası, yayın ve atıf toplamları, etki faktörleri

Tablo1 Eki: 1.Diğer bazı İslam ülkeleri toplam atıf sıraları: Gana:92, Özbekistan: 97, Umman:98, Suriye:104, Kazakistan:107, tablodaki toplam ülke sayısı 145.

Ülke sıra No	Ülke	Toplam Yayın	Toplam Atıf	Etki faktörü
35	Türkiye	83961	286622	3.34
44	Mısır	26829	90597	3.38
49	İran	22635	67605	2.99
51	S.Arabistan	15303	52548	3.42
57	Malezya	10930	38350	3.66
59	Fas	10085	35979	3.52
63	Endonezya	4639	27618	5.95
66	Pakistan	7662	25867	3.30
67	Nijerya	8730	24101	2.76
68	Tunus	7592	21765	2.87
71	Kuveyt	5580	19780	3.54
73	Bangladeş	4494	18381	3.54
79	Cezayir	5341	15902	2.98
80	Lübnan	5301	14441	4.53
81	Ürdün	5301	13357	2.72
82	BA Emirliği	4013	13440	3.35
28	Yunanistan	59534	353972	5.95
17	İsrail	104059	1039021	9.99
1	ABD	2831004	37822213	13.36

— Tablo - 1

Yıllar	Yayın Sayısı	Atıf Sayısı	Yayın Sayısı	Atıf Sayısı	Yayın Sayısı	Atıf Sayısı
1975	370	2784	251	2667	-	-
1980	343	2816	427	4218	6594	122823
1985	138	976	584	4922	8602	169788
v1990	192	1483	1181	12321	8718	199062
1995	604	6200	3422	36811	12172	*
2000	1752	20094	6983	92691	14813	*
2005	6913	65206	17653	*	16690	*
2010	22198	*	29348	*	18659	*
2013	29514	*	33970	*	19879	*

Tablo 2 - * Atıf analizinde görülmüyor, muhtemelen 200.000'in üzeri

Tablo 1 Eki 2. En başarılı İslam ülkesi Türkiye ama Türkiye kaynaklı 3 yayın bir İsrail kaynaklı yayına, 4 yayın 1 ABD kaynaklı yayına eşit etki yapıyor.

Beklendiği gibi Türkiye hem atıf, hem de yayın sayısı bakımından tartışmasız büyük bir ara ile İslam ülkeleri arasında ilk sıradadır. Türkiye yalnız başına Mısır ve İran dışındaki listenin üst sıralardaki 15 İslam ülkesinin toplamından daha çok yayın yapmakta ve atıf almaktadır. 7 milyon nüfuslu İsrail Türkiye'nin 4 katına yakın veya tüm İslam ülkelerinin toplamından daha çok atıf almaktadır. İsrail, Türkiye ve Mısır dışındaki tüm İslam ülkeleri kadar yayın yapabilmektedir. Dünya nüfusunun % 20-25 ini barındıran tüm İslam ülkelerinin dünya bilimsel yayın ve atıfta payları ancak %3-2 kadar olup, ABD'nin sadece 30-40 da biri kadar etki yaratmaktadır. Teknolojinin ölçüsü olarak kabul edilen patent sayısı ve lisansı satılan patent ile ihracatındaki yüksek teknoloji ürün payı açısından durum daha da kötüdür.

> İslam Ülkeleri bilim ve teknolojiye II. Altın Çağı oluşturabilirler mi?

1960-1980 arası Japonya ve 1990-210 arası Güney Kore, Taiwan ve Çin'in yaptıklarına benzer bilimsel başarıyı İslam ülkeleri yakalayabilecekler mi?

II. Dünya Savaşı'nda 2 atom bombasının atıldığı ve yerle bir olan Japonya eğitim ve bilimsel araştırmaya ağırlık vererek 1960'da önce taklitçilikle başladığı teknoloji üretimini yükseltmiş, kısa sürede Hitashi, Shimatzu, Sony, Toyota gibi markalar da yaratarak hiç doğal kaynaklardan yoksun ülke tüm alanlarda teknolojisini geliştirerek 1980'den itibaren dünyanın ABD ardından 2. büyük ekonomisi haline gelmiştir. II. Dünya Savaşı sonrası 1954 yılına kadar iç savaşla yokluk içindeki ikiye bölünen Kore'nin yine doğal kaynaklı Güney yarısı Güney Kore devletini kurduktan kısa süre sonra bilim ve teknolojiye ağırlık vererek dış yatırımla sonra kendi geliştirdikleri teknolojiyle özellikle Samsung ve LG gibi elektronik, Hyundai ve benzeri dev markalarını yaratarak dünyanın öncü teknoloji üretimine katılmışlar, ekonomilerini büyüttükleri (Bugün dünyanın 12 büyük

ekonomisi olmuşlar) ülkelerinin saygınlığını da artırmışlardır (BM genel sekreteri seçimi gibi). Küçük bir adaya sıkışan yine doğal kaynaklı Taiwan bilim ve teknolojiye ağırlık vererek kısa sürede bilimsel yayınlarını en hızlı artıran ileri teknoloji ürünleri üretiminde dünyanın öncü ülkeleri arasında yerini almıştır. 1,5 milyara yakın nüfusu ile 20 yıl öncenin uyuyan devi Çin'de II. Dünya Savaşı sırasında yabancı işgallerden kurtulduktan sonra halkını doyurmak ve giydirmek için kendine özgü komünist sistemini liderleri Mao'dan sonra gevşeterek liberal ekonomiyi benimserken bir yandan da bilimsel araştırmaya ve teknoloji üretimine Japonya gibi taklit, sonra ucuz işgücü sebebiyle dış ülkelerin fason üretim merkezi olurken bugün hem bilimsel yayın sayısında, hem de ekonomik büyüklükte ABD'nin ardından dünya ikinciliğine yükselmiştir. Bugün ürettiği teknolojiyle dünya ihracat şampiyonu olmuştur. Diğer uyuyan dev Hindistan bile kendi bilim ve araştırmaya ağırlık vererek 1,3 milyar nüfusunu doğurduğu gibi markasını yaratarak uzay ve nükleer teknolojisini geliştirmiştir.

Yani kalkınma ve gelişmek isteyen ülkeler bilim ve teknoloji sayesinde hedeflerine ulaşmışlardır. İslam ülkeleri de candan ister ve gereğini yaparlarsa onlar da İslamın II. Altın Çağı'nı yakalamakla kalmaz, ülkelerinin refah düzeyini de bilim ve teknoloji sayesinde yükseltebilirler. Bu hedefe ulaşmak için 1- Başta yöneticilerin ülkelerinin gelişmesi için bilimin yol göstericiliğine bilime inanarak bilime ağırlık vermesi, 2- Ülkelerinin Petrol gelirlerini büyük kaynaklarını inşaata yurt dışında hisse senedi ve lüksemlak alımına, AVM açma yerine araştırma ve geliştirmeye ayırarak, 3- Bilimsel araştırma kurumlarının sayısını ve personelini artırarak, 4- Araştırma kurumlarını uzay teknoloji, biyoteknoloji ve nonoteknoloji gibi ileri teknolojilere yönelterek, 5- Bilim insanları ve araştırmacıları ülke sevgisi ve bilim aşkıyla çalıştırsa, bu kurumların yöneticileri de büyük düşünebilirse kısa sürede olmasa da uzun vadede hedefledikleri amaca ulaşabilirler. Azimle inançla başarılamayacak hedef yoktur.

YILLAR	İSRAEL	YAY VE ATIF SAYILARI	MISIR YAYIN	ATIF	İRAN YAYIN	ATIF	PAKİSTAN YAYIN	ATIF	TÜRKİYE YAYIN	ATIF
945-970	894	7526	42	310	35	44	54	74	65	168
970-1980	44257	>100 BİN	5223	31451	3473	26180	1451	8645	2498	22630
980-1990	90947	" "	17755	100 BİN <	2065	16365	3499	24628	7319	73752
990-991	8718	20207	1876	12794	192	1483	444	3554	1181	12002
995-1996	12173	100 BİN<	2447	21891	604	6243	729	6205	3423	37134
996-997	14192	100 BİN<	2631	26450	1311	18821	756	7455		
999	14192	100 BİN<	3649	38902	6914	66683	1618	16708	6708	17703
005	16693	100 BİN<	4213	40512	9218	85530	2111	19698	17604	100 BİN <
006	17333	" "	5398	42916	17387	100 BİN<	4047	32012	20113	" "
008	18588	" "	6882	40208	22216	" "	5383	28761	30327	" "
010	18679	" "	8016		28350	" "	6633		32516	" "
011	18867	" "	9059		30898	" "	7084	228989	34737	" "
013	19759	" "	9586		29815	" "	7833	10869	34445	" "

Tablo 3 - İsrail ve 4 İslam Ülkesinde 1945 - 2013 yılları arası yayın sayısı atıf artışı

> Hangi İslam Ülkeleri daha kolay başarabilirler?

Aşağıdaki tablolar ve İslam ülkelerinin mevcut politik durumları incelendiği zaman kolayca görüleceği gibi en kalabalık nüfuslu Endonezya, Pakistan, Bangladeş ve Nijerya gibi en kalabalık ülkelerinin iç sorunlarını çözerek bilim ve teknolojide öncülüğe ulaşmaları beklenemez. En büyük petrol kaynakları ve ekonomik büyüklüğe sahip Suudi Arabistan'da yönetim tarzları ve zihniyetleri, bugünkü bilimsel düzeyleri ile bilim ve teknolojide öncü olamazlar. Gerçi üniversiteleri son yıllarda büyük yatırımla araştırma alt yapılarını, donanımlarını zenginleştirmişler, başta başarılı ve çok yayın yapan Müslüman bilimcileri yüksek ücretle ülkelerine davet ederek görevlendirmişler, ülkemizden de değişik bilim alanlarından 10 kadar bilimcimizi üniversitelerinde tam zamanlı ve yarı zamanlı görevlendirmişler, yayınlarını hızla artırmaya başlamışlardır. Ancak biraz geç başladılar. 50 yıl önce başlamaları bugün epey yol almış olurlardı. Savaşların yıktığı ve iç karışıklıkların sürdüğü eskiden başarılı üniversitelere sahip, Lübnan, Irak, Suriye, Afganistan, Libya ve hatta 1980'e kadar en çok yayın üreten Mısır'da bilim ve teknolojide öncü olmaktan uzaktır. Yukarıda anlatılanlar ve aşağıdaki yayın atıf tabloları incelendiğinde iki İslam ülkesi Türkiye ve İran öncü olabilecek 2 İslam ülkesi olup, Malezya, Ürdün, Tunus da iyi yolda ilerliyorlar.

Son yıllarda Türkiye yıllık yayınlarını hızla artırarak yayın sayısına göre dünya genelinde 18. sıraya yükselmiştir. 2006 yılında Türkiye 16.353 yayın yaparken, İran 5.366 yayınlara, 3.316 yayın yapan Mısır'ın önüne geçmiştir. Batı Avrupa ve ABD kaynaklı yayınlarda başarılı gelişmelerini sürdürmektedir. Bu 5 ülkenin bir ortak özelliği de İslam ülkeleri arasında kadın istihdamının özellikle de akademisyen kadın oranının en yüksek olduğu ülkelerdir. Tarihte en çok sayıda İslam bilimcilerinin doğduğu Orta Asya

Türk Cumhuriyetleri de gelişmeye müsaittir. Dış bilim çevreleri de bu kanıdadır.

Orta Doğu'daki bilimsel yayın artışı tartışılmakta özellikle bu bölgenin yeni liderleri olarak görülen İran ve Türkiye üzerinde yorumlar yapılmaktadır (3-6).

İslam alemi 1980 yılından özellikle de 2000 yılından itibaren büyük bir şevkle geri kalmışlığını bilimle kapatma gayretine girmiştir. 9 Mart 2011 tarihli "Report Tracks Standard in Middle East" raporunda 14 Orta Doğu (Arap Pers ve Türk ülkesinde bilim ve araştırmaların incelendiği raporda Türkiye, İran, Mısır, S. Arabistan ve Ürdün gibi en öncü 5 ülkenin tüm Ortadoğu ülkelerinde üretilen toplam bilimsel yayınların % 90'dan daha çoğunu ürettikleri yazılmış ve özellikle de İran ve Türkiye'nin başarısı tartışılmıştır. Örnek olarak Türkiye 2000 yılında 5000 olan toplam yayın sayısını 2009'da 22.000'e çıkararak dünya bilim üretimine katkısını % 0,7'den % 1,9'a çıkardığı aynı senelerde İran'ın da katkısını % 0,2'den % 1,3'e çıkardığı vurgulanmış, dünya çapında 10 yılda toplam yayın sayısı 760 binden 1,160 bine yükseldiği (artış oranı 1,5 kat) dikkate alınırsa bu 2 ülkenin artış hızı daha dikkati çekeceği ifade edilmiştir.

Tablo 2'de üç ülkenin (İran, İsrail ve Türkiye) yayın ve atıf sayıları karşılaştırıldığında başlangıcından günümüze kadar 104 Nobel Bilim Ödülü alan yahudi bilim adamlarının da çoğunun yerleştiği İsrail yıllardan beri yüksek sayıda atıf alan yayınlar üretimiyile dikkati çekmektedir. İncelenen tüm yıllarda tüm dünya ülkelerindeki artış ortalaması kadar yayın sayısını sürekli artırmış ve 2005 yılına kadar diğer iki ülkenin üzerinde yayın üretmiştir. 2005 yılından itibaren Türkiye kaynaklı yayın sayısı İsrail'i geçtiği gibi hızlı bir yükselişle aradaki farkı lehine çevirmiştir.

Ülke	1945-1980 Arası Yayın Sayıları	1980-2014 Arası Yayın Sayıları
Türkiye	2533	363719
İran	3508	224.007
Mısır	5665	121536
Malazya	2004	102185
S. Arabistan	879	84269
Endonezya	579	24703
Pakistan	1405	62580
Nijerya	7049	51444
Tunus	557	42387
Fas	483	31200
Ürdün	322	25221
Lübnan	167	32516
Emirat	19	19343
Sudan	962	6058
Eritre	290	3722
Arnavutluk	4	2535
Bengaldeş	0	21708
Katar	27	7975
Cezayir	646	28676
Toplam	21434	1256085
İsrail	45121	457216
Ülke	1945-1980	1981-2014
Irak	1228	8862
Suriye	64	4985
Kuveyt	647	18918
Abu Dabi	24	5198
Bahreïn	12	3368
Çad	62	374
Mali	58	2733
Nijer	44	2250
Senegal	724	6189
Gambia	97	2112
Uganda	901	9921
Libya	309	3518
Azerbaycan	19	10556
Kazakistan	25	11223
Özbekistan	5	13115
Türkmenistan	-	594
Kırgızistan	-	1416
Tacikistan	-	778
Somali	9	144
Toplam	4228	106354
Genel Toplam	25662	1362439

Tablo 4 - En çok yayın yapan bazı İslam ülkelerinin 1945- 1980 yılları arası ve 1980-2014 yılları arası yayın sayıları değişimi

2013 yılında İsrail'in 1,5 katından fazla yayın yapmıştır. İran-İrak savaşı ve 1979 İslam Devrimi etkisiyle 1990 yılına kadar düşen yayın sayısını hızla artırarak 2010 yılında 22.198 yayınlı İsrail'i geçmiş, 2013 yılında ise 29.514 yayınlı Türkiye ile arayı kapatırken İsrail'in 1,5 katına ulaştırmıştır.

Yukarıdaki raporda da belirtildiği gibi Türkiye ve İran'ın yayınlarının etki (impact) faktörleri de dünya ortalamasının üzerindedir. Yani yalnız yayın sayılarını değil, yayın kalitesini de artırmışlardır. İran'ın yayın sayısındaki hızlı yükselişin nedeni olarak Mollaların özellikle Bilim Bakanı Moin ve Devlet Bakanı Khatemi'nin bilime verdikleri desteğin artması ve dünya çapında tanınmış fizikçi Profesör Reza Mansouri'nin ülkesine davet edilerek

1980 yılında İran'a dönmesi, "Sharif University of Technology" açtırması, İran'da sinklotron (parçacık hızlandırıcı) kurması, meşhur yer bilimci, kanser uzmanı gibi batıda başarı kazanan İran asıllı bilim adamlarını ülkelerine davet ederek onların çalışacağı araştırma merkezleri açmış, verdiği büyük bütçe payı ile bilimsel araştırmaların artışı ve teknolojik gelişimini pekiştirmiştir. Türkiye de atılım için benzer yolları izleyerek daha da hızla teknoloji üretimine yönelebilir.

Tablo-2 ve Tablo-3'de görüldüğü gibi 2000 yılından itibaren 4 İslam ülkesi ve İsrail yayınlarını artırmayı sürdürüyorlar. İslam ülkeleri içinde Türkiye ve İran yayın sayılarını Pakistan ve Mısır'dan çok daha hızlı artırarak Türkiye 2005, İran 2006 yılında yayın sayısında İsrail'i geçiyorlar. Nüfusu çok daha yüksek olan Pakistan ve Mısır ise daha yavaş bir yayın artışı ile İsrail'in yayın sayısını yakalayamazken, 2013 yılında İran İsrail'in 1,5 katı, Türkiye ise 1,7 katı kadar yayın üretiyorlar.

Tablo 4'de ise 42 İslam ülkesinin 1945-1980 yılları arası ve 1980-2014 yılları arası toplam yayın sayıları listelenmiştir. 1945-1980 yılları arası İsrail 45.151 yayınına karşılık tüm 42 İslam ülkesi toplam 1945-1980 yılları arası ve 1980-2014 yılları arası toplam ve 1980-2014 yılları arası toplam 21.434 yayın yani İsrail'in yarısından daha az yayın yapabilmışlerdir. 1980-2014 arasında ise İsrail'in 457.216 yayınına karşılık 42 İslam ülkesi toplam 1.256.085 yayın yani İsrail'in 2,7 katı yayın yapabilmıştır.

Yani İslam ülkeleri aşağıdaki kaynaklarda yazıldığı gibi 2000 yılından sonra bilimsel araştırmaya ayırdıkları kaynakları ve bu çaba sonucu yayınlarını artırmaya yönelmişlerdir.

Kaynaklar

- 1.-M.Doğan Günümüzde ve geçmişte İslam Ülkelerinde Bilim ve Teknoloji SUBCON TURKEY Dergisi 2008 Şubat sayısı s.84-86 da
- 2.-M.Doğan "Bilim ve Teknoloji Tarihi" Anı Yayıncılık Ankara 2010.
- 3.- Tony Scully. Report Tracts Standard of research in Middle East Published online 9 March 2011,
- 4.-Tony Scully. Report Tracts Standard of research in Middle East Published online 9 March 2011,
- 5.-Robert Koenig, Iran's Scientist Cautiously Reach Out to the World, News Focus, DOI:10. 1126/science 290,5496,1484
- 6.-ISI Web of Science (WoS),
- 7.- Aşağıdaki web sayfaları ve linklerde verilen açıklamalara bakınız.
<https://royalsociety.org/2011/new.science>
<http://www.al-monitor.com/pulse/ar/culture/2012/10/the-science-war.html> https://royalsociety.org/-/media/Royal_Society.Content/policy/publications/2011/4294976134pdf

Tüketim Kültürü ve İhtiyaçların Yabancılaşması/Nesneleşme

Prof. Dr. Mehmet Karakaş

TÜBA Asosiye Üyesi

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Tüketim olgusunun sosyal bilimlerin ilgi alanına girmesini sağlayan gelişmeler, 18. yüzyılla birlikte ortaya çıkmıştır. Özellikle makinelerin insan yaşamına yoğun olarak nüfuz etmesiyle birlikte mal ve hizmet üretiminin kitlesel boyutlara ulaşması, dikkatlerin dolaylı olarak tüketim olgusuna yönelmesini sağlamıştır. Esasında, ekonomik bir aktivite olan tüketim, “Ekonomi Bilimi”nin temel konularından biridir. Ancak, tüketimin sosyal ve kültürel boyutlar kazanmasıyla birlikte toplumsal yaşamda belirleyici olmaya başlaması, sosyolojinin de ilgi alanına girmesini sağlamıştır. Bu çerçevede hem erken modern dönem sosyologları hem de geç modern dönem/postmodern sosyologlar ekonomik bir aktive olan tüketimi toplumsal yansımalarını dikkate alarak açıklamaya çalışmışlardır.

Tüketim, tanımlanmasında önemli güçlükler bulunan bir kavramdır. İhtiyaç, savurganlık, harcamak, israf etmek, bitirmek, tahrip etmek, yok etmek, tatmin etmek, iletişim kurmak gibi kavramları karşıladığı ifade edilen çeşitli tanımları bulunmaktadır. Sözü edilen kavramları tanımlayan biçimleriyle tüketimin, gerçekten de standart ve kuşatıcı bir tanıma kavuşması oldukça uzak görünen bir durumdur. Ancak bu zorluklara rağmen, tüketim tarihsel süreçte geçirmiş olduğu değişiklikler paralelinde; toplumsal yaşamdaki rolü ve işlevi dikkate alınarak çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır.

Tüketim kavramına yüklenen anlamlar incelendiğinde, çok anlamlı ve hatta çoğu zaman paradoksal yapısıyla karşılaşılır. Tüketim, “bitirme yani üretken savurganlık” olarak tanımlandığında, “gereksiz bolluğun zorunlu olandan, harcamanın değer bakımından, birikimden ve sahiplenmeden önce geldiği” (Baudrillard, 1997: 40) anlamları taşıyan bir perspektife işaret

Modernizmin tarihsel serüveninde artan üretkenliğin belirgin bir sonucu olarak “arzular” “istekler”e, istekler de “ihtiyaç”lara dönüşmüş ve ürünler farklı kullanımlara sahip hale gelmiştir.

etmektedir. Malların nötr, kullanımlarının toplumsal olduğu yönünde bir bakış açısıyla tüketimin toplumsal bir iletişim biçimi olduğunu iddia eden diğer bir yaklaşım ise tüketimi, “başka insanlarla ilişki kurmaya ve bu ilişkinin kurulabilmesi için dolayım kuran malzemelere sahip olmaya dönük toplumsal ihtiyacın parçası olan çalışma güdüsünü açıklayan aynı toplumsal sistemin bütüncül bir parçası” (Douglas & Isherwood, 1999: 8) olarak tanımlamaktadır. Tüketim bu yaklaşımla bir söylem, kurumsallaşmış bir savunma stratejisi, iletişim biçimi ve grubun bütünleşmesini sağlayan bir davranış biçimidir.

Bütün bu yaklaşımlardan anladığımız kadarıyla tüketim, yaşamsal önemi olan ancak, rolüne ve işlevine göre üzerine olumlu ve olumsuz anlamlar yüklenen toplumsal yaşamın önemli boyutlarından biridir. Diğer bir ifadeyle tüketim, insanoğlunun yaşam serüveninde farklı anlamlar kazanan insan ekolojisinin önemli bir parçasıdır. Örneğin geleneksel dönemlerde tüketim, temel ihtiyaçlar kapsamında anlam kazanırken, modern zamanlarda üretim-tüketim ilişkileri bağlamında, postmodern zamanlarda ise arzular/istekler doğrultusunda anlam kazanmaktadır.

40%

79%

> Bir zihniyet olarak tüketim kültürü ve oluşumu

Tüketim toplumunun egemen olduğu günümüz değerleri “bireysel üstünlük, acımasız rekabet, daha çok kazanmak, kazandığını harcamak” üzerine kurulmuştur. Böylece, tüketim nesnelere, yaşamın amacı haline gelmekte ve hayatın anlamı, tüketimin yeniden üretimi mantığı üzerine şekillenmektedir. Bu mantık, ciddi riskleri beraberinde getirmektedir. Dünyadaki her nesne bu mantığa göre kendisini tüketilmekten kurtaramaz. Bu mantıkla işleyen mekanizma sonucu oluşan tüketim kültürü, insanların özgürlük istemlerini hedef almaktadır. Özgürlük istemleri güdülenerek arzu ve isteklerin tatmini vaat edilmektedir. Ancak, tatmin edilen arzu ve istekler yenilerini ürettiği için özgürlük istemi, bağımlılığa yani özgürlük yanılımasına dönüşebilmektedir. Toplumsal yaşamdaki yeni rolleriyle tüketim, günümüzde hem neo-kapitalizmi yasallaştırmaya, hem de insanları fantezilerinde olduğu kadar, gerçekte de tüketici olmak için güdülendirmeye yarayan bir kültürel zihniyet haline gelmektedir.

Toplumsal yaşamın bütün alanlarında kendini hissettiren tüketim zihniyeti, aynı zamanda bir kültürel iklim yaratmaktadır. Çünkü yeni tüketim tarzları, yaratılan iklimin toplumsal bağlamında bireylere bivolajik

Tüketim kavramına yüklenen anlamlar incelendiğinde, çok anlamlı ve hatta çoğu zaman paradoksal yapısıyla karşılaşılır.

beslenme kadar hayati konuma sahip olan yeni bir yaşam tarzı sunmaktadır. Yeni yaşam tarzının şekillendirdiği kültürel iklim ise “tüketim kültürü” kavramıyla tanımlanmaktadır. Tüketim kültürü, birey olarak tüketicilerin büyük çoğunluğunun gösterişçi statü arama, ilgi çekme, farklı olma, yenilik arayışı gibi özelliklerle öne çıkan mal ve hizmetleri arzuladıkları ve gerçekleştirdikleri bir kültürdür. Bunun yanında, “ihtiyaçların sınırsız ve doyumun olmadığı, kimliklerin ve statünün belirlenmesinde etkili olan tüketim kültürü, çağdaş güç deneyiminde kültürel yaşamın önemli bir konuma geldiğini de temsil etmektedir” (Slater, 1997: 25-30). Tüketim kültüründe ihtiyaçlara sınır getirilememesi ve isteklerin tatmin edilememesi gibi ön kabuller, sürekli var olandan daha fazlasını istemeyi ve arzuların daha fazla yaratılmasını öngörmektedir. Arzu ve istek kapasitelerinin gelişmesi, tüketilen nesneye karşı tavırlarda önemli bir yaklaşımın

88%

90%

oluşmasında rol oynamıştır. Tüketim kültürünün merkezi özelliklerinden biri de nüfusun büyük çoğunluğu tarafından tüketilecek, muhafaza edilecek, tasarlanacak ve hayal edilecek kapsamlı metalar, mallar ve tecrübeler silsilesi oluşturmaktır. Bu anlamda tüketim kültürü, öncelikle öğrenme değil, unutmaya ilgilidir (Bkz. Karakaş, 2006).

Yeni nesil kitle iletişim araçlarıyla oluşturulan tüketim kültürü, sadece benzer insanlar yaratmakla kalmadı; benzer arzular, benzer düşler ve benzer hazlar da oluşturdu. Benzerliklere dayalı olarak belirlenen yeni toplumsal yaşam, küçük bir azınlığın veya sınıfın isteklerine göre değil geniş kalabalıkları hedef kitle belirleyerek varlığını devam ettirmeye çalışmaktadır. Varlığını devam ettirmenin temel mekanizması ise tüketimin yeniden üretimi biçiminde işlemektedir. Bu işleyişte “tüketici, sürekli heyecan ve asla sönmeyen coşkunluk halinde kalması için devamlı olarak cezbedici yeni isteklere maruz bırakılmaktadır. Kısacası tüketici her an baştan çıkacak konumda tutulmaktadır” (Bauman, 1998:25-26). Featherstone’a (1998:58) göre tüketim kültürü böyle bir tüketici profiline oluşmasına zemin oluşturmaktadır. Ona göre “imajlar, göstergeler ve simgesel değerler aracılığıyla tüketim kültürü romantik otantikliği ve bir kimsenin başkalarının yerine narsistik bir şekilde kendisini hoşnut kıldığı duygusal doyumu öneren rüyaları, arzuları ve fantezileri tahkim etmektedir.”

Toplumsal yaşamın tüketim merkezli anlayışlarla şekillenmesi sonucunda ortaya çıkan tüketim kültürü, bugünkü özellikleriyle Neo-liberal tüketim zihniyeti tarafından inşa edilmiştir. Tüketim kültürünün özellikleri birey ve toplum yaşamında benzer davranışların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda bireylere sunduğu yaşam tarzında sınırsız ve tatmin edilemez ihtiyaçlar üretmektedir. Bu yolla bireyi daha fazla istemeye ve arzulamaya yönlendirmektedir. Bunu yaparken de insanların arzularına yönelerek değişik alternatifler sunmaktadır. Böylece bireyden, yaşamın her alanında sürekli tahrik edilerek uyarıcılara yanıt vermesi istenmektedir. İnsanların arzu ve isteklerini karşılama oranında yeni tatminsizlikler ürettiği için psikolojik açıdan bireyleri mutlu edememektedir. En sıkıntılı işlevi ise umutları tüketmesidir.

> Tüketim - ihtiyaç ilişkisi

Geleneksel zamanın modern zamana dönüşümünde ihtiyaçların tatminini sağlayan araçlar bütünüyle değiştirildi. İhtiyaç ve istekler, tarihte eşi benzeri gö-

Yeni tüketim tarzları, yaratılan iklimin toplumsal bağlamında bireylere biyolojik beslenme kadar hayati konuma sahip olan yeni bir yaşam tarzı sunmaktadır.

rülmemiş bir karakter kazanmaya başladı. İlk defaya mahsus olmak üzere ihtiyaçlar, hemen hemen sadece eşyalara bitişik şeyler haline dönüştü. İhtiyaç kavramına yüklenen görece önem, hem uzun dönemli kıtlık ve bolluk dönemlerinde hem de üretim ve tüketim faaliyetlerindeki değişimlerle birlikte giderek farklılaşmış ve genişlemiştir. Bununla birlikte, en genel anlamda ihtiyaçları, çoğunlukla bireyin tabi olabileceği bir yoksunluğun, eksikliğin ve dengesizliğin giderilmesi sürecinde gerekli addedilen mallara göre tanımlanan standartlar olarak değerlendirilmektedir. Bir şeyin ihtiyaç olup olmadığı, herhangi bir kişisel inançtan, arzudan ya da tercihten bağımsız, nesnel bir konudur. O nedenle, nesnel olan ihtiyaçlar, zorunlulukla öznel olan isteklerden ve tercihlerden ayrılmaktadır (Bkz. Illich, 1990, Slater, 1997 ve Buğra, 2003). İhtiyaçlar, bağlamlarından kopararak içeriği farklı biçimlerde doldurulmaktadır ve bu durum döngüsel bir eksen üzerinde gerçekleşmektedir. Yüklenen anlamlara göre ihtiyaçlar araçsal işlevsellikler kazanmaktadır. Örneğin Foucault (1972: 26), "ihtiyacın aynı zamanda özenle hazırlanan, ölçülen ve kullanılan siyasal bir araç" olduğunu ileri sürmektedir. Tıpkı tüketim kavramında olduğu gibi ihtiyaç kavramında da genel özelliklerini açıklayabilen bir tanım yapma zorluğu bulunmaktadır.

Modernliğin inşa ettiği toplumsal yaşama biçimi, yalnızca temel ya da gerçek ihtiyaçların karşılanmasına

yönelik tüketim mallarını ve hizmetlerini değil, oldukça farklı türdeki ihtiyaçların giderilmesine yönelik mal ve hizmetleri de üretmektedir. Modernizmin tarihsel serüveninde artan üretkenliğin belirgin bir sonucu olarak "arzular" "istekler"e, istekler de "ihtiyaç"lara dönüşmüş ve ürünler farklı kullanımlara sahip hale gelmiştir. Modernliğin siyasal ve ekonomik söylemlerinden bir olan Kapitalizmde ise lüks kabul edilen ürünler, gerekli ürünlere; gerekli oldukları düşünülen ürünler de standart ihtiyaçlara dönüşmüştür. Diğer taraftan, kapitalist sistemde üretim ve tüketim arasındaki ilişki; piyasa, para, fiyat, rekabet ve kâr gibi meta mübadelesi araçlarıyla yönlendirilmektedir. Bu nedenle, insan ihtiyaçları bir yandan kestirilemeyen ve yapay bir niteliğe bürünmüş, bir yandan da sermayenin sürekli olarak arttırılabilmesinin önkoşuluna dönüşmüştür (Bkz. Yanıklar, 2010). Bir başka yaklaşıma göre; "Bilinen, tasarlanan gereksinimlerimiz/ihtiyaçlarımız tatmin edilmektedir ya da edilecektir. Karşılabilir ihtiyaçlar söz konusu olduğunda, bu tatmin olabildiğince süratli bir doygunluğa dayanır. İhtiyaç bir boşluğa, fakat iyi tanımlanmış bir boşluğa, sınırları belirlenmiş bir çukura benzer. Bu boşluk tüketim ve tüketici tarafından kapatılır, doldurulur. Doygunluk budur. Tatmin elde edilir edilmez, tüketici doygunluğa yol açan aynı düzeneklerce tahrik edilir. Yeniden verimli hale gelmesi için gereksinim, öncekinden biraz farklı bir biçimde yeniden uyarılır. İhtiyaçlar, aynı zamanda manipülasyonlarla kısıktırılan tatmin ve tatminsizlik arasında salınırlar." (Lefebvre, 1998: 83-84).

Neo-kapitalizmin şekillendirdiği tüketim kültürü, sürekli olarak bireyin denetimi dışındaki güçler tarafından belirlenen bir ihtiyaçlar silsilesi yaratan ve

herkesin tüketici olmasını gerektiren ve bu kapsamda özel bir özgürlüğü zorunlu kılan bir kültürdür. Tüketim kültürü, hem mal ve hizmet üretiminin yoğun olduğu Batı ülkelerini hem de yeteri kadar üretmeyen toplumları kapsayabilen bir olgudur. Kapitalist piyasaya aracılık eden bu kültür, kapitalist sisteme sahip gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde en yoksullar da dâhil bütün kesimlerin tüketme arzusu içinde olmalarını gerekli kılar. Daha fazla tüketim malının talep edilmesi anlamında ihtiyaçlar ilke olarak sınırsız olmalı ve nihai olarak karşılanmamalıdır. Geleneksel toplumların kültürlerinde, ihtiyaçların sınırsız ya da “doyurulamaz” olma olasılığı bile sosyal ya da ahlaki bir hastalık olarak görülürken; Tüketim toplumunun kültüründe bireylerin sonsuz ihtiyaçlara sahip olabileceği ilkesi olağan kabul edilmektedir (Yanıklar, 2010: 26-27). Ancak Ivan Illich ihtiyaçların uzmanlar tarafından yaratılan bir olgu olduğunu ileri sürmektedir. Ona göre “İhtiyaçlar, gittikçe artan bir şekilde, reklam sloganıyla ve sicil memuru, kuaför, jinekolog ve diğer reçete yazan düzinelerce teşhis mütehassısın verdiği emirlerin ürünü olan satın almalarla yaratılmaktadır” (Illich, 1990: 59).

Tüketim, yaşamsal önemi olan ancak, rolüne ve işlevine göre üzerine olumlu ve olumsuz anlamlar yüklenen toplumsal yaşamın önemli boyutlarından biridir.

İhtiyaçlar ve tüketim ilişkisinde bolluk ve savurganlık önemli iki boyuttur. Çünkü “bolluğun bir değere dönüşmesi için ondan yeterince değil, ama yeterinden fazla olması gerekir; gerekli ile gereğinden çok olan arasında anlamlı bir fark korunmalı ve sergilenmelidir: Bu tüm düzeylerde savurganlığın işlevidir... Bolluğu psikolojik, sosyolojik, ekonomik olarak yöneten kavram faydalılık değil, ilke olarak savurganlıktır.” (Baudrillard, 1997: 42-43). Tüketim toplumunda tüketilecek olan mal ve hizmetlerin nicelik ve niteliğinde neredeyse hiç bir sınırın olmadığı, yeni ve farklı şeylerin sonsuz doyumsuzluk ruh hali içerisinde sürekli olarak savurulduğu görülmektedir. Dolayısıyla tüketim kültüründe daha fazlası için duyulan arzu, sürekli kendini yenileyen bir mekanizma içerisinde ihtiyaçları sınırsızlaştırarak nesneleşmesine yol açmaktadır. İşin en sorunlu kısmı ise bu işleyişin, sosyo-ekonomik düzen ve ilerleme için gerekli olduğunun kabul

edilmesidir. Diğer sıkıntılı bir durum ise tüketim toplumu ve kültüründe; ihtiyaçların farklılaşması onaylanarak maddi açıdan daha iyi olmanın, en üstün insani değerlerden biri olarak görülmesidir.

> İhtiyaçın yabancılaşması/nesneleşmesi

Marx’ın kapitalist üretim süreçlerinin işleyişi analizi sonrasında yaptığı “üretim ve emeğin yabancılaşması” yaklaşımından hareketle ve insanlığın genel birikimine binaen tüketim kültürünün dayattığı tüketme biçimini de “tüketimin yabancılaşması” olarak değerlendirmek mümkündür. Tüketim kültürü atmosferinde, tamamen insanın dışında bir irade ve düzen tarafından dayatılan tüketme biçimleri; “ihtiyaçları belirsiz ve sınırsız” hale getirmiş ve böylece “ihtiyaçların yabancılaşması” olgusu ortaya çıkmıştır. Tüketim kültürünün egemen olduğu kapitalist düzende insanlar, temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla değil, daha fazla metayı satın almaları için daha çok çalışmaları yönünde ikna edilmektedirler. Tüketim toplumunda birey, tüketimin öğrenilmesi ve tüketime toplumsal bir biçimde alıştırılmasıyla toplumsallaşma süreci yaşayarak tüketime entegre edilmektedir. Bu toplumsallaşma sürecinde ihtiyaçların yaratılması değil, sistem öğeleri olarak ihtiyaç için ihtiyacın, arzu için arzunun yaratılması gerçekleşmektedir (Yanıklar, 2010: 28-29).

Bireylerin tüketici olarak sosyalleştirilmeleri, onların tüketim sistemine hizmet etmeleri açısından tüketim olgusunun çıraklığını yapmak üzere yönlendirilmeleri ve ayarlımaları anlamına gelmektedir. Tüketim kültüründe tüketim malları sürekli olarak bir gösterge değerine dönüştüğü için çoğu kez gerçekte bir

işleve ya da tanımlanan bir ihtiyaca değil, yalnızca “arzuların mantığına” cevap vermektedir (Baudrillard, 1997: 89). Bu tespitten anlaşıldığına göre tüketim, maddesel bir süreç değil, kültürel bir zihniyet olarak gerçekleştirilmektedir. Tüketim, bir kültürel zihniyetin toplumsal hayata yansımaları olduğu için de ihtiyaçların sona erdirilmesi ve doyuma ulaştırılması mümkün değildir. Dolayısıyla tüketim atmosferinde, tüketim malları için ihtiyaç duymaya devam etmek kaçınılmaz bir süreç haline almıştır. Bu nedenle, kapitalizm gibi ekonomik bir sistemde, tüketim toplumu gibi sosyal bir yapılanmada tüketimi “yatırtmak” veya ihtiyaçlar için normalleştirici bir ilişki ağı oluşturarak, çılgınlıktan kurtulmak hemen hemen imkânsızdır. İhtiyaçların sınırsızlaştırılmasıyla oluşan tüketim çılgınlığını önleyecek beşeri bir öğreti de bulunmamaktadır.

Kültürel zihniyet ortamında yaşayan bireyin sürekli olarak doyumsuzluk duyarlılığında tutulması, ihtiyaçları sınırsızlaştırmakta ve böylece ihtiyaçlar, doğasına yabancılaşmaktadır. Aslında ihtiyaç giderilebilir bir olgudur, ancak tüketim kültürünün belirleyici olduğu bir toplumsal yaşamda insanların tüketim yoluyla karşılanması gereken ihtiyaçlarının olmadığı anlayışı egemendir. Bu durum ise ihtiyacı doğasına yabancılaştırırken insanları doyumsuzluğa sürüklemektedir. Son tahlilde, tüketim toplumu atmosferinde üretilen metalarla ihtiyaçlar arasındaki ilişkide metaların kültürelleşmesi, bireyleri insani ve ahlaki olanın dışında bir ritüel alana sürüklemektedir. Dolayısıyla tüketen birey, ihtiyaçlarını karşılama noktasında özne olmak-

tan çıkmakta ve akıntıya sürüklenen nesne konumuna gelmektedir. Böyle işleyen bir mekanizmada ise ihtiyaçlar, insani bir tatmin gerçekleştiriminin aracı olmaktan çıkarak doyumsuzluk duyarlılığında sürekli ayartma nesnesine dönüşmektedir. Bir zihniyet olarak işleyen tüketim sürecinde ihtiyaç, insani/ahlaki olana ilişkin doğasına yabancılaşmaktadır. Tüketimde eşitsizliğin zirvede olduğu günümüzde ise insanlığın ihtiyacı kesinlikle bu değildir.

Kaynaklar

- Baudrillard, Jean (1997). Tüketim Toplumu, çev. H. Deliceçaylı, F. Keskin, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Zygmunt (1998). Work, Consumerism and the New Poor, Philadelphia: Open University Press.
- Buğra, Ayşe, (2003). Devlet-Piyasa Karşıtlığının Ötesinde; İhtiyaçlar ve Tüketim Üzerine Yazılar, (Çev. B. Sina Şener,) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Douglas, Mary, ISHERWOOD, Baron (1999). Tüketimin Antropolojisi, çev. E. A. Aytekin, Ankara: Dost Yayınları.
- Featherstone, Mike (1998). Consumer Culture and Postmodernism, London: Sage Publications.
- Foucault, Michel, (1979), Discipline and Punish: The Birth of Prison, New York.
- Illich, Ivan (1990). Tüketim Köleliği, İkinci Baskı, (Çev. Mesut Kardeşhan), İstanbul: Pınar Yayınları.
- Karakaş, Mehmet, (2006). “Tüketim Toplumu” Ed. Tefik Erdem, Feodaliteden Küreselleşmeye: Temel Kavram ve Süreçler”, Ankara: Lotus Yayınevi.
- Lefebvre, Henry, (1998). Modern Dünyada Gündelik Hayat, Çev. Işın Gürbüz, İstanbul: Metis Yayınları.
- Slater, Don, (1997). Consumer Culture and Modernity, Cambridge: Polity Press.
- Yanıklar, Cengiz, (2010), “Tüketim Kültürü, Kapitalizm ve İnsan İhtiyaçları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Tartışma”, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Mayıs 2010, Cilt: 34, Sayı: 1.

Bilim ve Teknoloji Politikaları Yapım ve Yönetimi

Prof. Dr. Özer Bekaroğlu

TÜBA Şeref Üyesi

İstanbul Teknik Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi

Bilim, “Sistematik ve formüle edilmiş bilgi”, teknoloji ise, “Sanayi tarzı bilim” ve daha geniş anlamda, “İnsan ihtiyacını karşılamak için değiştirilen ürün, olanaklar, teknik, metot ve yöntemlerdir”

Bilim politikası, 16. yüzyılda bilim Rönesansı ve 17. yüzyılın sonlarında ‘Endüstri Devrimi’yle başlamış ve bu konuda binlerce makale ve onlarca kitap yayımlanmıştır. Çeşitli fikir ve karşıt fikirlerin ileri sürüldüğü bu alanda bilim adamları ve uzmanların birleştikleri bazı noktalar çok kısa başlıklar halinde belirtilecektir.

B&T bir ülke halkının iş bulması, refahı ve geleceği için hayati bir önem taşır. B&T devamlı değişim halindedir ve bu gelişmiş veya gelişmekte olan tüm ülkelerde ekonomik ve sosyal problemler yaratır. Ancak bu iyi bir oluşum olmakla beraber devletin takip edeceği en iyi politikaya karar vermede zorluk yaratır. Yani Bilim ve teknoloji (B&T) politikası çok karışık bir konudur. B&T politikalarında asıl hedef yeni teknolojilerin geliştirilmesidir ve bu da bilimsel çalışmaların bir sonucudur. Yeni teknolojiler gayrisafi milli hasılayı (GSMH) artırarak ekonomik büyümeye katkıda bulunur ve halkın refahını gösterir. Bundan ötürü GSMH sosyal refah için bir ölçü olarak bu konuda çalışan bilim adamlarınca ortaya atılmış ve kabul edilmiştir.

GSMH sosyal refah için uygun bir gösterge olmadığını ileri sürenler de vardır ve yeni göstergeler geliştirilmiştir. Örneğin; Narthaus ve Tobin “ölçülebilir refah” adını verdikleri yeni bir gösterge geliştirdiler. Ancak GSMH kullanımı halen tercih edilmektedir.

Bilim politikası, kimler tarafından yapılmalıdır? Nasıl tayin edilmeli ve yönetilmelidir? Buna bağlı olarak devletler nasıl hareket etmeli ve yönetmelidir? Burada önemli olan ‘B&T politikaları kimler tarafından yapılmalıdır?’ sorusudur. Bu

konuyla uğraşan bilim adamlarına göre; B&T politikaları bu işlerle uğraşan bilim adamları, teknokratlar ve işletme yöneticileri tarafından yapılmamalıdır. Fakat kamunun genel ilgisini yansıtan devlet büyük rol oynamalıdır. Özellikle savunma, çevre zararları ve yenilenemez enerji kaynaklarının yok edilmesi ve son zamanlarda gittikçe artan ekonomik rekabet ve buna bağlı ekonomik çöküntüler, B&T politikalarının çok iyi yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

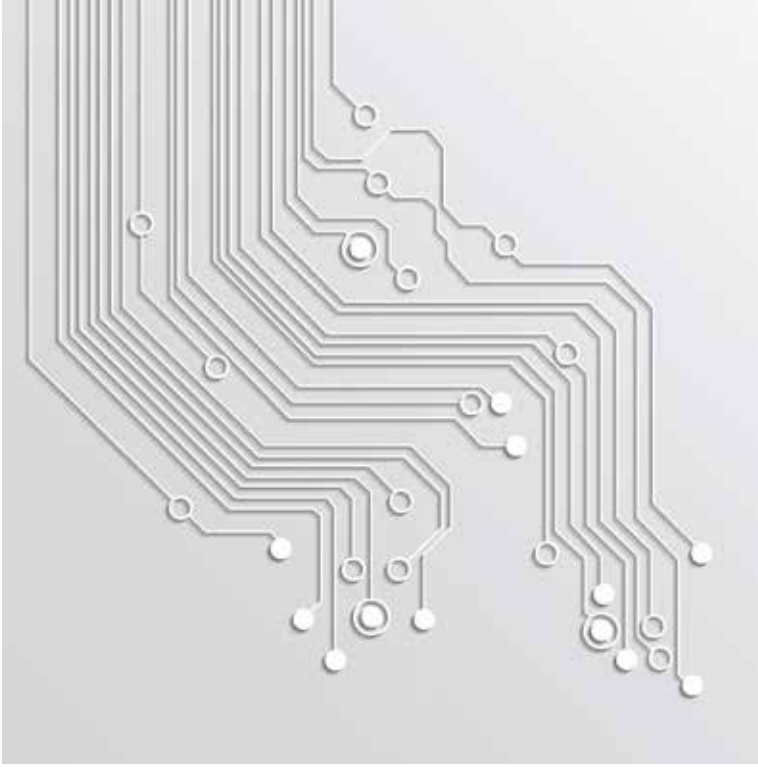

Bilim politikası, kimler tarafından yapılmalıdır? Nasıl tayin edilmeli ve yönetilmelidir? Buna bağlı olarak devletler nasıl hareket etmeli ve yönetmelidir?

Özellikle eğitim başta olmak üzere AR-GE harcamalarında devlet aktif rol oynar. Görüldüğü gibi, devletin B&T’ye katılması gerekir ve bunun için daha birçok sebep vardır: Kazançların korunmasında şahıs ve şirketler yeterli olmazlar, örneğin; patent vb. Bilimsel ve teknolojik değişim için gerekli fonların temininde sermaye piyasası yeterli de-

ğildir. Bundan ötürü büyük ekonomiler seçilmiş olan veya ön görülen endüstri politikalarına ağırlık verirler. Böyle bir şeyin ortaya çıkması sonucu devlet bu alanlara uygun olan her türlü desteği vererek endüstri stratejisine devam eder, Japon endüstri politikası büyük ölçüde bu görüşü temel alır. Bu tip politikalar genellikle sanayinin kısa zamanda rekabetçi olabilmesi için, seçici korumalara sebep olabilir.

Devletin bilimsel çalışma yapan servislerin savurgan tekrarına engel olmak görevidir. Ulusal güvenlik nedenlerinden ötürü devlet B&T karışmalıdır. Bu gerekçeler aslında ayrı bir tartışma konusudur. Öncelikle 'B&T formüle edilmesinde hangi ekonomik ve sosyal hedeflere devletçe öncelik

verilmelidir?' sorusuna cevap aramak gerekir. Çünkü tüm harcamalarda devletin katkısı büyüktür ve devlet sorumludur. B&T önceliklerini doğru tayin edebilmesi için, devletin ülkenin eğitim ve B&T kalitesini, ülkede dağılımını iyi ve doğru bilmesi gerekir bunun için de başvuracağı tarafsız ve güvenilir veri tabanı gerekmektedir. Bu veri tabanı da B&T göstergeleridir. Bu veri tabanına dayanılarak bilim ve teknoloji analizlerini yapmak ve B&T politikalarını ülke gerçeklerine uygun bir şekilde hazırlamak mümkün olabilir.

Bilim ve teknoloji analizleri:

- Ülkelerin bilim ve teknoloji üretimleri hesabında.
- Ülkelerin bilim ve teknolojiye gerçek kalitelerinin (RCI) tayininde.
- Ülkelerin belirli bilim dallarında gösterdikleri nispi üstünlüklerin (RCA) bulunmasında. Ülkelerin lisans, yüksek lisans ve doktora kalitelerinin ve bilim insanı yetiştirme sistemlerinin değerlendirilmesinde.

- Ülke araştırmalarının kalite ve verim yönünden en iyi nerede ve nasıl yapılmasının gerektiğini tayinde.
- Ülkelerin bilim ve teknoloji haritalarının çıkarılmasında.
- Ülkelerin bilim politikalarının tayininde.

Bu göstergelerin en iyi ve detaylısı Amerika'da tarafsız bir kurum olan National Science Foundation (NSF) uzmanları tarafından güvenilir veri tabanlarına dayanılarak her yıl hemen hemen tüm ülkeleri dikkate alarak ve karşılaştırarak hazırlayıp yayımlanmaktadır. Bazı yıllar -örneğin 2006 yılında- bu rapor çok detaylı hazırlanmış olup, bin sayfayı bulmuştur. Yukarıda belirtilen NSF göstergelerine göre

Türkiye fizik, kimya, biyoloji ve matematikte kalite olarak dünyada ilk 45'te ülke arasında bulunmamaktadır yani çok aşağılardadır. Devlete bağlı bir kuruluşun tarafsız olarak gösterge yapması ve bir bilim politikası hazırlaması mümkün değildir.

Bilim politikalarının tayininde çeşitli mekanizmalar vardır. Örneğin; önceliklerin şartları, merkezileşme, merkezileşmeme ve detaylı olmak gibi. Bunların her biri başına birer konu olup burada açıklamak mümkün değildir. Ancak kısaca belirtilebilir:

Öncelikleri tespit edebilmek için neyin mümkün olduğunu veya neyin karşımıza çıkacağını düşünmek ilk kaidedir.

- Şayet ekonomik kazanç B&T politikası için ana hedefse, teknoloji ve ekonomi tahmini önceden yapılır. Örneğin; Japonya'da gelecek yeni teknoloji ve ürünlerine duyulacak talep üzerine ağırlık verilerek öncelikler tayin edilir. Gelecekteki talepleri tayin etmek konusunda ise, gelir artışı, giderler ve dünya ticaret şartlarını değiştirecek politik gelişmeler de dahil bir çok faktör dikkate alınmalıdır (Bu tayinler için B&T analizleri büyük önem taşımaktadır).

- Bu önceliklerde ticari gelişmeler söz konusu ise, devletin dışarda kalması yerinde olur. Çünkü iş adamları devlete göre daha güçlü tahminde bulunabilir. Diğer taraftan devlet iş çevrelerine göre daha fazla bir perspektife sahip olup, onların göremeyeceği güçlükleri önceden görür.

Birçok ülkede B&T için önceliklerin formüle edilmesinde toplumun katılımı çoğulcudur. Bunun anlamı, farklı baskı grupları, farklı politikacılar, devlet kuruluşları ve ajansları görüşlerini ifade etmek şansına sahiptirler. Böylece birçok görüş karar verme esnasında temsil edilir. Hollanda ve İsveç bu konuda çok ileridir. Genellikle ülkelerde bilim adamları ve hükümetler üzerine sosyal ilginin artırılması için baskı vardır.

Diğer taraftan dışarıdan ithal edilecek bilgi, bilim politika-

B&T politikaları bu işlerle uğraşan bilim adamları, teknokratlar ve işletme yöneticileri tarafından yapılmamalıdır.

larının en önemli konusudur. Özellikle küçük ülkeler için bu ithalat bilimsel bilginin ana kaynağı olabilir ve mevcut bilginin yeteceğine inanmak doğru ve ekonomik değildir. Ülke için düşünülen B&T politikasında bilgi ithali daima çok önem verilmesi, bilinçli ve uzmanlarca yapılması gereken bir konudur.

- Şayet yeni teknolojilerin geliştirilmesi B&T’de öncelikli ise, bu teknolojilerin ana kaynaklarının bilinmesi önemlidir. Böylece devlet yardımı yanlış yönlendirilmez. Deliller temel bilim ve teknoloji arasındaki bağların direk olmadığını göstermektedir ve karışıktır.

Bir buluş ve yenilik arasında ortalama 14 yıl geçmektedir. Fakat bu zaman şartlara ve konuya göre büyük ölçüde değişebilir.

Başarılı bir buluşun sosyal yararı kullanımının ne kadar çabuk yayıldığına bağlıdır. Bu sebepten devletin ve B&T politikasını yapanların bunu düşünmesi gerekir.

Ülkeler arasında yapılan müşterek araştırmalar aynı zamanda rekabet olarak da görülebilir. Uluslar bazı alanlarda beraber çalışmayı değerli bulurlar. Ancak bunlar daha ziyade piyasa uygulaması olmayan Astronomi, Deniz bilimleri ve Meteoroloji gibi alanlardır.

İngiltere’de araştırma ve geliştirme kurumu The Natural Resources Defense Council’in (NRDC) görevi; bireylerin, araştırma kuruluşları ve üniversitelerin dokunulmamış bu-

luşlarına patent almak ve ticari kullanılır hale getirmektir. Bazı şirketler zarar ederken bu kuruluş sayesinde kâr eder hale gelmişlerdir. Türkiye’de TÜBİTAK’ın bu görevi geniş ölçüde yüklenmesi ve çok dikkatli olarak yürütmesi gerekir.

B&T yönetimi ülkelere göre değişmektedir ve her ülke için burada incelenmesi mümkün değildir.

Devlet sektörleri arasında ve sektörlerin kendi içlerinde iyi bir koordinasyon olmalıdır. Birincisi makro ikincisi ise mikro olarak adlandırılır.

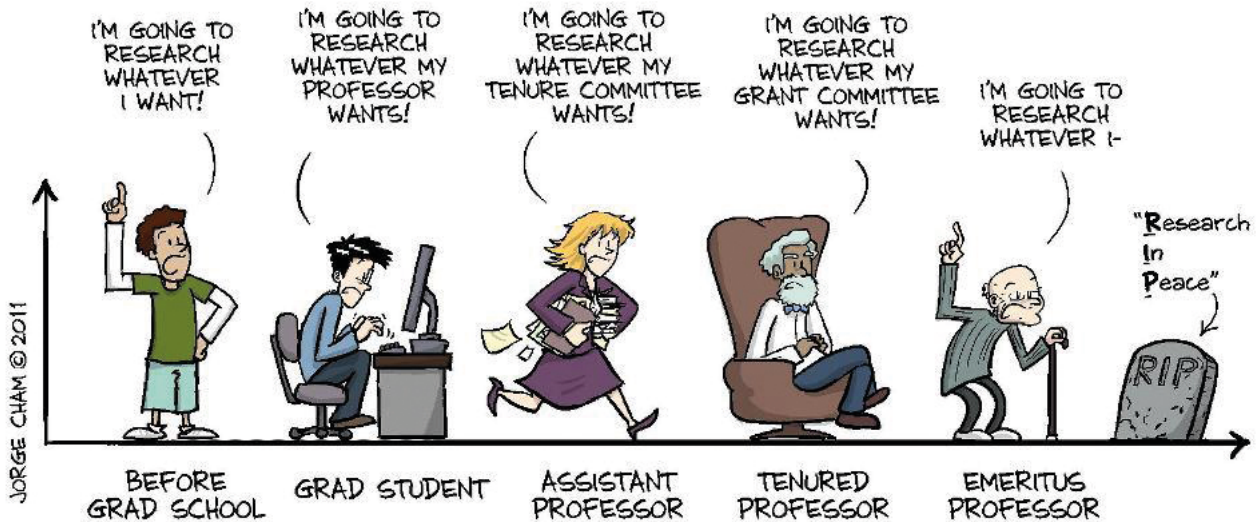
Aslında çok karışık olan bu konunun kolay anlaşılmasını sağlamak için 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında Avrupa ülkelerinde yaşanan değişime bir göz atmak gerekir. Öncelikle bilim ve teknoloji politikasını hızlı olarak uygulayan Almanya en kısa zamanda büyük buluşlara imza atan bilim adamları sayesinde öne çıkarak diğer Avrupa ülkelerini geride bırakmıştır. Ancak burada kısa da olsa bir örnek vermek mümkün değildir.

Aşağıda verilen karikatür Amerika’daki bir üniversitenin öğrenci kulübü tarafından çizilmiş ve Ameria Chemical Society’nin haftalık C&EN jurnalinden alınmış olup, aslında bilimsel özerkliğin bilim ve teknoloji politikasına bağlı olduğunu en güzel şekilde ifade etmektedir.

Kaynaklar

- 1 Şekil. American Chemical Society, C&EN, (2011), october 3, 39.
- 2 Tisdell, C.A., (1981), Science and Technology Policy (Priorities of Governments), Chapman and Hall, London, New York.
- 3 Science and Engineering Indicators, 2006-2014. Nasional Science Foundation.
- 4 Bekaroğlu, Ö., (2011), Bilim ve teknoloji Politikalarının Belirlenmesinde Yöntemler ve Yönetimi 183, Eğitim-Bir-Sen, 21.Yüzyılda Türkiye’nin Eğitim ve Bilim Politikaları Sempozyumu 10,11 Aralık 2011 Ankara.

THE EVOLUTION OF INTELLECTUAL FREEDOM

Ülkemizde Sağlığa Güncel Bakış

Prof. Dr. Taner Demirer

TÜBA Asli Üyesi

Avrupa Bilimler Akademisi Asli Üyesi

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hematoloji Bilim Dalı Öğretim Üyesi

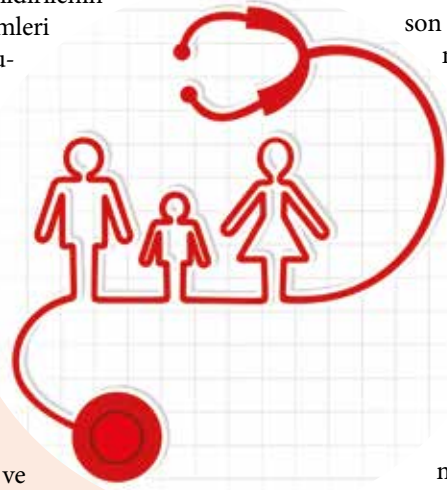
Sağlık problemleri bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de sık sık gündemin ön sıralarında yer almaktadır. Dünyada tanımlanmış ve uygulanmakta olan ideal bir sağlık mevzuatı olmamakla birlikte gelişmiş batı toplumlarında ve ülkemizde problem teşkil eden birçok konu çözülmüştür. Bilindiği üzere Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) milli gelirin (Gross Domestic Product) yaklaşık %18'i, Fransa ve Almanya'da %13'ü sağlığa ayrılmaktadır. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development OECD) ülkelerinde bu rakamın ortalaması %11 dolayında iken ülkemizde %6-7 dolayındadır. Ülkemizde bu rakamın bildirilenin üzerinde olabileceğini, kayıt problemleri nedeni ile beklenenden düşük olduğunu ve %9-10 dolayında gerçekleştiğini tahmin ediyoruz. Türkiye'de kişi başına sağlık harcaması 300-350 dolar civarında olup OECD 2000 yılı verilerine göre bu rakam ABD'de 23 kat, Japonya'da 14 kat ve Almanya'da bizden 12 kat fazladır. Sonuç olarak son 10 yıldaki artışa rağmen yine de sağlığa az harcayan bir ülkeyiz.

Bilindiği gibi Sağlıkta Dönüşüm Projesi ile son 10 yılda ülkemiz sağlık ve sağlık hizmetleri konusunda çok büyük aşamalar kaydetmiştir. Bu dönemde yapılan önemli hizmet ve uygulamalar: 1) SSK Hastanelerinin Sağlık Bakanlığı'na devri 2) Sağlık harcamalarında KDV'nin %8'e indirilmesi 3) SSK, Bağkur ve yeşil kartlıların serbest eczanelerden ilaç alabilmelerinin sağlanması 4) SSK, Bağkur ve yeşil kartlıların istedikleri sağlık kurumuna başvurabilmelerinin önünün açılmış olması 4) Bütün sigorta kurumlarının tek ve modern bir Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) altında toplanması 5) Her vatandaşımıza TC kimlik numarası verilmesi 6) Özellikle yeni ilaç fiyatlandırılmalarında ilgili ilacın Avrupa Birliği ülkelerinden en düşük fiyatlı 2 ülkenin ortalaması baz alınarak tespit edilmesi suretiyle İlaç fiyatlarında efektif bir indirimin sağlanmış olması 7) Sağlık kurumlarının ülke genelinde gerek alt yapı gerekse de alet ve eğitilmiş personel yönünden hızla modernize

Sağlıkta Dönüşüm Projesi ile son 10 yılda ülkemiz sağlık ve sağlık hizmetleri konusunda çok büyük aşamalar kaydetmiştir.

ze edilmesi ve bu şekilde tüm vatandaşlarımızın etkin ve çağdaş bir sağlık hizmeti almalarının sağlanmış olması 8) Tüp bebek, organ ve doku nakli uygulamaları gibi inovatif tedavilerin desteklenmesi ve önünün açılmış olması 9) TÜBİTAK'ın sağlık alanında son yıllarda yüklü maddi destekli büyük çağrı programları uygulamaya başlaması 9) Kök hücre transplantasyonu tedavilerinde ülkemizde son 10 yılda önemli bir ilerleme kaydedilmiş olması: Sağlık Bakanlığı'mıza kayıtlı toplam 59 kök hücre nakli merkezi olup bunların 41'i erişkin, 18'i pediatrik kök hücre nakil ünitesidir. Ülkemizde 2012 yılında toplam 2.590 kök hücre nakli yapılmış olup bu nakillerin %15'i akraba dışıdır. Toplam 59 nakil ünitesininin 36'sı üniversitelerde, 18'i özel sağlık kuruluşlarında ve 5 tanesi ise Sağlık Bakanlığı'mıza bağlı hastanelerde faaliyet göstermektedir. Özellikle SGK paket ödeme programının uygulamaya girmesi ile birlikte son birkaç yıl da özel sağlık kuruluşlarındaki transplant ünitelerinin sayılarında hızlı bir artış görülmektedir. Son 10 yılda ülkemizde kök hücre transplant yatak sayılarında da ciddi bir artış gözlenmekte olup 2004 yılında toplam yatak sayısı 113 iken 2008'de bu sayı 206'ya 2013'te ise 509'a ulaşmıştır. 2000 yılında ülkemizde yapılan toplam kök hücre nakli sayısı 293 iken bu sayı hemen hemen 10 kat üzerinde bir artışla 2012 yılında 2.592'ye ulaşmıştır. Allojeneik (kardeş ya da akrabadan) nakiller 2008 de 390 iken 2012'de 881'e yükselmiştir. Aynı dönemde akraba dışı allojeneik nakil sayıları 26'dan 162'ye ulaşmıştır.

Sağlıkta dönüşüm projesi kapsamında gerçekleştirilen bu hizmet ve uygulamalar ülkemiz sağlığına pozitif anlamda önemli bir ivme kazandırmakla birlikte hala çözülmesi gereken bazı problemler mevcuttur. Sağlık oldukça dinamik

bir konu olup her zaman bir takım problemlerin ortaya çıkması gerek ülkemizde gerekse de gelişmiş batı ülkelerinde olağan bir durumdur.

Bu yazımızda sağlıkta problem teşkil eden ve aşağıda verilen bazı konulara odaklanıp bunlara güncel çözümleri getirmeye çalışarak bu sorunların çözümüne ilişkin görüş ve yaklaşımları burada ortaya koymaya çalışacağız.

Ülkemiz sağlığında öncelikle çözülmesi gereken 9 önemli konu aşağıda verilmiştir:

Hastalara ya da yaralılara kaza ortamında ilk yapılacak müdahaleler, yaralıların kaza ortamından nasıl alınacağı, nasıl transfer edileceği gibi konular henüz az bilinmekte ve bu nedenlerle her yıl birçok insanımız sakat kalmakta ya da ölmektedir.

> Kişi başına düşen doktor sayısının bölgelere göre dağılımındaki dengesizliğin düzeltilmesi

Ülkemizde yeterli sayıda tıp fakültesi vardır. Halen 50'nin üzerinde tıp fakültesi mevcut olup bu fakültelerin çoğunda alt yapı, temel tıp eğitimi, akademik kadrolar ve uygulamalı eğitimde ciddi yetersizlikler vardır. Bundan sonra yeni tıp fakülteleri açmak yerine mevcut tıp fakültelerinde daha kaliteli eğitim, öğretim ve sağlık hizmeti sunulmasının sağlanması temel hedef olmalıdır. Yeni tıp fakülteleri açılrsa bile bu fakültelerde öğrenci yetiştirmek yerine sadece mezuniyet sonrası eğitime (Post-graduate medical school) yönelmesi çok önem arz etmektedir. Doktorun sayısından çok kalitesinin önemli olduğunu hiçbir zaman gözardı etmemek gerekmektedir.

Ülkemizde son yıllarda kişi başına düşen doktor sayısı artmış olmakla birlikte hala bölgesel dağılımda (Regional Distribution) ciddi dengesizlikler vardır. Doktorlarımızın büyük çoğunluğu ülkemizin batı kesiminde çalışmakta ve doğu bölgesinde sıkıntı çekmektedir. Doğru bölgesine tayin edilen doktorlar bir yolunu bulup batıya geri dönmektedirler.

Doktor dağılımındaki dengesizliği önlemek, doğu ve güney doğu anadolu bölgelerinde yeterli sayıda doktor bulundurabilmek için mahrumiyet bölgelerinde çalışan pratisyen doktorlara çalıştıkları yılbaşına Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) sı-

navında 1 puan verilmesi ve bu puanların toplamının 4'ü geçmemesi (Raporlu süreler bu kapsamın dışında tutulmalıdır) özendirici bir yöntem olabilir. Üniversitelerde yardımcı doçent ve doçent, devlet hastanelerinde şef muavini, şef ve doçent olmak isteyenlere mahrumiyet bölgesinde 2 yıl çalışmış olmak koşulunun getirilmesi de çok pratik bir yöntem olarak kullanılabilir. (Yine raporlu süreler bu sürenin dışında tutulmalıdır). Ayrıca mahrumiyet bölgelerinde görev yapan pratisyen, uzman doktor ve yardımcı sağlık personellerine dolgun ve tatminkar maaş ödenmesi hedeflenmelidir.

> Hasta ve hasta sahipleri üzerinde önemli bir yük teşkil eden kan ve kan ürünleri ile ilgili problemlerin ortadan kaldırılması.

Bugün vatandaşlarımızın hastanelerde yaşadıkları en büyük problem kan ve kan ürünlerinin sağlanması konusudur. Bugün ülkemizde birkaç büyük hastane ve fakülte dışında kan ve kan ürünü temini oldukça zordur. Vatandaşlarımızın hastaneye gittiğinde ameliyat için gerekli olan kan ve kan ürünleri kendisinden istenmektedir. Bu konunun çözülmesi için ABD, İngiltere, Almanya ve diğer batı toplumlarında olduğu gibi Bölgesel Kan Merkezleri'nin (Regional Blood Center) kurulması gerekmektedir. Bilindiği gibi ABD'de 10 dolayında Bölgesel Kan Merkezi bulunmakta ve bu merkezler bütün ülkenin kan ve kan ürünleri ihtiyacını karşılamaktadırlar. Ülkemizde de her bölgeye bir olmak üzere en az 7 adet bölgesel kan merkezinin kurulmasına ihtiyaç vardır. Bu merkezlerin gerek Avrupa Birliği gerekse de ABD'deki yüksek standartlara sahip olan mükemmeliyet merkezleri (Center of Excellence) gibi olması gerekmektedir. ABD'deki model esas alınarak kurulacak bu merkezlerde her türlü teknoloji mevcut olmalı ve kan ürünleri hazır bulundurulurken hasta ve hastanelerin hizmetine sunulmalıdır. Böylece vatandaşlarımızın kan ve kan ürünleri ile uğraşmaları tamamen ortadan kalkacaktır. Ayrıca bu merkezlerde kan ve kan ürünü vericilerinin kayıt ve sağlık takipleri bilgisayar ortamında çok dikkatle yapılarak bulaşıcı hastalıkların önlenmesi temel hedef olmalıdır. Bir

Vatandaşlarımızın hastanelerde yaşadıkları en büyük problem kan ve kan ürünlerinin sağlanması konusudur.

hepatit ülkesi olan Türkiye’de bunun ne kadar önem arz ettiğini burada vurgulamak istiyoruz. Kurulacak bu merkezlere çağdaş ulaşım araçları ve ayrıca 1 adet helikopter temini gereklidir. Bu merkezlerdeki helikopterler gerekirse kazalara müdahale eden yardım ekiplerincede tahsis edilebilmelidir.

> Her ilimizde modern anlamda acil yardım ekiplerinin oluşturulması ve ayrıca her üniversite ve eğitim hastanesinde ‘Acil Tıp Ana Bilim Dalı’ kurulmasının zorunlu kılınması

Acil yardım ve kurtarma konusunda ülkemiz batı toplumlarından geridedir. Hastalara ya da yaralılara kaza ortamında ilk yapılacak müdahaleler, yaralıların kaza ortamından nasıl alınacağı, nasıl transfer edileceği gibi konular henüz az bilinmekte ve bu nedenlerle her yıl birçok insanımız sakat kalmakta ya da ölmektedir. Bu sorunun çözümü için Sağlık Bakanlığı İhtisas Tüzüğü’nde gerekli değişiklikler yapılarak ‘Acil Yardım ve Acil Servis İhtisası’ yaygınlaştırılmalı, fakültelerimizin ve bakanlığa bağlı eğitim hastanelerimizin acil servislerinde bu ihtisas yaygın olarak verilmelidir.

Bilindiği üzere ülkemizde meydana gelen kazaların çoğunda kazazede vatandaşımız asıl hasarı yanlış yöntemlerin uygulanması nedeni ile transfer sırasında almaktadır. Bu nedenle Sağlık Bakanlığı’mız tarafından oluşturulacak bir bilimsel komisyonla kazazede vatandaşlarımızın kaza alanından nasıl alınıp transfer edileceğine dair bilimsel yöntem ve esaslar açık olarak tespit edilmelidir. Bu konuya ilişkin eğitim olanakları hızla sağlanarak yetişmiş ekipler oluşturulması yoluna gidilmelidir. Ayrıca büyük şehirler ve önemli turizm merkezlerinin yakınında helikopterli kurtarma ekipleri artırılmalıdır. Daha önemlisi ve çok elzem bir ihtiyaç olan, ana yollarda acil yardım istasyonlarının kurulması ve kaza anında hemen müdahale imkanı sağlanmalıdır.

Acil yardım konusunda en önemli hedef tüm sağlık ve yardımcı sağlık personelinin ilk yardım konusunda eğitimlerinin sağlanması bunun halka yaygınlaştırılması ile her evde ilk yardım bilen bir bireye sahip olmak olmalıdır.

> Ulusal Kanser Enstitüsü’nün kurulması ve kanser tedavisinde uluslararası standartların yakalanması

Sağlık Bakanlığı’nın kontrolünde üniversitelerle bağlantılı modern teknoloji ve kadro ile donatılmış bir ulusal kanser enstitüsünün kurulmasına ihtiyaç vardır. Dünyanın birçok önde gelen ülkesinde bu enstitüler var olup kanser hastalarının tedavileri, takipleri, yeni araştırmaların yapılması, tedavilerin standardize edilmesi ve kanserle ilgili sağlık politikalarının tek elden yürütülmesi gibi konular bu enstitü tarafından yapılmalıdır. Bu enstitüye atanacak başkanların liyakat esas alınarak sağlık bakanının teklifi ile başbakan ve cumhurbaşkanınca onaylanması uygun bir yaklaşım olacaktır. Böyle bir enstitünün kurulması ile ülkemiz bilim adamlarının gerek ulusal gerekse de uluslararası bilimsel fonlardan ve kuruluşlardan daha çok destek almaları sağlanabilir.

Çok daha önemli ve elzem olan bir husus her bölgeye tam teşekküllü bir kanser teşhis ve tedavi merkezinin kurulmasıdır. Bu şekilde Avrupa Birliği standartlarında yer alan kanser teşhis ve tedavileri ile ilgili mükemmeliyet merkezlerinin 7 bölgemizde hizmet vermesi sağlanmalıdır. Bu merkezler kurulacak olan ulusal kanser enstitüsüne bağlı olarak faaliyet gösterebilirler. Bölgesel kanser merkezlerinde teşhis, kemoterapi ve radyoterapi olmak üzere kanserle ilgili bütün modern tedavi metodları vatandaşımızın hizmetine sunulabilir. Bu şekilde büyük şehirlerde oluşan yığılmalar ve hastane kuyruklarında önemli ölçüde azaltılmış olacaktır.

> Yatalak ve yaşlı hastaların bakımı için büyük ve orta büyüklükteki illerimizde mükemmeliyet merkezi niteliği taşıyan merkezler (Hospice Care) kurulması

Bilindiği üzere ülkemizde yatalak ve yaşlı hastaların bakımı için yapılmış özel donanım ve personeli olan merkezler mevcut değildir. Bu nedenle kaza sonrası sakatlık, felç ve yaşlıların hastalıkları (Parkinson, alzheimer ve bunama) gibi problemlerde hizmet verecek bu tür merkezlerin büyük ve orta büyüklükteki illerimize kurulması çok elzem bir hizmettir. Yatalak ve yaşlı hasta bakımı çok zor bir durum olup böyle hastaları olan aileler büyük bir sosyal, psikolojik ve ekonomik yükün altındadırlar. ABD’nin her

eyaletinde bu tür merkezler mevcut olup yatalak ve yaşlı hastaların bu merkezlerde takip ve tedavilerini üstlenen nörolog, psikiyatir, fizik tedavi uzmanları ve yara bakımından sorumlu cerrahlar çalışmaktadırlar. Bu nedenle Sağlık Bakanlığı'mızın bu konuya öncelik verip hemen fizibilite çalışmalarını başlatarak bu özel donanımlı merkezlerin kurulması ve hizmete açılmasını sağlaması gerekmektedir.

> Büyük şehirlerde Sağlık Bakanlığı idaresinde merkezi kalite kontrol laboratuvarlarının kurulması

Sağlık Bakanlığı'nın kontrolünde üniversiteler ve eğitim hastaneleri ile işbirliği içinde çalışacak, ileri teknolojiye sahip bir ulusal kalite kontrol laboratuvarı kurulmalıdır. Bu merkez, mevcut Hıfzısıhha Başkanlığı içinde bir birim olarak şekillendirilebilir. Tüm üniversite hastaneleri, eğitim hastaneleri ve devlet hastanelerine ait biyokimya, mikrobiyoloji, hematoloji ve patoloji laboratuvarları ile özel laboratuvarların internal ve eksternal kalite kontrollerinin sağlanması rahatlıkla bu merkezden yapılabilir. Çok önemli ve hayati öneme haiz olan ithal kan ve plazma ürünlerinin hem etkinlikleri

hemde viral ve bakteriyolojik tetkikleri yine bu merkezde etkin bir şekilde yapılabilir. Günümüzde birçok hastane laboratuvarı ile özel laboratuvarların çoğunun yurt dışına bağımlı ve oldukça pahalı cihazları ve kitleri kullandıkları ve kalite kontrolünde referans bir merkeze ihtiyaç duydukları net bir gerçektir. Böyle bir merkezin kontrolü altında kurulacak bir teknoloji merkezi tarafından bu kitlerin ve otoantiklorların üretilmesi yanısıra laboratuvarların kalite kontrollerinin sağlanması ile ciddi bir döviz tasarrufu da sağlanacaktır.

Ülkemizde gerek iç piyasada üretilen gerekse de dışarıdan ithal edilen önemli ilaçların biyo-eşdeğerlilik ve etkinliklerinin değerlendirilmesi için yeterli referans merkezler bulunmamaktadır. Sağlık Bakanlığı'mızın böyle referans merkezlerin kurulması yolunda çalışmaları başlatması gerekmektedir. Bu merkezi kalite kontrol laboratuvarının en önemli işlevlerinden birisi de ilaçların biyo-eşdeğerlilik ve etkinliklerinin efektif bir şekilde değerlendirilmesi ve uygun ilaçların ülkemizde ruhsatlandırılması olacaktır. Bu merkezlerin Orta Doğu, Balkanlar ve Orta Asya cumhuriyetleri içinde bir referans noktası olması amaçlanmalıdır.

> Yardımcı sağlık personelinin istihdamı ve durumlarının iyileştirilmesi

Günümüzde yardımcı sağlık personeli okullarından mezun olmuş işsizler ordusu ortaya çıkmış olup bunların uygun bir şekilde istihdamında sorunlar yaşanmaktadır. Bu grupta ebe, acil tıp teknisyeni, anestezi teknisyeni, sağlık memurları ve tıbbi sekreterler bulunmaktadır. Bu personelin gerek özel gerekse de resmi kuruluşlarda istihdam edilmesi için gerekli koşullar sağlanmalıdır. Serbest eczaneler, ecza depoları, sağlık kabinleri, özel poliklinikler ve merkezlere yeni alınacak elemanların bu grup içinden seçilmesi için şartlar sağlanmalıdır. Daha önemlisi; yardımcı sağlık personeli yetiştiren okullara alınacak öğrencilerin sayıları her branşta ihtiyaca göre ayarlanmalıdır.

> Orfan (Öksüz) hastalık ve orfan ilaç komisyonlarının aktif hale getirilmesi

Sağlık Bakanlığı'mızca yaklaşık 2 yıl önce orfan ilaçlar için bir değerlendirme komisyonu oluşturulmaya başlanmakla birlikte henüz aktif çalışmalar başlatılamamıştır. Özellikle ülkemizde orfan dediğimiz az rastlanan hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçların hızla hastalarımızın kullanımına sunulması önem arz etmektedir. Aynı şekilde piyasada az bulunan, ucuz olduğu için firmalar tarafından üretimine sıcak bakılmayan orfan ilaçlarında seri üretimlerinin sağlanması ve hastaların bu ilaçlara kolay bir şekilde ulaşabilmeleri için Sağlık Bakanlığı'mızın aktif çaba sarf etmesi önem arz etmektedir.

> Sağlık turizminin geliştirilmesi

Bugün bütün dünyada sağlık turizmi önemli bir konu olup birçok ülke sağlık turizminden gelir elde etme yönünde çalışmalar yapmaktadır. Gerek gelişmiş tıbbi teknolojileri gerekse de coğrafi konumu itibarı ile ülkemizin önümüzdeki yıllarda sağlık turizmi yönünden bir cazibe merkezi haline gelmesi beklenmektedir. Sağlık turizminin özendirilmesi ve teşviki ile Orta Asya, Kafkasya ve Arap ülkelerinden rahatlıkla hasta akışı sağlanabilir. Bugün bütün dünyada önemli sağlık merkezleri sağlık turizminde kalp cerrahisi, kök hücre tedavileri, rejeneratif tıp, organ nakilleri ve tüp bebek uygulamaları gibi inovatif tedavilere ağırlık vermektedirler. Ülkemizde bu tedavilerin başarı ile uygulanmaları nedeni ile sağlık turizmindeki pastadan ülkemizin de önemli bir pay almasının sağlanması yolunda daha etkin çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Özet

Büyük ve orta büyüklükteki illerimize yatalak, felçli ve yaşlı hastaların bakımı için mükemmeliyet merkezi niteliği taşıyan modern bir rehabilitasyon merkezi (Hospice Care) kurulmalıdır.

Ulusal Kanser Enstitüsü kurulmalı ve kanser tedavisinde uluslararası standartlar yakalanmalıdır.

Her bölgeye bir adet tam teşekküllü, Avrupa Birliği standartlarında mükemmeliyet merkezi niteliği taşıyan kanser teşhis ve tedavi merkezi (Comprehensive Cancer Center) kurulmalıdır.

Her bölgeye modern anlamda bir adet Bölgesel Kan Merkezi (Regional Blood Center) kurularak hasta vatandaşlarımızın kan ve kan ürünleri ihtiyacı karşılanmalıdır.

Büyük şehirlerde Sağlık Bakanlığı idaresinde merkezi kalite kontrol laboratuvarları kurulmalıdır.

Sağlık turizmi özendirilmeli ve desteklenmelidir.

Referanslar

- Türkiye de Sağlık Eğitimi ve Sağlık İnsan Gücü Durum Raporu. Editör: Prof. Dr. Mustafa Solak, Şubat, 2014.
 BaldomeroH, Gratwohl M, Gratwohl A et al. The EBMT activity survey 2009: Trends over the past 5 years. Bone Marrow Transplant 2011, 46, pp 485-501
 World Health Statistics. World Health Organization-WHO 2013.
 Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı 2012.

Kanserde İlaç Dirençliliği

Prof. Dr. Yusuf Baran

2010 TÜBA - GEBİP Üyesi

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümü Öğretim Üyesi

Kanser, son yıllarda insan ölümlerinde kalp hastalıklarından sonra ikinci sıraya yükselen bir hastalıktır. Bu hastalığın tedavisinde uygulanan en yaygın yöntem kemoterapidir. Tedavi sürecinde meydana gelen, kanserli hücre veya dokuların, uygulanan antikanser ilaçlara karşı tedavinin başlangıç veya ilerleyen döneminde geliştirdiği direnç, kanser tedavi sürecinde karşılaşılan en büyük problemlerden bir tanesidir. Kanser hücrelerinin, uygulanan farklı antikanser ilaçlara karşı geliştirdiği bu kuvvet, 'çoklu ilaç dirençliliği' olarak adlandırılmaktadır. İlaç dirençliliği, çeşitli biyokimyasal, moleküler ve genetik mekanizmalar aracılığı ile ortaya çıkmakla birlikte, uygulanan sitotoksik ilacın türüne ve kanser türüne göre değişebilen farklı hücresel sistemlerin katkısı ile de gelişebilmektedir. Kanserli hücrelerde meydana gelebilecek sekonder mutasyonlar veya genetik değişimler de ilaç dirençliliğini tetiklemekte ve bu sürece katkı sunmaktadır. Kanser tedavisi amacı ile tespit edilen direnç mekanizmalarından biri hedef alınarak engellendiğinde, bu hücreler diğer mekanizmaları aktive ederek uygulanan ajana sürekli direnç sağlayarak kontrolsüz bir biçimde çoğalabilmektedirler. İlaç dirençliliği çalışmaları göz önüne alındığında, kanserli hücrelerin direnç mekanizmalarını bir bütün olarak düşünüp incelemek ve direncin geri çevrilmesi için yapılan çalışmalarda hedef alınan parametreleri iyi belirlemek gerekmektedir. Aşağıda, kanser hücrelerinde çoklu ilaç dirençliliğine neden olan mekanizmalar ayrıntılarıyla incelenmiştir:

> Antikanser ajanın hücre içine girmesini veya hücre içinde birikimini engelleyen mekanizmalar:

Hücre zarına yerleşik biçimde bulunan proteinlerden bazıları, hücre içindeki çeşitli toksik kimyasalları hücre dışına pompalamakla görevlidir. Bu proteinler, hücrelere uygulanan antikanser ilaçların hücreden içeri girmesini engelleyerek veya hücrelere giren toksik kimyasalları hücre dışına pompalayarak, ilaçların hücre için konsantrasyonlarını azaltarak ilaç dirençliliğine neden olurlar. Bu tip proteinlerden en yaygınları; çoklu ilaç dirençliliği geni 1 (MDR1) tarafından kodlanan P-glikoprotein (P-gp), çoklu ilaç

dirençliliği bağlantılı protein 1 (MRP1), meme kanseri dirençlilik proteini (BCRP) ve akciğer dirençlilik proteini (LRP)'dir.

Bir transmembran glikoproteini olan P-gp, MDR1 geni tarafından kodlanmakta olup 170 kDa ağırlığındadır. Antrasiklin, epipodopilotoksin ve vinka alkaloidler gibi kan kanserlerinin tedavisinde kullanılan çeşitli ajanları hücre dışına pompalamaktadır. Bu proteinin, dirençli hücre hatlarında ve ilaca dirençli hastalarda yüksek miktarlarda anlatımının yapıldığı tespit edilmiştir.

İlaç dirençliliğinde rol oynayan bir diğer faktör ise, 16. kromozom üzerinde bulunan MRP1 genidir. Bu gen tarafından kodlanan MRP1 proteini 190 kDa molekül ağırlığında olup kan-beyin bariyeri, plasenta, bağırsak gibi hassas dokularda sürekli anlatımı yapılmaktadır. Böylece, MRP1, bu dokulardaki hücreleri

toksik kimyasalların zararlı etkilerine karşı korumaktadır. Bunların yanında MRP1 geni, kanser hücrelerinde de tedavide kullanılan ilaçları hücre dışına pompalayarak, bu hücrelerde ilaç dirençliliğine sebep olmaktadır.

İlaç dirençliliği çalışmaları göz önüne alındığında, kanserli hücrelerin direnç mekanizmalarını bir bütün olarak düşünüp incelemek ve direncin geri çevrilmesi için yapılan çalışmalarda hedef alınan parametreleri iyi belirlemek gerekmektedir.

İlk kez meme kanserinde tespit edildiğinden bu ismi alan meme kanseri dirençlilik geni (BCRP), 4. kromozomda bulunan ve 655 aminoasit içeren bir proteini kodlamayan bir gendir. Bu proteinin meme kanseri dışındaki dokularda da anlatımının yapıldığı tespit edilmiştir. BCRP'nin kanser hücrelerinde ve direnç geliştiren hastalarda fazla anlatımı yapılarak, doksorubisin, daunorubisin ve mitozanktron gibi farklı ajanlara karşı geliştirilen dirençte rol aldığı belirlenmiştir.

Akciğer dirençlilik proteini ise (LRP), bir diğer adıyla çekirdek valt proteini, hücre zarına değil de, çekirdek zarına yerleşik olmasıyla, diğer transport proteinlerinden ayrılmaktadır. Bu özelliği ile, zardan hücre içine geçen kimyasalların çekirdeğe geçmesini engellemekte rol oynamaktadır. 110 kDa ağırlığında olan LRP, 896 aminoasitten oluşan bir proteindir ve

vücut dokularının bir çoğunda anlatımının yapıldığı bilinmektedir. Özellikle, kolon, yumurtalık ve hematolojik kanserlerin dirençli hücre hatlarında yüksek miktarda anlatımının yapıldığı tespit edilmiştir.

> **Antikanser ilacın hedef molekülünün hücre içi miktarındaki artışlar / hedef molekülün tümü ile yok edilmesi:**

Kanser hücrelerinin uygulanan ajanların etkilerinden kaçış yöntemlerinden önemli bir tanesi de antikanser ilaç tarafından hedeflenen enzim/protein veya reseptörün hücre içi miktarlarını belirgin bir şekilde arttırmasıdır. Bu durum, hastaya uygulanabilen maksimum tolere edilebilen dozun etkisiz kalmasına yol açmaktadır. Bu mekanizmaya en iyi örnek ise, kronik miyeloid lösemi (KML) hastalarında tedavi sürecinde gözlemlenen, bu hastalığa karakterize BCR/ABL proteinini hedef alan ajanların etkilerini yok etmek amacıyla, ortaya çıkan BCR/ABL geninin aşırı anlatımı veya amplifikasyonudur. Ayrıca, ilaca dirençli bazı KML hastalarında, lösemi oluşumunu indükleyen tüm sinyal ileti yollarının aktifleştirilip, kanser hücrelerinin BCR/ABL gen anlatımının tamamen baskılandığı ve bu hedef proteinin ortadan kaldırıldığı tespit edilmiştir.

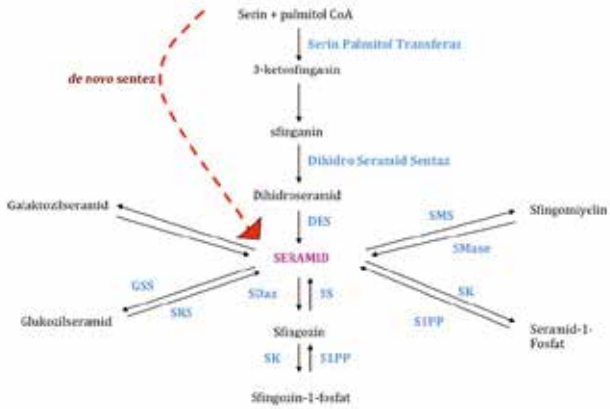
> **İlacın hedeflediği bölgede meydana gelen yapısal değişimler:**

Kanser oluşumunda önemli rol oynayan protein, reseptör gibi çeşitli molekülleri hedef alan trastuzumab, erlotinib, gefitinib veya tirozin kinaz inhibitörleri imatinib, nilotinib ve dasatinib gibi ilaçlara karşı geliştirilen direnç göz önüne alındığında, bu ajanların hedeflediği protein, reseptör gibi moleküllerin yapılarında değişimler meydana geldiği belirlenmiştir. Hedeflenen protein/enzimin üç boyutlu yapılarında değişiklik meydana getiren aminoasit dizisi değişimleri veya nükleotid dizisinde görülen çeşitli mutasyonlar, ajanların bu proteini tanıyıp bağlanmasını ve bu proteinlerin ilaçlar tarafından etkili bir şekilde baskılanmasını engellemektedir.

> **Hücre ölümlerini kontrol eden sinyal ileti yollarında meydana gelen değişimler:**

Programlı hücre ölümü olarak da bilinen apoptoz, DNA'nın fraksiyonlara ayrılması, kromatin yoğunlaşması ve çekirdeğin parçalanması gibi çeşitli hücre içi olaylar ile karakterize edilmekte ve organizmadaki farklı doku ya da organların, vücudun metabolik ve fizyolojik ihtiyacı oranında kalmasını sağlamaktadır. Bununla birlikte, DNA hasarı, hatalı protein sentezi, zararlı mutasyonlar gibi hücreye ve hücrenin çevresine zarar verecek geri dönüşümsüz olayların gerçekleşmesi durumunda, bu hücrelerin vücuttan elimine edilmesini de sağlamaktadır. Bu mekanizmada rol oynayan sinyal ileti yollarının ve dolayısı ile genlerin ekspresyon seviyelerinin değişimiyle ortaya çıkan hücre ölümünün engellenmesi de antikanser ilaçla-

ra karşı geliştirilen önemli bir direnç mekanizmasıdır. Hücre ölümünün inhibisyonu veya aktivasyonu karmaşık bir grup sinyal ağı tarafından kontrol edilmektedir. Bu sinyal yollarında hücre ölümünün inhibisyonundan veya aktivasyonundan sorumlu genler ve bu genlerin ürünleri bulunmaktadır. Hücre ölümünü kontrol eden sinyal ileti yollarında gö-

Şekil 1 - Seramid metabolizması

revli olan moleküller, ölümü tetikleyici Bax, Bad, kaspasın D ve kaspaz gen ailesinin üyeleri (kaspaz-3, -7, -9) ve ölümü engelleyici Bcl-2 ve Bcl-XL genleridir. Bunların dışında, mitokondri zar potansiyelindeki artış veya azalış ta hücre ölümünün aktivasyonunda rol almaktadır. Mitokondriden salınan sitokrom-c, kaspazların aktivasyonunda görev almaktadır. Mitokondri zar potansiyeli azaldıkça, sitokrom-c salınımı artmakta ve böylelikle kaspazlar aktifleşerek, apoptoz indüklenmektedir. hücre ölümü mekanizmasında önemli rol oynayan bu moleküllerden bir veya birkaçında meydana gelebilecek değişiklikler, kanser hücrelerinde meydana gelen ilaç dirençliliğine yol açabilmektedir.

> Biyoaktif sfingolipid metabolizmasında meydana gelen değişiklikler:

Biyoaktif sfingolipidlerin hücrede, büyüme, çoğalma, hücre ölümü ve hücre döngüsünün kontrolü gibi bir çok mekanizmada önemli rolleri bulunmaktadır. Seramidler, sfingolipidlerin merkez molekülü olmakla birlikte, sfingomiyelinlerden sfingomiyelinaz enzimi aracılığıyla veya de novo olarak seramid sentaz enzim ailesi aracılığıyla sentezlenebilmektedir. Yapılan farklı çalışmalarda, kanserli hücrelerde, çeşitli antikanser ilaç uygulamalarına karşı hücre içi seramid miktarının arttığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, uygulanan ilaca pozitif yanıt alınamayan ve direnç gösteren hastalarda veya hücre hatlarında ise, seramid metabolizmasında önemli sapmalar olduğu belirlenmiştir. Seramidin de novo sentezinin

seramid sentaz (SerS1-6) gen ailesi tarafından, her bir genin anlatımı ile farklı yağ asidi büyüklüklerine sahip seramidler olmak üzere gerçekleştirildiği bilinmektedir. Seramidin hem de novo, hem de sfingomiyelinler aracılığıyla sentezlenmesi kanser hücrelerinde ilaçlara verilen yanıtta son derece etkili olduğu bilinmektedir. Seramidin herhangi bir yöntemle hücre içi miktarının artırılması ile, hücre ölümünün tetiklendiği belirlenmiştir.

Sfingozin-1-fosfat, sfingozin kinaz-1 geni tarafından kodlanmakta ve seramidin aksine hücre içerisinde farklılaşmayı, çoğalmayı ve göçü tetikleyen, ancak hücre ölümünü engelleyen bir moleküldür. Büyüme, çoğalma ve hayatta kalmayı etkileyen bir çok faktör, bu geni aktive ederek hücrede sfingozin-1-fosfat miktarının artırılmasına ve hücre ölümünü tetikleyen seramid miktarlarının azalmasına neden olmaktadır. Birbirlerine karşıt aktivite gösteren sfingozin-1-fosfat ve seramidin birbirine dönüşmesi, özel bir grup enzim aracılığıyla gerçekleştirilmekte ve kontrol edilmektedir. Seramidin sfingozin-1-fosfata dönüşümü hücre ölümünü tetikleyen sinyalleri engellemekte ve bununla birlikte, hücrede çoğalma, büyüme gibi mekanizmaların aktivasyonunu sağlamaktadır. Seramidin aksine, Sfingozin kinaz-1 geninin yüksek miktarda anlatımının yapılması, hücrelerde antikanser ilaçlara karşı dirençli tetikleme (Şekil 1).

Seramide glukoz transferini sağlayarak, hücre bölünmesi, çoğalması ve hücre ölümünde önemli rolleri olan glukozil seramidi sentezleyen glukozil seramid sentaz enziminin aktivitesinin engellenmesi ile antikanser ilaçların etkilerinin arttığı, hücre bölünmesi, çoğalması ve yayılmasının ise azaldığı gözlemlenmiştir (Şekil 1). Kemoterapiye düşük yanıt veren veya ilaç dirençliliği gelişen meme veya yumurtalık gibi farklı kanserlerde yüksek glukozil seramid sentaz aktivitesi tespit edilmiş, buna ek olarak hücre ölümünü te-

Kanserin tedavisi amacı ile tespit edilen direnç mekanizmalarından biri hedef alınarak engellendiğinde, bu hücreler diğer mekanizmaları aktive ederek uygulanan ajana sürekli direnç sağlayarak kontrolsüz bir biçimde çoğalabilmektedirler.

tikleyen bir molekül olan seramidin, glukozil seramid sentaz enzimi aracılığıyla hücre ölümünü engelleyen glukozil seramide dönüşümü ile bu dirençliliğin daha da güçlendiği belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında, kanser hücrelerindeki glukozil seramid miktarı artışlarının, ilaç dirençliliği için belirteç olabileceği düşünülmüştür. Bununla birlikte, hücre içerisinde yüksek miktardaki seramidin, glukozil seramide dönüşümünün hücre ölümünü engelleyici güçlü bir dirençlilik mekanizması olduğu da tespit edilmiştir.

> İlaç metabolizması ile ilgili problemler:

Hücrelerde bulunan sitokrom P450, antikanser ilaçlar dahil olmak üzere birçok ilacın metabolik dönüşümünü düzenleyen önemli bir enzimdir. Bu enzimin gen düzeyinde anlatım miktarındaki değişimler, ilaçların etkinliğini ve aktivitesini etkileyen önemli faktörlerdendir. Örneğin, sitokrom P450'nin yüksek miktarda anlatımı, antikanser ilacın hedef proteine ulaşmadan ve henüz herhangi bir aktivite göstermeden, hızlıca yıkılmasına ve hücreden atılmasına neden olmakta ve bu durum ilaç dirençliliğine yol açmaktadır.

> DNA hasar tamirindeki artışlar:

Sitozin arabinosidaz veya daunorubisin gibi birtakım antikanser ilaçlar, DNA'da geri dönüşümsüz hasarlar oluşturarak, hücre ölümünü tetiklemektedirler. İnsan genomunda bulunan yaklaşık 150 gen, DNA'da meydana gelen hasarların tamirinden sorumludur. Kanser hücreleri ve dokularında bu genlerin yüksek aktivasyonları ile, meydana gelen DNA hasarları, kısa sürede tamir edilebilmekte ve verilen antikanser ilaca

karşı direnç meydana gelmektedir.

Sonuç olarak, kanser tedavisinde karşılaşılan en büyük problemlerden olan ilaç dirençliliği probleminin üstesinden gelebilmek için, buna neden olan hücresel mekanizmaların detaylı bilinmesi oldukça önemlidir. Bu mekanizmaların aydınlatılması, çeşitli kimyasal veya moleküler yöntemlerle bu mekanizmaların hedeflenebilmesini ve antikanser ilaçların daha etkili olmasını sağlayacaktır. Ayrıca, bireye özgü tedavi sistemlerinin geliştirilip ilaç dirençliliğinin önüne geçebilmek amacıyla uygulanabilmesi de bu moleküler çalışmaların sonucunda mümkün olabilecektir.

Kaynaklar

- Gokbulut AA, Yandım MK, Iskender G, Baran Y. *Current Medicinal Chemistry*. 2013; 20: 108-122.
- Yandım MK, Apohan E, Baran Y. *Cancer Chemotherapy and Pharmacology*. 2013; 71: 13-20.
- Ekiz HA, Baran Y. *Anti-Cancer Agents in Medicinal Chemistry*. 2011; 11: 385-397.
- Baran Y, Bielawski J, Gunduz U, Oğretmen B. *Journal of Cancer Research and Clinical Oncology*. 2011; 137(10): 1535-1544.
- Baran Y, Gunduz U, Ural AU. *Experimental Oncology*. 2006; 28: 163-165.
- Baran Y, Gur B, Ural AU, Avcu F, Gunduz U. *Hematology*. 2007; 12: 511-517.
- Baran Y, Ural AU, Gunduz U. *Hematology*. 2007; 12: 497-503.
- Baran Y, Salas A, Senkal CE, Bielawski J, Gunduz U, Obeid LM, Oğretmen B. *Journal of Biological Chemistry*. 2007; 282: 10922-10934.
- Borst P, Evers R, Kool M, Wijnholds J. *J Natl Cancer Inst*. 2000; 92: 1295-1302.
- Colabufo NA, Berardi F, Contino M, Niso M, Perrone R. *Curr Top Med Chem*. 2009; 9: 119-129.
- Daniel NN, Korsmeyer SJ. *Cell*. 2004; 116: 205-219.
- Dean M, Hamon Y, Chimini G. *J Lipid Res*. 2001; 42: 1007-1017.
- Deininger M. *J Natl Compr Canc Netw*. 2008; 6: S11-S21.
- Doehmer J, Goeptar AR, Vermeulen NPE. *Cytotechnology*. 1993; 12: 357-366.
- Ekiz A, Can G, Baran Y. *Hematology*. 2010; 15(1): 33-38.
- Gottesman MM, Fojo T, Bates SE. *Nat Rev Cancer*. 2002; 2: 48-58.
- Fojo T. *J Natl Cancer Inst*. Volume 93, Number 19, Pp. 1434-1436.
- Hanahan D, Weinberg RA. *Cell*. 2000; 100: 57-70.
- Hopper-Borge EA, Nasto RE, Ratushny V, Weiner LM, Golemis EA, Astsaturov I. *Expert Opin Ther Targets*. 2009; 13: 339-362.
- Kawamori T, Osta W, Johnson KR, Pettus BJ, Bielawski J, Tanaka T, Wargovich MJ, Reddy BS, Hannun YA, Obeid LM, Zhou D. *FASEB J*. 2006; 20: 386-388.
- Michael WND, John MG, Junia VM. *Blood*. 2000; 96: 3343-3356.
- Oğretmen B, Hannun YA. *Nature*. 2004; 4: 604-615.
- Oğretmen B. *FEBS Lett*. 2006; 580: 5467-5476.
- Quintás-Cardama A, Kantarjian HM, Cortes JE. *Cancer Control*. 2009; 16:122-131.
- Seeger MA, van Veen HW. *Biochim Biophys Acta*. 2009; 1794: 725-737.
- Tefferi A. *J Cell Mol Med*. 2009; 13: 215-237.
- Wood RD, Mitchell M, Lindahl T. *Mutat Res*. 2005; 577: 275-283.

Nasıl İşitiriz?

Dr. Levent Olgun

İzmir Bozyaka Eğitim ve Araştırma Hastanesi

KBB Klinik Eğitim ve İdari Sorumlusu

Aurikula ya da kulak kepçesi, sesleri dış kulak yolunda toplayarak dış kulak yoluna yönlendirir. Dış kulak yolunun dibinde yerleşen kulak zarı gelen ses dalgaları ile titreşir ve bu hareket önce kulak zarı içine gömülü malleus (çekiç) kemiğini ve buna eklemler ile bağlı inkus (örs) ve stapes (üzengi) kemikçiklerini titreştirir. Sonuçta kulak kepçesi, kulak yolu, zar ve kemikçiklerden oluşan sistem gelen sesi 28 kat kuvvetlendirerek stapesin tabanına iletir. Stapes tabanı iç kulağa açılır. İç kulak salyangoz şeklinde kıvrımlı bir yapı olup denge ve işitme organlarını barındırır, labirent adını alır. Stapes tabanına güçlendirilerek ulaşan ses enerjisi labirent içerisini dolduran perilenf sıvısına iletilir. Perilenf salyangozun tepe noktasında birleşen iki kanaldan (skala) oluşur. Tabandan gelen basınç ikinci skalanın orta kulağa açılan penceresindeki küçük bir zarın titreşimine yol açar. Sonuçta perilenf içerisindeki sıvılar gelen ses enerjisi ile titreşir. İki skalayı ayıran bölgede yer alan koklea dediğimiz organ ses enerjisi ile kendisine ulaşan mekanik uyarımları elektriksel sinyallere çevirme özelliği taşır.(Şekil-1) Kokleada her ses için ayrı bir bölgede uyarılma olur ve ayrı bir bölgede sinyal üretilir. Bu sinyaller akustik sinir dediğimiz işitme sinirine oradan da

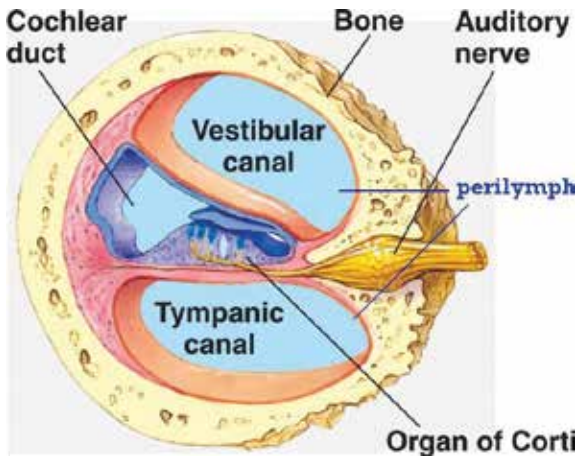
Dil ve konuşmanın gelişebilmesinin ön koşulu bebeğin normal işitebilmesidir. Hiç işitmeyen bir bebekte eğer yeterince erken fark edilip sorun çözülmezse konuşmayı öğrenme gerçekleşemez.

beyin sapı ve üst yollar aracılığı ile işitsel kortekse ulaşır. Biz beynimize ulaşan bu sinyalleri algıladığımız zaman duymuş oluruz.

Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü gözetiminde yürütülen programda yenidoğanların %85'inden fazlası taramaktadır ve bu oran pek çok Batı ülkesinden daha iyi bir orandır.

> Çocukluk çağı işitme kayıpları

Hepimizin bildiği gibi insan yeryüzünde konuşabilen tek canlıdır. Ancak dil ve konuşma becerileri doğum sırasında yoktur, hayatın ilk iki yılı içerisinde öğrenilebilir. Anadilin ve konuşmanın öğrenilebilmesi için bebeğin o dile ait bilgilerle anne karnından başlayarak doğumdan sonra da yoğun bir şekilde karşılaşılması ve bu bilgilerin beyinde işitmenin kortikal merkezi dediğimiz precentral gyrus bölgesinde adeta depolanması gerekir. Normal maturasyon tamamlanana dek geçen süre içerisinde bebek duyduğu konuşmalardan algıladığı kelimeleri beyindeki bilgiler ile karşılaştırmayı ve kelimelerin anlamlarını çözmeyi öğrenir. Daha sonra da bu kelimeleri deneme yanılma yöntemi ile tekrarlamak suretiyle konuşmayı öğrenmeye başlar. Yaşı ilerledikçe bildiği kelimeler artar soyut kavramları anlamayı, duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi öğrenir. Dil ve konuşmanın gelişebilmesinin ön koşulu bebeğin normal işitebilmesidir. Hiç işitmeyen bir bebekte eğer yeterince erken fark edilip sorun çözülmezse konuşmayı öğrenme gerçekleşemez. Halk arasında sağır dilsiz olarak bilinen kişiler gırtlak, yutak, damak ve dil yapıları normal olmasına rağmen konuşamazlar. Bunun nedeni beyinlerinde dile ait anlayabilecekleri ve taklit edebilecekleri bilgilerin bulunmamasıdır. Benzer şekilde işitmesi zayıf olan bebeklerde de dil ve konuşma gelişimi, buna bağlı olarak entelektüel beceriler zayıf olur. Dilin öğrenilebilmesi için beynin plastisite dediğimiz gelen uyarılara göre yeni bağlantılar kurma, yeni sinir ağları oluşturma, yeni beceriler elde edinme kapasitesinin yüksek olduğu ilk 2 yaş çok önemlidir. Bebek bu 2 yıllık süre içerisinde hangi dille karşılaşıyorsa o dili öğrenir. Yenidoğan bir bebekte eğer işitme kaybı varsa bunun saptanması, bebeğin dil ve konuşma gelişimi açısından çok önemlidir. Doğuştan işitme kayıplarının görülme sıklığının 1000 doğum-

Şekil - 1

da 1-3 oranında olduğu tahmin edilmektedir. Doğuştan olan işitme kayıplarının yarıdan fazlası genetik nedenlere bağlıdır, bir kısmında maternal ya da intrauterin enfeksiyonlar nedeni ile işitme fonksiyonları bozulur. Ülkemiz için çok önemli bir neden de akraba evlilikleri sonucu ortaya çıkan işitme kayıplarıdır. Bazı bebekler ise doğumda işitmeleri normal olsa bile yoğun bakımda kalma, yenidoğan enfeksiyonları, doğumsal sarılık gibi nedenlerle işitmelerini erken bebeklik döneminde kaybedebilirler. Bebeklerde işitme kaybının erken tanınması ve mümkün olduğunca erken düzeltilmesi gerekmektedir. İşitme engelli doğan bebeklerin büyük kısmında anne babanın işitmesi normaldir, bebeklerde bir risk faktörü çoğu zaman yoktur. Bu durumdaki bir bebek kendi haline bırakılırsa işitme kaybının tanısı ortalama 3 yaşında konabilir ki bu yaşta artık normal bir dil ve konuşma gelişimi için fırsat kaçmış demektir. İşitme kaybının erken bebeklikte tanınabilmesi her bebeğin işitmesinin değerlendirilmesi ile mümkün olur. Ancak bebeklerde bu değerlendirmeler iyi yetişmiş odyolog ve oldukça pahalı ekipman gerektiren bir dizi test ile mümkündür ve bu kadar ayrıntılı testlerin her bebeğe yapılması gerekmez. Bunun yerine daha az karmaşık ve daha ucuz olan yeni doğan işitme tarama testleri geliştirilmiştir.

> Yenidoğan işitme taraması nedir?

Büyük çocuklarda ve erişkinlerde işitme gönderilen uyarılara olan yanıtlar değerlendirilerek ölçülebilir. Ancak iletişim becerileri henüz gelişmemiş olan küçük bebeklerde işitmenin tam anlamıyla ölçülebilmesi ancak bir dizi elektrofizyolojik test ve özel eğitilmiş odyologların bebeğin davranışlarını değerlendirmeleri ile mümkündür. Her bebek için bu tür ayrıntılı inceleme gereksizdir. Bebeğin işitip işitmediğini global olarak değerlendirmek ileri inceleme gerektiren bebekleri ortaya koymak açısından yeterlidir. (Şekil-2, Şekil-3) İç kulaktaki dış tüylü hücrelerin işlevini ölçen otoakustik emisyon testleri ve sesli uyarılara karşı beyin sapında oluşacak elektriksel dalgaları ölçme esasına dayanan otomatik beyin sapı odyometrisi testleri bebekte işitme olup olmadığını ortaya koyarlar. Bu iki test ile işitmediği saptanan bebeklerde daha ileri tetkikler ile işitme kaybının derecesi, tipi, nedeni saptanıp bu kaybın düzeltilmesi yoluna gidilir. (Şekil-4)

> Bebekte işitme kaybı saptandığında ne yapılmalıdır?

Bebeklerin bir kısmında işitme kaybı orta kulakta amnion sıvısı kalması veya enfeksiöz sıvı toplanması-

na bağlıdır. Bunlar çoğu zaman tıbbi tedavi ile düzelir. Ancak iç kulak tipi işitme kaybı var ise bebeğe vakit geçirmeden işitme cihazı uygulanmalıdır. Eğer bebekte işitme cihazı ile yeterli dil ve konuşma gelişimi sağlanamıyorsa ve ya işitme kaybı çok ileri ise o zaman iç kulak fonksiyonlarını yerine getirecek bir protez kullanılması gündeme gelecektir. Koklear implant adı verilen bu protez gelen sesleri algılayıp elektronik sinyallere dönüştüren bir çeşit bilgisayardır.

> Koklear implant nedir?

Koklear implant işitmesi olmayan bir başka deyişle iç kulakları fonksiyon görmeyen kişilerde çevreden gelen sesleri beyin algılayacağı elektriksel sinyallere dönüştürmek üzere tasarlanmış bir cihazdır. Cihaz bebeklerde kafatası üzerine ameliyatla yerleştirilir ve cihazdan çıkan bir elektrot da yüz sinirinin üzerinden geçirilerek salyangoz şeklinde bir yapı olan iç kulağa nazik bir şekilde yerleştirilir. Cihazın bunun dışında bir de sesi alan ve işleyen dış parçası vardır. Ameliyattan 4-6 hafta sonra bu dış parça takılır. Dış parça sesi algılayıp sinyale dönüştüren kısımdır. Her cihaz kişiye

Şekil 2

Şekil 3

Şekil 4

Şekil 5

Şekil 6

Şekil 7

Doğuştan işitme kayıplarının görülme sıklığının 1000 doğumda 1-3 oranında olduğu tahmin edilmektedir.

özel olarak programlanır. Programlama küçük bebeklerde zor ve karmaşık bir süreçtir. Cihazla gönderilen sinyalleri bebeğin tepkileri gözlenerek ve /veya bu sinyallerin beyin sapında oluşturduğu refleksler ölçülerek programlama tamamlanır. İlk zamanlar oldukça sık daha sonra yılda 2 defa programlama yapılır. Yeni doğan işitme tarama programları önceleri ailesinde işitme kaybı olan, maternal ve intra-uterin enfeksiyon geçiren, yoğun bakım ünitesinde kalan bebekler gibi risk gruplarına uygulanmakta idi. Ancak işitme kayıplı bebeklerin yarısından fazlasında hiçbir risk faktörü olmadığı ve bu bebeklerin yine geç tanındığı anlaşılınca 2000 yılından sonra tüm yenidoğan bebeklere yapılması önerildi. Ülkemizde 2005 yılından başlayan Ünlversal Yenidoğan İşitme Taraması Programı bugün tüm Türkiye'yi kapsayacak şekilde genişlemiştir. Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı Genel Müdürlüğü gözetiminde yürütölen bu programda yenidoğanların %85 inden fazlası taranmaktadır ve bu oran pek çok Batı ülkesinden daha iyi bir orandır. İşitme kaybı saptanan bebeklerin çok büyük bir kısmı yeterince erken cihazlanabilmekte ve koklear implantasyon gerekenler ilgili merkezlere gönderilerek implant programına alınmaktadır. Bu programlarda implantasyon sonrası çocuklar ve aileleri eğitim almaktadır. Ancak ülkemizde değişik nedenlerle tanısı geciken veya yeterince erken implante edilmeyen çok sayıda çocuk vardır. Bu çocuklara da 4 yaşına kadar implantasyon yapılabilmekte ancak ameliyat sonrasında yoğun bir eğitim verilmesi gerekmektedir.

Günümüzde tarama testleri, radyolojik ve odyolojik inceleme yöntemlerindeki gelişmeler sayesinde işitme kaybının niteliği, derecesi ve nedenleri ortaya konabilmekte, bebekler 6 ay civarında kesin tanı alabilmektedir.

> Koklear implantasyonla ne sağlanabilir?

Beyin fonksiyonları normal ve işitme kayıpları yeterince erken tanınmış bebeklerde implantasyon nöral matürasyonun tamamlanmasından önce yapılırsa bu bebeklerin çok büyük bir kısmı normale çok yakın işitir ve konuşur hale gelecek, dil ve konuşma becerileri yaşlarıyla karşılaştırılabilir seviyede olacaktır.(Şekil - 5) Hele bu implantasyon iki taraflı yapılacak olursa bu gelişim çok daha ileri seviyelere ulaşabilecektir. Günümüzde tarama testleri, radyolojik ve odyolojik inceleme yöntemlerindeki gelişmeler sayesinde işitme kaybının niteliği, derecesi ve nedenleri ortaya konabilmekte, bebekler 6 ay civarında kesin tanı alabilmektedir. Ancak anestezi riskleri nedeniyle bu bebekler 9 aya kadar izlenip bu ayda implante edilebilirler. (Şekil - 6) Bunun tek istisnası menenjit geçirmiş bebeklerdir, bu bebeklerde iç kulakta kemikleşme riski nedeniyle hiç bekletmeksizin ameliyat gerekir.

Eğer değişik nedenlerle tanı geç konmuşsa 4 yaşa kadar ameliyat yapılabilir ancak çocuğun yoğun eğitim alması gerekir. (Şekil - 7) Böylelikle normal olmasa bile normale yakın iletişim becerileri gelişebilir.

Türkiye’de Devlet Üniversitelerinin 2015 Yılı Bütçeleri

Saim Atik

TÜBA Akademik Hizmetler Birimi

“Bilim ve onun ürünü olan teknolojiyi üretmeyen toplumlar, bağımsızlıklarını, dolayısıyla mutluluklarını yitirirler.”

Ord. Prof. Dr. Cahit Arf

Bütçe, belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgedir. Ülkemizde devlet bütçesiyle ilgili düzenlemeler 1982 Anayasasının dördüncü kısmı, birinci bölümündeki yer alan Malî Hükümlerde (m.161-165) ve 10/12/2003 tarihli 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nda yer almaktadır.

1982 Anayasasının “Yükseköğretim Kurumları” başlıklı 130. maddesinde üniversitelerin bütçesi ile ilgili Üniversitelerin hazırladığı bütçeler; Yükseköğretim Kurulunca tetkik ve onaylandıktan sonra Millî Eğitim Bakanlığına sunulur ve merkezi yönetim bütçesinin bağlı olduğu esaslara uygun olarak işleme tâbi tutularak yürürlüğe konulur ve denetlenir hükmü yer almaktadır.

Üniversitelerin temel amacı ve sorumluluğu bilgi ve düşünce üretmek ve ürettiği bilgi ve düşünceyi yaymaktır. Bu amaçlar doğrultusunda, bir üniversitenin yapması gerekli işlerin başında hiç kuşkusuz eğitim ve araştırma gelmektedir. Bu bağlamda Üniversitelerin hedefleri şu şekilde sıralanabilir ;

- > Toplumun gereksinim duyduğu alanlarda yüksek düzeyde nitelikli eleman yetiştirerek toplumun teknik ve bilimsel bilgi düzeyini geliştirmek,
- > Öğrencilerinin entelektüel birikimini ve kültürünü arttırarak onların özgür düşünceli, araştırmacı ve yaratıcı niteliklere sahip bireyler olarak yetişmesini sağlamak,
- > Toplumun ortak kültür mirasının geliştirmek.

Türkiye’de 2015 yılı itibarıyla 104’ü devlet, 82’ü vakıf olmak üzere toplam 186 üniversite bulunuyor. Üniversitelerin bu hedeflere ulaşabilmeleri için kendilerine tahsis edilen kaynakları etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedefleri ile performans göstergelerine uygun harcamalar yapmalıdır.

2015 yılı Yükseköğretim Kurumlarının ekonomik ve fonksiyonel sınıflandırmaya göre harcama kalemlerinin dağılımı aşağıda yer almaktadır;

2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu 26/12/2014 tarihli ve 29217 Mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2015 yılı için Yükseköğretim Kurumu (YÖK) ve Üniversitelere 18 milyar 493 milyon 252 bin lira bütçe ödeneği ayrılmıştır. YÖK’e ayrılan ödenek miktarı 40 milyon 428 bin TL’dir. En fazla ödenek ayrılan üniversite 848 milyon 186 bin lira ile İstanbul Üniversitesi olurken, İstanbul Üniversitesini, 619 milyon lira ile Ankara Üniversitesi, 608,3 milyon lira ile Hacettepe Üniversitesi izledi. En az ödenek ayrılan üniversite ise 25,9 milyon lira ile 2010 yılında kurulan Türk-Alman Üniversitesi oldu.

Personel Giderleri	Sermaye Transferi	Mal ve Hiz. Alım Gid.	Cari Transferler	Sosyal Güv. Dev. Primi Gid.	
10.011.864.000	3.853.000.000	2.533.192.000	378.790.000	1.716.406.000	
2015 yılı Yükseköğretim Kurumları Fonksiyonel Sınıflandırma (TL)*					
Eğitim Hizmetler	Genel Kamu Hiz.	Savunma Hiz.	Sağlık Hizmetleri	Dinlenme,Kültür ve Din Hiz.	Kamu Düz. Ve Güv. Hiz.
14.227.847.232	1.885.495.699	6.824.078	1.765.685.000	249.229.991	358.170.000

Tablo 1 – 26 Aralık 2014 Tarihli ve 29217 Sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete – 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu İcmali (II) sayılı cetvel Yükseköğretim Kurumları

2015 yılı Devlet Üniversitelerinin Bütçesi*

	Üniversite	Toplam Ödenek (TL)		Üniversite	Toplam Ödenek (TL)
1	İstanbul Üniversitesi	848.186.000	53	Niğde Üniversitesi	110.509.000
2	Ankara Üniversitesi	619.003.000	54	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	110.435.000
3	Hacettepe Üniversitesi	608.266.000	55	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	110.058.000
4	Gazi Üniversitesi	585.121.000	56	Bozok Üniversitesi	107.350.000
5	Ege Üniversitesi	513.593.000	57	Adıyaman Üniversitesi	102.918.000
6	Dokuz Eylül Üniversitesi	451.308.000	58	Giresun Üniversitesi	102.854.000
7	Atatürk Üniversitesi	411.208.000	59	Erzincan Üniversitesi	98.301.000
8	Anadolu Üniversitesi	409.740.000	60	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	96.519.000
9	Marmara Üniversitesi	397.813.000	61	Hitit Üniversitesi	94.532.000
10	Çukurova Üniversitesi	367.023.000	62	Ahi Evran Üniversitesi	93.094.000
11	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	363.950.000	63	Kastamonu Üniversitesi	92.571.000
12	Selçuk Üniversitesi	360.194.000	64	Uşak Üniversitesi	89.470.000
13	Uludağ Üniversitesi	336.899.000	65	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	88.384.000
14	Akdeniz Üniversitesi	336.593.000	66	Aksaray Üniversitesi	87.982.000
15	İstanbul Teknik Üniversitesi	327.029.000	67	Ordu Üniversitesi	85.240.000
16	Erciyes Üniversitesi	315.674.000	68	Gümüşhane Üniversitesi	82.077.000
17	Karadeniz Teknik Üniversitesi	300.859.000	69	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	79.874.000
18	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	299.930.000	70	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	79.287.000
19	Süleyman Demirel Üniversitesi	276.556.000	71	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	79.262.000
20	Dicle Üniversitesi	270.608.000	72	Bingöl Üniversitesi	77.935.000
21	İnönü Üniversitesi	266.542.000	73	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	77.209.000
22	Fırat Üniversitesi	264.063.000	74	Kırklareli Üniversitesi	76.818.000
23	Kocaeli Üniversitesi	255.038.000	75	Çankırı Karatekin Üniversitesi	76.625.000
24	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	251.291.000	76	Muş Alparslan Üniversitesi	71.783.000
25	Cumhuriyet Üniversitesi	241.368.000	77	Mardin Artuklu Üniversitesi	71.772.000
26	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	238.331.000	78	Amasya Üniversitesi	70.972.000
27	Sakarya Üniversitesi	237.448.000	79	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	70.785.000
28	Pamukkale Üniversitesi	233.538.000	80	Batman Üniversitesi	70.093.000
29	Mersin Üniversitesi	229.673.000	81	Yalova Üniversitesi	69.003.000
30	Gaziantep Üniversitesi	220.418.000	82	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	68.389.000
31	Trakya Üniversitesi	220.416.000	83	Bartın Üniversitesi	67.675.000
32	Yıldız Teknik Üniversitesi	220.371.000	84	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	65.363.000
33	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	220.034.000	85	Bitlis Eren Üniversitesi	64.284.000
34	Celal Bayar Üniversitesi	209.244.000	86	Siirt Üniversitesi	64.248.000
35	Adnan Menderes Üniversitesi	195.975.000	87	Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	63.631.000
36	Necmettin Erbakan Üniversitesi	194.216.000	88	Artvin Çoruh Üniversitesi	62.955.000
37	Boğaziçi Üniversitesi	192.005.000	89	Tunceli Üniversitesi	61.234.000
38	Harran Üniversitesi	191.768.000	90	Galatasaray Üniversitesi	60.958.000
39	Afyon Kocatepe Üniversitesi	187.891.000	91	Abdullah Gül Üniversitesi	60.706.000
40	Mustafa Kemal Üniversitesi	184.556.000	92	Sinop Üniversitesi	58.937.000
41	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	182.540.000	93	Bayburt Üniversitesi	56.702.000
42	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	175.609.000	94	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	56.575.000
43	Bülent Ecevit Üniversitesi	166.741.000	95	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	55.740.000
44	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	164.417.000	96	Ardahan Üniversitesi	55.142.000
45	Dumlupınar Üniversitesi	157.279.000	97	Şırnak Üniversitesi	53.885.000
46	Kırıkkale Üniversitesi	156.458.000	98	İğdır Üniversitesi	48.332.000
47	Balıkesir Üniversitesi	153.406.000	99	Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	48.241.000
48	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	151.459.000	100	Erzurum Teknik Üniversitesi	46.211.000
49	Namık Kemal Üniversitesi	142.114.000	101	Hakkari Üniversitesi	40.621.000
50	Kafkas Üniversitesi	139.655.000	102	Bursa Teknik Üniversitesi	35.622.000
51	Düzce Üniversitesi	121.538.000	103	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	26.326.000
52	Karabük Üniversitesi	116.521.000	104	Türk-Alman Üniversitesi	25.859.000

* YÖK'e ayrılan ödenek miktarı 40.428.000 TL

* Üniversitelere ayrılan toplam ödenek miktarı 18.452.824.000 TL

* 26 Aralık 2014 Tarihli ve 29217 Sayılı (Mükerrer) Resmî Gazete - 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu İcmali (II) sayılı cetvel Yükseköğretim Kurumları

ABDÜLHAK ADNAN ADIVAR

Dr. Zeynep Kalyoncuoğlu
TÜBA Uzman Araştırmacı

> Kısa Yaşam Öyküsü

İlmiye sınıfına mensup bir ailenin oğlu olan Abdülhak Adnan Bey, 1882 yılında Gelibolu'da dünyaya geldi. 1899-1902 yılları arasında Mekteb-i Mülkiye-i Tıbbiye'de aldığı tıp tahsiline, bir süre ara vererek Berlin'de devam etmiş ve ihtisasını Berlin'de İç Hastalıkları Kürsüsü'nde tamamlamıştır. Tıbbiye'de okurken gazeteciliğe başlayarak basın hayatına atıldı. İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra (1909 yılında) ihtisasını tamamlayarak İstanbul'a dönmüş, Haydarpaşa Tıp Fakültesi'nde İç Hastalıkları doçenti olarak çalışmaya başlamıştır. Tıp alanında yönetici olarak önemli görevlere gelmiştir. 1917 yılında dönemin tanınmış aydın ve yazarlarından olan Halide Edip Hanım ile evlendi. 1919'da son Osmanlı Meclis-i Mebusanı'nda İstanbul Milletvekili olarak siyasi hayata atıldı. Bunun öncesinde Tıbbiye'de okuduğu ve gazetecilik yaptığı dönemde İttihat Terakki Cemiyeti'nin resmi olarak mensubu olmasa da İttihat Terakki'ye bağlılığı dolayısıyla siyasetin içinde yer aldı. 1920 yılında İstanbul'un işgali ve Meclis-i Mebusan'ın kapatılması üzerine eşi Halide Edip Hanım ile birlikte Anadolu'ya geçerek Milli Mücadele'ye katılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kurulması ile birlikte tekrar İstanbul'dan milletvekili seçilmiş, aynı zamanda Sağlık Bakanlığı yapmıştır. Ertesi yıl Meclis İkinci Başkanlığı'na seçilmiştir. Cumhuriyet'in ilanından bir süre sonra çok partili hayata geçiş denemelerinin yapıldığı süreçte Halk Fırkası'na karşı kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nda yer alarak fırkanın ikinci başkanlığını yapmıştır. Dolayısıyla, Tek Parti Hükümeti'ne karşı oluşturulan muhalif hareketin içinde yer almıştır. 1926 yılında eşinin sağlık sorunları dolayısıyla tedavi amacıyla İngiltere'ye gitmiştir. Dr. Adnan Adıvar'ın yurt dışına çıktığı

Abdülhak Adnan Adıvar

bu dönem Türkiye için sancılı demokrasi denemelerinin yaşandığı bir dönemdir. Nitekim Adnan Adıvar, 1926 yılındaki İzmir Suikastı'ndan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası üyelerinin sorumlu tutulmaları dolayısıyla, İngiltere'de bulunduğu dönemde giyabında sürdürülen davada beraat etmiştir.

Adnan Adıvar'ın 1926 yılından 1939 yılına kadar yurt dışında geçirdiği yıllar, yoğun entelektüel ve bilimsel çalışmalarının başlaması açısından hayatında önemli bir yere sahiptir. Adıvar, Londra'da geçirdiği bunalımlı dönemini eşinin tavsiyesi ve yönlendirmesi ile gençliğinden beri ilgi duyduğu felsefe, bilim felsefesi, din-bilim ilişkisi, bilim tarihi üzerine yoğunlaşarak araştırmalarda bulunmuş, bu alanlarda çalışan ünlü şahsiyetlerle temas kurmuş, çeşitli konferanslara katılmıştır. Bu amaçla ilk olarak 1926 yılında Londra'daki Aristotelian Society'ye üye olmuş ve Encyclopedia Britannica için Türkiye'nin

son dönem tarihini yazmıştır. Aynı zamanda o dönemde tanınmış felsefeci ve bilim ve adamlarıyla da temas kurmuştur. Bu çalışmaları sonucunda Encyclopedia Britannica için Türkiye'nin son dönem tarihini içeren "Yakınçağ Türk Tarihi" maddesini kaleme almıştır. Archeion¹ ve İsis gibi bilimsel dergilerde de yazılar yazmıştır. Londra'da bulunduğu yıllarda British Museum'daki Türkçe yazmalar üzerinde çalışarak bilim tarihi üzerindeki çalışmalarını pekiştirmiştir. Adıvar, 1929 yılında Londra'dan Paris'e taşınmış, burada Sorbonne Üniversitesi'ne bağlı Ecole de Langues Vivantes'de (Yaşayan Doğu Dilleri Okulu) Türk Dili Okutmanı olarak çalışmaya başlamıştır. Adıvar, Tür-

¹ Adıvar, bilim tarihi konusundaki makalelerini bu dergide 1937 ve 1938 yıllarında yayımlamış, bunlardan birincisi başlangıçtan Ortaçağın sonuna kadar, ikincisi ise 16. Yüzyılda Osmanlı Türklerinde bilimin durumunu ele almıştır. Bu makaleler, Adıvar'ın Paris'te yayımlanan "La Science chez les Turcs Ottomans" adlı eserinin birinci ve ikinci bölümlerini oluşturmaktadır.

* Dr. Zeynep Kalyoncuoğlu, Uzman Araştırmacı, Türkiye Bilimler Akademisi
** Adnan Adıvar, Yirminci Asrın İlk Yarısı, Cumhuriyet, 31 Aralık 1949, s. 2.

kiye'ye döndüğü 1939 yılına kadar burada görev yapmıştır. Paris'te bulunduğu dönemde, ilim ve felsefe tarihi alanındaki çalışmalarına devam etmiş, dünyaca ünlü oryantalist bilim adamlarıyla yakın ilişkiler kurmuştur.

Adnan Adıvar, bu çalışmalarının sonucunda 1935 yılında, The Political Quarterly (Haftalık Politika) isimli dergide Ten Years of Republic (Cumhuriyetin 10 Yılı) isimli makalesini yayımlamış, aynı dönemde Bertrand Russel'in The Problems of Philosophy (Londra 1911) adlı eserini Felsefe Meseleleri adıyla Türkçeye kazandırmıştır. Yine aynı yıl, çok etkisinde kaldığı Goethe'nin Faust eseri hakkında yayımladığı "Faust'a Dair Bir Tahlil Tecrübesi" adlı tercümesi Adıvar'ın felsefe çalışmalarının bir meyvesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Adıvar, 1939 yılında Paris'te La Science chez les Turc Ottomans adlı eserini yayımlamış, aynı yıl Türkiye'ye döndükten sonra, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından orijinali Leiden'de İngilizce, Fransızca ve Almanca olarak yayınlanan Encyclopedie de l'İslam'ın (İslam Ansiklopedisi) Tercüme ve Tahrir Heyeti'nin başkanlığını yapmıştır. İslam Ansiklopedisi ve tercüme çalışmaları devam ederken, 1944 yılında, Tarih Boyunca İlim ve Din adlı eserini yayımlamıştır. 1946-1950 yılları arasında Demokrat Parti çatısı altında bağımsız milletvekilliği yapmıştır. 1940'lı yıllardan hayata veda ettiği güne kadar İslam Ansiklopedisi çalışmalarına ek olarak Akşam, Cumhuriyet ve Vatan gazetelerinde bilim, düşün, demokrasi, özgürlük, kültür, fikir dünyası gibi konular üzerinde köşe yazıları yazmıştır. Adıvar, durmaksızın çalışarak bir ömür geçirmiş ve 1955 yılında İstanbul'da hayata veda etmiştir.

> La Science chez les Turc Ottomans (Osmanlı Türklerinde İlim)

Adıvar'ın Türk düşünce hayatında önemli yer tutan ve uluslararası alanda yoğun ilgi ve kabul gören eseri Paris'te yayımladığı "La Science chez les Turc Ottomans"dır. Adıvar, bu çalışması için Londra/British Museum'da ve ayrıca İngiliz ve Fransız kütüphanelerinde yazma eserleri tetkik etmiştir.

Osmanlı Devletindeki bilimsel gelişmeleri sosyal bilimler hariç, ağırlıklı olarak fizik, astronomi, tıp, matematik, kimya, coğrafya, kartografya olmak üzere pozitif bilimlerdeki gelişmeleri batıdaki benzerleriyle karşılaştırmalı olarak inceleyerek, Osmanlı'da ilimin gelişimini medrese ve yükseköğretimdeki gelişmeler çerçevesinde irdelemiştir. Adıvar, eserini Paris'te yaşadığı dönemde yazmış (1939), Türkiye'ye döndükten sonra Türkçe'ye çevirmiş, aslında bir bakıma

Adnan Adıvar
"Tefekkürün,
vicdanın ve
kalemin serbest
olması ilmin terakki için elzemdir ve içtimai terakkiyi temin edecek yegâne vasıta ilimdir."

Türkçe olarak yeniden yazmıştır. İlk baskıda bulunmayan birçok el yazmasını ekleyip ve gereksiz belgeleri eleyerek hazırladığı eserini 1943 yılında Maarif Vekâleti tarafından Osmanlı Türklerinde İlim adıyla yayımlanmıştır. Adıvar, bu eseriyle neyi amaçladığını şu sözleriyle vurgulamaktadır. "Bu eseri okuyanlar, Osmanlı Türkiye'sinde müspet ilmin, XIX. Asra kadar, ancak Arap ve Fars dillerindeki ilmin eksik, bazan da yanlış devamından ibaret olup ne muhteva, ne de metod itibarıyla Yunan mucizesinin şarka intikali ile aldığı şekilden ayrı bir şekil almadığını ve mamafih (bununla birlikte) bu ilimlerin batıdan fikir ve metod olarak yeniliğe doğru yürüdüğü nadir safhalar olmuş ise onların ehemmiyetle belirtildiğini görecektir."

Kaynak tahliline önem verilen eserde, iki yüz kadar eser yazarıyla birlikte değerlendirilmiştir. Eserde, Osmanlı'da ilim hayatının ve bilimin gelişimine Fatih öncesi dönemden (1330-1451 yılları arası) başlanmış, Fatih Dönemi ve sonrasında 19. Yüzyıla kadar olan gelişmeler toplam yedi bölüm halinde ele alınmıştır. Yazıldığı dönem itibarıyla bilim tarihi alanındaki çalışmaların eksikliği göz önüne alındığında eserin yeri tartışılmaz. Şöyle ki, kendisinden önce, matematikçi Salih Zeki'nin (1864-1921) doğu (İslam) biliminin batı bilimine katkısı ve Avrupalı matematikçi ve astronomlarca Doğu'dan aktarılan bilgilerin belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmalarının sonucunda ortaya çıkarılan Asar-ı Bakiye ve Kamus-ı Riyaziyyat adlı iki önemli eseri Türkiye'deki bilim tarihi çalışmalarının ilki olarak nitelendirilebilir². Adıvar'ın Osmanlı Türklerinde İlim adlı eseri de işte bu çalışmaların ardından yapılan ikinci ve daha kapsamlı bir bilim tarihi eseri olması açısından önem taşımaktadır. Eser, aldığı olumsuz eleştiriler yanında³, Türkiye'de ve yurtdışında dönemin aydın ve entelekt

² Feza Günergun, *Adnan Adıvar'ın Bilim Tarihi Çalışmaları: Osmanlı Türklerinde İlim'den Önce ve Sonra*, Osmanlı Bilimi Araştırmaları VII/2, 2006, s. 13.

³ Esere yöneltilen eleştirilerden biri, Adıvar'ın Osmanlı biliminin başlangıcını İznik Medresesinin kuruluş tarihi (1330) ile başlatarak, öncesi hakkında bilgi vermemesidir. (açıkçası eserinin önsözünde neden böyle bir başlangıcı esas almak durumunda kaldığını belirtmektedir.) Eleştirilerden bir diğeri de Adıvar'ın eserinde, Türklerin bilime olan katkılarını yüceltmesi olarak özetlenebilir.

tüel kesimi tarafından çok sayıda övgü almıştır. Bu eseri, Adıvar'ın bilim tarihi alanında yurtdışında ve Türkiye'de tanınmasını sağlayan temel eser olarak görebiliriz.

> Tarih boyunca ilim ve din

Adnan Adıvar, 1944 yılında iki cilt olarak yazdığı Tarih Boyunca İlim ve Din adlı eserinde İptidadan XIX. Asra kadar ilim tarihinin din ile olan münasebetlerinin hikayesini ve ikinci ciltte XIX. ve XX. Asırlarda, dünyadaki bilimsel gelişmeler çerçevesinde bilim-din ilişkilerini, Musevilik, Hristiyanlık ve İslamiyet'in bilim ile olan ilişkisini, Almanya, Fransa ve İngiltere'deki bilimsel gelişmeleri ve fikir hareketlerini ayrı ayrı ele almıştır. Din-bilim arasındaki anlaşmazlıkları ve egemenlik mücadelelerini anlatırken kendi görüş ve yorumunu katmadan olduğu gibi nakletmiştir. Çeşitli dillerde felsefe, felsefe tarihi, bilim tarihi ve dinler tarihi konularında yayımlanmış 147 önemli eserin tahlil ve tetkik edilmesiyle vücuda getirdiği bu eseri için Adıvar, muhtelif eserlerden bir kompilasyon (toplama) yaptığını eserinin önsözünde ifade etmektedir. Adıvar'ın bu eseri, her ne kadar din-bilim ilişkisini konu edinmiş olsa da Türkçe olarak yazılmış ilk genel bilim tarihi kitabı özelliği taşımaktadır. Osmanlı Türklerinde İlim adlı eserinden daha fazla bilim tarihi ve hatta felsefe yanı ağır basan bir anlamda felsefi bilim tarihi eseri vasfına sahiptir.

Adıvar'ın özellikle üzerinde durduğumuz her iki eseri de bilim tarihi ve bilim felsefesi konularında önemli bir başvuru kaynağı olarak günümüzde halen önemini korumaktadır.

Ömrünün son yıllarına kadar, değişik gazete ve dergilerde yazdığı yazılarının ana mecrası; demokrasi ve özgürlük, bilimin özerkliği, bilim adamları, filozof ve diplomatların toplum üzerindeki bilimsel ve düşünsel yönden etkileri, barış, özellikle dünya barışı, Milletler Cemiyeti, Birleşmiş Milletler, UNESCO ve Avrupa Birliği gibi uluslararası örgütlerin dünya barışının sağlanması açısından önemi, Türk kültürü, üniversitelerin gelişmesinin gerekliliği gibi hususlardır. Dergilerde yazdığı bazı belli başlı makaleleri ise; Rakamların Tarihi (1945), İlim Tarihi İçinde Şark Matematiğine Bir Bakış (1949), Farabi (1947), Tarih ve Biyografya (1952), Bizans'ta Yüksek Mektepler (1953), İstanbul'un Fethi Sırasında Bizans ve Türk Kültür Vaziyeti (1954)'dir.

Adıvar'ın 1946-1950 yılları arasında milletvekilliği yaptığı dönemde bile yazdığı yazılarda günlük siyasetten uzak durduğu çok net olarak görünmektedir. Bu dönemde gazetelerde yazdığı makalelerinin bir kısmı, Bilgi Cumhuriyeti Haberleri (1945), Dur, Düşün (1950), Hakikat Peşinde Emeklemeler (1954) kitaplarında derlenmiştir.

Avrupa'da bulunduğu süre boyunca gerçekleştirdiği bilimsel ve kültürel çalışmaları, Adıvar'ın uluslararası alanda akademik çevrelerce tanınırlığını sağlamış ve kazandığı bilgi birikimi Türkiye'ye döndükten sonraki yaşamını önemli ölçüde etkilemiştir. Adıvar'ın yurtdışında bulunduğu bu

süreç aynı zamanda aktif siyasetten uzaklaştığı bir dönemdir. Adnan Adıvar, muhalif siyasal görüşte olmasına karşın, eşi Halide Edip Hanım ile mukayese edildiğinde onun gibi aktivist olmayı tercih etmemiştir.

Adnan Adıvar'ın 1939-1954 yılları arasında yürüttüğü İslam Ansiklopedisi'nin editörlüğü ve tercüme çalışmaları dolayısıyla Türk kültürüne getirdiği katkılar büyük önem taşımaktadır. İslam Ansiklopedisi için imzasız olarak kaleme aldığı "Mukaddeme"si kültür sorunlarına bakış tarzını yansıtmaya açısından önem taşımaktadır.

İmparatorluktan Cumhuriyet'e geçiş sürecini yaşamış, entelektüel bilgi birikimine sahip bir düşünce adamı ve siyasetin içinde yer almış bir aydın olarak Dr. Adnan Adıvar, siyaseti hayatının merkezine almamış, hatta mümkün olduğunca uzak durmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında siyasetçi kimliği ile öne çıkan Adnan Adıvar, 1930'lu yıllardan sonra düşünce adamı kimliği ile ön plana çıkmıştır. Özetle, Adıvar, siyaset ile bilimi birbirinden ayrı tutmayı başarmış, doğru olduğuna inandığı düşüncelerinden taviz vermeyen ender bir aydın portresi çizmektedir.

Kaynaklar

- Adıvar, A. Adnan, Bilgi Cumhuriyeti Haberleri, Tasvir Neşriyat, İstanbul 1945.
 Dur Düşün, Muallim Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul 1950.
 Hakikat Peşinde Emeklemeler, Doğan Kardeş Yayınları, İstanbul 1954
 Osmanlı Türklerinde İlim, Maarif Matbaası 1943, 3. Baskı: 1970, 5. Baskı: (Remzi Kitabevi) İstanbul 1991.
 Tarih Boyunca İlim ve Din, Remzi Kitabevi, İstanbul 1944, (Tıpkıbasım: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2012.)
 Ada, Turhan, Adnan Adıvar, Hayatı ve Kişiliği, İstanbul Kültür ve Sanat Ürünleri Tic. A.Ş., İstanbul 2010.
 Adıvar, Halide Edip, Doktor Abdülhak Adnan Adıvar, İstanbul 1956.
 Baysun, Cavid, Doktor Abdülhak Adnan Adıvar, Tarih Dergisi, C. VIII, Sayı 11, İstanbul 1955. S. 1-10.
 Demir, Remzi (Der.) Denemeler "Bilimin Sarp Yolunda Cüretkâr Adımlar" Abdülhak Adnan Adıvar, Epos Yayınevi, Ankara 2003.
 Günergun, Feza, Adnan Adıvar'ın Bilim Tarihi Çalışmaları: Osmanlı Türklerinde İlim'den Önce ve Sonra, Osmanlı Bilimi Araştırmaları VII/2, 2006, s. 13-54.
 Köprülü, Orhan F., Adıvar, Abdülhak, Adnan, TDV İslam Ansiklopedisi, C.1, İstanbul 1988.

Osmanlı Devletindeki bilimsel gelişmeleri sosyal bilimler hariç, ağırlıklı olarak fizik, astronomi, tıp, matematik, kimya, coğrafya, kartografya olmak üzere pozitif bilimlerdeki gelişmeleri batıdaki benzerleriyle karşılaştırmalı olarak inceleyerek, Osmanlı'da ilimin gelişimini medrese ve yükseköğretimdeki gelişmeler çerçevesinde irdelemiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN 12'NCİ CUMHURBAŞKANI RECEP TAYYİP ERDOĞAN

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 10 Ağustos 2014 tarihinde gerçekleştirilen seçimler sonucunda Türkiye'nin 12., halk oyuyla seçilen ilk Cumhurbaşkanı oldu.

Cumhurbaşkanlığı seçiminde R.T.Erdoğan oyların yüzde 51,7'sini alarak, ilk turda seçimi kazandı. Cumhuriyet Halk Partisi(CHP) ve Milliyetçi Hareket Partisi'nin(MHP) ile diğer bazı partilerinin "çatı aday" olarak seçimlere giren Ekmeleddin İhsanoğlu oyların yüzde 38,5'ini, Halkların Demokratik Partisi(HDP) adayı Selahattin Demirtaş ise yüzde 9,7'sini aldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 28 Ağustos 2014'te TBMM'ndeki ant içme törenini takiben Çankaya Köşkünde düzenlenen törende Cumhurbaşkanlığı görevini 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'den devraldı.

'Milli irade bir kez daha kazandı'

Seçim sonuçlarının netleşmesinin ardından Ankara'daki Ak Par-

ti Genel Merkezi'nin balkonunda yaptığı konuşmada Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bugün bu seçimi kazanan sadece Recep Tayyip Erdoğan değildir. Bugün milli irade bir kez daha kazanmıştır. Bugün şahsıma oy verenler kadar, şahsıma oy vermeyenlerde sevenlerimiz kadar sevmeyenlerimiz de kazanmıştır".

"12 Eylül 2010 tarihinde yüzde 58 oy oranıyla kabul edilen anayasa değişikliği 12 Eylül darbesinin izlerini hatırlayın silmiştir. Bugün ise 27 Mayıs 1960 parantezi artık kapanmıştır. 27 Mayıs'ın bir vesayet aracı olarak Türkiye'ye dayattığı cumhurbaşkanlığı anlayışı artık tedavülden kalkmıştır." dedi.

1954'te İstanbul'da doğan Recep Tayyip Erdoğan, 1981'de Marmara Üniversitesi İktisadi ve Ticarî Bilimler Fakültesi'nden mezun oldu. Gençlik yıllarından itibaren aktif siyasetle ilgilenen Erdoğan Milli Selamet Partisi, Refah Partisi, Fazilet Partilerinde gençlik kolları, ilçe, il, belediye başkanı olarak görev yaptı. 1994-97 arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı yapan Erdoğan, 2001 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi'nin kurucu Genel Başkanı oldu. Partisinin kazandığı 2 Ekim 2002 seçimlerinde yasaklı olması nedeniyle aday olamayan Erdoğan, 9 Mart 2013'te yapılan ara seçimlerde Siirt'ten milletvekili seçildi. 15 Mart 2013'te Başbakan olan Erdoğan, 2007 ve 2011 seçimlerini takiben Türkiye Cumhuriyeti'nin 60. ve 61. Hükümetlerinde de Başbakanlık görevini sürdürdü. Ağustos 2014'e halk oyuyla Türkiye'nin 12. Cumhurbaşkanı olarak seçildi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, evli ve dört çocuk babasıdır.

PROF. DR. AHMET DAVUTOĞLU 62. BAŞBAKAN

60. ve 61. Hükümetlerde Dışişleri Bakanı olarak görev yapan Prof. Dr. Ahmet Davutoğlu, Recep Tayyip Erdoğan'ın Cumhurbaşkanı seçilmesi üzerine 27 Ağustos 2014 tarihinde gerçekleştirilen Ak Parti 1. Olağanüstü Büyük Kongresi'nde Genel Başkan seçildi ve ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından 28 Ağustos 2014'te Başbakan olarak atandı. Davutoğlu Başbakanlığında 62.Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 6 Eylül 2014 Cumartesi günü Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yapılan güven oylamasında 133 ret oyuna karşılık alınan 306 kabul oyuyla güven oyu aldı.

1959'da Konya'da doğan Ahmet Davutoğlu, Boğaziçi Üniversitesi (BÜ) İİBF Siyaset Bilimi ve Ekonomi Bölümlerinden 1983'te çift ana dal yaparak mezun oldu. BÜ Kamu Yönetimi Bölümü'nde yüksek lisans, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde de doktorasını tamamladı.

1990-93 arasında Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi'nde yardımcı doçent ve bölüm başkanı olarak çalıştı. 1993'te doçent, 1999'da Profesör ünvanını alan Davutoğlu, 1995-2002 arasında İstanbul'da çeşitli üniversitelerde öğretim üyesi ve yönetici olarak çalıştı. 2002-2009 arasında Başbakan Başdanışmanlığı görevini yürüttü. 2009-2014 arasında, 60. ve 61. Hükümette Dışişleri Bakanlığı yaptı. 2011'de Konya'dan Milletvekili seçilen Davutoğlu, 2014 yılının Ağustos ayında 62. Hükümetin Başbakanı oldu.

Dış politikaya dair başka dillere de çevrilmiş Türkçe ve İngilizce yazılmış çok sayıda eseri bulunan Davutoğlu, uluslararası bir çok ödülün de sahibidir. İngilizce, Almanca ve Arapça bilen Başbakan Davutoğlu, evli ve 4 çocuk babasıdır.

TÜBA Yayınlarının Online Satışı Başladı

Kurulduğu günden bu yana bu yana amaç ve görevleri çerçevesinde süreli yayınlar, ders kitapları, raporlar gibi yayın faaliyetlerini sürdüren TÜBA, online satış için gerekli alt yapı çalışmalarını tamamladı.

TÜBA Başkanlığı, Türkiye’de bilimin düzeyini yükseltmek ve bilimsel anlayışı yaygınlaştırmak amaçları doğrultusunda, bilimi ve bilimsel uğraşmayı benimsetmeye, nitelikli yayınları gerçekleştirme ve desteklemeye yönelik çalışmalarına devam ediyor.

Bu bağlamda, TÜBA yayınlarına daha kolay erişimi sağlayamaya dönük faaliyetler tamamlanarak “TÜBA Online Satış Portalı” hizmet vermeye başladı. <https://satis.tuba.gov.tr> adresinden TÜBA’nın Projeleri ve Çalışma

Grubu Raporları, Akademi Forumu Dizisi, Bilimsel Toplantı Dizisi, Bilim İnsanlarının Yaşam Öyküleri Dizisi, Bibliyograflar ve Bilim ve Düşün Dizisi, Üniversite Ders Kitapları gibi yayınlarına ulaşılabilir.

Belarus Milli Bilimler Akademisi Heyeti TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar’ı Ziyaret Etti

Belarus Milli Bilimler Akademisi (National Academy of Sciences of Belarus - NASB), 17 Aralık 2014’te TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar’ı makamında ziyaret etti.

TÜBA ve NASB arasındaki ilişkiler ve iş birliğinin geliştirilmesine ilişkin müzakereler ile akademiler ve muhtemel ortak projeler hakkında bilgi ve görüş alışverişinin gerçekleştirildiği ziyarette NASB Genel Başkan Yardımcısı Professor Sergei Kilin, NASB Uluslararası İş birliği Dairesi Başkan Yardımcısı Dr. Elena Orlova, Bilim ve Uygulama Merkezi Laboratuvar Başkanı Prof. Vitaly Se-

menchenko, Uygulamalı Fizik Enstitüsü Araştırmacısı Prof. Valeri Mikhnev, Uluslararası Bilim Danışmanı Hanna Malinouskaya ve Belarus Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliği Başkatipli Vladimir Soloyovyev’den oluşan heyetin yanı sıra TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Tayfun Özçelik, TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Taner Demirer de hazır bulundu.

Oldukça verimli geçen toplantının sonunda varolan ve teyit edilen ikili anlaşma çerçevesinde TÜBA ve NASB arasında ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesi ve ortak çalışmalar gerçekleştirilmesi konusunda mutabık kalındı.

TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜSÜ BAŞKANLIĞI (TÜSEB) KURULDU

“Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 26 Kasım 2014 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlandı.

Bu Kanun ile kamu tüzel kişiliğine, bilimsel ve idari özerkliğe sahip, özel bütçeli Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı kurulmuş oldu. Kanunda yer alan ifadeyle TÜSEB şu amaçlı kuruldu: Sağlık bilim ve teknolojileri alanında ülkeye ve insanlığa hizmet etmek amacıyla; Türkiye’nin rekabet gücünü artırmak ve sürekli kılmak, kalkınma planı hedefleri ile Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu’nun belirlediği öncelikleri de dikkate alarak ülkemizin ileri teknoloji ve inovasyon ihtiyacını karşılamak, yeni ürünlerin üretimini ve var olanların geliştirilmesini sağlamak, araştırmacılara bilimsel ortam temin etmek, kamu hukuku ve özel hukuk tüzel kişileri ile iş birliği yaparak bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak, bu araştırmaları koordine etmek, teşvik etmek, Ar-Ge’lere katkı sağlamak, sağlık bilim ve teknoloji kültürü ile eko sistemlerin geliştirilmesinde öncülük yapmak, sağlık hizmetlerinde akreditasyon faaliyetlerini yürütmek üzere kuruldu.

Buna göre sağlık bilim ve teknolojileri alanında hizmet vermek amacıyla kamu tüzel kişiliğine, bilimsel ve idari özerk-

liğe sahip, özel bütçeli Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) kuruldu. Merkezi İstanbul’da olacak kurum, Sağlık Bakanlığı’na bağlı faaliyetlerini sürdürecektir.

TÜSEB; sağlık kurumları, enstitüler, Ar-Ge merkezleri, laboratuvarlar, akademisyenler, fiziki mekân ve altyapı, donanım, finansman dâhil her türlü konuda iş birliği yapabilecek.

TÜSEB bünyesinde, Türkiye Kanser Enstitüsü, Türkiye Biyoteknoloji Enstitüsü, Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü, Türkiye Kronik Hastalıklar Enstitüsü, Türkiye Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Enstitüsü, Türkiye Sağlık Hizmetleri Kalite ve Akreditasyon Enstitüsü kurulacak.

TÜSEB Yüksek Danışma Kurulu Toplantısı gerçekleştirildi

26 Aralık 2014 tarihinde gerçekleştirilen TÜSEB Yüksek Danışma Kurulu Toplantısı’na ilgili bakanlıkların yanında YÖK, TÜBİTAK, meslek kuruluşları, üniversiteler ve diğer kurum yöneticileri ile TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar da katıldı.

TÜBA GEBİP Üyesi Doç. Dr. Mehmet Zahmakıran’a İki Ödül Birden

TÜBA tarafından verilen TÜBA-GEBİP (Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanlarını Ödüllendirme Programı) 2013 yılı ödülü sahibi Yüzüncü Yıl Üniversitesi Kimya Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mehmet Zahmakıran, yapılan açıklamaya göre Berlin Humboldt Üniversitesi’nden Prof. Dr. Nicola Pinna ile ortaklaşa hazırladığı katmansal depolama yöntemiyle atomik düzeyde dağılımları kontrol edilebilen metal nanokümelere hazırlanması ve katalitik performanslarının incelenmesi konulu projesiyle Almanya’nın en seçkin araştırma destek kurumlarından birisi olan Alexander von Humboldt Vakfı’ndan Georg Forster Araştırma (Georg Forster Research Fellowship) bursunu almaya layık görüldü. Doç. Dr. Mehmet Zahmakıran burs kapsamında Berlin Humboldt Üniversitesi’nde 24 ay süre ile ortak çalışmalarda bulunacak ve önerilen projenin tüm bütçesi yine Alexander von Humboldt Vakfı tarafından karşılanacak. Bu burs aynı fon tarafından kimya alanında Türkiye’de ilk kez bir öğretim üyesine verildi.

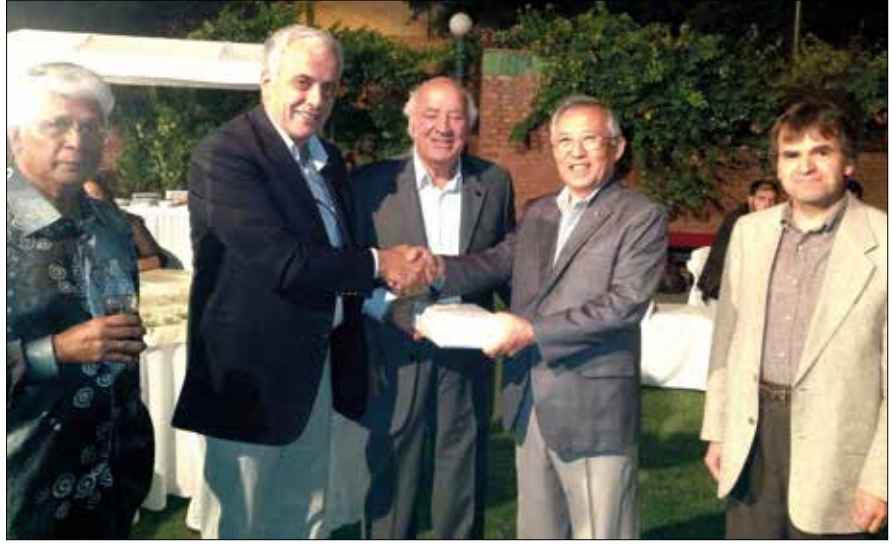
Doç. Dr. Mehmet Zahmakıran alanındaki başarılı çalışmalarından dolayı ODTÜ Prof. Dr. Mustafa N. Parlar

Eğitim ve Araştırma Vakfı Araştırma Teşvik Ödülü’ne de layık görüldü. 19 Aralık tarihinde ODTÜ Kongre Merkezi’nde yapılan törenle ödülünü alan Doç. Dr. Zahmakıran düşüncelerini “Bu ödül, tüm araştırma teşvik ödülleri içinde olduğu gibi öncelikli olarak çalışmalarımdaya oldukça motive edici olacak. 2011 yılında ağır bir depremden çıkmış Türkiye’nin batısındaki üniversitelere göre daha kısıtlı imkanlara sahip bir üniversitenin üyesi olarak bu ödülü almak tabii ki hem gurur verici hem de çalışmalarımdaya beni ve grubumu daha fazla motive edici bir etki yarattı” sözleriyle ifade etti.

AASSA Genel Kurulu'nda TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. N. Kemal Aras AASSA Başkan Yardımcısı Seçildi

Asya Bilim Akademileri ve Toplulukları Birliği (AASSA) Genel Kurulu ve 'Tarımda Biyoteknoloji, Bilim İletişimi ve Fuarları' konulu bilimsel toplantıları da içeren 3. Güney Asya Bilim Akademileri Zirvesi, 13-18 Ekim tarihleri arasında Hindistan'ın Delhi şehrinde gerçekleştirildi. TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar, Konsey Üyesi Prof. Dr. Ahmet Nuri Yurdusev ile Şeref üyesi Prof. Dr. Namık Kemal Aras'ın da katıldığı Genel Kurul'da yapılan seçimler sonucunda Hindistan Ulusal Bilimler Akademisi (INSA) Üyesi Prof. Dr. Krishan Lal AASSA Başkanı, TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Namık Kemal Aras da, yeniden AASSA Başkan Yardımcısı seçildi.

Prof. Dr. Namık Kemal Aras, 2000 yılında Kore'nin başkenti Seul'de yapılan ilk AASA Genel Kurul Toplantısı'na TÜBA Asli Üyesi olarak katıldı. 2000-2004 yılları arasında AASA'nın Yönetim Kurulu Üyesi, 2005-2008 yıllarında AASA Genel Sekreteri, 2009-2011 yıllarında da AASA Projeleri Yürütücüsü olarak çalıştı. 2012'de AASSA'nın kurulmasıyla AASSA Başkan Yardımcısı seçildi.

Asya ülkelerinden Çin, Hindistan, Japonya, Kore, Avusturalya, Türkiye ve diğer üye ülkelerin akademilerinin katılımıyla gerçekleştirilen 34 üyeli AASSA, 2000 yılında Asya Bilim Akademileri Birliği (AASA) olarak kuruldu, 2012 yılında da Asya Bilim Akademileri ve Toplulukları Federasyonu (FASAS) ile birleşerek AASSA halini aldı. AASSA'nın sekreteryası Kore Bilimler ve Teknoloji Akademisi (KAST) tarafından yürütülüyor.

AASSA, Asya ülkeleri bilim ve teknik adamları arasında, araştırma ve geliştirme sağlanması ve bu gelişmelerin ülkenin gelişimi için kullanılması hedefiyle ve akademiler arası ortak projelerin önemini göz önünde bulundurarak çalışmalarını gerçekleştiriyor. Enerji, su, iklim değişimi, deprem riskinin azaltılması, yiyecek kaynakları ve bu kaynakların korunması, biyoteknoloji, yenilenebilir enerji kaynakları konularını içeren; 'Asya'da Sürdürülebilir Gelişme Projesi', 'Asya'da Bilim Eğitimi Projesi', 'Bilim ve Teknolojide Kadının Yeri Projesi' ve Bilimde Geri

Kalmamak, Bunu Önlemek, Bilimde Yükselmek, Bilimi Anlama ve Anlatma Projeleri' ve 'Ekonominin Gelişmesi için Kültürel Mirasa Bilimsel Yaklaşım' AASSA'nın şimdiye kadar yaptığı ve devam eden projelerinden bazıları. 2010 yılına kadar tamamlanan projelerin sonuçları; editörlüğünü Prof. Dr. Aras ile Prof. Dr. Yi Wang'ın yaptığı 'Sürdürülebilir Bir Asya'ya Doğru' (Towards A Sustainable Asia) adı altında hazırlanan 5 ayrı kitap, Alman Yayın Şirketi Springer'in işbirliği ile basıldı. Bu 5 kitaplık serinin süregiden projelerin ortaya çıkan ikinci tur sonuçlarının 2015 yılı sonuna kadar tamamlanması planlanıyor. Prof. Dr. Namık Kemal Aras, yaklaşık 10 yıldan beri akademiler arasında bilim, teknoloji ve diğer konularda uluslararası ilişkilerin gelişmesini artırmaya, AASSA, ilgili kuruluşlar ve bilim adamları arasında işbirliğinin gerçekleşmesine, ülkelerin bilim ve teknolojisinin gelişmesi ve bilim insanlarına yeni ufuklar açılmasına yönelik bu tür projelerin takibi ve çalıştayların düzenlenmesi konusunda çalışıyor.

TÜBA, kuruluşundan bu yana AASA ve AASSA çalışmalarına aktif olarak katılıyor. 'AASA Yönetim Kurulu Toplantısı ve Ekonominin Gelişmesine Kültürel Mirasın Bilimsel Etkisi Çalıştayı, Asya Ülkelerinde Kültürel Miras Çalışmalarının Gelişmesi Konusunda Ekspertler Toplantısı, AASA Yönetim ve Genel Kurul Toplantısı ve Uluslararası Bilim Eğitimi Çalıştayı, İzmir: Çevre ve Kaynaklar Çalıştayı, İzmir: Bilim ve Teknolojide Kadının Yeri Çalıştayı'nı gerçekleştirmiş AASSA ile işbirliği içinde gerçekleştiren TÜBA, bu kez aynı ortaklaşa çalışma ile 2015 yılında 'Gıda: Yiyecek Kaynakları ve Korunması Çalıştayı'nı düzenlemeyi planlamaktadır.

Yüksek Öğretim Kurumu ve Üniversite Yönetiminde TÜBA Üyeleri

Prof. M. A. Yekta Saraç - YÖK Başkanı

TÜBA Asli Üyesi ve aynı zamanda Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Üyesi ve Başkan Vekili olan Prof. M. A. Yekta Saraç 11 Kasım 2014 tarihinde YÖK Başkanlığına atandı.

Prof. Dr. Saraç, 19 Ekim 2005 tarihinde YÖK Genel Kurul Üyesi oldu. 19 Ekim 2010 tarihinde YÖK Üyeliği'ne ikinci defa tekrar atandı. 13 Mart 2008 tarihinden itibaren YÖK Yürütme Kurulu Üyeliği ve 21 Ocak 2010 tarihinden itibaren de YÖK Başkan Vekilliği görevini yürüten Saraç, 11 Kasım 2014 tarihinde Yükseköğretim Kurulu Başkanı olarak atandı.

Basılı sekiz kitabı ve pek çok dergide yayınlanan alanı ile ilgili makaleleri bulunan M. A. Yekta Saraç'ın uzmanlık alanı Eski Türk Edebiyatı, metin şerhi, belagat-retoriktir.

Prof. Dr. İzzet Özgenç - YÖK Üyesi

TÜBA Asli Üyesi ve aynı zamanda Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi olan Prof. Dr. İzzet Özgenç, 9 Aralık 2014 tarihinde Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Üyeliğine atandı.

Türkan Saylan 'ın görev süresinin dolması üzerine Mart 2007'de YÖK'e Bakanlar Kurulu kontenjanından seçilmiş ve bu seçimi dönemin Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer onaylamıştır. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde görev yapmakta iken Yusuf Ziya Özcan'ın YÖK Başkanı olmasının ardından 2008 yılında Genel Kurul'un seçimiyle YÖK Başkanvekilliğine getirilmiştir. Ocak 2010'da YÖK Başkanvekilliğinden istifa etmiş ve YÖK Yürütme Kurulu üyeliğine seçilmiştir. 2010 yılında Türk - Alman Üniversitesi'ne rektör adayı olduğu için YÖK Yürütme Kurulu'ndan ve ardından YÖK üyeliğinden istifa etmiştir. Bezmiâlem Vakıf Üniversitesi Mütevelli Heyeti Üyesidir.

Prof. Dr. Haluk Görgün - TÜBA Asosiy Üyesi

TÜBA Asosiy Üyesi Prof. Dr. Haluk Görgün 18 Kasım tarihinde Gebze Teknik Üniversitesi Rektörlüğüne atandı.

Kontrol ve Otomasyon Mühendisliği alanında çalışan Prof. Dr. Görgün daha önce Yıldız Teknik Üniversitesi Rektör Yardımcısı olarak görev yapıyordu.

Prof. Dr. Muzaffer Şeker - TÜBA Konsey Üyesi

TÜBA Konsey Üyesi ve aynı zamanda Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde rektörlük görevini yürüten Prof. Dr. Muzaffer Şeker, 9 Aralık 2014 tarihinde yeniden Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğü'ne atandı.

Prof. Dr. Şeker Tıp Fakültesi Anatomi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi'dir.

Prof. Dr. Mustafa Çiçekler - TÜBA Asli Üyesi

TÜBA Asli Üyesi ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi (İMÜ) Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa Çiçekler, İMÜ Rektör Yardımcılığı görevine atandı.

Prof. Dr. Mustafa Çiçekler, İMÜ'de Fars Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde eğitim vermeye de devam ediyor.

TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. A. Nuri Yurdusev TÜBA Başkan Yardımcılığı Görevine Başladı

TÜBA Asli Üyesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr.

Ahmet Nuri Yurdusev, 1 Ocak 2015 tarihi itibarıyla TÜBA Başkan Yardımcılığı görevine başladı.

2012 yılında TÜBA Asli üyeliğine seçilen Prof. Yurdusev, Türkiye ve İngiltere’de eğitim gördü. Halen ODTÜ’deki görevine devam eden Profesör Ahmet Nuri Yurdusev, Oxford Üniversitesi (İngiltere) ve Kansai Üniversitesi’nde (Japonya) misafir öğretim üyeliği yaptı. Uluslararası ilişkiler teorisi, Avrupa kimliği ve Osmanlı diplomasisi başlıca ilgi alanları arasında olan Prof. Yurdusev yine 2012 yılının Aralık ayında Akademi Konseyi üyeliğine seçildi. International Relations and the Philosophy of History: A Civilizational Approach (Palgrave Macmillan, 2003) kitabının yazarı olan Yurdusev’in Ottoman Diplomacy: Conventional or Unconventional? (Palgrave Macmillan, 2004) başlıklı bir de derlemesi bulunuyor.

TÜBA-Rabi Medrese’de ‘Klinik Hukuk Eğitimleri Çalıştayı’

TÜBA-Rabi Medrese’de, hukuk klinikleri konusunda dünyanın en önemli isimlerinden biri olan Güney Afrika’daki KwaZulu-Natal Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. David McQuoid-Mason başkanlığında ‘Klinik Hukuk Eğitimleri Çalıştayı’ düzenlendi.

İsveç merkezli Raoul Wallenberg Institute tarafından desteklenen ve ev sahipliğini de TÜBA’nın yaptığı 24-25 Eylül tarihlerinde interaktif öğretim metodu ile gerçek-

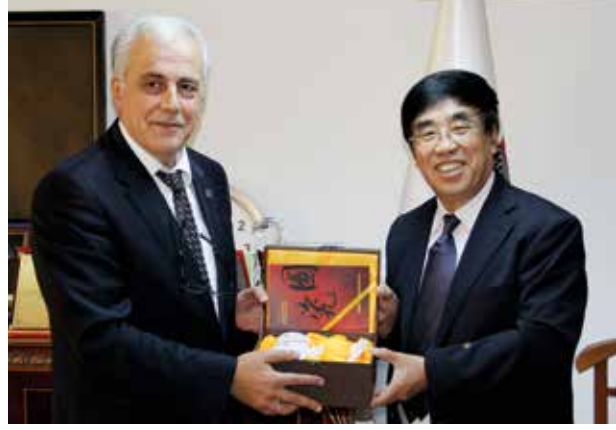
leştirilen çalıştay, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi genç öğretim üyeleri ve araştırma görevlileriyle dünyanın birçok yerinde kullanılan bu öğretim yöntemini tanıtmak ve hukuk klinikleri programının nasıl organize edileceğini öğretmek hedefiyle düzenlendi. Mülteciler Hukuku alanında hukuk kliniklerini başlatan İstanbul Üniversitesi, 2014 güz dönemi itibarıyla ağırlık vereceği hukuk klinikleri konusunda Türkiye’de en iyi olmayı amaçlıyor.

Çin Halk Cumhuriyeti Büyükelçisi ve Çin Mühendislik Akademisi Heyeti TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'ı Ziyaret Etti

Çin Halk Cumhuriyeti Büyükelçisi Yu Hongyang ve Çin Mühendislik Akademisi heyeti, 05 Ağustos 2014'te TÜBA Başkanı Prof. Dr. Ahmet Cevat Acar'ı makamında ziyaret etti.

Büyükelçi Yu Hongyang ile Çin Mühendislik Akademisi Başkan Yardımcısı Prof. Dr. XIE Ke-chang, Çin Mühendislik Akademisi Üyesi ve Çin Okyanus Petrol Mühendislik Ltd. Co. Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. ZHOU Shouwei, Tsinghua Üniversitesi Termal Enerji Mühendislik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. LI Zheng, Taiyuan Teknik Üniversitesi Kömür Kimya ve Mühendislik Enstitüsü Prof. Dr. LI Wenying, Çin Mühendislik Akademisi Uluslararası İşbirliği Müdür Yardımcısı KANG Jincheng, Shenhua Holding Araştırmalar Enstitüsü Başkan Yardımcısı LIU Ke'den oluşan heyetin ziyareti esnasında gerçekleştirilen görüşmelerde; akademiler arası faaliyetler, ikili işbirliği ve ortak faaliyet imkanları konusunda bilgi ve fikir alışverişinde bulunuldu.

Heyetle birlikte gerçekleştirilen toplantıda TÜBA Konsey Üyesi Prof. Dr. Tayfun Özçelik, TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Taner Demirer, TÜBA Asli Üyesi ve TÜBİTAK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Erol Arcaklıoğlu ile TÜBA Başkan Danışmanı Prof. Dr. İbrahim Kaya da yer aldılar.

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. İsenbike Togan, ICPHS Yönetim Kurulu Üyeliğine Seçildi

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. İsenbike Togan, 'International Council for Philosophy and Human Sciences'ın (ICPHS) 16 Ekim 2014 tarihinde Paris'te gerçekleştirilen seçimleri sonucunda ICPHS Yönetim Kurulu Üyeliğine seçildi.

Prof. Dr. Togan, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) içerisinde bulunan felsefe, insan bilimleri ve ilgili konu alanlarında farklı toplulukları ve organizasyonları birleştiren bir sivil toplum

kuruluşu olan ICPHS Yönetim Kurulu Üyeliğine 3 yıl için yeniden seçildi.

Araştırmacılar ve fikir adamlarının çalışmalarını koordine ederek üç temel hedefe göre bilgi alışverişini kolaylaştıran ve bilim insanları arasında ilişkilerin kurulmasına fırsat veren ICPHS; felsefe, insan bilimleri ve ilgili disiplinlere ilişkin olarak elde edilen sonuçları kıyaslamak amacıyla araştırmaların birbirlerine nüfuz etmesini teşvik ediyor.

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Taner Demirer'e 'TBMM Onur Ödülü'

TÜBA Asli Üyesi ve Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hematoloji Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Taner Demirer 2014 yılı 'TBMM Onur Ödülü'nün sahibi oldu.

2013 yılında Avrupa Bilimler ve Sanatlar Akademisi (European Academy of Sciences and Arts) üyeliğine seçilen Prof. Dr. Taner Demirer'in allojeneik ve otoplog kök hücre mobilizasyonuna etkili faktörlerin belirlenmesi, meme kanserlerinde yüksek doz kemoterapi ve otoplog kök hücre naklinin etkinliğini meta-analiz ile değerlendirmek için uluslararası bir çalışma grubu oluşturması, Sağlık Bakanlığı'na bağlı ilk Kemik İliği Transplantasyon Merkezi'ni 1999 yılında Ankara Numune Hastanesi'nde kurması, sağlık alanında TÜBİTAK Bilim Ödülü almış olması gibi gerekçelerle 'TBMM Onur Ödülü'ne layık görüldüğü belirtildi.

Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu üyelerinin 2 Ocak-28 Şubat arasında yapılan 103 başvuruyu değerlendirmesi sonucunda TBMM Onur Ödülü'nün TÜBA Başkanlığı tarafından aday gösterilen Prof. Dr. Taner Demirer ve Bayburt Valiliği-Okan Üniversitesi Rektörlüğü tarafından aday gösterilen Okan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nden Prof. Dr. Koçan'a verilmesi kararı alındı.

TBMM Başkanvekili, Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Başkanı Ayşe Nur Bahçekapılı, bu yıl verilen Onur Ödülü'ne ilişkin yaptığı açıklamada başvuruların bir kısmının Üstün Hizmet Ödülü anlayışından hareketle yapıldığını belirterek şöyle devam etti: "Oysa Onur Ödülü'nün kriteri, ulusal ve uluslararası camiada tescil edilmiş çalışmaları olması, Türkiye'yi gerek ulusal, gerekse uluslararası platformda tanıtıcı faaliyetlerde bulunmasıydı. Bu kurula uygun kişileri, öncelikle ayıklamaya tabi tuttuk. Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu, üyeleriyle birlikte çok titiz çalışma yaptı. Başvuruların içindeki eklerde, yönetmelik gereği başarıların tescil belgesi bulunma gereği vardı. Onları inceledik, soruşturduk ve bir sonuca vardık. Bu sonucu Başkanlık makamına arz ettik."

Kurul üyeleri olarak bu sonuçtan duydukları memnuniyeti dile getiren Bahçekapılı, eleme aşamasında iki isim arasında karar veremediklerini söyledi. Bahçekapılı, iki öğretim üyesine de yaptığı çalışmalardan dolayı teşekkür etti.

Bahçekapılı, Onur Ödülü sahibine verilen 25 bin liralık olan ödül tutarını 50 bin liraya çıkardıklarını söyledi. Bahçekapılı, ödülleri 1 Ekim'de gerçekleştirilecek olan TBMM'nin açılış resepsiyonunda vereceklerini kaydetti.

Türkiye'nin cumhuriyet ve bağımsızlığının sembolü olan TBMM Onur Ödülü'nün kendisine verilmesinden dolayı fazlasıyla heyecan duyduğunu belirten Prof. Dr. Demirer ise sözlerine şöyle devam etti: "Yüce meclisin takdirine mazhar olmak benim için çok büyük bir gurur kaynağıdır. Bu zamana kadar yaptığım akademik çalışmalara yüce meclis tarafından verilen bu değer ve takdir bundan sonraki çalışmalarımda benim için paha biçilmez bir teşvik olacaktır. Bu ödül benim için bir onur olduğu kadar aynı zamanda ağır bir yük ama ben hayatım boyu bu onuru layıkıyla taşımak için elimden geleni yapacağım."

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Aziz Sancar'ın Kansere Karşı 'Sirkadiyen Saati' Buluşu

TÜBA Şeref Üyesi ve Kuzey Carolina Üniversitesi Biyokimya ve Biyofizik Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Aziz Sancar, 'Sirkadiyen Saat' (Ritmik Saat) çalışmasıyla, vücuttaki DNA onarımının minimum olduğu zamanı tespit edip kanser hücrelerine ilaç vererek bu hücrelerin ölmesini sağlamayı hedefliyor.

Prof. Dr. Sancar konu hakkında 'Kanser üzerine önemli çalışmalar yapılıyor, bu çalışmalar sayesinde kanser mekanizmasının 10 yıl içinde çözüleceğine inanıyorum. Ancak kanserin nasıl olduğunu çözümlenememesi onu tedavi etmek anlamına gelmiyor, bu yüzden tedavi konusunda bir şey söylemek için erken. Çünkü her kanser çeşidinde farklı mutasyonlar tespit ediliyor, dokudaki bazı kanserli hücreler öldürülse dahi başka mutasyonları kontrol etmek zordur, kanser bir tek hücre tipi değildir, kanserde çok hücre tipi var, bütün bu hücrelere göre tedaviyi yönlendirmek gerekiyor' dedi.

Sirkadiyen saati nedir?

"DNA onarımı" konusunda çalışma yaptığını bildiren Sancar şöyle devam etti: 'Kanser tedavisinde kullanılan ilaçların çoğu DNA'yı tahrip ediyor ve vücutta bulunan DNA onarım mekanizmaları, o kanser hücrelerinin yaşamasını sağlıyor. Biz bu mekanizmayı anlamak, aydınlatmak için bir çalışma başlattık. Bu mekanizmayı anlayınca onu "inhibe" edip, kanser hücrelerinin normal hücrelerden daha önce öldürülmesini sağlamaya çalışacağız. DNA onarımı mekanizmasını aydınlatmak, kanser tedavisinde çok önemli. Gayemiz bu mekanizmayı açıklamak. DNA onarımının en az olduğu saatler tespit edilerek, kanserle savaşılabilecek. Sirkadiyen saat (günlük ritim) konusunda önemli bir buluş gerçekleştirdik, sirkadiyen saat DNA onarımını kontrol ediyor. DNA onarımı günün belli saatlerinde artıp, belli saatlerde de minimum seviyeye iniyor.

Amacımız vücuttaki DNA onarımının minimum olduğu zamanı tespit edip, kanser hücrelerine ilaç verip, bu hücrelerin ölmesini sağlamak. Bu kapsamda çalışmayı öncelikle kalın bağırsak kanseri üzerinden başlatacağız. Kalın bağırsağın biyolojisi ve DNA onarımı saatleri konusunda daha çok bilgi sahibi olmamız nedeniyle bu kanser çeşidinden çalışmalarımızı başlatacağız. Araştırma çalışmalarına 2-3 ay içinde başlayacağız.'

Sirkadiyen saat, güneş ve deri kanseri

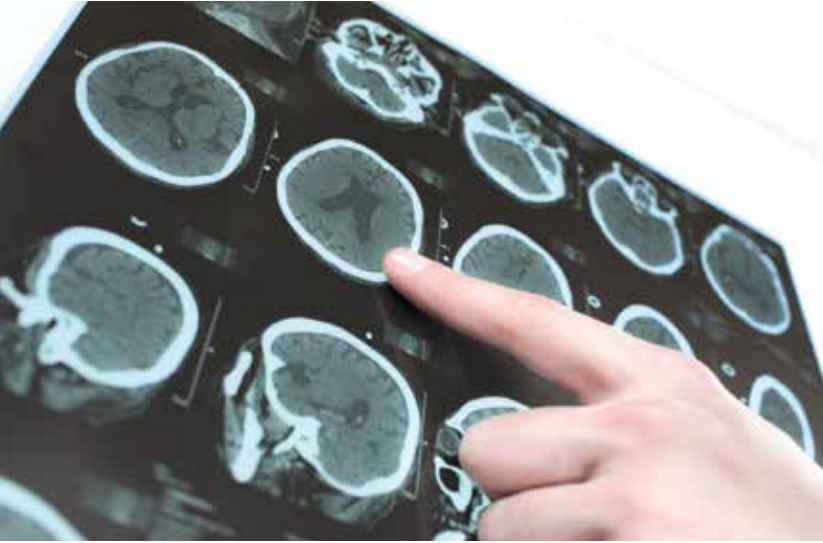
Prof. Dr. Aziz Sancar, Sirkadiyen saat konusundaki çalış-

malar deri kanserini önleme noktasında da faydalı olacak, bu şekilde hangi saatlerde güneşlendiğinde kanser riskinin arttığı, hangi zamanlarda azaldığı tespit edilebilecek' dedi ve konu hakkındaki çalışmalardan bahsetti: 'Fareler üzerinde yaptığımız araştırmalarda sabah saatlerindeki UV maruziyeti sonucu kanser riskinin akşamüstü saat 4'teki tespit ettiğimiz oranlara göre 5 misli daha yüksek olduğunu gördük. Yani farelerde deri kanseri riskinin akşam saatlerinde daha az olduğunu belirledik. Farelerde ortaya çıkan sonuçlar insanlarda tam tersidir. Buna dayanarak, insanlar için sabah saatlerinin deri kanseri riski açısından daha düşük olacağını söyleyebiliriz. Yani sabah saatlerinde güneşlenmek, öğlen ve akşamüstüne göre daha az risk taşıyor. Ancak bunu kesin olarak söylemek için öncelikle insanlar üzerinde deney yapmamız lazım. Bu konuda çalışmalara başladık ve Amerikan Sağlık Bakanlığı'ndan izin aldık, derilerindeki DNA onarımlarının gün boyu nasıl olduğunu ölçmek için çalışma yapmak üzere gönüllüler topladık.

Yani DNA onarımı konusunda kalın bağırsakta yapacağımız çalışma kanserin tedavisini, cilt üzerinde yapacağımız çalışma da kanseri önlemeyi amaçlıyor.'

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. H. Tayfun Özçelik ve Ekibi 'Parkinson Geni'ni Buldu

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Tayfun Özçelik'in yöneticiliğini yaptığı ve 2012 TÜBA-GEBİP Ödül Sahibi Dr. Ayşe Begüm Tekinay'ın yer aldığı klinisyenlerden oluşan araştırma ekibi, parkinson hastalığı ve el titremesine neden olan geni buldu.

Klinisyenler, 1800'lerin sonlarından beri el titremesi olan insanların bir bölümünün daha sonra parkinson hastalığına yakalandıklarını biliyordu ama bu ilişkinin temeli, nörolojinin bilinmeyenleri arasında yerini koruyordu.

Özellikle bir işi yaparken ellerin titremesi (esansiyel tremor) rahatsızlığıyla tüm dünya nüfusunun yaklaşık %1'inde, yaşlı nüfusun ise yüzde %4'ünde karşılaşıyor. Türkiye'de esansiyel tremor hastası sayısının en az 1,5-2 milyon kişide olduğu tahmin ediliyor. Bu rakam Avrupa Birliği'nde yaklaşık 14 milyon, ABD'de 10 milyonu buluyor.

Parkinson hastalığı hareket bozuklukları listesinde ikinci sırada yer alıyor. Gelişmiş ülkelerde binde 30, 60 yaş üzerinde yüzde 1 ve 80 yaş üzerinde yüzde 4 gibi oranlara ulaşabiliyor. Dünyada yaklaşık 7 milyon parkinson hastası bulunuyor.

Bu buluş ile insanlarda en sık gözükken iki farklı hareket bozukluğunun ortak sebebi ilk kez tanımlanıyor ve ardından yeni tedavilerin önünün açılması bekleniyor.

2012 TÜBA-GEBİP Ödül Sahibi Dr. Ayşe Begüm Tekinay: "Yaklaşık 100 ailede yeni genleri araştırıyoruz"

Bilkent Üniversitesi ve Washington üniversitesi araştırmacıları, Hacettepe ve Ankara Üniversitesi'nden klinisyenlerden oluşan araştırma ekibi, yaklaşık 400 yıldır Orta Anadolu'da yaşadığı bilinen bir ailede bu sorunun yanıtını buldu. Aralarında akrabalık bulunan, bunun yanında el titremesi ve parkinson hastalığı görülen bu büyük ailenin altı nesline ulaşarak tüm genom dizilemesi yaptı, kapsamlı aile ağacı çizimleri ve

nörolojik incelemeler yürüttü.

Yaklaşık 5 yıl süren, bu aile yanında 55 adet farklı büyük ailenin de karşılaştırmalı incelemesi sonucunda mitokondrilerde görev yapan bir serin proteaz olan HTRA2 geninin her iki hastalığın da ortak nedeni olduğunu gösterdi. HTRA2 geninde bulunan mutasyonun farelerde de parkinson hastalığına benzer bulgulara neden olması güçlü ve bağımsız bir delil olarak dikkati çekti.

Hastalık geninin hem anne hem de babadan birlikte kalıtılması durumunda el titremeleri 10-20'li yaşlarda başlayıp yaklaşık 30 yıl içinde parkinson hastalığı ile sonuçlanıyor.

Her iki hastalığın da beyin hücrelerinin ve özellikle dopamin üreten hücrelerin dejenerasyona uğramasından kaynaklandığı, dopamin maddesinin insanların hareket kabiliyetleri ve bunun yanında ruh halleri ile ilgili oldukları daha önce yapılan araştırmalarda ortaya konmuştu.

Açıklamada, araştırmanın sorumlu yazarlarından Bilkent Üniversitesi, UNAM Ulusal Nanoteknoloji Araştırma Merkezi Öğretim Üyesi Dr. Ayşe Begüm Tekinay, "Şimdi yaklaşık 100 ailede yeni genleri araştırıyoruz. Bunun için TÜBİTAK tarafından desteklenen bir projemiz bulunuyor" dedi.

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Tayfun Özçelik: "Yeni hastalık genlerini aydınlatmaya devam edeceğiz"

Akraba evliliklerinin, nadir genetik hastalıkların genlerinin bulunmasına katkıda bulunduğu biliniyordu. Ama toplumda sık gözükken nörodejenerasyon, obezite, diyabet gibi kompleks hastalıkların genlerinin bulunmasına da akraba evliliklerinin bu derece güçlü bir katkıda bulunması beklenmiyordu.

Araştırmanın yöneticilerinden TÜBA Asli Üyesi ve Bilkent Üniversitesi Fen Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Tayfun Özçelik'in ise yaptığı açıklamada, "Kuvvetle inanıyorum ki kompleks hastalıklarla ilgili yeni hastalık genlerini önümüzdeki dönemde aydınlatmaya devam edeceğiz" dedi.

Parkinson hastalığı veya el titremesi için kesin bir tedavi metodu bilinmiyor. Bazı ilaçların ve derin beyin uyarısının bazı semptomları azalttığı ise hastalıklardan etkilenen kişiler için bir ümit kaynağı.

Amerikan Bilimler Akademisi Üyesi, Washington Üniversitesi öğretim üyelerinden ve Lasker Ödülü sahibi ünlü genetikçi Prof. Dr. Mary-Claire King ise "Dr. Tekinay'ın araştırmaları bilim dünyası için yeni bir umut oldu, Bilkent, Hacettepe ve Ankara Üniversitesi ekiplerinin parkinson hastalığı ve el titremesi alanlarına çok değerli katkıları olmakta, bunun gelecekte artarak devam edeceğine, tedavinin önünü açacağına inanıyorum" şeklindeki görüşüne yer verildi.

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Fikrettin Şahin ve Ekibinin Başarısı

TÜBA Asli Üyesi ve Yeditepe Üniversitesi Genetik ve Biyomühendislik Bölüm Başkanı Prof. Dr. Fikrettin Şahin'in ülkesel koordinatör olarak yer aldığı 'Rhibac Projesi' kapsamındaki yapılan araştırma sonuçlarına göre, test edilen mikrobiyal gübre preparatlarından diğer ülkeler arasında en başarılısının Yeditepe Üniversitesi proje ekibi tarafından geliştirilen bakteri suşları olduğu bildirildi.

Birim alandan maksimum verim ve en yüksek kalitede ürün elde etmek bitki yetiştiriciliğinde üreticilerin en önemli hedefi. Beslenme ve koruma ise bitkisel üretimde kalite ve verimi kontrol eden en önemli faktörleri oluşturuyor. Günümüzde bitkisel üretimde verim ve kaliteyi korumak ve artırmak için yoğun tarımsal girdiler (gübre ve pestisitler) kullanılıyor. Ancak bitkisel üretimde aşırı kullanılan girdiler, insan ve çevre sağlığını tehdit ediyor. Bu nedenle kimyasal girdilerin yerine alternatif bitki besleme ve koruma ürünlerine acil ihtiyaç duyuluyor. Bu alanda görülen eksikliğin giderilmesi için çeşitli ülkelerde çok sayıda bilim insanı, yeni ve kimyasal ürünlere alternatif ürün ve teknolojiler geliştirmek üzere ulusal veya uluslararası bilimsel çalışmalar yürütüyor.

Aşırı sentetik gübre ve kimyasalların tarımsal üretimde kullanılmasının insan sağlığı ve ekolojik denge üzerindeki olumsuz yan etkilerini azaltmak veya tamamen ortadan kaldırmak için yeni ve alternatif ürünlerin arandığı bir dönemde, Yeditepe Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi işbirliğinde yürütülen bilimsel araştırmalar sonucunda geliştirilen mikrobiyal gübre formülasyonlarının uluslararası arenada da kabu-

lünü sağlamak ve dünyada geliştirilmiş diğer muadil ürünler ile performanslarının karşılaştırılabilmesi için Türkiye'nin de içerisinde yer aldığı 8 farklı ülkeden (Türkiye, İngiltere, Almanya, Fransa, Belçika, İsrail, Brezilya, Şili) bilim insanlarının ortaklaşa hazırladığı ve sunduğu bir 'STREP FP6-FOOD-CT-2006-036297; Rhizobacteria for reduced fertilizer inputs in wheat' Avrupa Birliği 6. Çerçeve Programı (FP6) projesi kapsamında denemeler yapıldı.

TÜBA Asli Üyesi ve Yeditepe Üniversitesi, Genetik ve Biyomühendislik Bölüm Başkanı Prof. Dr. Fikrettin Şahin'in ülkesel koordinatör olarak yer aldığı 'Rhibac Projesi' 2010 yılında tamamlandı ve sonuçları proje taraftarı ülkelerin bilim insanlarına ve basına sunuldu. Proje kapsamında yer alan ülkelerde yapılan araştırma sonuçlarına göre test edilen mikrobiyal gübre preparatlarından en başarılısının Yeditepe Üniversitesi proje ekibi tarafından geliştirilen bakteri suşları olduğu belirtildi. 2013-2014 yılları arasında, Bactogen Biyoteknolojik Ürünler San. ve Tic. A. Ş., Yeditepe Sağlık Hizmetleri A. Ş. tarafından Türkiye'de ticari üretimleri yapılan mikrobiyal gübre formülasyonları (BACTOBOOST, BACTOGUARD, HUMANICA, LIFEPOWER, LIFEAC-N, LIFEAC-P ve LIFEAC-NP) T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından tescillenenek ulusal ve uluslararası markete sunuldu.

Bugün bütün dünyada organik tarım sisteminin vaz geçilemez girdisi; konvansiyonel ve/veya sürdürülebilir tarım sistemlerinde ise kimyasal gübrelere alternatif ürün olarak sektörde yerini alan çevre dostu ve insan sağlığı için risk oluşturmayan mikrobiyal gübreler, gelecekte tarımsal üretime yön verecek girdiler arasında yer alacağı düşünülüyor. Yeditepe Üniversitesi şimdiye kadar geliştirmiş olduğu mikrobiyal gübre formülasyonlarını bir yandan uluslararası markete sunarken, diğer taraftan da yeni ve etkili biyolojik pestisitler geliştirerek organik ve sürdürülebilir tarım sisteminin ihtiyaç duyduğu bütün girdilerin üreticisi ve uluslararası aktörü olma yolundaki çalışmalarını sürdürüyor.

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Halil İnalıcık'a Tarih Alanında 'Cemil Meriç Ödülü'

Mustafa Kemal Üniversitesi (MKÜ) tarafından verilen 'II. Ulusal Cemil Meriç Ödülleri ve Toplumsal Barışa Katkı Ödülleri' kapsamında TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Halil İnalıcık tarih alanında ödüle layık görüldü.

MKÜ Cemil Meriç Düşünce ve Kültürel Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından, ulusal düzeyde düşünce, kültür, edebiyat, sosyoloji, tarih ve tercüme alanları ile toplumsal barış anlamında, Hatay'a ve MKÜ'ye değer katanlara ödülleri düzenlenen törenle verildi.

İlk olarak 2013 yılında verilen Cemil Meriç Ödülleri, bu yıl ulusal düzeyde düşünce ve kültür, edebiyat, sosyoloji, tarih ve tercüme alanlarında, Hatay genelinde ise düşünce ve kültür anlamında Hatay ile Mustafa Kemal Üniversitesi'ne değer katanlar alanında veriliyor. Bu bağlamda tarih dalında ödüle Prof. Dr. Halil İnalıcık, sosyoloji dalında Prof. Dr. Şerif Mardin, Hatay'a değer katanlar dalında Emniyet Genel Müdürü Mehmet Celalettin Lekesiz

ve Eski Adalet Bakanı ve AK Parti Hatay Milletvekili Sadullah Ergin, Mkü'ye değer katanlar dalında Eski Hatay Valisi Utku Acun, düşünce ve kültür dalında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Türk Dil Edebiyatına katkısı nedeniyle Prof. Dr. Orhan Okay, Hatay'da düşünce ve kültür dalında araştırmacı-yazar Mehmet Tekin layık görüldü.

TÜBA Şeref Üyesi Prof. Dr. Emin Kansu Uluslararası Hematoloji Derneği Başkanı Seçildi

TÜBA Şeref Üyesi ve Hacettepe Üniversitesi Kanser Enstitüsü Öğretim Üyesi ve aynı zamanda da Kök Hücre Ana Bilim Dalı Başkanı olan Prof. Dr. Emin Kansu, Uluslararası Hematoloji Derneği (ISH) Başkanı seçildi.

Daha önce Uluslararası Hematoloji Derneği'nin Avrupa ve Afrika Bölümü Başkan Yardımcılığını yürüten Prof. Dr. Kansu bu kez, Çin'in başkenti Pekin'de düzenlenen 35. Uluslararası Dünya Hematoloji Kongresi'nde düzenlenen seçim sonucunda derneğin başkanlığını üstlendi.

Prof. Dr. Emin Kansu; 1979'da TÜBİTAK Teşvik Ödülü'nü, 1985'te Sedat Simavi Sağlık Bilimleri Ödülü'nü, 1987'de Eczacıbaşı Bilim Ödülü'nü ve 1997'de TÜBİTAK Bilim Ödülü'nü aldı. 1995 yılında TÜBA Asli Üyesi oldu.

Prof. Dr. Emin Kansu özellikle; hematolojik malignansiler, hematopoietik kök hücre biyolojisi, kök hücre

transplantasyonu ve graft-versus-host hastalığı konuları ile ilgileniyor.

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Oğuz Okay'a Georg Forster Araştırma Ödülü

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Oğuz Okay, 4 Kasım'da yapılan açıklamaya göre; Almanya'da Alexander von Humboldt Vakfı tarafından yaşam-boyu bilimsel katkılar için verilen Georg Forster Araştırma Ödülü'ne (Georg Forster Research Award) layık görüldü. Oğuz Okay'a ödülü Humboldt Vakfı'nın Haziran 2015 tarihinde Berlin'de yapılacak olan yıllık toplantısında verilecek.

Prof. Dr. Oğuz Okay yumuşak ve akıllı polimer malzemelerin yapıları ve özellikleri arası ilişkileri aydınlatan araştırmaları nedeniyle bu ödüle layık görüldü. Prof. Okay, denizlerde petrol döküntülerini toplayan tekrar kullanılabilir emici malzemeler, kendi-kendini onarabilen ve şekil hafızalı malzemeler gibi

yeni teknolojik ürünler geliştirdi, birçok uluslararası araştırma projesi ve eğitim faaliyetine katıldı ve bizzat düzenleyicisi oldu.

Humboldt Vakfı'ndan 60 bin EURO tutarında para ödülü alacak olan Oğuz Okay'a ayrıca bilimsel araştırmalarına katkıda bulunmak ve bilimsel konferanslara yönelik seyahatlerinde kullanmak üzere 25 bin EURO tutarında ek para desteği de verilecek. Prof. Dr. Oğuz Okay ayrıca, Almanya'da dilediği araştırma grubu ile bir araştırma projesinde çalışmak üzere davet ediliyor. Anı-

lan ödüle Berlin Helmholtz Malzemeler ve Enerji Araştırma Merkezi tarafından aday gösterilen Oğuz Okay bu kurumda 12 ay süre ile ortak araştırmalarda bulunacak.

TÜBA Asosiye Üyesi Prof. Dr. Türker Kılıç Avrupa Bilimler ve Sanatlar Akademisi'ne Seçildi

TÜBA Asosiye Üyesi, Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi Kurucu Dekanı, MedicalPark Hastaneler Grubu Nörobilim Akademisi Kurucusu, Beyin Cerrahisi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Türker Kılıç, dünyanın en saygın akademilerinden biri olarak gösterilen Avrupa Bilim ve Sanat Akademisi'ne (Academia Scientiarum et Artium Europaea) üye olarak seçildi.

"Beyin Cerrahisi ve Beyin Tümörleri" ile ilgili yenilikçi çalışmalarıyla tanınan Bahçeşehir Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Türker Kılıç, beyin damar hastalıkları ve beyin tümörleri alanlarında yapmış olduğu çalışmalarıyla akademideki 10. Türk olarak yerini aldı. Prof. Dr. Türker, TÜBA üyeleri arasında Prof. Dr. Turgay Dalakara ve Prof. Dr. Taner Demirel ile birlikte Avrupa Bilim ve Sanat Akademisi'ne seçilen üç isimden biri oldu.

Çeşitli bilim dallarına katkı sağlamış bilim insanları, sanata yön vermiş sanatçılar, teologlar, hukukçular ve ekonomistlerin bulunduğu Avrupa Bilim ve Sanat Akademisi Beşeri Bilimler, Tıp, Sanat, Doğa Bilimleri, Sosyal Bilimler, Hukuk, Ekonomi, Teknik/Doğa Bilimleri, Çevre Bilimleri ve Dünya Dinleri gibi kategorilerdeki çalışmaları destekliyor. 30'u Nobel ödüllü olmak üzere 1500'e yakın üyesiyle uluslararası bir kuruluş olan Avrupa Bilim ve Sanat Akademisi özellikle Avrupa ile ilgili konulara ve insanlığın yararına olacak bilimsel ve kültürel çalışmalara imza atıyor. Mevcut üyelerin içinde Asya ve Amerikalı seçkin bilim insanları da bulunuyor. Bünyesinde bulunan

bilim adamları ve sanatçılar sayesinde sorunların farklı açılardan incelenmesi ve çözümler bulunması amacı taşıyan akademi, bağımsız bir bilgi havuzu oluşturarak, disiplinler arası diyalog, farklı fikir ve düşüncelerin bir araya getirilmesi ve uluslararası bilimsel söylem oluşturulması gibi temalar etrafında birleşiyor. Uluslararası ve disiplinler arası bir yapıya sahip olan akademinin yürüttüğü projeler ve çalışmalar arasında "Health in Regions" (Bölgelerde Sağlık), "Danube Rectors' Conference" ve bütüncü ve karşılıklı dengeleyici nitelikteki "Danube Academies Conference", "Interreligious Dialogues" (Dinlerarası Dialog) ve "Tolerance Charta" (Hoşgörü Fermanı), "Manifest of Freedom of Sciences" (Bilimlerin Özgürlüğü Manifestosu) ve "Manifest for Europe" (Avrupa için Manifesto) bulunuyor.

TÜBA Asosiye Üyesi Prof. Dr. Halit Keskin'in Başarısı

TÜBA Asosiye Üyesi ve Gebze Teknik Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Halit Keskin ve Prof. Dr. Ali Ekber Akgün büyük bir başarıya imza attı. Uluslararası literatüre kurumsal duygusal yetenek ölçeği, örgütsel duygusal hafıza ölçeği ve kompleks adaptif sistem ölçeklerini kazandıran Gebze Teknik Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyeleri Prof. Dr. Halit Keskin ve Prof. Dr. Ali Ekber Akgün; adaptif dönüşüm kapasitesinin örgütler için önemini ve bu alanda yapılmış bilim-

sel çalışmalarındaki yetersizliği gördü ve "Organisational resilience capacity and firm product innovativeness and performance" isimli makalelerinde uluslararası literatüre "Örgütlerde Adaptif Dönüşüm Kapasitesi" kavramını kazandırdılar. Ayrıca örgütlerin adaptif dönüşüm kapasitesinin ölçülmesine yönelik ölçekleri dünyada ilk kez geliştirdiler.

Prof. Dr. Keskin ayrıca Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) yerel kalkınmaya katkı sağlamak ve üniversite-iş dünyası işbirliğini geliştirmek amacıyla harekete geçirdiği "81 ile 81 Akademik Danışman" projesi kapsamında Kocaeli'nde 'Akademik Danışman' olarak görevlendirildi.

TÜBA Asosiye Üyesi Prof. Dr. Halit Keskin ise proje ve 81 akademisyenden biri olarak görevlendirilmesiyle ilgili "Proje kapsamında, ülkemizin sanayi merkezi olan Kocaeli iline tüm odaların (Kocaeli Ticaret Odası, Kocaeli Sanayi Odası, Gebze Ticaret Odası ve Körfez Ticaret Odası) mutabakatı ile TOBB tarafından "Akademik Danışman" olarak atandım. Akademik danışmanlar, il ve ilçelerde faaliyet gösteren tüm Odalar ve Borsalara danışmanlık hizmeti sağlayacaklar. TÜBA üyesi olarak bu göreve seçilmiş olmaktan büyük bir memnuniyet duyuyorum" şeklinde konuştu.

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Fatih Gültekin ve Ekibine Birincilik Ödülü

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Fatih Gültekin ve ekibi 'İş Fikri Yarışması'nda yer alan 90 proje arasından birinci seçildi.

Antalya Sanayici ve İşadamları Derneği'nin (ANSİAD) bölgedeki Süleyman Demirel Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Uluslararası Antalya Üniversitesi'yle birlikte düzenlediği "ANSİAD 12. Girişimcilik Haftası", ödül töreni ile sona erdi.

Törende birincilik ödülüne layık görülen projeyi aynı zamanda TÜBA Gıda ve Beslenme Çalışma Grubu Üyesi de olan Prof. Dr. Fatih Gültekin'in ekibinden Dr. Hasan Basri Savaş sundu ve "Deselürize ve demineralize kemik doku matriksi elde edilerek, hastalarda doku grefti olarak kullanılması" başlıklı proje ile kemik doku kaybı olan hastaların kemik dokularının orijinal

haline çok yakın şekilde iyileşmesi için geliştirilmiş bir greft tasarladık. Hastalarımızın yaşam kalitesine ve ülkemizin ekonomisine büyük katkı sağlayacak projemiz için işadamlarından ortak üretim teklifleri aldık. Akdeniz bölgesi genelindeki bu başarının daha ileri seviyelerde kazanılması ve üniversitemizin en iyi şekilde temsili için çalışmaya devam edeceğiz" dedi.

Prof. Dr. Fatih Gültekin ise yaptığı açıklamada "Bu proje, Türkiye'de üretilmeyen bir tıbbi malzemenin üretimine yönelik. Trafik kazalarındaki kırıklar tedavi edilebiliyor ancak doku kaybı söz konusu olduğunda yenilenmesi mümkün değil. İşte bunun için kadavralardan alınan uygun kemik parçalarının, uygun kimyasal işlemlerden geçtikten sonra kemik kaybının gerçekleştiği yere koymak amacıyla kullanılan malzemenin üretilmesi için projemizi gerçekleştirdik" dedi.

TÜBA Asli Üyesi Prof. Dr. Fatih Gültekin'den “Soda ve Meyveli Sodalarda Kullanılan Sodyum Benzoatla Gelen Kansere Riski Uyarısı!”

TÜBA Asli Üyesi, TÜBA Gıda ve Beslenme Çalışma Grubu Üyesi ve Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) Tıp Fakültesi Tıbbi Biyokimya Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Fatih Gültekin piyasada satışta sunulan bazı içecekler üzerinde yaptığı araştırma sonucunda meyveli gazoz ve meyve aromalı sodalarda antioksidan olarak C vitamini veya meyve suyu ile koruyucu madde olarak sodyum benzoat maddesinin kullanıldığını tespit ettiklerini açıkladı.

Kansere Yol Açabiliyor

C vitamini ile benzoatın aynı karışımda kullanılmasının kanser riski taşıdığını kaydeden Prof. Dr. Gültekin, “İçeceklerde çok sayıda koruyucu madde kullanılıyor. Konulan maddeler bozulmasın diye C vitamini de eklenebiliyor. C vitamini ve koruyucu olarak kullanılan sodyum benzoat aynı karışımda olduğunu da bekleme sırasında ısıya veya gün ışığına maruz bırakıldığında ‘benzen’ denilen madde oluşuyor. Bu madde kansere yol açabiliyor” diye konuştu. Prof. Dr. Gültekin, bazı içeceklerde antioksidan olarak kullanılan C vitamini yerine doğal meyve suyu kullanıldığını, doğal meyve sularında da C vitamini bulunduğunu ve koruyucu madde olarak kullanılan sodyum benzoatla birleşip kanser yapan benzen maddesine dönüşebildiğini ifade etti.

Başka Antioksidan Kullanılabilir

Bu durumun üretici firmalar tarafından bilinmediğine dikkat eken Prof. Dr. Gültekin, üretici ve tüketicilerin dikkatli olmaları gerektiğini söyledi. Üreticilerin, C vitamini ve sodyum benzoat maddesini beraber kullanmaması gerektiğini kaydeden Prof. Dr. Gültekin, “Sodyum benzoat yerine bir başka koruyucu veya C vitamini yerine başka bir antioksidan kullanabilirler. Bu ürünleri satan bakkal ve marketler, bu ürünleri uygun şartlarda saklarsa risk ortadan kalkacaktır. İçecekler gün ışığına maruz kalacak şekilde muhafaza edilmemeli” diye konuştu.

Üretici de Tüketici de Bilmeli

Tüketicileri içeceklerin içindekiler bölümüne bakmaları konusunda uyarayan Prof. Dr. Gültekin, şunları kaydetti: “Benzoik asit veya sodyum benzoat ile C vitamini bir arada olduğu (askorbik asit) ürünleri tercih etmesinler. Gıdada kullanılan kombinasyonlar Türk Gıda Kodeksine uygun olarak üretiliyor. Gıda kodeksinde koruyucu olarak sodyum benzoat kullanılır. Antioksidan özelliğiyle C vitamini de kullanılır. Ancak bunların ikisinin bir araya gelmesi ve saklama koşullarının olumsuzluğu sonucu tehlike ortaya çıkıyor. Bunu da üreticilerin ve tüketicilerin bilmesi gerekiyor.”

Uluslararası “AASSA-TÜBA Gıda Güvenliğinin Sürdürülebilir Yönetimi Bölgesel Çalıştayı” 9 - 10 Nisan’da İstanbul’da

Asya Bilim Akademileri ve Toplulukları Birliği (AASSA), TÜBA ve Akademiler Arası Panel (InterAcademy Panel- IAP) iş birliğiyle 9-10 Nisan 2015’te İstanbul’da “AASSA-TÜBA Gıda Güvenliğinin Sürdürülebilir Yönetimi Bölgesel Çalıştayı” düzenleniyor.

Çok sayıda insanın açlık sıkıntısı çektiği ve gelecek yirmi yıl içinde nüfusta büyük bir artış beklendiği göz önüne alındığında, gıda sıkıntısının üstesinden gelmek için gıda üretim sisteminin yeniden değerlendirilmesi gerekliliği ortaya çıkıyor. Bu bağlamda Çalıştay; Asya ülkelerindeki gıda güvenliğinin büyük zorluklarının hem bağlamsal hem de bütünsel olarak iyileştirilmesini kapsamak için gıda sisteminin faktörlerini, faaliyetlerini ve sonuçlarını içermek üzere analizlerin disiplinler arası ve zaman-mekansal ölçeklerine uzanacak.

Gıda güvenliğinin küresel ve yerel analizlerinden tarım-beslenme-sağlık bağlantısına kadar pek çok konunun yer alacağı Çalıştay, TÜBA Gıda ve Beslenme Çalışma Grubu’nun organizasyonu ile gerçekleştirilecek.

Çalıştayda katılımcı olarak yer almak isteyenler Akademî’nin ağ sayfası üzerinden verilen bilgiler doğrultusunda 16 Mart 2015 tarihine kadar başvurularını gerçekleştirebilirler.

“TÜBA-Gıda, Beslenme ve Kanserin Önlenmesi Sempozyumu” 23 Mayıs’ta Elazığ’da...

TÜBA Kanser Çalışma Grubu ve Gıda ve Beslenme Çalışma Grubu’nun ortaklaşa düzenlediği ‘TÜBA-Gıda, Beslenme ve Kanserin Önlenmesi Sempozyumu’ 23 Mayıs 2015 tarihinde Fırat Üniversitesi’nin de katkılarıyla Elazığ’da gerçekleştirilecek.

‘Mevzuat ve Denetim’den ‘Beslenme Alışkanlıkları ve Kanser İlişkisi’ne, ‘Gıda Hazırlama Teknikleri’nden ‘Obezite ve Kanser İlişkisi’ne değin toplam 5 oturumdan meydana gelen sempozyumda pek çok alt başlık yer alıyor.

Sabah 9:00’da başlayacak ve akşam 18:00’de sona erecek

olan sempozyumda; Prof. Dr. İrfan Erol’un ‘Ülkemizde Gıda Mevzuatı ve Denetimi’, Prof. Dr. Tanju Besler’in ‘Karsinogenez ve İmmünitinin (Aminoasitler, Yağ Asitleri vs) Beslenmeye Etkisi’, Prof. Dr. Hakan Akbulut’un ‘Beslenme ve Kanser İlişkisi’, Doç. Dr. Murat Gültekin’in ‘Obezite-Türkiye Profili’, Prof. Dr. İlhan Satman’ın ‘Di-yabet Obezite ve Kanser’, Prof. Dr. Hakan Yardımcı’nın ‘GDO’ların Regülasyonu’ Prof. Dr. Fikretin Şahin’in GDO, Fayda ve Zararları, Prof. Dr. Fatih Gültekin’in Biyokimyacı Gözüyle Gıda Katkı Maddeleri, Selman Ayaz’ın Gıda Katkı Maddeleri Düzenlemeleri ve son olarak da Prof. Dr. Ömer Küçük’ün ‘Kanserde Kemoprevan-siyon’ başlıklı konferansları yer alacak.

TÜBA - 'cGMP Hücresel Tedavi Ürünleri Kalite Standartları Kursu' 9 - 12 Nisan'da...

TÜBA Kök Hücre Çalışma Grubu, 2014 yılında gerçekleştirdiği ve oldukça ilgi gören 'Kök hücre Üretiminde Yeni Teknikler Kursu'nun ardından bu yıl da "Güncel İyi Üretim Uygulamalarında (cGMP) Hücresel Tedavi Ürünleri Kalite Standartları Kursu" düzenliyor.

TÜBA Kök Hücre Çalışma Grubu Üyesi Prof. Dr. Ercüment Ovalı tarafından organize edilen kurs, 9-12 Nisan 2015 tarihleri arasında Spice Hotel Belek/Antalya'da 6. Ulusal Lenfoma Myeloma Kongresi içinde gerçekleştirelecek.

Kursa katılmak üzere 17 Mart 2015 tarihine kadar yapılacak olan başvurular arasında uygun görülen adaylara TÜBA tarafından maddi destek sağlanacak. İlgilenenler Akademi'nin ağ sayfası üzerinden detaylara ulaşabilirler.

GEBİP ve TEÇEP Ödülleri İçin Değerlendirmeler Devam Ediyor

2015 yılı Üstün Başarılı Genç Bilim İnsanlarını Ödüllendirme Programı (GEBİP) ve Bilimsel Telif ve Çeviri Eser Ödülleri Programı (TEÇEP) uygulaması için başvurular 17 Kasım 2014 tarihinde sona erdi.

2013-2014 yılı başvurularından havuza kalan toplam 18 adayla birlikte GEBİP için toplam 121 başvuru, TEÇEP için ise toplam 161 başvuru gerçekleşti.

GEBİP'te; Şubat ayı içerisinde yapılan 1. Toplantılar ile belirlenen hakemlere dosyalar iletildi ve Mart sonuna kadar raporların alınması için tarihler verildi. Nisan ayı içinde yapılacak ikinci toplantıların ardından mülakata çağırılacak adaylar belirlenecek ve Nisan ayı içinde mülakatlar yapılacak. Ödül verilmesi uygun bulunan adaylar Ana Komite'ye önerilecek.

TEÇEP için ise; yine Şubat ayı içerisinde yapılan 1. Toplantılar ile hakemlere dosyalar/kitaplar iletildi ve Mart sonuna kadar raporların alınması için tarihler verildi. Tıpkı GEBİP'te olduğu gibi Nisan ayı içinde yapılacak ikinci toplantıların ardından ödül/mansiyon verilmesi uygun bulunan eserler Ana Komite'ye önerilecek.

Ana Komite'nin önerileri Akademi Konseyi'nde incelenecek; GEBİP için ödül ve TEÇEP için ödül/mansiyon verilmesine karar verilenler TÜBA'nın ağ sayfasında ilan edilecek.

TÜBA
ULUSAL KANSER POLİTİKALARI
ÇALIŞTAYI RAPORU

Ulusal Kanser Politikaları Çalıştayı ve Raporu ile Ulusal Kök Hücre Politikaları Çalıştayı ve Raporu, Akademi'nin mevcutları geliştirerek sürdürmesinin yanında yeni program, proje ve faaliyetleri devreye sokma ve danışmanlık işlevini geliştirme politikasının ürünleri olarak ortaya çıkmışlardır.

TÜBA
ULUSAL KÖK HÜCRE POLİTİKALARI
ÇALIŞTAYI RAPORU